

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Ա

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Ձա՛յն հառաչանաց հեծութեան ողբոց սրտից աղաղակի
Քեզ վերընծայեմ, տեսողդ գաղտնեաց,
Եւ մատուցեալ եղեալ ի հուր թախծութեան անձին տոչորման
Զպտուղ ըղձից ճենճերոյ սասանեալ մտացս՝
Բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ:
Այլ հոտոտեսցի՛ս, հայեսցի՛ս, գթած,
Քան ի պատարագն բոլորապտուղ,
Մատուցեալ ծխոյն բարդութեան:
Ընկա՛լ զսակաւամասնեայ յաւորածս բանից՝
Քեզ ի հաճութիւն եւ մի՛ ի բարկութիւն:
Ելցե՛ ի խորոց աստի զգայութեանց խորհրդակիր սենեկիս՝
Վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝
Կամաւորական նուէր բանական զոհիս,
Ողջակիզեալ զաւրութեամբ ճարայոյ,
Որ յիսն է պարարտութիւն:
Եւ ի դնելս իմ ընդ քեզ դատ՝ խառնեալ աղերսիւ, հզար,
Մի՛ իբրեւ զհամբարձումն ձեռաց ամբարշտեալն Յակոբու,-
Ըստ բողոքելոյն Եսայեայ,-
Եւ զանհրաւութիւնն Բաբելոնի
Տաղտկալի քեզ երեւեսցի,
Զոր առակ եւթանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ,
Այլ իբր զբուրեալ խունկն հաճոյական՝ ի խորանին Սելովայ,
Զոր Դաւիթն կանգնեալ նորոգեաց
Տապանակին հանգստեան, ի գերութենէն դարձելոյ,
Որ ի վերստին զիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի,
Ընդունելի՛ կամաց քոց լիցի:

Բ

Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հատուցման,
Ուժգինս հնչեցեալ ի ձորն վրէժխնդրութեան,
Կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս՝
Այժմէն գուշակեալ շարժմունս յուզմանց ներհակականաց,
Որ յիմումս անձին ցուցանի,
Խռովութիւնս ամբոյսից՝
Հարեալք ընդ միմեանս զէն առ սուսեր,
Խորհրդոցն հոյք չարեացն ընդ բարիսն,
Եւ գերեալ զիս ի մահ, ըստ հին դիպուածոյն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որ նախ քան զշնորհին ժամանելն առ իս,
Զոր ընտրեալն առաքելականացն դասուց Պապոս,
Արինակ առեալ զՄովսէս,
ԶՔրիստոսի փրկութիւնն յաղթող ցուցանէ:
Վասն զի թէ՛ Մերձ է աւր Տեառն, որպէս Գիր աւէ,
Ի հովիտն անձուկ ասպարիսին Յովսափաթու
Եւ հեղեղատին Կեղրոնի՝
Փոքր հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութեանց,
Որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենիւ
Զհանդերձելոցն ինձ կերպաւորեն,
Ապա եւս յաւէտ մերձեցաւ ի վերայ իմ
Արքայութիւնն Աստուծոյ մարմին եղելոյ՝
Մեծապէս գտեալ զիս առիթ վնասուց բազմաց տոկոսեաց՝
Զանազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից,
Քան զձեռին նորին վերակացումն անդ ուրեմն երբեմն
Ի հարուածսն եղումայեցոց եւ փշտացոց
Եւ այլոց բարբարոս ազգաց:
Քանզի այն ընտրութիւն ամաք չափեցաւ,
Իսկ պատուհաս իմումս պարտուց
Առանց աւարտման ունի զսահման:
Ահ, զուր եւ որոգայթ անճողոպրելի,
Ըստ մարգարէին եւ առակողին,
Տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ,
Զամաւթն մշտնջենաւոր աստէն զծագրեն:
Զոր միայն քո է հրաշագործել
Պտուղս դեղոց ի հնարս կենաց՝
Ամենավարան տարակուսանաց հոգւոց վտանգից, քաւիչ ամենայնի,
Գովեալ ի փառս անճառս անսահմանելի բարձրութեան
Յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:
ԲԱՆ Բ
ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա
Եւ արդ, քանզի առ բարձրեալն Աստուած յաղաւորական շրթամբք կարդաս,
Որ գործովք միայն գրաւի, եւ ոչ ստեղծաբանութեամբ կաշառի,
Որ յԵզրիպտոս միշտ ունիս զսրտիդ զդարձն,
Զի նչ արինակ առ այս քեզ նմանագոյն եւ յարմարական

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Աստանաւր եղից, անձն իմ պարտաւոր:
Պատժակիցս կործանեցելոյն Սողոմայ,
Ըմբերանեալ դատախազս Նինուէի,
Անարի բարբարոսս, քան զտիկիին հարաւային,
Վատթարագոյնս, քան զՔանան,
Յամառեցեալս, քան զԱմադէկ,
Անբժշկականս քաղաք դրաւշելոց,
Նշմար մնացեալ ապստամբութեան հինն Իսրայելի,
Յիշատակարան պահեալ ուխտագանցութեանն Յուդայ:
Կշտամբեալս գեր, քան զԾուր,
Տարամերժեալս, քան զԾայդան,
Խորթաբարոյս, քան զԳալիլեա,
Աններելիս, քան զանհաւանն Կափառնաում,
Պարսաւեցեալս իբր զՔորազին,
Բամբասեցեալս ընդ Բեթսայիդայ,
Անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս Եփրեմի,
Աղու աղանիս միշտ յիմարութեամբ, այլ ոչ հանդարտութեամբ,
Ի կորեանց առիծուց անձնական աւճս եղեռնային,
Կերպս ձուոց քարբից՝ լցեալ ժանտութեամբ,
Պատկերս վերջին հարուածոցն Երուսաղեմի,
Ըստ բանին տէրունի եւ տեսանողացն ձայնի:
Տաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ ի կործանումն,
Խորտակեալ դրացս վստահարան,
Եւ կրկին ծրդեալ շինուածս խաւսուն,
Թողեալ ժառանգութիւնս յարմարական,
Սոռացեալ տունս աստուածակերտ,
Ըստ բանից նախագրեցելոցն Մովսեսի, Դաւթի եւ Երեմիայ,
Յարկս բանական՝ ունողս բորոտութեան,
Հարուածեալ խրատու քերմանն, աւրինիւ կազդուրեալ,
Աւճեալ կաւովն՝ ողորական հեզութեամբն,
Անճարակ գտեալ ելս հնարից,
Քակտեալ վերստին ձեռամբ շինողին,
Արտաքս ընկեցեալ իրաւացի հատուցմամբ
Հրամանաւ հզարին՝ ի տեղի անսուրբ,
Հերքեալ, տարագրեալ խտրոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ առանց խնայելոյ,
Ծածկեալ դրամս յերկրի չարեաց,
Ըստ աւանդակորոյս ժխտողին, որ յԱւետարանին ցուցանի:
Բ
Այլ դու, Աստուած,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Աստուածդ հոգւոց եւ ամենայն մարմնոց՝
Ըստ դաւանելոյ աստուածաշնորհին,
Երկայնամիտ եւ բազումողորմ՝
Ըստ սրբոյն Յովնանու ձայնին,
Շնորհեա՛ կատարել ի քոյդ հաճութիւն, արհնեալդ կամաց,
Զսկզբնաւորեալ մատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան:
Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս,
Ի նախընթաց չուս աստիճանաց արթեվանացս պատրաստութեան,
Ի կատարածն ժամանելոյ հաւաքման հնձոցն՝
Դարձայց բերկրեցեալ լրութեամբ քաւութեան՝
Պտղոյն երանութեան որայիցն բարութեան:
Մի՛ տացես ինձ արգանդ սրտի անորդի, իբր Իսրայելի,
Եւ ստինս աչաց ցամաքեալս, ո՛վ ամենագութ:
Լո՛ւր բանական մաղթողիս, հզար եւ ողորմած,
Նախ քան երկնի, եւ երկին՝ երկրի,
Եւ նա՛ ցորենոյ եւ գինւոյ եւ ձիթոյ, եւ նոքա՛ Յեզրայելի,
Եւ երկնաւորացն աղերս, որ առ քեզ,
Հոգւո՛յս ազդեցե՛ք, քան թէ տարերաց ապականացուաց:
Դու՛ ստեղծիչ, եւ ես՛ կաւ,
Բա՛ց տարակուսելոյս, ի մուտս մաղթանաց այսր հեծութեան,
Կամս քաղցրութեան՝ զաւրանալ աստէն,
Զի մի՛ ի բանալ վերնայինն երկնի,
Անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ,
Իբր զնիւթ մոմոյ սպառեցայց՝ ջնջեալ ի միջոյ:
Ոգի՛ զրկելոյս, ըստ մաղթանաց գոչման ասողին,
Եւ ոյժ՝ թալկացելոյս եւ կեանք՝ մաշելոյս մտացս խղճիւ,
Այլ ոչ տաժանմամբ կրից աշխատութեամբ զքեզ խնդրելոյ:
Ա՛ն զաւանդ մաղթանացս եւ տո՛ւր զողորմութիւն քո շնորհացոյ,
Ընկա՛լ զփոքրս ի տկարէս եւ շնորհեա՛ զմեծդ առ ի հզարեդ,
Զաւրացո՛ զբանս զղջման՝ առաքեալ ի մեզ զՀոգի ի բարձանց,
Աստուածաշունչ պատգամաւքս ի սմին եղելոցս:
Պարգեւեա՛, բարերար, զառակն Եսայեայ լուսաւորել առ ճշմարտութիւնն,
Մատուցանելով մահու արժանոյս,
Ընդ պղնձոյս գոյի անարգս ձայնի՛ ինձ ոսկի շնորհի,
Ընդ անգարդութեան երկաթոյս սեւութեան գունոյս՝
Պղինձ պճնելի՛ ցոյցք առաքինութեան, հրաշեկ Լիբանանու:
Գ
Ընդէ՛ր կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս
Չերկնչել ի քէն, անճառ եւ ահաւոր:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մի՛ եղեց անպտուղ ի փոքր վաստակոյս՝
Իբր ապաջան սերմանոդ անբերրի երկրի:
Մի՛ լիցի ինձ երկնել, եւ ոչ ծնանել,
Ողբալ, եւ ոչ արտասուել,
Խորհել, եւ ոչ հառաչել,
Անպել, եւ ոչ անձրելել,
Ընթանալ եւ ոչ հասանել,
Ինձ ձայնել, եւ քեզ ոչ լսել,
Պաղատիլ, եւ անտես մնալ,
Կողկողիլ, եւ ոչ ողորմիլ,
Աղաչել, եւ ոչ ինչ աւագել
Զոհել, եւ ոչ ճենճերել,
Զքեզ տեսանել, եւ դատարկ ելանել:
Լո՛ւր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ, միայնդ հզար,
Մի՛ զանվճար տանջանացն տոյժս՝
Ընդ թուով աւուրց մեղաւք կեցելոյս՝
Զարագործիս ինձ հատուցանել:
Ղ
Կեցո՛ զիս, գթած, լո՛ւր ինձ, ողորմած,
Մարդասիրեա՛, ներող, խնայեա՛, երկայնամիտ,
Պաշտպանեա՛, ապաւեն, բարերարեա՛, հզար,
Ազատեա՛, ամենակալ, կենագործեա՛, նորոգող,
Վերականգնեա՛, ահաւոր, լուսաւորեա՛, երկնային,
Բժշկեա՛, հնարաւոր, քաւեա՛, անքնին,
Պարգեւատրեա՛, առատ, շնորհագարդեա՛, աննախանձ,
Հաշտեա՛ց, անախտակիր, ընկա՛լ, անոխակալ,
Սրբեա՛ ի պարտեաց, արհնեալ:
Եթէ յառեցից գաչս իմ,
Նայեցեալ ի հայեցուածս երկուց վտանգից յաւուր թշուառութեան,
Զքոյդ տեսից փրկութիւն, յոյս եւ խնամակալ:
Եթէ նկատեալ դիտեցից ի վեր յամենագրաւ ուղին սոսկալի,
Հրեշտակ քո խաղաղութեան քաղցրութեամբ ինձ պատահեցէ:
Ցո՛յց ինձ, տէր, ի յելիցն աւուր շնչոյս արձակման,
Մաքրութեան ոգի՝ լուսով ամբարձեալ ի յերկնաւորացն երջանկաց,
Պարգեւաւք սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ:
Ի յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցո՛րդ ժամանեցուցես,
Զանակնկալն բարի՝ չարիս ի յուսահատութեանն աւուր շնորհեցէ՛ս:
Քա՛ւ լիցի քեզ, բարեբանեալ, որ փրկութիւնդ ես ամենայնի,
Եթէ ախտացեալս քո ոչխարի գազան դժնդակ տացես ուղեկից,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մեղաւք մեռելոյս` անախտ կեանք,
Կործանելոյս պարտեաւք` փրկութիւն:

Ե

Արդէւք մոռացի՞ս զբարերարելոյ, ակնկալութիւն,
Անտեսեսցես՞ս զգթասիրելոյ, խնամող,
Այլայլեսցես՞ս զմարդասիրելոյ, անփոփոխ,
Նահանջեսցես՞ս զկենագործելոյ, անվախճան,
Թողոցո՞ւս զողորմութեանդ երջանիկ պտուղ,
Աղաւաղեսցես՞ս զքաղցրութեանդ բարեշնորհ ծաղիկդ,
Անպատուեսցես՞ս զնիւթ պանծանաց քումդ ճոխութեան,
Յեղանակեսցես՞ս զփառս հերաց քումդ բարձրութեան,
Ո՞չ պահեսցես զվայելչական զարդ պայծառութեան քումդ պսակի:
Եթէ ողողմածացն է երանութիւն,
Իսկ դու` բնաւ իսկ արքայութիւն, լցեալ փափագմամբ,
Ո՞չ զբոլորն պարգեսցես փրկութիւն,
Ո՞չ մատուցանիցես դեղ վիրացս,
Ո՞չ սպեղանիս` խոցուածոյս,
Ո՞չ դարման` տկարութեանս,
Ո՞չ ծագեսցես լոյս ի խաւարի` յուսացելոյս ի քո զարութիւնդ,
Կենաց պարգելոյ տիեզերաց:
Որ միայնդ ունիս փառս ինքնութեամբ, իսկութեամբ
Եւ յարակայ մշտնջենաւորութեամբ` վկայեալ ի բնաւից,
Աւրինեալ եւ փառաւորեալ յերիս յաւիտեանս,
Եւ անդր քան զպայման սահմանի իմանալեացն յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ Գ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Տէ՛ր իմ, Տէ՛ր, տուիչ պարգեւաց, ինքնաբուն բարի,
Ամենից տիրող հաւասարապէս, միայն արարիչ զբնաւս յոչէից,
Փառաւորեալ, անքնին, ահեղ, ահարկու,
Մոսկալի, հզար, սաստիկ,
Անտանելի, անմերձենալի, անըմբոնելի, անիմանալի,
Անճառելի, անտեսանելի, անգննելի, անշաւշափելի,
Անորոնելի, անսկիզբն, անժամանակ,
Անշամանդաղ գիտութիւն, աներկեւան տեսութիւն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ճշմարիտ էականություն, բարձր եւ խոնարհ,
Աւրինաբանելի գոյություն, անստուեր ծագումն,
Ամենափայլ ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս,
Անտարակոյս վստահություն, անտարտամ հանգիստ,
Անյեղի կնիք, անսահմանելի տեսիլ, վկայեալ անուն,
Ճաշակ քաղցրութեան, բաժակ բերկրութեան,
Հաստիչ հոգւոց հաց, աւտար մթութեանց սէր, աներկբայ խոստումն,
Ծածկոյթ ցանկալի, զգեստ անկապուտ,
Աւթոց բաղձալի, զարդ փառաց,
Ձեռնկալու մեծ, ապաւէն գովեալ,
Աննուագելի շնորհ, անպակասելի գանձ,
Անապական անձրեւ, արփիացնցուղ ցաւոյ,
Ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկություն,
Կրկնաձիր առողջություն, վեհագոյն խրախոյս,
Անպատիր կոչումն, համարէն աւետիս,
Ստրկամեծար թագաւոր, աղքատասէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ,
Անխափան դիմեցումն, աննահանջելի հրաման,
Անհամառուտ յոյս, երկար տեսողություն,
Անզոյական տուր, ամենաբաշխ աջ,
Արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես ակն,
Մխիթարութեան ձայն, սփոփանաց լուր, բերկրութեան բերումն,
Անուն կենդանի, նախախնամող մատն,
Անգայթակղելի ելք, անխարդախ ընթացք,
Կենդանարար կամք, աննենգելի խրատ, աննախանձելի պատիւ,
Լայնական հնարք, անձկական պայման,
Անգտանելի հետք, աներեւոյթ շաւիղ,
Անչափագիր պատկեր, որքանություն անսահման, աննմանական տիպ,
Անզուգական գութ, ողորմություն բազմագեղ,
Խոնարհություն տաւնելի, համբոյր փրկական:
Եւ եւս քան զայս ազոմունք վայելչականք՝ աստուածութեանդ նուիրելիք.
Աւրինեալ, գովեալ, բարեբանեալ, քարոզեալ, աւետարանեալ,
Հոչակեալ, հնչեցեալ, պատմեալ, անխաբելի կամաւք աղաչեալ,
Եւ որ ինչ առ մեզ բերին առ ի քէն հոսմունք քաղցրութեան,
Ձոր հանդերձելոցն ճառից լուսաբանեն կերպաւորությունք,
Որով զուարթ ցուցանիս ի փրկություն իմ, երանություն,
Իբր ի պարարտութենէ իմեքէ, ախորժ տենչանաւք լցեալ,
Ձի ոչ իմովս ինչ սնտիապատուաստ փառատրիս երգով,
Այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց:
Բ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ քանզի առ ամենայն հասարա կտնկեցեալ յերկրի ազգ բանականաց՝
Այս պատուէր նկարագրական նորոգ մատենի ողբոց նուագի,
Որ զամենեցունց ունի զկրից պատահմանց, նշաւակեալ յիրում պատկերի,
Իբր կցորդ մեծգիտական կարեաց համայնից՝
Առ բոլոր գումարս բազմահոլով տիեզերակոյտ քրիստոնէից,
Առ նախնի ժամն ժամանողաց
Եւ առ երկրորդ կոչեցեալ չափով արբունն,
Առ որ ի կատարած աւուրն ընկալեալ սակաւաձեռն ծերութեամբն,
Առ պարտաւորս եւ արդարս,
Առ ինքնագով բարձրայաւնն
Եւ առ սխալեալ անձնադատ գտեալն,
Առ բարիս եւ եղեռնագործս,
Առ նկունս եւ առ արիս,
Առ ստրուկս եւ ներքոյ անկեալս,
Առ սեպուիս եւ գերաշխարհիկս,
Միջակայնոց եւ պայազատաց,
Շինականաց եւ տոհմականաց,
Արուաց եւ իգաց,
Հրամայողաց եւ հնազանդելոց,
Գեր ելոց եւ նուաստից,
Վեհից եւ փոքունց,
Պատուականաց եւ ռամկաց,
Ձիավարժից եւ սուկականաց,
Քաղաքականաց եւ գեղջկաց,
Արքայից գոռոգութեանց՝ ի սանձս ահաւորին ըմբոնեցելոց,
Միայնացելոց՝ վերնականացն խաւսակցաց,
Մաքրականաց՝ տիրանուէր զգաստութեանց,
Քահանայական երջանկակրան ընտրութեանց,
Այցելութեանց՝ բարեզգեստից ղիտողութեանց,
Աթոռակալութեանց նախագահից՝ սրբանուէր տեսողութեանց,
Որոց ոմանց՝ աղերս աղաչանաց, եւ ոմանց՝ խրատ բարեաց
Առ դէմս աղաւթից այսու մատենիւ մատակարարեսցի,
Ձեռնարկեալ Հոգւոյդ զաւրութեամբ՝
Կարգել ինձ մաղթանս բազմաղիմիս,
Եւ ամենեցուն սոցին խնդրուածս՝
Գթութեան մեծիդ յանդիման լինել սովաւ հանապագ:
Գ
Եւ արասցե՛ս գտյն ընթերցողացն ի սիրտս յստակս՝
Բժշկութիւն հոգւոց եւ մաքրութիւն յանցանաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թողութիւն պարտուց եւ արձակուան մեղաց կապանաց:
Եղիցի՝ բղխումն արտասուաց սովաւ վարժելոցն,
Եւ պարգեւեալ տացի՝ ի ձեռն սորին ապաշաւ ըղձից:
Շնորհեսցի՝, Տէր, եւ ինձ ընդ նոսին առ ի քէն գոջումն կամաց,
Եւ նոցա ինովս ձայնիւ՝ շունչս բարեհամբոյրս,
Նուիրեսցի՝ վասն իմ այսու մատենիւ պաղատանք նոցին,
Եւ բանիւ այսու հեծութի՝ւն նոցին ընդ իմ խնկեսցի,
Ընդ համբոյր ճաշակման այսր ողբերգութեան՝
Շնորհ լուսոյ քոյ մտեալ բնակիցէ:
Եթէ ելցեն ինձ բարեպարիշտք ընծայիլ սովաւ,
Ընկա՛լ կենդանեալք վասն քո, գթած, եւ զիս ընդ նոսա:
Եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս կաթուածոց աչաց սովիմբ բերիցի,
Եղիցի՝ ի քէն, խնամակալ, եւ յիս անձրեւեալ:
Եթէ գրեսցի եւ ի փրկութիւն կարգեսցի հաղորդելոցն յայս կիրս կենաց,
Արասցե՛ս կամալք քո, աւրինեալ, եւ ինձ համարեալ:
Եթէ հեծութիւնս աստուածահաճոյս
Ի ձեռն այսր բանի ի գաղտնեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ,
Աւգտեցա՛յց քեւ, բարձրեալ, եւ ես ընդ նոսա:
Եթէ ձեռն մաքուր, խնկով հանդերձեալ, առ քեզ համբարձցի,
Հասցէ՛ միասցի ընդ իմս ձայնի
Եւ աղաչողացն աղերս՝ յառաջ մատուցեալ:
Եթէ պաղատանս բազմապիսիս ընդ իմս երկնեսցի,
Լիցի՝ եւ ինձ քեւ վասն սորին կրկին նուիրեալ:
Եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ ի հաճութիւն,
Նախայրո՛ցն ընդ իս քեւ ընծայեսցի:
Եթէ ի տխրանաց ինչ ձանձրութենէ ոք նուաղեսցի,
Կանգնեսցի՝ վերստին հաստարանաւ այսր հառաչանաց՝ ի քեզ յուսացեալ:
Եթէ համբարտակն վստահութեան մեղալք յատակի,
Այսու արձանալք պատկանեցելովք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուցի՛:
Եթէ յուսոյն ձգարան սուսերբն յանցանաց հատեալ կտրեսցի,
Կցեսցի՝ դարձեալ միսանգամ կամալք ամենակալիդ՝ բարուք պատուաստեալ:
Դ
Եթէ վտանգ մահու անձնական ցաւոց գոք պաշարեսցէ,
Գտցէ՛ փրկութիւն սովաւ առ ի յոյս կենաց՝
Յաղաթելն առ քեզ, կեցուցիչ:
Եթէ տազնապաւ ոք տարակուսի ի սիրտ խոցիցի,
Քաղցրութեամբ քո սովաւ ապրեալ ողջասցի՛:
Եթէ անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝
Յանդունդս ոք խորոց իցէ ընկլուգեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եկեացէ՛ ի լոյս կարթիւ այս հնարից՝ քեւ պատսպարեալ:
Եթէ թմբրութեամբ խաղբից՝ խաւարին գործոց իցէ ոք վնասեալ,
Զաւրասցի՛ անդրէն վասն քո, միայն ապաւեն, ի քեզ ապաստան եղեալ:
Եթէ պահպանակն վստահութեան զանձն ուրուք լքցէ,
Ընկալցի՛ այսու միջնորդիւ ձեռն քո զնա՝
Անփութեալ ի նոյն հաստատութիւն:
Եթէ ամայի ի զգուշութենէ պահողացն ոք դեգերեացի,
Սպասեացէ՛ սովիւր առ ի նոյն դարձ նորոգողիդ:
Եթէ սարսուռ դիւային ջերման դողութեամբ ինչ գոք խռովեացէ,
Սթափեացի՛ ի սոյն յայս նշան՝
Խոստովանեալ եւ երկրպագեալ խաչիդ խորհրդոյ:
Եթէ անարեւնութեան մրրիկ խորտակիչ հողմոյ յանկարծ բախեացէ,
Զհաստուածս մարմնոյ շինուածոյ մարդոյ յերկրային ծովուս,
Հանդարտեացի՛ անդրէն՝ ղեկաւ այս թելոց ի քեզ պատկանեալ:
Ե

Եւ արասցէ՛ս լինել դեղ կենաց
Առ հնարս ցաւոց հոգւոց եւ մարմնոց քոց ստեղծուածոց,
Զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենի՝
Սկզբնեցելոյ յանուն քո, բարձրեալ:
Զսկսեալս իմ դու կատարեա՛,
Եղիցի՛ հոգի քո խառնեալ ի սա,
Շունչ զաւրութեան մեծիդ միասցի՛
Ի քո ինձ շնորհեալ ստեղծաբանութիւնս:
Զի դու տաս զաւրութիւն վիատեալ սրտից
Եւ ընդունիս փառս յամենեցունց:
Ամեն:

ԲԱՆ Դ

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ քանզի սկիզբն կալայ խաւսել ընդ քեզ,
Որ ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութեան հոգւոյս բազմամեղի,
Յիրաւի սարսեալ, դողացեալ տագնապաւ մեծաւ յաւէտ երկնչիւմ,
Վասն զի ահաւոր եւ անտանելի եւ ի սահմանէ բանի փախչելի,
Յիշատակ անճողոպրելի անաչառոյ քո ատենի՝
Ի կշտամբումն իմ՝ պարտաւորի, Արարիչ երկնի եւ երկրի:
Նա զի եւ չիք իսկ բժշկութիւն

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Բազմավտանգ սաստկութեան վիրացս անողջանալի
Խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝
Որսողին զանձն իմ ի կորուստ:
Մանաւանդ զի ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի,
Եւ ո՛չ բանիւ իրաւանալի,
Եւ ո՛չ վերարկուաւ պատսպարելի,
Եւ ո՛չ ղիմակաւք կեղծաւորելի,
Ո՛չ առ երեսս բանիւք մատչելի,
Ո՛չ կերպարանաւք երբէք խաբելի,
Ո՛չ յաւրուածով բանից ստելի,
Ո՛չ արագմամբ ոտից փախչելի,
Ո՛չ թիկանց դարձուցանելի,
Ո՛չ ընդ երկիր մածուցանելի,
Ո՛չ բերանովք ընդ հող հաստելի,
Ո՛չ ի խորս երկրի դաւելի,
Քանզի մերկ են քեզ ծածկեցեալքն, եւ հրապարակեալ են աներեւոյթն:
Բ

Արդարութիւնն իմ նուագեալ եւ իսպառ ունայնացեալ,
Մեղանքն յայտնեցեալ եւ յաւէտ առաւելեալ,
Չարիքն իմ մնացական, եւ ես՝ կորստական,
Իրաւանցն կշիռ պակասեալ, եւ անիրաւութիւնն իսկոյն զաւրացեալ,
Բարեացն բեր հալեալ, եւ սխալմունքն արձանացեալ,
Աւանդն կորուսեալ, եւ դատակնիքն այժմէն գտեալ,
Մահուն մուրհակ գծեալ, եւ աւետեացն կտակ եղծեալ,
Բարերարն տխրեցեալ, եւ բանսարկուն ուրախացեալ,
Հրեշտակաց գունդն թախծեալ, եւ սատանայ խնծղիւք պարեալ,
Վերնական զաւրքն ողբացեալ, եւ ստորնայինքն բերկրեցեալ,
Սպանողին մթեր լցեալ, եւ պահողին զանձն կապտեալ,
Աւտարին կողմն կանգնեալ, եւ ստացողին պարգեւ մատնեալ,
Հաստողին ձիր մոռացեալ, եւ կորուսչին խաղբք պահեալ,
Երախտիք փրկչին հենգնեալ, եւ Բելիար զուարթացեալ,
Կենացն աղբիւր փակեալ, եւ գոռոզին ժանգ ժանտիս ժամանեալ:
Գ

Եւ արդ, ո՛չ ապաքէն ըղձալի էր,
Ըստ Գրոյն կանխութեան նախաձայնելոյ,
Ո՛չ ստեղծանիլն երբէք յարգանդի
Եւ ո՛չ նկարիլն յորովայնի,
Ո՛չ ի ծնունդ յառաջագայիլ
Եւ ո՛չ ի լոյս կենաց հասանիլ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՛չ ի թիւս մարդկան գրիլ
Եւ ո՛չ ի հասակ աճման ամբառնալ,
Ո՛չ ի պատկեր գեղոյ զարդարիլ
Եւ ո՛չ բանիւ հանդերձաւորիլ,
Քան ընդ այսպիսեաց սաստկագունից
Եւ սարսափելեաց ըմբոնիլ պարտուց,
Զոր եւ ոչ վիմաց կարծրութիւն բերէ,
Թող թէ մարմնոց լուծականութիւն:

Ղ

Եւ արդ, տո՛ւր, բարեգութ, աղաչեմ զքեզ, տո՛ւր ինձ ողորմութիւն,
Որ զայսոսիկ դու ինքնին քեզէն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր՝
Ասելով, թէ՛ Տո՛ւք զայդ նուէր յանուն փրկութեան ձերոյ Աստուծոյ
Եւ սուրբք եղերուք, զի զողորմութիւն կամիմ եւ ոչ զպատարագ:
Ահա բարձրացի՛ր՝ վերստին խնկեալ այսր յիշատակաւ,
Որ ունիս զամենայն, եւ ի քէն է ամենայն,
Եւ քեզ փառք յամենեցունց:
Ամէն:

ԲԱՆ Ե

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ արդ, ես՝ երկրաձինս մարդ,
Կենցաղականաւ անկայուն գոյիւս զբաղեալ
Եւ յիմարութեամբ պատրողականաւ զինեաւս թմբբեալ,
Որ ամենայնիւ ստեմ եւ ոչ միով իւիք ճշմարտեմ,
Քանզի որո՞ վք դիմաւք վերագրեցելովք նշանակաւք աղարտեցելովք
Յանդգնեցայց լինել յանդիման քում դատաստանիդ, ո՛վ իրաւադատ,
Ահաւոր, անճառ, անպատում, հզար, Աստուած բոլորից:
Քանզի դասեալ աստստին ի սոյն
Զապերախտութիւն մեղուցեալ անձինս առ քումդ երախտիս՝
Ցուցից զիրաւունս քո՝ միշտ զաւրացեալ,
Եւ զանիրաւութիւնս իմ՝ յաւէտ պարտաւորեալ:

Բ

Որ արարեր զիս ի քո պատկեր պանծալի՝
Ի ձեռն վեհիդ տպաւորութեան զոկարս աւժանդակելով,
Զարդարեցեր բանիւ, փայլեցուցեր փչմամբ,
Մտաւք ճոխացուցեր, իմաստիւք աճեցուցեր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հանճարով հաստատեցեր, ի շնչականացն որոշեցեր,
Հոգով իմանալեալ խառնեցեր,
Իշխանականին գոյի պճնեցեր,
Ծնար հայրաբար, սնուցեր դայեկապէս, տածեր ստացողապէս,
Տնկեցեր զամբարիշտս ի քումդ գաւթի,
Ջրովն կենաց ոռոգեցեր,
Աւազանին ցաւով մաքրեցեր,
Կենաց վտակաւն արմատացուցեր,
Հացիւղ երկնայնով ջամբեցեր,
Աստուածային արեամբդ արբուցեր,
Անհայիցն եւ անհասանելեացն ընտանեցուցեր,
Ջաշս երկրեղէն ի քեզ համարձակեցեր,
Լուսովդ փառաց վերածածկեցեր,
Ջհողանիթ մատունս անմաքուր ձեռացս ի քեզ մատուցեր,
Ջմոխիրս անարգ, մահացու, իբր զնշոյլ լուսոյ, յարգեցեր,
Ջշայր քո հզար, ահաւոր, աւրհնեալ`
Մարդասիրապէս եւ անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր:

Գ
Ո՛չ կիզեր զբերանս, լցեալ նանրութեամբ, ի ժառանգակիցն կարդալ զքեզ,
Ո՛չ կշտամբեցեր զյանդգնեալս ի քո կցորդութիւն,
Ո՛չ ստուերացուցեր զտեսիլ աչացս ի քումդ ակնարկութիւն,
Ո՛չ արգելանաւ կապանացն ընդ մահապարտացն տարագրեցեր,
Ո՛չ խորտակեցեր զդաստակ բազկիս, որ անմաքրապէս առ քեզ համբառնայր,
Ո՛չ մանրեցեր զոստս իմոց մատանց ի շաւշափելն զբանդ կենաց,
Ո՛չ պատեցին զինեւ մառախուղք ի ձաւնելն զքեզ, ահաւոր,
Ո՛չ փշրեցեր զպարս ատամանցս յըմբոշխնելն զքեզ, անսահմանելի,
Ո՛չ զնացեր բարկութեամբ խոտորնակ` խոտորնակի ընդ քեզ հետեւողս,
Իբր ընդ վրիպեալ տունն Իսրայելի,
Ո՛չ խայտառակեցեր ի հարսնարանիդ զանարժանս քումդ պարերգութեան,
Ո՛չ ի զծուծ հանդերձին տեսիլ` զանաւրինեալս յանդիմանեցեր,
Ո՛չ կապանաւք ձեռացս եւ ոտիցս յարտաքին խաւարն հալածեցեր:

Դ
Ջայս ամենայն մատունս բարեաց
Եւ զներելոյս երկայնատութիւն, ընկալեալ ի քէն,
Բարերար, աւրհնեալ եւ յամենայնի միշտ երկայնամիտ,
Փոխատրեցի վնասակարս պարտեաց
Անթիւ եւ բազմաւրինակ անաւրեւութիւնս մարմնականաց եւ անձնականաց,
Ամենակիր բազմածուփ խորհրդոց, յուզանց երկրաքարշութեանց:
Ջայտսի՛կ քեզ, Աստուած իմ եւ Տէր, ընդ այսքանեաց բարեաց փոխաբերեցի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Չա'յս քեզ ինձէն հատուցի չարիս,
Ըստ մովսեսեան յանդիմանութեանն առակի,
Մոռացեալ զիմաստութիւն՝ սիրողս յիմարութեան,
Չա'յսց բարեաց երախտեաց կաճառս
Ընդունայնութեան գնացիւք չարաչար ունայնացուցի,
Չա'յս լուսաւորութիւն շնորհաց անճառից,
Ի բարձրելոյդ ինամոց բարդեցեալ,
Մրրկաւն իւելագարութեան ցնդեցի:
Ե
Եւ թէպէտ բազում անգամ ծանուցար՝
Կարկառմամբ ձեռին քո այցելութեան ձգել զիս առ քեզ,
Ոչ հաւանեցայ, ըստ մարգարէին, որ զԻսրայելէ ամբաստանութեան:
Եւ թէպէտ խոստացայ, դաշնաւորեցի քեզ հաճոյանալ,
Եւ ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտիս փակեցայ,
Այլ դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս,
Անդստին յոճն առաջին մատեայ,
Փշոցն մեղաց հերկեցի զանդաստան սրտիս յորումանն արդիւնատրութիւն:
Առ իս ելանեն առաժք աստուածարեալ սուրբ մարգարէիցն.
Քանզի մնացեր յինէն խաղողոյ,
Եւ ես ընդ այնորիկ փուշ շառաւիղեցի,
Դարձայ յանախորժ դառնութիւն պտղոյ՝ այգիս աւտարացեալ,
Բուռն հարի զանհաստատ հողմոյ,
Որովք միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբերիմ,
Ըստ ձայնի երանելոյն Յոբայ՝ ընդ ճանապարհ իմն անդարձ գնացի,
Ի վերայ աւազոյ զշինուածս յիմարութեան կառուցի:
Լայնատարր հետովք խաբեցայ կենացն անձկալեաց հասանել,
Փակեցի ինձէն զելիցն ուղեւորութիւն,
Բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն,
Խցի զպատուհան լսելեաց իմոց՝ առ բանիդ կենաց ընդունելութիւն,
Կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեցուած՝ առ ի զկենացն դեղ նկատել:
Ո՛չ ընդոստեայ ի թմբրութեանց լքմանէ մտացս՝
Ի պատգամ փողոյդ ահաւորութեան,
Ո՛չ զգաստացայ ի բողոք գուժի հրափորձական աւուրն ընտրութեան,
Ո՛չ երբէք զարթեայ ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի,
Որ ի կորուստն տպաւորեալ կարապետէ,
Ո՛չ ետու հանգիստ քո Հոգւոյդ ի մարմնեղէնս տաղաւարի,
Ո՛չ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի զմասն շնորհաց քումդ պարգեւի,
Իմովս ձեռաւք կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին,
Զհոգիս կենդանի մահացուցանել:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զ

Եւ զի՞նչ է ինձ սակաւս եւ նուազագոյնս յաւդել
Սահմանս կսկծելիս չափաբերականս,
Մինչ անցեալ է ըստ քանակութեան եւ վրիպեալ ըստ բժշկութեան:
Արդ, քո է ընձեռել կեանս հոգուով մեռելոյս
Եւ անոխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապարտելոյս,
Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, քեզ փա՛ռք յամենայնի:
Ամէն:

ԲԱՆ Զ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Իսկ արդ, զի՞նչ բարւոք գոյ առ այս,
Եւ կամ ո՞ր աւգուտ ինձ առ սոյն՝
Զայս սահման ընթացից ձայնիս հեծութեան լքանել,
Եւ ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վիրիս
Խարանաւ բանիս արտաքս հերքել
Եւ կամ զձանրութիւն սրտիս մթերեալ ցաւոյս հոգեկան խիթոյս,
Իբր տաղտկացուցանողական հնարաւորութեամբ,
Մատնամուխ զգուանաւք փսխել:

Բ

Եւ քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ ի փառս ընդ սրբոցն դասս,
Որոց լի են բերանք նոցա ծաղու,
Եւ շրթունք իւրեանց՝ ցնծութեամբ,
Ըստ առակողին եւ սաղմոսողին,-
Ի կարգն երկրորդ դիմեցից՝
Զնմանիսն իմ յիշատակել համայն աստանաւր,
Թէպէտ առ իմում թերութեան բարուց անբարեաց՝
Եւ նոքա յաղթականք իցեն,
Իբր ապաշաւեալն, քան զանապաշխարն:
Տաւնելի եղեւ Մանասէ՛ առ իմոց պարտուցս առաւելութիւն,
Պատուեցաւ եւ փարիսեցին՝ առ դժնէիս ամբարշտութիւն,
Գովեցաւ անատակ որդին՝ առ անդարձիս ուխտազանցութիւն,
Յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն Ամասեայ՝
Առ անշնորհութիւն ապախտաւորիս,
Աւրինաբանեալ եղեւ աւագակն, որ դատախազն է անհաւատից,
Պատուեցաւ եւ կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Գ

Ոչ պակաս, քան զփարսուն՝ զստեղծուած սրտիս իմ խստացուցի,
Ոչ թերի, քան զեբրայականին խուժանին կատաղութիւն՝
Ընդդէմ արարչիդ համբարձայ,
Ոչ նուազ, քան զաստուածամարտիցն՝ գտայ հանդէս
Եւ ոչ խորշեցայ ի յուրացութենէ ստեղծողիդ բնաւիցս:
Ըստ աւրինակի խռովութեան մրրկաց ծովու ծփեցայ,
Ոչ այնքան սարսեցի եւ պատկառեցի ի սաստկութենէ քումդ հրամանի,
Որքան ալիք ծովուն՝ յեզերացն:
Ընդ թիւս չափուց կշռութեան առ իմս գործոց՝
Եւ աւագոյն կոյտ սահմանեցաւ:
Պակասեաց անբաւիցն շիղջք՝ առ համբարս իմոց անաւրէնութեանց:

Դ

Զի թէպէտ եւ յոյժ բազում են մանունքն,
Ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալք,
Այլ ուրոյնք եւ առանձնականք ի ծննդոց աճելութենէ:
Իսկ մեղանք իմոց յանցանացս՝ անթիւք,
Զորս անհնար է առնուլ ի միտ.

Ոմն եւ ծնունդք իւր,
Ոմն եւ շառաւիղք իւր,
Ոմն եւ բիծք իւր,
Ոմն եւ արկածք իւր,
Ոմն եւ փուշք իւր,
Ոմն եւ արմատք իւր,
Ոմն եւ հաստուածք իւր,
Ոմն եւ պտուղք իւր,
Ոմն եւ նշխարք իւր,
Ոմն եւ ճիւղք իւր,
Ոմն եւ ոստք իւր,
Ոմն եւ արմկունք իւր,
Ոմն եւ ճիրանք իւր,
Ոմն եւ մատունք իւր,
Ոմն եւ խլրտմունք իւր,
Ոմն եւ զարութիւնք իւր,
Ոմն եւ ազդմունք իւր,
Ոմն եւ նշմարանք իւր,
Ոմն եւ տիպք իւր,
Ոմն եւ մնացուածք իւր,
Ոմն եւ ստուերք իւր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ումն եւ մթութիւնք իւր,
Ումն եւ յարձակմունք իւր,
Ումն եւ հնարք իւր,
Ումն եւ պատիրք իւր,
Ումն եւ դիտմունք իւր,
Ումն եւ դիմեցմունք իւր,
Ումն եւ չափք իւր,
Ումն եւ խորք իւր,
Ումն եւ գարշութիւնք իւր,
Ումն եւ կայծակունք իւր,
Ումն եւ կիրք իւր,
Ումն եւ մթերք իւր,
Ումն եւ գանձք իւր,
Ումն եւ ցնցուղք իւր,
Ումն եւ աղբիւրք իւր,
Ումն եւ գետք իւր,
Ումն եւ շանթք իւր,
Ումն եւ հրդեհմունք իւր,
Ումն եւ պատկառանք իւր,
Ումն եւ վիհք իւր,
Ումն եւ անդունդք իւր,
Ումն եւ բորբոքմունք իւր,
Ումն եւ աղջութիւնք իւր,
Ումն եւ ամպրոպք իւր,
Ումն եւ կայլակք իւր,
Ումն եւ հոսմունք իւր,
Ումն եւ հեղեղք իւր,
Ումն եւ սառնամանիք իւր,
Ումն եւ դրունք իւր,
Ումն եւ շաւիղք իւր,
Ումն եւ ճանապարհք իւր,
Հնոցն եւ տապ իւր,
Հրատն եւ գոլորշիք իւր,
Հալոցն ճարպին եւ ճենճերմունք իւր,
Աւշինդրն եւ դառնութիւն իւր,
Կործանիչն եւ հնազանդեալք իւր,
Բռնաւորն եւ յելուզակք իւր,
Գոռոզն եւ սպառազէնք իւր,
Աւազակապետն եւ գումարտակք իւր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Գազանն եւ կորիւնք իւր,
Խածանողն եւ ծակոտուածք իւր,
Ապականագործն եւ նմանիք իւր:

Ե

Արդ, այսոքիկ պետք են գլխաւորութեանց՝
Ապականողաց ոգոց համայնից,
Ղասեայք ընդ ինքեամբք նուաճութիւնք մասանց,
Իւրաքանչիւր ոք ի սոցանէ՝ բիրք բիրուց եւ հազարք հազարաց,
Իսկ զհամայնիցս թիւ նա միայն զարե՛ իմանալ,
Որ զառ ի մէնջ չեութիւնն գրեալ՝
Իբր զեութիւն գործոց տեսանէ:
Եւ արդ, եթէ ոք զանձն ոչ խաբեցէ,
Եւ առ երեսս ոչ կերպարանեցի,
Եւ կեղծաւորաբար ոչ անհաւատեցէ,
Եւ մարդ զինքն ծանիցէ,
Եւ հասարակաց բնութեամբ վարեցի,
Եւ երկրածին զանձն դիտեցէ,
Եւ ի չափ իւրում կանոնին կացցէ,
Իմացի, ծանիցէ զնախաթիւ մասունս արկածիցդ վերագրելոց,
Թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի
Եւ կամ զբնաւ իսկութիւնն սահմանեցի,
Որ ի մերս բնութեան պտուտկի ազգի ազգի վրիպականութիւն,
Այլ ի բիրուցն արգասեաց չարեաց չափ մի երեւեցուցի,
Զի նոքաւք եւ զայլսն իմաստասիրեսջիք,
Թէպէտ եւ ոչ բովանդակապէս:

ԲԱՆ Է

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Եւ զի մի՛ զփրկութեանն վստահութիւն իսպառ կտրեցից
Եւ, ապազէն եղեալ, մատնեցայց այսքանեաց աներեւութից ընդդիմամարտից,
Որք ոչ այլ ինչ են, քան թէ թշնամիք ընտանիք՝
Ինքնածին բուսեալք, զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝
Զորքանութիւն պատկերին ձեւոյ եղեալ ահարկուս,-
Ցուցից առ սմին բազմաբոյլ բոնութեան մարտակցացդ՝
Զարեղ ախոյեանս աստուածականս,
Ամենայաղթողս եւ անպարտելիս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ եւ կսկծելիս կիրս
Եւ դժուարակութ պտուղս ծառոց անհասանելեաց
Եւ անկոյն ճանապարհաց երկք եւ տաժանմունք:
Քանզի զայն ամենայն գունդս չարութեան բանսարկուին զարաց
Սակաւ մի արտասւր կաթուածոց աչաց,
Իբր զճճիս զեռունս բազմոտանիս խղիսայթից երկրի տկար խլրտմանց`
Անկեալ ի վերայ ծորումն ձիթոյ
Կամ դոյզն դեղ ինչ սատակչական, ցամաքեցուցանէ.
Եւ դոյզն մի հառաչումն սրտի հեծութեան, ելեալ ի հոգւոյ,
Իբր շնչումն հարաւային ջերմութեան, խառնեալ յարեւու,
Զսառնամանեաց սաստկութիւն հալէ.
Քանզի ըստ միումդ նմանութեան հեշտածինք են,
Եւ ըստ միւսումդ դիմադրութեան` դիրամեոք:
Բ
Այլ ես ոչ երբէք կասեցից դատել
Զդատապարտեալս բանից կսկծմամբ,
Պարսաւել զպարտաւորեալս`
Իբր զվնասակար անփրկանաւոր անհամոզելի,
Վասն զի զմանս սատակեալ ի յիմոց նեղչացն`
Ոմանց զարութիւն տամ կենդանանալ` առ հոգւոյս կորուստ:
Տունկս դառնոստեան,
Որ զգարշութիւն անառակ վարուց ծաղկեցի,
Բարունակս ապականաբեր եւ մահողկուզեան,
Որ զկորստեան գինին երկնեցի,
Քանանու զաւակս եւ ոչ Յուդայ,
Ըստ ասից մեծին Դանիելի,
Որդիս գեհենին եւ ոչ արքայութեանն,
Ժառանգս դժոխոց եւ ոչ փառացն փափագելեաց,
Նիւթս տանջանացն եւ ոչ հանգստեան:
Ապերախոսս առ երախտաւորդ,
Ապաշնորհս առ բազմապարգելդ,
Միշտ մեղուցեալս առ երկայնամիտդ,
Դառնացուցիչս քաղցրութեան բարերարիդ,
Ծառայս չար եւ վատ,
Ըստ տէրունեան յանդիմանութեանն,
Իմաստունս զչարիս գործել,
Ըստ Եսայեայ նախասացութեանն:
Ժիրս առ ժանտագործութիւն զազրութեանն,
Փոյթս առ ի բարկացուցանել զՏէրն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մշտաշարժս առ գիւտս սատանայականս,
Հանապագորդեան, վիշտս ստացողին,
Թոյլս առ բարեացն թոխչս,
Ծոյլս առ երանութիւն ընտանութեանն,
Դանդաղս առ դիտմունս խոստացելոցն,
Անարիս առ կարիս պիտանեացն եւ աւգտակարացն,
Պաշտանեայս տիրադրուժ եւ երախտամոռաց:
Գ
Վա՛յ անձինս մեղաւորի,
Զի գԱրարիչն իմ բարկացուցի,
Վա՛յ որդւոյս կորստեան,
Որ զկենդանութեանն ձիր մոռացայ,
Վա՛յ պարտապանիս անհամար բիւրուց քանքարաց,
Որ ոչ գոյ հատուցանել,
Վա՛յ բեռնակրիս ծանրութեան մեղաց դժնէից,
Որ ոչ ունիմ դառնալ առ հանգստարանն,
Վա՛յ վնասակարիս տէրունեան պարտուցն,
Որ չիք յանդիման լինել հզարին:
Վա՛յ եղեգնախոի կիզանողականս նիւթոյ,
Որ տոչորելոց եմ ի գեհէնին,
Վա՛յ ինձ առ այս յիշատակ,
Զի գնեսոս բարկութեանն Աստուծոյ այրեցելովք են գործեալ,
Վա՛յ յիմարութեանս,
Որ ոչ մտառեցի զծածկեցելոցն հանդէս,
Վա՛յ ամբարշտիս,
Զի միշտ անդադար ոստայնս չարեաց կկեցի:
Վա՛յ զմարմինս պարարողի՝ կերակուր որդանցն անմահից,
Կտտողացն թունաւորաց զիս ըդ համբերեցից,
Վա՛յ ինձ առ արբումն մահուն բաժակի,
Ո՞րպէս զյաւիտենականն տուժեցայց,
Վա՛յ ինձ առ ելս անարժան հոգւոյս յեղկելի մարմնոյս,
Ի՞բր դատաւորին յանդիմանեցայց:
Վա՛յ ինձ առ նուագութիւն իւղոյն լապտերաց,
Զի անարժարձելի է աղաւտանալն,
Վա՛յ ինձ առ ճեպ տագնապի ահին պակուցման,
Յորժամ առագաստին մուտն փակեցցի,
Վա՛յ ինձ առ ձայնին ահաւորութիւն
Դողացուցչաց եւ սարսափելեացն բանից՝
Երկնաւոր թագաւորին վճռան կնքելոյ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ՛ Ոչ գիտեմ զքեզ:

ԲԱՆ Ը

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ արդ, զի՞նչ գործեսցես, անձն իմ կորուսեալ,
Կամ ո՞ւր թաքիցես, կամ զի՞ս ընդ ապրեսցիս,
Կամ ո՞րպէս ելցես ի մեղացոյ բանտէ,
Քանզի բազում են պարտիքդ, եւ անթիւ՝ հատուցմունքն,
Սաստիկ կշտամբանքն, եւ անվախճան՝ նախատինքն,
Անողորմ են հրեշտակքն, եւ անկաշառ՝ դատաւորն,
Հզար՝ ատեանն, եւ անաշառ՝ բեմն,
Քստմնելի՛ սպառնալիքն, եւ անողորմ՝ հատուցմունքն,
Ահարկու՛ հրամանն, եւ մերկապարանոց՝ յանդիմանութիւնն,
Հրեղին են գետքն, եւ անանցանելի՛ վտակքն,
Թանձրամած՝ խաւարն, եւ արտաքոյ այցելութեան՝ մատախուղն,
Ապականութեան է գուրն, եւ մշտնջենաւոր՝ տագնապն,
Ամենագրաւ է տարտարոսն, եւ անզերծ՝ ստոնամանիքն:
Եւ արդ, արդարեւ քեզ են գանձեալ դառնիքս այսոքիկ
Դժնդակք եւ տաժանելի արթեւանք անըմբերելեացոյ պատուհասից,
Ո՛վ անարժան անձն իմ մեղաւոր, չարագործ, պոռնիկ,
Բազմաբիծ եւ սահման անդաստանի բնաւին անմաքրութեան:
Ահա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեսցես,
Թիրեալդ ի յուղղութեանց եւ զառածեալդ ի մաքրութեանց,
Տարագրեալդ յարդարութեանց եւ ի կարգաց պարկէշտութեանց,
Ունայնդ ի լիութեանց հոգեպարգեւ հարստութեանց,
Նախանձարկու բարերարին եւ ամենակալ թագաւորին:

Բ

Եւ քանզի կառուցեր քեզ անել արգելան եւ անփախչելի որոգայթ՝
Խոստովանեալդ քեզէն զանբժշկականդ քո վեր
Եւ զանարիւնակդ քո հարուած,
Վկայելով զանձինդ պարտական մահու զանբուժելիդ բեկութիւն,
Ո՛չ չարդ ի բարեաց,
Ո՛վ դառնութիւնդ ի քաղցրութեանց,
Ո՛վ խաւարդ ի լուսազարմից,
Ո՛վ կապտեալդ ի պճնելոց,
Ո՛վ դարովեալդ ի գովելոց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՛վ ամբարիշտոյ ի բարեպաշտից,
Ո՛վ շնչականոյ ի բանականաց,
Ո՛վ անմիտոյ ի մտաւորաց,
Ո՛վ անհանճարոյ յիմաստնոց,
Ո՛վ անմաքուրոյ յընտրելոց,
Ո՛վ մահացուոյ ի կենդանեաց,
Ո՛վ խոհերականոյ ի սրբոց,
Ո՛վ արբշիւոյ ի պարկէշտից,
Ո՛վ կեղծաւորոյ յարդարոց,
Ո՛վ անպիտանոյ ի պիտանեաց,
Ո՛վ անարգոյ ի փառաւորաց,
Ո՛վ նուագոյ յառաւելութեանց,
Ո՛վ գերիոյ ի գերագունից,
Ո՛վ նուաստագոյնոյ ի վեհից,
Ո՛վ աղքատոյ յընչեղաց,
Ո՛վ անարժանոյ ի փրկութեանց,
Ո՛վ տնանկոյ ի բարձրութեանց
Եւ ի հոգեւոր հարստութեանց
Եւ հատուածեալոյ յաւրինելոց:

ԲԱՆ Թ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Եւ արդ, զի՞նչ արժանաւոր ըստ քեզ բամբասանս շարագրեցից

Ի կտակ մաղթանաց մատենի այսր ողբերգութեան,

Ո՛վ անձն իմ թշուառ, ամենապատկառ

Եւ առ պատասխանիս բանից անբարբառ,

Անպիտան Աստուծոյ եւ սրբոցն մասնակցութեան:

Զի եթէ զլիճ մի ծովուց ի յորակութիւն դեղոյ յեղեղեցից,

Եւ զդաշտս ասպարիսաւք բազմաւք սահմանեալ՝

Ի տարածումն լայնութեան քարտենի չափեցից,

Եւ գպուրակս յոգունց անտառաց շամբից եղեգանց

Ի հատուածս գոյութեան գրչաց կազմեցից,

Եւ ո՛չ զթիւ մի ի բարդելոցն անաւրէնութեանց

Զաւրեցից ընդ գրով սահմանի գրաւել.

Նա զի թէ զմայրս Լիբանանու ի մի լուծ կշռոց զաւղեցից,

Եւ կամ զլեւոն Արարատեան

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ
Արդարութեան միջնորդ կացուցից,
Ո՛չ հաւասարէ այնր հարթութեան համագուգակցել:
Բ

Ծառս ամբարձուղէշ, ստուարաստեղն,
Տերեւալից՝ ունայն ի պտղոց,
Նմանակից յաւէտ հարազատ այնր թզենոյ,
Զոր Տէրն գաւսացոյց:
Քանզի սաղարթաւք վարսից,
Այս է՝ արտաքին դիմաւք բարեշուք կերպից,
Իբր պսակաւ իմիք պաճուճեալ,
Բացականացն գոս բաղձալի,
Իսկ եթէ մերձեսցի տնկողն խուզել զխնդրելին,
Գտցէ զքեզ ունայն ի բարեաց
Եւ գարշելի ի գեղեցկութեանց՝
Ծաղր տեսողաց եւ նշաւակութիւնք նախատողաց:
Զի եթէ ապաժաման յանգգոյշ ժամուն
Հերապանձ տունկն պտղակորոյս, անկենդան,
Որ դոյզն պատկեր է անպատրաստից,
Եկն ընդ անիծիւք,-
Եւ կամ երկիր, ռոռգեալ ցաւոյով,
Եւ ոչ բազմապատիկ գաւանդս արգասեաց
Երկրագործութեան տաճողացն մատուցանէ՝
Լքեալ մոռանի,-
Իսկ դու, ո՛վ անձն իմ եղկելի,
Սահման բանաւոր եւ տունկ կենդանի,
Եւ ոչ ի ժամու իւրում պտղաւոր,
Ի՞բր ոչ գնոյնն կրեսցես պատիժ նախնում առակիդ:
Վասն զի զհամայնն ընկալար ի քեզ անպակաս յառաւելութեանց,
Սկզբնաւորեալ ի մարդն առաջին
Եւ մինչեւ ի սպառումն ծննդոց նորին,
Զբերս գործոց նանրութեանց եւ զգիտս նորոզս՝
Ատելիս եւ անախորժելիս հաստողին զքեզ՝ Աստուծոյ:
Գ

Եւ վասն զի եղի զքեզ նպատակ
Հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս,
Անձն իմ անպիտան,
Վիմաւք ձգելոց արձանաց բանից,
Իբր զանընտել գազան վայրենի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անողորմաբար զքեզ քարկոծել:
Որ թեպէտ եւ ոչ պատահիմ անուանիլ արդար,
Սակայն յառաջնումն պատասխանուջ,
Իբր ընդ ոսոխի ումեմն,
Ընդ անձին յաւժարամիտ կամաւք ոգորիմ,
Ըստ իմաստութեանն բանի,-
Եւ գոյզք մտաց խորհրդոցս գաղտնեաց,
Իբր զգլխաւորեալ յանգաւորութիւն չարութեան գործոց,
Խոստովանեալ՝ քեզ տարածեցից, Աստուած իմ եւ Տէր:
Զի որով չափով չափեցից զանձինս ստգտանք՝
Ի քոցդ աննուագ գթութեանցդ այսրէն չափեցայց,
Ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս ընդ մեծագունիցս պարտեաց.
Եւ որքան վիրացն հարուածք անբժշկականք եւ անհնարաւորք ճարակեցիս,
Այնքանեաւք չափովք կրկին առ սմին
Եւ իմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկիդ
Բարեհոչակեալ՝ լուսաւորեցիս,
Եւ ի պարտուցն առաւելութիւն՝
Նոյնքան փոխատուիդ առատատրութիւն
Բարեբանեալ՝ միշտ պսակեցի,
Ըստ ինկաւորդ քում առակի:
Դ
Զի քո է փրկութիւն,
Եւ ի քէն է քաւութիւն,
Եւ աջով քո՝ նորոգութիւն,
Եւ մատամբ քո՝ զարեղութիւն,
Եւ ի հրամանաց քոց՝ արդարութիւն,
Եւ յողորմութեանց քոց՝ ազատութիւն,
Եւ յերեսաց քոց՝ լուսաւորութիւն,
Եւ ի դիմաց քոց՝ զուարճութիւն,
Եւ հոգւովդ քո՝ բարութիւն,
Եւ աւճամբ իւրոյ քո՝ սփոփութիւն,
Եւ ցաւով շնորհի քոյ՝ զուարթութիւն:
Եւ դու տաս մխիթարութիւն,
Եւ մոռացուցանես զվհատութիւն,
Եւ բառնաս զխաւար վշտաց,
Եւ զհեծութիւն ողբոց ի ծաղր փոխես:
Եւ քեզ վայել է արհնութիւն գովութեամբ հանդերձ՝
Յերկինս եւ յազգս հարցն եւ ի ծնունդս նոցա
Եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ամեն:

ԲԱՆ Ժ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ արդ, քանզի միապէս մատնէ կորստեան
Ե՛ւ զղջումնն ուժգնապէս, ե՛ւ մեղանչելն մոլեգնաբար,
Ձի թէ եւ աւտարացեղ իմն են ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեանցն,
Սակայն զկերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եղեալ՝
Զմի եւ զնոյն վիատութեան ծնունդս արտադրեն.
Ձի մինն զհզարին ձեռն իբր ապիկար թերահաւատէ,
Իսկ միւսն, ըստ նմանութեան քառոտանեաց պաճարեղինաց,
Յանզգայս եղեալ՝ զյուսոյն առասան խզէ,
Վասն որոյ, ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ, հանապազ խնդայ սատանայ,
Իսկ երկրորդան, ըստ նմանութեան լափիլզող, դժոխորովայն գազանի,
Իբր կերակրով՝ արեամբ պարարի:

Բ

Եւ արդ, իբր զգանեալ բազմահարուածեան հեծանաւ
Եւ յափն մահու ժամանեալ,
Դոյզն ինչ դարձումն շնչոյ ընկալեալ
Եւ յոզի կենդանի եկեալ՝
Կազդուրեցայց, պատսպարեցայց, կանգնեցայց,
Յարեայց յանկենդանականս կորստենէ,
Աւժանդակեալ Քրիստոսի ձեռամբն,
Որ գթածն է յամենայնի,
Ի բարերար յերկնաւոր Հաւրէն
Փրկութեան եւ բժշկութեան պտուղ ընձեռեալ
Ինձ՝ մեղուցելոյս, ախտացելոյս եւ մահացելոյս:
Եւ սկզբնաւոր ողբերգութեան այսր աղերսանաց
Չհաւատոցն շինուած կառուցից.
Քանզի եւ ոմն ի նախնեացն, սոքիմքք զինեալ,
Փոխեցաւ իսկոյն յանմահականն վիճակ վերին,
Զապաշխարութեանն դեղ ընկալեալ՝ ապաշաւանաց թոշական
Զգրաւականն անեղծութեան աստէն ժառանգեաց:
Ի վեր, քան զորոց առաքեալ ընդ նմին ցուցանէ,
Որք, զհանդէսն մրցանակին յերկրի կատարեալ,
Ապագայիցն եւ երկնաւորացն յուսոյ հաւատացին

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ անտեսցին ճոխութեամբ փարթամացան:

Գ

Նա զի եւ ի մահ մեղուցեալն,
Եւ ի մետաղս այսոցն կրկին ընկլուզեալն,
Եւ յանդունդս չարեաց սուզեալն
Ունի զայս նշոյլ փրկութեան կենաց՝
Վերստին գտանել սովաւ ելս քաւութեան,
Իբր պարտաւորն աչաց անձրեւով յամենակալին գթութեանց
Կրկին բարգաւաճեալ երկիր, նուիրեալ Հոգւոյն Աստուծոյ,
Ամենահրաշ ծաղկաւէտ գտաւ:
Իսկ զխրախոյս տէրունի պաշտելի բանին յիշեալ առ սմին՝
Զամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ, որ հաւատայն,
Է զի եւ զչափն ընտրականացն բարեմասնութեան
Աստուծոյ հաճելեացն զննեալ աստանաւր՝
Զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի գահերէց
Առ ի սրբութեանցն մոտ սովիմբ հանդերձել,
Առանց որոյ եւ ոչ Տէրն փառաց
Զիւրսն առ մեզ հրաշագործեաց զաւրութիւնս,
Եթէ ոչ նախ լծակից խնդրեաց
Բարերարութեանն իւրոյ զհաւատսն մեր:
Ուստի եւ կեանս ընձեռել զաւրէ
Ինքնիշխան բաւականութեամբ՝ առընթեր գոլով Աստուծոյ,
Քանզի՝ Հաւատք քո կեցուցին զքեզ,
Արհնաբանեալն Աստուծոյ բերան վկայեաց:

Դ

Քանզի արդարեւ սեռն տեսութիւն,
Եւ կատարեալ իմաստութիւն,
Եւ առ Աստուած ընտանութիւն,
Եւ բարձրելոյն ծանաւթութիւն
Հաւատոց մասն երջանիկ եւ ընտրեալ անուն,
Որ յարածգեալ մնայ անվթար եւ անփակելի՝
Պատուակից գոլով սիրոյ եւ յուսոյ:
Զի եթէ փոքու սերմանի գոյի՝
Հատի մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք
Զլերանց մեծութիւն փոխէ զաւրեղապէս ի սիրտս ծովու,
Ապա յիրաւի ընկալաք զսոյն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝
Աներկմիտ պաշտան առ Աստուած,
Որ զապառնիսն եւ զծածկեալսն
Առանց երկբայութեան ի հոգւոյն աչս տեսանէ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Երրորդութեանն փառատրելի անուամբն պատուեալ հաւատք՝

Ընդ սիրոյն դասեալ եւ յուսոյ:

Ձի թէ եւ զերիսն հատուածս առանձնաւորականս

Ի մի եւ ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես,

Յաւետ մեծասցիս նոքաւք ի յԱստուած,

Քանզի թէ հաւատաս ի նա՝ եւ սիրես,

Որով եւ յուսաս աներեւութից պարզեաց նորին:

Նմա փառք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԺԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Եւ արդ, ես՝ յետինս դաւանողաց, ունայն ի բարեաց,

Նայեցեալ խորհրդով մտացս ի սկզբնաւորն իմ եղելութիւն

Ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանէից,

Յուսով հաւատամ Յիսուսի Քրիստոսի առնել՝ զոր կամի:

Քանզի հաւատացի, վասն որոյ եւ խաւսեցայ՝

Խրատեալ Պաղոսիս, ուսեալ ի Դաւթայ,

Թէ եւ արդ կենդանի մաղթանք նոցա այց ինձ արասցէ,

Որպէս հաւատովք ճանաչել զնա,

Եւ զգաւրութիւն յարութեան նորա, ըստ առաքելոյ,

Եւ զհաղորդութիւն չարչարանաց նորա,

Եւ որ զկնի բերին ասացեալքն:

Կցորդ է ամին եւ յոյժ նմանատիպ

Հաւատալն իսկապէս եւ ի նորոգս այս փոխադրութիւն,

Որ ի մեղացն՝ ի քաւութիւն,

Եւ ի չարագործութենէ՝ յարդարութիւն,

Եւ յանմաքրութենէ՝ ի սրբութիւն,

Եւ յանքաւելեացս պարտեաց մահացու յանցանաց՝ յանդատապարտն

երանութիւն,

Եւ ի ծառայական կապանացս՝ յերկնաւորն ազատութիւն:

Բ

Քանզի զիա՞րդ ոչ արդեւք չքնատ քան զբան

Եւ ի մթութենէ երկեւանութեան խաւարի գտեալ,

Եւ աստուծով աւժանդակեալ եւ աւզնեալ սիրտ մեղաւորի,

Որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հեծէ հոգեպէս,

Որ թեպէտ եւ համբարձմանէ բարձրութեան գերագունիցն կայից

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ստորասուզեալ ծանրութեամբ յանդնդային վիին խորխորատ գրոյն
կործանման՝
Նորագիւտ մեղաւքն անջրելեալք,
Ունի եւ նշխար նշողից փրկութեան կենաց հպաւոր,
Իբր կայծակն լուսոյ՝ պահեցեալ ի միտս եւ յոգի,
Որպէս զհուր նշանաւոր եւ զարմանաւոր թանձրամած,
Հրաշիւք մակարդեալ վեհին հրամանի՝
Ի յատակս ներքինս նիրհեալ ջրհորոցն:
Ուստի եւ մեղուցելոյն իսպառ թախծելոյ,
Եւ ակնկալութիւն բարւոյն բարձելոյ,
Եւ համարձակութիւն շնորհին լքելոյ
Յուսալ վերստին անդրէն միւսանգամ
Նախապարգեւիցն փառազարդութեանց դարձեալ հասանել:
Քանզի եւ յաստուածուստ անդուստ հանդերձի եւ այս ներգործիլ առ սոյնս,
Վասն զի սա զտուողին զարութիւն ամենահնար աւետարանէ,
Յոր խունկ հաճութեան մեծապէս հոտոտի Աստուած,
Քան յամենայն բուրումն անուշից
Եւ քան ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ ի սպաս խորանին,
Որ է կերպարան անձանց խոնարհից՝ զիջեալ բեկութեամբ
Առ ի միութիւն նոյն նմանութեան:
Ըստ որում հարցեալ փրկչին ամենից ցոմանս ախտացեալս տեսանելեալք՝
Հաւատա՞ յք, ասելով, առ այդ, թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ,-
Ոչ պարզեւեաց աչաց նոցա լոյս,
Եթէ ոչ նախ զհաւատոցն գրաւ ընկալաւ.
Քանզի զի՞նչ, քան զմեռելութիւն քառարեայն դիոյ,
Առ կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն,
Առ որ կանանցն՝ ժամանելոց ի յոտս արարչին հաւատոցն հանդերձանաւք,
Անյապաղաբար զփառացն Աստուծոյ տեսին զհանդէս՝ ի յեղբարն
կենդանութիւն:
Գ
Իսկ աստատին անկապուտ շնորհին մնացելոյ
Զկնի մեղանացն հզարագոյն են վկայք.
Նախ՝ Ենովք, զկնի՝ Ահարոն,
Յետ նոցա՝ Դաւիթ, դարձեալ՝ եւ Պետրոս,
Ընդ որս՝ եւ փոքրն Եղիազար,
Որ ի մեծէն Աստուծոյ ողորմեալ մեծապէս՝
Ի մեծագունիցն վկայեցաւ:
Աւելորդ է առ այս եւ բանն առակի անառակ որդւոյն,
Թողում զպոռնիկն, որ ի տեսնէ գովեցաւ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ զմաքսաւորն, որ ի քարեգործէն յիշատակեցաւ,
Եւ զաւագակն երջանիկ,
Որ յարձակումն վերջին շնչոյն՝ հաւատովքն պսակեցաւ.
Եւ զոր անքաւելին են պարտիք՝
Զհաղորդեալքն սպանման մահու Արարչին,
Առ որս՝ եւ գլխաւորն ընտրելոց Պաւղոս,
Որ երբեմն նախնին էր անաւրինաց,-
Յորոց ոմանք ծանաւթութեամբ արինին գլորեալք՝
Անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գերագանցութեամբ,
Քան զնախակրանիցն առաւելութիւն:
Իսկ որ նախ քան զարինակին տուչութիւն
Զաւանդն պահեալ հայրենի,
Մերձաւորագոյն զոլ պատուիրանի սկզբնահաւրն դաւանութեան,
Որ եւ զնախնոյն պարտիս ինքեան վարկուցեալ՝
Զնորայսն իւրովքն տուժեաց կրից տաժանմամբ,
Ոչ քաւեցաւ միայն ծածկեալ ի յերկրի,
Այլ չարչարելեան մարմնով,
Բանականաց բնութեան կենաց կարապետ,
Յաղթող զաւրապէս բոնութեան մահու՝ փոխեցաւ:
Դ
Իսկ ոմանք, ի բուսոյ տհաս հասակին չարութեամբն յերկարաձգեալ,
Ի կատարեալ տիս ժամանակին ոչ ի բարձրութեանն կայից հոսեցան,
Քան թէ ի ստորնականաց թշուառութեանց դժնէից կենացս
Ի կամարն երկնից համբարձան:
Եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ, զաւրացեալ ի չարեացն դարձ,
Որ մինչեւ յոսկեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյութեան,
Եւ պատկերն արքունի, ի պատիւ կերպիս մերոյ, նկարեալ՝
Արքունականն քանդակուածով, անկորուստ եւ անփոխադիր,
Եւ յաղթող դաւաճանութեան զմերս ենթադրեալ բնութիւն,
Ապա առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութիւն,
Անքաւղ եւ անվերարկու, տերամբ Քրիստոսի ուխտեալ,
Որով եւ միշտ հաստատեալ պահի ի մեզ բանն տէրունի,
Ըստ մարգարէին ձայնի՝
Ուխտ խաղաղութեան եւ կնիք հաստատութեան,
Առ հաշտարարն միջնորդ՝
Երկնային անմահ, կենդանի եւ մշտնջենաւոր բարեխաւս:
Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի ճշմարտագունի,
Եւ անփոխադրելի սահմանի,
Եւ արարչաւանդ պայմանի

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Համբուրեմ հաւատոց շրթամբք զպատկեր բանիս
Եւ ակն ունիմ փառացն շնորհի,
Քանզի արդարեւ յարդարացուցանելն զմեզ Աստուծոյ՝
Ոչ ոք զարե՛ դատապարտ առնել,
Ըստ առաքելական բանի սահմանի:
Ե
Այլ յայս անստուերագիր վստահութիւն ապաստան՝
Կամ կործանեալս կանգուն,
Թշուառացեալս՝ յաղթող,
Վրիպեալս՝ ի դարձն կենդանական,
Ամենաթշուառ չարագործս՝ ի յոյսն,
Մահու մատնեցեալս՝ ի կեանսն,
Ընդ ապականութեամբ վաճառեալս՝ ի ձիրն,
Դժոխայն գործովք գրաւեալս՝ ի լոյսն,
Ստորնասէր անասնակենցաղս՝ յերկինս,
Կրկին գայթակղեալս՝ ի վերստին փրկութիւնն,
Մեղաւք կապեցեալս՝ ի հանգստեանն խոստումն,
Անբժշկական վիրաւք վարանեալս՝ ի դեղն անմահացուցիչ,
Ստամբակեալս վայրագութեամբ՝ ի սանձսն հանդարտութեան,
Սրացեալս վարատական՝ ի կոչումնն,
Ապառում դժնդակս՝ ի հեզութիւնն,
Ընդդիմաբան լուտացողս՝ ի ներումնն:
Ի Քրիստոս Յիսուս
Եւ ի Հայր նորին հզար եւ ահաւոր,
Յանուն եւ ի կամս բարերարութեան Հոգւոյն ճշմարտի,
Արինաբանեալ իսկութեանն եւ մի աստուածութեանն՝
Զարութիւն եւ արքայութիւն,
Մեծութիւն եւ փառք յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԺԲ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա
Եւ արդ, քանզի յաւետ յառաջնում զղջմանն
Յուսահատութեանն բանիւ լքայ
Եւ տարակուսանաց հեծանաւն ի մահ ձաղկեցայ,
Աստանաւր ի յոսոյն կերպարան փոխեալ՝ յարգահատել համարձակեցայց՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԶԵՐՐՈՐՊՈՒԹԻՒՆՆ ՍՈՒՐԲ կարդալով յաւգնականութիւն ինձ՝ մեղաւորիս:

Որ եւ անդստին իսկ յարինարանելն

Եւ ի դաւանելն զկենդանարարն բնաւից Աստուած,

Իսկոյն եւ կոչումն ընտանի ձայնի

Ահաւորութեան անուան շնորհաձիրն բարերարի,

Մահացելոյս է կենդանութիւն,

Ըստ մարգարէին նախաճառութեան,

Թէ՛ Որ կարդայ զանուն Տեառն, նա կեցցէ:

Բ

Իսկ ես ոչ միայն կարդամ,

Այլ նախ հաւատամ մեծութեան նորին,

Ոչ եթէ վասն պարգեւաց նորա դարձեալ մատուցեալ յոդոք դեզերիմ,

Այլ իբր զկենդանութիւն իսկապէս

Եւ զշնչոյ տուրեւտութիւն հաւաստի,

Առանց որոյ ոչ է շարժողութիւն կամ ընթացութիւն,

Ջի ոչ այնքան յուսոյն հանգուցիւ,

Որքան սիրոյն կապանաւք բերիմ:

Ոչ ի տուրսն, այլ ի տուողն յաւէտ կարաւտիմ,

Ոչ փառքն են ինձ անձկալի,

Այլ փառաւորեալն է համբուրելի,

Ոչ կենացն փափագանաւք,

Այլ կենարարին յիշատական միշտ ճենճերիմ,

Ոչ վայելիցն տարփանաւք հեծեմ,

Այլ հանդերձաւորին տենչանաւք՝ յերիկամանց աստի կականիմ,

Ոչ զհանգիստն խնդրեմ,

Այլ զհանգուցչին երեսս աղաչեմ,

Ոչ հարսնարանին խնջոյիք,

Այլ փեսային անձկութեամբ մաշիմ:

Ի ձեռն որոյ զարութեան վստահապէս ակնկալութեամբ,

Վերագրեցեալդ յանցանաւք բեռանց,

Աներկմիտ յուսով հաւատամ՝

Ի կարողին ձեռն ապաստանեալ.

Ոչ քաւութեան միայն հասանել,

Այլ զնոյն ինքն տեսանել՝

Յողորմութիւն եւ ի գթութիւն

Եւ յերկնիցն ժառանգութիւն,

Թէպէտ եւ յոյժ եմ տարագրելի:

Գ

Եւ արդ, բազում պատկառանաւք ամաչեցելոց դիմաց կորացեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զմիջնորդ ազդման կափուցմանց երկակի շրթանցս՝
Արժանափակ աղխիւ կարկելոց առ անհամարձակ լեզուիս շարժութիւն,
Նորոզեցից ի յերգ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեանց
Աղիողորմ հեծեճանաց՝ ի բարձունս աղաղակելոյ.
Ընկա՛լ քաղցրութեամբ, տէր աստուած հզար, գղառնացողիս զաղաչանս,
Մատի՛ր գթութեամբ առ պատկառեալս դիմաք,
Փարատեա՛, ամենապարգել, զամաթական տխրութիւնս,
Բա՛րձ յինէն, ողորմած, զանբերելի ծանրութիւնս,
Անջրպետեա՛, հնարաւոր, զմահացու կրթութիւնս,
Աւարեա՛, միշտ յաղթող, զխաբողին հաճութիւնս,
Բացաղբեա՛, վերնային, զմոլելոյն մառախուղ,
Կնքեա՛, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս,
Յրուեա՛, ծածկատես, զըմբռնողին չար գտմունս,
Խորտակեա՛, անքնին, զմարտողին դիմեցմունս:
Տեառնագրեա՛ քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս,
Պարփակեա՛ քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս,
Գծագրեա՛ քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս,
Կերպացո՛ զքո նշանդ ի հետս էլից մաղթողիս,
Ամրացո՛ քո աջովդ զհանգստեանս խշտի,
Մաքրեսցե՛ս ի խաղբից զծածկարան անկողնոյս,
Պահեսցե՛ս քո կամաւքդ զտառապեալ անձն ոգւոյս,
Անխարդա՛իս արասցես զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս,
Կացուսցե՛ս շրջափակ զպար զաւրուդ երկնայնոյ,
Կարգեսցե՛ս ի դիտի ընդդէմ դիւացն դասու:

Դ

Տո՛ւր հանգիստ բերկրութեան
Մահահանգոյնս նիրհման
Ի խորութեան գիշերիս՝
Բարեխաւսութեամբ հայցուածոց
Սրբոյ Աստուածածնիդ
Եւ ամենայն ընտրելոց:
Ամփոփեալ պարուրեա՛
Զպատուհան տեսութեանց
Զգայարանացս իմաստից՝
Անգարհուրելի զետեղմամբ
Ի ծփական խռովութեանց,
Կենցաղական զբաղմանց,
Անբջական երազոց,
Խաւլականաց ցնորից՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յիշատակաւ քո յուսոյդ
Անվնասելի պաշտպանեալ:
Եւ սթափեալ վերստին
Ի ննջմանէ ծանրութեան,
Ամենագաստ արթնութեամբ,
Հոգենորոզ գուարթութեամբ
Ի քեզ արձանացեալ,
Զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց
Քեզ, ամենաւրինեալ թագաւոր փառաց անճառից,
Փառաբանողաց երկնագումար խմբից երգակցեալ`
Յերկինս առաքել:
Զի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց
Յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:
ԲԱՆ ԺԳ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա
Աստուած բարերար, հզար, ահաւոր,
Հայրդ բարի ողորմութեանդ շնորհի,
Որոյ անունդ իսկ մեծիդ զգթութիւն
Եւ զընտանութիւն աւետարանէ,
Քաղցրդ դժնէից եւ անգոհացողաց.
Ընդ քեզ եւ Որդիդ քո` իբրեւ զքեզ,
Զաւրաւոր ձեռն` իբրեւ զքոյդ,
Անժամանակ տէրութեամբ ահեղ,
Ընդ արարչութեանդ քում բարձրացեալ.
Եւ Հոգիդ Սուրբ ճշմարտութեան,
Բոյսեալ առ ի քէն անսպառութեամբ,
Կատարեալ իսկութիւն գոյի, էութիւն մշտնջենաւոր,
Հաւասար քո ամենայնիւ, փառակից Որդոյ տէրութեամբ:
Երբեակ անձնաւորութիւն համայն անքնին,
Տրոհեալ ի դիմաց ուրոյն գատուցմամբ,
Իսկ միաւորեալ համագուգութեամբ,
Նոյնագոյ բնութեամբ տիրապէս, անշփոթ եւ անանջրպետ`
Միով կամաւք եւ կցորդութեամբ:
Ո՛չ երիցութիւն ումեմն ի յումեմն,
Եւ ո՛չ քթթել մի ական առ նուագութիւն միոյն ժամանեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Քան թէ պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ,
Որ առ մերն է ծանաւթութիւն,
Միով պսակաւ սրբասացութեան անակզբնաբար աստուածաբանեալ:

Բ

Քանզի արդարեւ վերաձայնեալս այս խոստովանութիւն
Երեքփառատրեանդ դաւանութեան զվէմն հաւատոյ Պետրոս երանեաց,
Իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղաւք բարեհրաման քո ակնարկութեամբ,
Ո՛վ ինդրոդդ գերելոյս, հրաշանորոզ արդարացուցէ:

Քանզի թէպէտ եւ քո իցեն պարգեւք, եւ քո՝ ողորմութիւնք,
Այլ ոչ ի պարգեւսն ես այնքան հոշակեալ, որքան յողորմութեանն,
Ձի երկրորդն զքոյդ յաճախէ զփառս,
Իսկ առաջինն զճգնաւորացն յայտնէ զգործս.

Ձի պարգեւք վաստակոցն են փոխատրութիւնք,
Իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք:

Գ

Եւ արդ, մի՛ զաւրասցին մարդկայինս գործք
Առաջի քոյոցդ շնորհաց, Աստուած գթութեանց,
Թէ եւ անդր իսկ իցեն, քան զաւրէնս հասարակաց բնաւորականս հոսմանց,
Այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնամտութեան,

Նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք երկրածնաց:
Քանզի եւ որ մաքրութեամբն պերճանային արինակացն վստահութիւնք՝

Ի լուսաւորել քոյդ արդարութեան գուշակ ներկայիս,
Ամենանուազ անձկութեամբ լքեալ հրէութիւնն յետնեալ,
Եւ յաւէտ ընդ տարագրական ողորմեցելոցն՝

Առաւել նոքա գտան կատարուեալ մարդասիրութեան:
Եւ քանզի ամենայն ինչ հնարաւոր է քեզ, բարերար,
Լո՛ւր պաղատանաց գոչման հեծութեանս, որ կարդամս առ քեզ,
Ողորմեա՛, կեցո՛ եւ մարդասիրեա՛,

Ձի քո է երկայնամտութիւն,
Քաղցրութիւն, փրկութիւն, քաւութիւն
Եւ փառք յամենեցունց յաւիտեանց ազգաց:

Ամէն:

ԲԱՆ ԺԴ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Պաղատիմ առ քեզ, լուսոյ ճառագայթ,
Արքայ երկնաւոր, գովեալ անպատում,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որդի անճառ մեծիդ Աստուծոյ,
Խոնարհեցո՛ գունկն քո, բարձրեալ բարեգութ,
Կենաց ապաւէն, նորոգ մերձեցեալ կրկին աստանաւր՝
Ի հառաչումն նուաղս ձայնի վիրաւորելոյս:
Բ
Ո՛չ ցուցեալ է երբէք, եթէ աղաչեաց զքեզ
Ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխողեալն,
Քանզի կարկամեալ էր,
Ո՛չ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց,
Քանզի անկռինչ էր,
Ո՛չ մատամբքն տատանելոց զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ,
Քանզի խորտակեալ էր,
Ո՛չ աչս կողկողագինս արտասուաւք ողբոց բարերարիդ յանդիման կացոյց,
Քանզի վնասապարտ էր,
Ո՛չ ի պատգամ բանից միջնորդի զողորմածիդ կամս հաճեցոյց,
Զի անայցելու էր,
Ո՛չ հայթայթմամբ խորտակեալ մարմնոյն
Արիւնէրանգ ներկուածով ձորձոց զգթածիդ սիրտ ճմլեցոյց,
Վասն զի անյոյս էր,
Նաեւ ո՛չ ծնկովքն հաստատութեամբ, իբր գարշապարաւ ոտին վարեցաւ,
Այն զի անյարիր էր.
Քանզի կիսամեռն ասել կենդանոյն՝
Սակաւ ինչ նուազ է մեռելութեան:
Մանաւանդ զի ի քոյոցդ խրատեալ բանից,
Եւ բարերարեալ քոյդ ողորմութեան,
Եւ փառաւք քո լուսազարդեալ,-
Ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ ի հակառակն քո ընթացից,
Այլ ստահակեալ ապստամբութեամբ՝ յիւր թշնամեացն թիւ յաւելաւ,
Ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեացն քոց:
Գ
Իսկ դու, բազմապարգեւ, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց,
Ոչ միայն զի ո՛չ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ,
Այլ եւ ո՛չ բանիւ յանդիմանեցեր:
Ո՛չ ոտն հարեր անկելոյն,
Այլ կարեկցարար մատուցեալ՝
Զծայրագոյնն ցուցեր զինամս:
Ո՛չ քահանայապէս ըստ ահարոնեան տկար արինին
Զաւրաւոր առ մահուն պաշտան՝ դատապարտիչն
Անիծիւք եւ բռնալիր քարանցն ձգմամբ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար,
Եւ ո՛չ դեւտական կարապետային անկատարագործ,
Եւ յերկուցն մի բաժանեալ խտրոց,
Հնոյն լրումն եւ նորոյս սկիզբն,
Ունայն ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝
Զվիրաւորելոյն տեսեր զվտանգ,
Զի մի՛ սատակիչն աւրինակութեամբ տապարան արմատակտրաւ,
Զմահուն պաշտաւն ի քեզ նկատեալ,
Յառաջ քան զփորձ առաջակայիցն սատակեցի,
Այլ հեթանոսացն պահպան անուն ասորեստանեայց,
Որք ի հրէիցն ընկալեալ զարեւն՝
Ամբողջ պահեցին, գոր նոքայն մոռացան,
Նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ մերակերպական խառնութեամբ՝
Զազատարարն զծագրեցեր զաւետիս առ աւտարագգիսն,
Եւ աստուածաբարդ ներգործութեամբ անապականաւ,
Զեռն կարկառեալ՝ յարուցեր զմարդն նախնի,
Մեղուցեալ ի մահ իւրովքն ծննդովք:
Զտրտմեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր,
Եւ զվհատեալն հաստատեցեր,
Եւ զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացուցեր,
Աւազանին կենարար աւժմամբն եւ բաժական լուսոյ լցեր,
Հացիւղ երկնայնով արարչականդ քոյին մարմնով՝ նոր յեղանակեցեր,
Վերակացութեամբ երջանկացն ազանց ընտրելոց
Յանձանձեցեր, գրգեցեր եւ ինամարկեցեր:
Հանդարտընթաց գրաստուն տաճողութեամբ անզգուելի պահեցեր՝
Մինչեւ յարկն լուսոյ ածեր,
Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց եւ երկրորդաց,
Տուչութեան կտակաց կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանատրեցեր:
Եւ որպէս երբեմն ընդ Մովսեսի՝
Թեւս տարածեալ արծուոյն աւրինակաւ՝ ընկալար զնա,
Եւ ի հանգիստն հանդարտութեան երկրին բարութեան առաջնորդեցեր,
Եւ զբանին կերակուր ջամբել հրամանատրեցեր վարդապետութեանց:
Դ
Եւ արդ, որ զբնան ծայրագունին բարութեան լուսոյ
Յամենայնի բովանդակապէս հրաշագործեցեր,
Զաւցտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝
Զքո ստացուածն առ քեզ դարձուցեր,
Կեցո՛ եւ զիս՝ մաքրեալ ի մեղաց պարտեաց:
Որ ձրի պարգեւես եւ անպատրաստից,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդ որոց եւ ինձ տացես քաւութիւն եւ բժշկութիւն,
Բարեգութ, զարեղ, անքնին, անեղծ, ահաւոր,
Աւրինեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԺԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Իսկ դարձեալ Աստուստ վերստին

Առ նոյն հեծութիւն սրտիս վտանգի

Ինձէն մատուցեալ սովին նուագաւ ի նոյն ոճ բանի՝

Զամենապարգելոյ արգահատեցից՝

Տագնապեալ ոգոյս վտանգիս իսպառ,

Իբր մեռեալ՝ կենդանոյ անմահիդ մաղթեմ Աստուծոյ,

Խոստովանեալ ընդ փառացոյ քո զիմս անարգութիւն,

Եւ առ չարեաւքս իմովք՝ զքոյդ բարութիւն,

Որովք յաղթեալ գտայ, քան թէ բժշկեալ,

Եւ ամաչեցեալ, քան համարձակեալ,

Ուխտակորոյս, աւանդամոռաց:

Իսկ կրկին առակն, որ առ իս,

Որ ոչխարին տրուպն տարացուցիս,

Որ յետին անզգայութեանն էր մատնեցեալ, մոլորեալ,

Եւ ի լերինն, ուր ոչ է այցելութիւն,

Ընդ գազանականացն դիւսց եւ կռոցն վայրենութեան թափառեալ,

Ո՛չ մերձաւոր գոյ սակաւ մի հաւտին:

Ո՛չ բան ունէի, որով եւ զցաւոցն աղէտ պատմէի,

Ո՛չ ձեռն ձգողական, որ համերցն է ազդողական:

Իսկ դու, միայն գովեալոյ ի սկզբանցն յաւիտեանց եւ յարդի ծնելոցս,

Գտեալ, ըստ մաղթանաց գոչման երգողին,

Զիս՝ զմեղուցեալս, յաննշոյլն մոլորութեան,

Խնամողաւրէն տեսչութեամբ կամաց հովիւ կոչեցար

Եւ ոչ միայն հոգացար, այլ եւ խնդրեցեր,

Եւ ոչ գտեր միայն, հրաշագործ,

Այլ անձառելիդ բարերարութեամբ սիրոյ

Ի կենդանարարոյ քո յուս բարձեր

Եւ ընդ երկնային զաւրուն դասեցեր՝

Ի հայրենիդ քո ժառանգութիւն:

Բ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ արդ, դու, հզար, կենարար,
Աւրինեալ, այցելու, գթածոյ յողորմութեան,
Եթէ զնոսա ընկալար զապարանեալսն աղերսանաց,
Որ մինն ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ,
Իսկ միւսն ըստ անբանիցն անզգայութեան,
Վտարանդի բացամերժութեամբ յանբնակ վայրի վարանեալ՝
Ի բառաչ ձայնին բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական,
Աստուծային բարեխնամութեամբդ անտեսեցեր
Զտիեզերահրաշն ինսամողութիւն առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն,-
Յայտնեա՛ց վերստին եւ արդ գթութեանցդ խորք
Եւ բարերարութեանցդ հոսանք՝
Առ անաւրինեալս առաւելութեամբ վերագրեցելոցդ արինակութեամբ,
Առ բազմաւրինակ մահու պարտապանս,
Առ որ ի բարութեանց խառնից քաղցրութեանց յատուկ համս չար,
Առ անդամս մարմնոյ արժանաւորս հատման,
Առ համաճարակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վիրաւոր,
Առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց,
Առ աւտարացեալս յընտանութենէ իմաստնոց,
Առ աննմանս հանգունակից բանաւորութեանց:
Որ եթէ տարացոյց գոյր՝ ես ասէի,
Թէ նմանակից գոյր իմ՝ պատմէի,
Թէ հանգունակից գոյր՝ ես ճառէի,
Թէ հաւասար գոյր՝ ես գրէի,
Թէ զուգագործ գոյր՝ ցուցանէի,
Թէ արինակ գոյր՝ ես ազդէի,
Թէ յանցեալսն՝ հայթայթէի,
Թէ ի ներկայումս աստ՝ ես յուսայի:
Բայց քանզի անցեալ է ըստ արինակ
Եւ հրաժարեալ ըստ նմանութեան,
Զոր միայն քո է քաւել, բժշկել եւ հրաշագործել,
Կենդանարար համայն մեռելոց, նորոգութիւնդ տիեզերաց:
Գ
Զի եթէ սրբոյն սրտի տեսութեամբ երջանկին Դաւթի
Անաւրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ ասի, քան զզլուխ,
Եւ ըստ ծանրութեանց բեռանց դժուարակրելոց՝ յանցմունք մեղաց,
Իսկ որ առ իս կրին սխալմունք՝ գերազանցէ,
Քան զհեղեղին ջրակուտակ, տիեզերասոյզ, ամենասպառ ծովուն յորդութիւն,
Եւ զլիսոց լեռանց վերադրէ:
Այլ շնչեսցէ՛ աւղ քո քաղցրութեան, իբրեւ առ Նոյին,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ որ զլերինս հալէ զարութիւն՝
Յամաքեցուցանել զշիղջս ջրակոյտս բազմակոհակս
Եւ երկրակործանս իմոցս պարտեաց,
Եւ լեռնակարկառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոց:
Դ

Եւ համառատեալ զբան քո հզար՝
Ամենակար հնարաւորութեամբ հակիրճ հատուցմամբ,
Արացե՛ս ահա ելս քաւութեան, ըստ մարգարէին,
Առ երկարաձիգս անաւրէնութիւն:
Եւ ներելով իմս յամառութեան,
Ո՛վ երկայնամիտ, ողորմած, արհնեալ,
Թողցե՛ս միանգամայն, բարեգործեցե՛ս իսկապէս,
Հասցե՛ս բոլորովին զանվճարելի պարտուցս
Զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս տաժանակիրս:
Նա զի եւ չիք իսկ առ քեզ ցասումն սրտի
Եւ կամ բորբոքումն բարկութեան,
Որպէս ոչ կրին նենգութիւնք եւ կամ նշմարանք մթութեան,
Քանզի կեանք են ի կամաց քոց եւ լոյս,
Եւ ո՛չ արարեր զմահ,
Եւ ո՛չ ինդաս ընդ կորուստ մարդոյ,
Ըստ Դաւթի եւ Սողոմոնի:

Ե
Եթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի
Ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝
Ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար,
Այլ երթանասնիցս երթն թողուլ
Անդուստ ի յաւուր զհրաքանչիւր մեղանաց զպարտս.
Եւ այդ բան՝ առ մեզ, որ միշտ ի բնութեան ունիմք
Բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց
Անհամար բիրուց նորոգ յայտնելոց,
Որ արինաւորին երեւին ի յանդաստան սահմանի
Ամենաբոյս փշածին բնութեանս,
Ըստ անսուտ քո վկայութեան, որ թէ՛ Միտք մարդոյ
Ի ինամս չարի են արձանացեալ ի մանկութենէ:
Զի որ զկատարեալ մաքրութիւնն ունէր՝
Աւետարանիչն կենացդ բանի Յովհաննէս,
Եւ զինքն ընդ հասարակաց բնութեան լծակցեալ՝
Հաստատեաց զճշմարտութիւն քո՝ առ իմս ստութիւն յոյժ արդարացեալ.
Թէ ասեմք, ասէ, մեղս ինչ մեք չունել՝ սուտ առնեմք զնա:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ արդ, կատարեալ է բան քո խնկեալ
Եւ ի գլուխ ելեալ անպակաս ի ստուգութենէ՝
Առ իմս մոլորութիւն եւ դժնդակ անիրաւութիւն:
Վասն որոյ ինայեա՛ յիս ողորմութեամբ,
Քաղցրութեան ճաշակաց աղբիւր,
Միայն արհնեալդ յամենայն յախտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ԺԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Եւ արդ, դու միայն Աստուած երկնաւոր, բարձրեալ, բարեգործ,
Քո է զաւրութիւն, քո՛ ներողութիւն,
Քո՛ բժշկութիւն, քո՛ առատութիւն,
Քո են պարգևք, քո միայնոյ են ձիրք ձրի,
Քո՛ քաւութիւն, քո՛ պաշտպանութիւն,
Քո՛ հնարք անխմանալիք,
Քո՛ արուեստք անգտանելիք,
Քո՛ չափք անչափելիք,
Դու՛ սկիզբն եւ դու՛ կատարած:
Քանզի ոչ երբէք ստուերացուցանէ
Զլոյս ողորմութեան քոյ խաւար սրտմտութեան,
Վասն զի ոչ ես գրաւեալ ընդ մասամբք ախտից,
Ի վերդ, քան զբան, պատկեր անպարագիր,
Անդր, քան զորքանութիւն կշռութեան,
Անչափ լայնութիւն փառաց,
Անտարբափակ ընդարձակութիւն հատու զաւրութեան,
Անամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան,
Անտկարանալի բարերարութիւն գթութեան:
Դու դարձուցանես, ըստ մարգարէին, յայգ զստուերս մահու,
Որ իջեր կամաւ ի տարտարոսն ներքին արգելականացն բանտի,
Յորում եւ մաղթանացն դուռն էր աղիսեալ,
Եւ գերեալ անտի զմթերիցն կապուտ վտարանդելոցն հոգւոց՝
Սուսերբ հրամանի յաղթական բանիդ
Զկապ սատակման մահուն խզեցեր
Եւ զմեղացն կարծիս ցրուեցեր:
Դա՛րձ առ իս, որ զնդամ զնդանաւ վիիս
Տղմասիկ զբոյս յերկաթս մեղաց՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանասարկուին նետից:

Բ

Այլ դու, յամենայնի տերդ բարերար,
Լոյսդ ի մեջ խաւարի, աւրինութեանդ գանձ,
Ողորմած, գթած, մարդասէր, կարող,
Զաւրաւոր, անպատում, անքնին, անճառ,
Բաւական, ըստ սրբոյն Յակոբայ,
Անհնարից ամենից դիրապատրաստ հնարաւորութիւն,
Հուր ծախիչ զխոյն մեղաց,
Ճաճանչ կիզանող ընդհանրական թափանցանցութեան խորհրդոյ մեծի:
Յիշեա՛ զիս յողորմութեան քո, աւրինեալ, եւ մի՛ յիրաւունս քո,
Ի ներողութեան քո, եւ մի՛ ի հատուցման,
Յերկայնմտութեան, քան ի հաւաստութեան:
Եթէ կշռեսցես զմեղանաց իմոց ծանրութիւն՝
Ընդ քաղցրութեան քո, եւ մի՛ ընդ արդարութեան,
Զի առ սակ նախնումն յոյժ է նուազեալ,
Իսկ ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր:

Գ

Արդ, մատի՛ր առ իս, բարութիւն,
Որպէս յունկանն բժշկութիւն՝ հակառակ քո համբարձելոյն,
Բա՛րձ ի մեղուցելոյս զհողմ մահու խռովութեան,
Զի հանգիցէ յիս ամենակալ Հոգիդ խաղաղութեան,
Եւ քեզ փա՛ռք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԺԷ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Արդ, աղաչեմ զինամակալդ վտանգաւորաց
Տաժանելեաց կրից թախձութեանց հոգւոց վշտացելոց՝
Մի՛ յաւելուր հեծութեանս ցաւ,
Մի՛ խոցեր զվիրաւորեալս,
Մի՛ դատապարտեր զպատժեալս,
Մի՛ տանջեր զչարչարեալս,
Մի՛ գաներ զհարուածեալս,
Մի՛ գլորեր զանկեալս,
Մի՛ կործաներ զգայթակղեալս,
Մի՛ մերժեր զհեռացեալս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մի՛ տարագրեր զհալածեալս,
Մի՛ ամաչեցուցաներ զպատկառեալս,
Մի՛ կշտամբեր զհարթուցեալս,
Մի՛ խորտակեր զբեկեալս,
Մի՛ խռովեցուցաներ զամբոխեալս,
Մի՛ ալեկոծեր զբքացեալս,
Մի՛ սասանեցուցաներ զդրդեալս,
Մի՛ շփոթեր զմրրկեալս,
Մի՛ կեղեքեր զգիշատեալս,
Մի՛ ջախջախեր զբեկեալս,
Մի՛ գաւշեր զմորմոքեալս,
Մի՛ կուրացուցաներ զխաւարեալս,
Մի՛ զարհուրեցուցաներ զապշեալս,
Մի՛ խորովեր զխարշատեալս,
Մի՛ մահացուցաներ զհիւանդս,
Մի՛ բեռանց ծանրութեան մատներ զտկարս,
Մի՛ անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս,
Մի՛ կրկնակի ողբումն՝ դառն հեծութեանս,
Մի՛ ուժգնապէս վարեցիս առ հողս,
Մի՛ սաստկապէս՝ առ մոխիրս,
Մի՛ անաչառապէս՝ առ ստեղծուածս,
Մի՛ ահարկութեամբ՝ առ փոշիս:

Բ

Մի՛ ընդհարկանիր խստութեամբ մեծդ ընդ փոքուս,
Լոյսդ՝ ընդ ստուերականիս,
Բնութեամբ բարիդ՝ ընդ ի բնէ չարիս,
Ողկոյզդ արհնութեան՝ ընդ պտղոյս անիծից,
Քաղցրութիւնդ իսկապէս՝ ընդ համայն դառնութեանս,
Փառաւորեալդ անփոփոխ՝ ընդ ամենեւին անարգիս,
Կենացդ նշխար՝ ընդ կաւոյս զանգուածոյ,
Տէրդ տերանց՝ ընդ տղմիս երկրայնոյ,
Աննուազ լիութիւնդ՝ ընդ չքաւոր ստրկիս,
Անկապուտ ճոխութիւնդ՝ ընդ անպատասպար տառապելոյս,
Անկարատ բարութիւնդ՝ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս:
Քանզի ո՞վ ոք հասեալ յառաւատ՝
Եւ ի ծագման լուսոյն խիթայ մթանալ,
Եւ կամ ընթերակաց կենաց՝ մահանալ,
Կամ ազատութեան՝ եւ պարտաւորիլ,
Կամ շնորհաց՝ եւ դատապարտիլ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կամ փրկութեան՝ եւ մատնիլ,
Կամ նորոզման՝ եւ եղծանիլ,
Կամ արհնութեան՝ եւ տարագրիլ,
Կամ բժշկութեան՝ եւ վիրաւորիլ,
Կամ լիութեան՝ եւ նուազիլ,
Կամ յաճախութեան հացի՝ եւ քաղցնուլ,
Կամ գետոց հոսանաց՝ եւ պասքիլ,
Կամ մայրենի գրոց՝ եւ նենգիլ,
Կամ խնամոց աստուածեան աջոյդ՝ եւ զգուիլ:

Գ

Եւ արդ, ընդ ախտացելոյն սաստկապէս մարմնոյն բորոտութեամբ՝
Հոգւոյս վտանգաւ եւ ես պաղատիմ.
Տէր, եթէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել:
Ընդ աչացուացն նեղեցելոց մշտագիշերն խարխափանաւք՝
Մեծակական ձայնիւ հառաչեմ.
Ոչ որդի անուանեմ Դաւթի,
Այլ ծնունդ էիդ Աստուծոյ դաւանեմ,
Ոչ միայն ռաբբի կոչեմ,
Որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական զիսկն զիտելոյ,
Այլ տէր երկնի եւ երկրի հաւատամ:
Ոչ ձեռնիդ միայն ձգմամբ հպաւորութեան,
Ո՛վ բարեգութ Աստուած մերձաւոր,
Այլ ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝
Ակն ունիմ զարել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն:
Ոչ թէ ինչ խորոց կասկածանաց միջոցի բանի,
Որ երկմտութեան կարծի նշանակ,
Ի մէջ արկանեմ կամելոյն եւ ողորմութեանն,
Այլ կամիս՝ որպէս բարեգութ,
Եւ կարես՝ որպէս զարարիչ:
Ասա՛ բանիդ՝ եւ բժշկեցայց:
Ընդ հարիրապետին հաւատոց եւ ես լծակցիմ.
Ոչ մինչ անձուկ միայն բացակայութեամբ
Հեռի լինելով խորան ի խորանէ
Հաւատամ ազդել քո կարողութեանդ
Առ յարութիւն եւ բժշկութիւն,
Այլ ի վերինն երկնի բազմելով՝
Եւ ի ստորինս երկրի բովանդակ,
Առ հրաշիցն սքանչելութիւն՝ ոչ ունիմ հատուցանել:

Դ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Շնորհեա՛ ինձ, որպէս դատակնիք բանին քո վճռեաց
Առ պոռնկին ընդունելութիւն՝
Հնգից հարիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութիւն,
Աստուած բարութեանց եւ տէր երանութեանց,
Որ յաճախն ընձեռել՝ բազումս փառաւորիս,
Եւ ի շատն միտուցանել՝ նովին չափ սիրիս,
Եւ յառաւելն ողորմել՝ կրկին բարգաւաճիս,
Եւ յայսքան բարիս իրաւամբք գովիս,
Եւ ամենայն գոլով՝ հաւասարորդ ճանաչիս,
Եւ որ զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կշռիս,
Եւ անճառելեալո՞քս մերայնովքս վճարիս,
Եւ ընդ երկրաւորիս՝ զանվախճանն պարտ վարկանիս,
Եւ մեծագրեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս,
Եւ ի սակաւուն տուչութիւն դոյզն փառաւորիլ՝ ոչ ամբարտաւանիս:
Արա՛ եւ ինձ զնոյն գթութիւն՝
Ունողիս զգործս անհամար պարտուց,
Զի եւ ի ճառս երախտեաց քումդ պարգեւաց՝
Նորին իսկ սակով սիրելն կարգեսցի:
Եւ քեզ փառք յամենայնի:

Ամէն:

ԲԱՆ ԺԸ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՄՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Արդ, ես՝ ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց,
Արդարեւ անսահման բիրուց քանքարաց տուժից
Գոլ հատուցանող ի միում աւուր,
Այլ ոչ թէ առ փոքրկութիւն մարդկային մտաց հայցեմ ներութիւն,
Այլ առ աննուագ լիութիւն փրկչիդ Յիսուսի Քրիստոսի պաղատիմ
մարդասիրութիւն:

Որ չէի երբեմն՝ եւ ստեղծեր,
Զմաղթեցի՝ եւ դու արարեր,
Զեւ եւս եկեալ ի լոյս՝ եւ տեսեր,
Ոչ յայտնեցեալ իմ՝ եւ գթացար,
Ոչ կարդացեալ՝ եւ ինամարկեցեր,
Ոչ համբարձեալ ձեռն՝ եւ նայեցար,
Ոչ պաղատեալ՝ եւ ողորմեցար,
Ոչ կերպացեալ ձայնիս՝ եւ լուար,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ոչ հեծեծեալ՝ եւ ունկնդրեցեր,
Գիտելով զարդեան դիպուածոյս՝ եւ չանտեսեցեր,
Նախահայեացդ աչաւք նկատեալ զպատժապարտիս չարագործութիւն՝ եւ
յարիներցեր:

Բ

Եւ արդ, զքո արարեալս եւ զքեւ փրկեալս
Եւ զայսքանեաց ինամոց յանձանձեալս
Մի՛ իսպառ կորուսցէ մեղացն հարուած զիւտք բանսարկուին,
Մի՛ յաղթեցէ յամառութեանս իմոյ մառախտոյ՝ ներողութեան քո լուսոյ,
Մի՛ սրտիս կարծրութիւն՝ երկայնամիտ բարութեանդ,
Մի՛ մահացու մսեղիս՝ ամենակատարդ լրութեան,
Մի՛ տկարութիւնս նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութեան:

Գ

Ահա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս յանուն քո, հզար,
Արասցե՛ս ողջ իբրեւ զառաջինն,
Մինչ ի դրախտին փափկութեա

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զկաթիլս աչացս վարսիւք հերացս ընծայեցուցանեմ,
Այլ զանբիծ հաւատս ամբարձմամբ բազկացս,
Ստոյգ դաւանմամբ, հոգւոյ ողջունիւ,
Շրթանց կափուցմամբ զերկիր համբուրեմ,
Խառնեալ հեծութիւն աղբերցս արտասուաց՝
Բժշկութիւն հոգւոյս աղերսեմ:

Զ

Վատնեալ մեղանաւք հոգւոյս գոյութիւն՝ լուծեալ մեղկութեամբ,
Եւ յերկուց կայից միայնակողմամբ, անհաստատ հետովք,
Զընթացից գործին, նահանջմամբ չարին,
Զհետեւականն բարձողութիւն շինուածոյ մարմնոյս՝
Առ ելս ծառոյն կենսաթիռ պտղոյն խափանեցելոյ,
Պատսպարեսցե՛ս անդրէն վերստին,
Միայն հնարաւորդ առ ի փրկութիւն:
Զփառաբանարան հաստուածոյ կերպիս ի քէն եղելոյ
Ամբափակ խցմամբ համբացոյց արգել հողմ բանսարկուին.
Հոգիդ քո ազդեալ մեծոյ ողորմութեամբ,
Ըստ Աւետարանին բժշկեցելոյ,
Հրաշափառապէս բարեգործեսցե՛ս, Բանդ կենդանի,
Ինձ խաւսողութիւն անսայթաքելի:

Է

Անկեալ կամ չարեաւք ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց,
Դի կենդանի եւ խաւսուն մեռեալ.
Կարեկցեալ իմումս թշուառութեան ողբականաւք քքուանաց ձայնից,
Ո՛վ բարերար Որդի Աստուծոյ,
Աւրհնաբանեալ աչացոյ ցաւոյով վերականգնեսցե՛ս ի կենդանութիւն՝
Իբր զսիրելին ի յանշնչական մեռելութենէ:
Ստոյգ դառնացողս ի գբի մեղաց կամ տարակուսեալ.
Զեռն մատուցեալ, արեւ անստուեր, Որդի բարձրելոյ.
Հանցե՛ս զիս ի լոյս քումդ նշուլից:

Ը

Ընդ աղիողորմ թշուառութեան կականման ձայնի
Այրւոյն ի Նային՝ մար միամարին,
Տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն,
Հոսմամբ արտասուացն, տուայտանաւք տխրութեամբ դիմացն
Եւ ես պաղատիմ վերջին հեծութեամբս՝
Տո՛ւր յուսահատելոյս զքաջալերութիւն միսիթարութեան գթած քո բանիդ
Ասելով եւ ինձ, զովեալդ բարի ստեղծիչ աշխարհի,
Թէ՛ Մի՛ լար, գերի, բազմաց ողբալի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որով ընդ պատանուոյն կենդանացելոյ՝ ի վշտացելոյ՝ ծնաւորին սփոփանս,
Զամենապարտ ոգիս ընկալայց ի քէն՝ ընդ նմին կրկին նորոգեալ:

Թ

Ընդ այսակիր անզգայելոցն, դիւալլուկ եւ քարակոշկոճ,
Հեղձամղձուկ, եղկելի անձանցն, քստմնելի, գիսախոի հերացն,
Վայրեններես քանդագուշելոցն, ի քէն ողորմեալ,
Փրկիչ բոլորից, իբրեւ գնոսին առ քեզ դիմեցից՝
Հերքեալ մերժեսցե՛ս զգունդս չարացն ապականողաց ի քո խորանէս,
Զի ժամանեալ Հոգիդ քո բարի՝ այսրէն հանգիցե,
Լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ շնչոյս, զգեցմամբ անդամոցս՝
Զգա՛ստ արասցես զխելագարեալս ամենաթշուառ:

Ժ

Ընդ գերեցեալ դժոխարնակաց վտարանդելոց հոգւոցն արգելեալ՝
Կամ ի վտանգի.

Զճառագայթ ողորմութեան փառաց քոց ծագեալ, լոյսդ իմ անձկութեան,
Ի կապանաց աւցտողին զերծեալ՝ զիս ապրեցուցե՛ս:
Գաղտնորոգայթ, աներեւութերակ, վրիպակ արահետ,
Գարշութեամբ մեղացս ջրգողեցեալ՝
Ոգւոյս կերպարան կայ ի տագնապի.
Զծածկեցեալն ի տեսողութեանց զչարագործին թունիցն այտուցմունս
Քո ինքնաւորդ զաւրելութեամբ, Որդի Աստուծոյ, գրթածաբար առողջացուցե՛ս:
Զբազմազան տարագս ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեանց մահացուցողաց
Իւրականաւք կորստեան բերիւք, դժնդակարմատն շառաւիղաւք,
Հաստատեցելովք ի յանդաստանի անաւրէն մարմնոյս,
Տարակորգեսցե՛ս ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի,
Որ արարադրեալ միշտ եւ մշակես զսահմանս հոգւոց՝
Առ բանիդ կենաց արդիւնատրութիւն:

ԺԱ

Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութեան արիւնակութեանց
Յանցուածոցս վեր, ըստ ճարակողն քաղցկեղի,
Առ բնաւ անդամս մասնաւորեալ զախտին տարածումն,
Չիք սպեղանի, իբր Իսրայելի,
Առ անչափութիւն խարանացն մատուցանել.
Ի խարսխաց բարձիցս մինչեւ ցափն կառուցման լրութեան անդամոցս
Չէ առողջութիւն, այլ ամենեւին անբժշկութիւն:
Իսկ դու, ողորմած, բարերար, արհնեալ
Եւ երկայնամիտ թագաւոր անմահ,
Լո՛ւր պաղատանացս արգահատութեան սրտիս վտանգի,
Որ կարդամս առ քեզ, Տէր, ի նեղութեան:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ ԺԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Նայեա՛ց, ամենահայեաց տեսութիւն կենաց բարութեան յուսոյ,
Ի մեծաբարբառ աղադակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց,
Անհաս մեծութիւն, անուն ահաւոր, բարբառ կենդանի,
Լուր ցանկալի, ճաշակ ախորժելի,
Կոչումն պաշտելի, բարերարութիւն խոստովանելի,
Ազդումն ինկելի, իսկութիւն դաւանելի,
Էութիւն փառատրելի, գոյութիւն արինաբանելի,
Տէր Յիսուս, ընդ Հաւր քում գովեալ եւ երկրպագեալ
Եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ բարձրացեալ եւ վերաձայնեալ:
Որ միայն մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ,
Զի արասցես զմեզ վասն քո ըստ քեզ,
Լոյս ամենայնի, յամենայնի ողորմած, հզաւր, երկնային:
Եւ այժմ զլուծեալ եւ զխորտակեալ հողանիւթ անաւթս
Աստուածաւրէն հրաշակերտութեամբ, աղաչեմ, զթած, նորոգ հաստատեա՛,
Զքոյին պատկերս մեղաւք հնացեալս
Ի քրայս հալոցաց կայծակամբ բանիդ,
Պաղատիմ առ քեզ, վերստին ձուլեա՛,
Զխախատեալ շինուածս քումդ հանգստեան խորանի մարմնոյս՝
Պահպանաւ հոգւոյս, մաղթեմ, բարերար,
Ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա՛:
Մի՛ հատուցաներ չարեացն իմ գործոց գնոյն փոխատրութիւն:
Արբեալ եմ, ըստ մարգարէին բանի, եւ ոչ ի գինոյ.
Թափեա՛ զմրորս անարեւնութեան թմբրութեան մահու բաժակիս
Ազատարար հրամանաւդ, ամենակեցոյց,
Զի մի՛ զքոյդ քամեցից ի վերջին աւուր յետնում հատուցմանն:
Բ

Արդար ես յիրաւունս քո եւ յաղթող՝ ի դատաստանի.
Եթէ մահու մատնես, ճշմարիտ են գործք քո,
Եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զտանջողականն կշտամբութիւն,
Ստոյգ են հատուցմունք քո,
Եթէ յանդունդս խորոց սուզեցես,
Թէ զկենդանութիւն շարժմանս բարձցես,
Թէ զբանիս զարութիւն ունայնացուցես,
Թէ զաչացս պատուհանս ստուերացուցես,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ զկենացն ճաշակ ի քեզ ինքն ամփոփեացես,
Թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս բարձցես,
Թէ զաւուրցս հարստութիւն համառաւտեացես,
Թէ ընդ իջման քաղցրութեան ցաւոյ եւ հուր տեղացես,
Թէ ի լրութենէ բանի քոյ սովեցուցես,
Թէ զականջացս դրունս խցցես,
Թէ զշնորհիդ ձիր կտրեացես,
Թէ զգետին յատակի ոտիցս սասանեացես,
Թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հանցես,
Թէ ի համաւրէն աշխարհէ աստի հերքեացես,
Թէ փայլատակմամբ հրոյ պակուցես,
Թէ անբժշկական ցաւաւք դատեացես,
Թէ դիւաց չարաց մատնեացես,
Թէ զազանաց ժանեաւք մանրեացես,
Թէ հողմով ցասման հոսեացես
Եւ թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեացես՝
Չար, քան զտարտարոսն,
Եւ սաստիկ, քան զգեհենն,
Թունաւորագոյն, քան զորդունսն,
Տարակուսելի, քան զխաւարն,
Երկիւղագին, քան զխորխորատն,
Ողորմելի, քան զմերկութիւնն,-
Վկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտական գոլ սոցա:
Գ
Եւ քանզի յաւէտ տպաւորագոյն են նմանութիւնք փոխատրութեանցն
Առ ազգակցութիւն մեղանացս,
Իբր պատկերակիցք, միատեսակք, զուգաշաւիղք՝
Նշանակիչք այսր խորհրդոյ,
Արդ կարեւոր է խոստովանել եւ յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթս՝
Առ ծանալթութիւն ինդրողին:
Որպէս զի ոչ ջերմն սիրով առ ընկերին կարիս մատուցայ,
Յիրաւի ի նախնումն վտանգին տազնապէալ սառնում:
Եւ զի ոչ զցանկականն խրոխտականութիւն սանձեցի,
Յարժանի կրեմ եղկելիս զանգովանալի զկիզումն:
Եւ քանզի ոչ սիրեցի զլուսոյդ աւետիս,
Արդար հատուցմամբ ի մթութիւն ըմբռնողական
Միգին կորստեան վրիպեալ դանդաչեմ:
Եւ զի ոչ խտրեցի զմանունս փոքունցն յանցանաց,
Իբր անվնասակարք վարկանելով,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Պատկանապէս ի խաճանողականացն

Զազիրն զեռնոց խթեալ խոցոտիմ:

Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել նմին,

Ի դէպ իսկ, ըստ զժագրութեան այսր արինակի,

Ապականութեանն զբոյ նուիրեալ մատնիմ:

Դ

Եւ արդ, ո՛չ յաստուածուստ ամենաբարի գանձուցդ՝ չարիս,

Եւ ո՛չ ի լուսոյդ նշողից՝ խաւար,

Եւ ո՛չ յապաւիւնութենէդ՝ զայթակողութիւն,

Այլ եւ ինձէ՛ն կորստեան որդիս գտի զայստսիկ:

Մեղա նք անարեւնութեան իմոյ գանձեցին,

Նիւթեցին զայսքանեաց բարկութեան մթերս:

Հոգւոյ իշխանին մոլութեան հնազանդեալ՝

Թողի զտեղի քո նորա,

Ըստ Գրոյն խրատու յանդիմանութեան:

Ե

Եւ քանզի յայտնեցաւ յետուստ գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց

Եւ արկաւ զերեսաւք կերպիս անվայելուչ ստուեր ամաւթոյս,

Ըստ մարգարէին առակի,

Տգեղս ցուցեալ զիս ամենեւին՝

Իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնկի,-

Ծագեա՛ յիս զլոյս քաւութեան, արքայ երկնաւոր,

Զի թաւթափեալ զմեղաց փոշիս,

Ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոցն ի Բաբելոնէ,

Նստայց վերստին՝ կանգնեալ ի հողոյ,

Եւ ի հաստատութիւն յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի,

Ըստ եսայեան բանին,

Զզեցեալ զգաւրութիւն բազկի կարութեան նախնում մաքրութեանն՝

Վասն մեծութեան փառաց քաղցրութեան ամենապարգեւ քո աստուածութեանդ:

Աւրինեալ յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ Ի

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Տէր, տէր, անոխակալ եւ երկայնամիտ,

Ներող, բարեգութ, հզար, ողորմած,

Ահա ճշմարտութեամբ են գործք քո,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ խոստովանեալ՝ դատաստանք քո,
Վկայեալ են ընտրութիւնք քո, տեսողդ ծածկութից:
Ընդ երից երջանկաց մանկանցն,
Որք կիզանողական բոցովն փորձեցան
Եւ ոչ վնասեցան ի Բաբելոնի,
Զնոցա թախծութեան զերզն հառաչեմ.
Մեղայ, անարիւնեցայ, յանցեայ, ապստամբեցայ
Եւ պատուիրանաց քոց ոչ անսացի:
Եւ քանզի մաքուր գոլով ի վնասուց նոքա,
Եւ զայս խոստովանութիւն գոչէին,
Իսկ ես ընդ նոսին նովին աղերսիւ
Զայնակցեալ սմին ողբոց երգութեան,
Եւ ա՛յլ յաւելից՝ ամենապարտս մահու:
Ընդ Դանիելի երանեալ եւ սուրբ մեծ մարգարէի,
Որ ի քում հարազատութեան ազգականութենէ
Տանն Յուդայի շառաւիղ ընտրեալ,
Զնորայն առեալ ընդունական եւ նուիրական բանից պաղատանս,
Իմովս պատժականութեան գոչմամբ հեծութեանս եւ ա՛յլ կրկնեցից:
Բ

Ի մէջ գիտութեանս անպատշաճականս գնացի՝
Զարտուղի սխալեալ դժնդակապէս,
Այս է՝ ամենայնիւ ամենայն իրաւք մեղանչելն:
Ըստ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս վազեցի,
Որ է հաւաստի կերպարան բասիր անարեւնութեան:
Անգիտիցն չափոց չարութեան գործոց լրումն յաճախութեան նիւթեցի,
Որ է ճշգրիտ պատկեր յանցաւորութեան:
Սպառնացար, եւ ոչ զարհուրեցայ,
Արգահատեցեր, եւ ոչ երբէք լուայ,
Որ է ապստամբութեան յայտնի նշանակ:
Գ

Քեզ արդարութիւն հանդերձեցեր, բարերար,
Եւ ինձ ամաւթ եւ պատկառանս պատրաստեցեր,
Քեզ՝ փառս վայելչականս, եւ ինձ՝ նախատինս յարմարաւորս,
Քեզ՝ քաղցրութեան յիշատակ, եւ ինձ՝ մաղձ քացախեալ ի կատարածի,
Քեզ՝ բարեբանութիւն անլռելի, եւ ինձ՝ ձայնս ողբոց աղաղակի,
Քեզ՝ արհնութիւնս երգոց խնկելի, եւ ինձ՝ մերժումն տարագրութեան,
Քեզ՝ իրաւունս բազմարժանիս, եւ ինձ՝ պատասխանատուութիւնս
ամենավարանս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Քեզ՝ բարձրութիւն անճառ գովեստից, եւ ինձ՝ զաճիւն լիզելոյ պատիժ
ձաղանաց:

Դ

Եւ արդ, ընկալար դու բարեաց ընտրութեանց անկշիռ սահման՝
Զքոյոցդ ախորժականաց կնդրկաց պտղոց վերառեալ ըստ քեզ,
Եւ ես՝ զիմոյս աստէն առ սմին

Պարսաւանս յոգունս կրկնակի բարդեալ ինձ ըստ իս:

Իսկ եթէ անարատիցն մաղթանաց այս էր յանձնառութիւն,
Իսկ ինձ գո՞ թս հիւսեցից շարս եւ տողս բանից դսրովականաց,
Որ քան զամենայն դժնեայս յաւէտ վրիպեցայ:

Մոլորեցայ անառակ ընթացիւք ի միտս վայրենիս,
Յանդգնեցայ շրթամբք խաւսից ի բանս երկրաւորս,
Զակատեցայ անկասելի ի պատկառելեացն գործոց,
Փքացայ, վերացայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի
Ի հող մահու եմ իջանելոց,

Գոռոզացայ, բարձրացայ, որ եւ ոչ զգրաւական շնչոյս
Տուրեւառութեան ունիմ ի ձեռին:

Ե

Ամբարտաւանեցայ փոշիս շնչաւոր,
Ամբարհաւաճեցայ կաւս ձայնաւոր,
Հպարտացայ հողս անարգութեան,
Ի վեր ամբարձայ մոխիրս մերժելի,
Բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի,
Տարածեցայ առաւել իբր վեհ

Եւ դարձեալ իբրեւ զհերքեալ առ իս ինքն ամփոփեցայ,
Բարկութեան բոցով ցոլացայ տիղմս բանաւոր,
Իբր զանմեռ ոք մեծամտեցի,

Որ ընդ քառոտանեաց մահու եմ փակեալ:

Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ

Եւ ի քեզ թիկունս, փոխանակ դիմաց, դարձուցի,
Ի թոխս մտաց ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ,
Զանարատ հոգիս մարմնոյս փափկութեամբ յաւէտ վտտեցի,
Զզարութիւն աջական կողմանս տկար արարի,
Ահեկանացս կայից ուժգնութիւն տալով՝ յաղթեցի,
Զքեզ իսկ տեսի հոգացեալ վասն իմ,
Զոր չէ աստ գրելի, եւ ոչ պատկառեցի:

Զ

Իբրեւ զհաւ վայրենի սրացայ, ըստ ովսէեան բանին առ Եփրեմ
Ի նախնին իմ սովորութիւն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յաղաթարանն վայրի ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ,
Ոչ կացուցի յոտին գերիվար մտացս երասանաւ բանին,
Ընդ հին չարութեանցն նորոգ ինքնաստեղծութիւնս գտի,
Անուրս, ըստ Յոբայ, ծանունս եւ անտանելիս ինձէն ինձ սաստկացուցի,
Առիգած անկարկատելի, ըստ Երեմիայ, զանձն իմ արարի,
Իբր զվիժած անգրելի կոչման, ըստ առակարկուին,
Ի մարդկանէ համարոյ եղծայ,
Իբր զհանդերձս ինչ ապարահից, ըստ եսայեան բանին, զագրացայ:
Որպէս զթրծեալ աման խեցեղեն՝ փշրեցայ անարծարծելի,
Ըստ բամբասանացն Եդոմայ ի մարգարէէն՝
Զչորրորդ չափն անաւրէնութեան սատակման ինձ պատրաստեցի:
Եւ զի՞նչ ստութիւն առ այս՝ եւ զայս յաւելուլ ընդ այս.
Քանզի զվրանն իսկ դիւանուէր Մողոքայ
Առի ինձ այսրէն առ դժոխոցն ժառանգութիւն,
Լքեալ գերկնայիսն՝ յեղանակաւ իմն արիւնակի նմանագիր ձեւակերպութեան,
Որպէս առակ պատկերի աստեղն Ռեփանայ բաբելականի,
ՅԻսրայելէ պատուեցեալ, ցուցաւ ի Սինա:

Է
Իսկ արդ, զի ի նախնի շնորհին համարձակութենէ դարձեալ՝
Փոխեցայ, զրկեցայ, ելայ, հեռացայ,
Բաժանեցայ եւ անպատուաստելի կտրեցայ,-
Արդ, ընկա՛լ զիս, Տէր, վերստին կերպարանեալ ի պատկեր հոգւոյ,
Զանարժանս կենաց՝ իբր զմահապարտ, իբր զչարագործ,
Իբր զպատկառեալ, իբր զկոխան եղեալ բանսարկուին,
Որպէս զանբժշկելի մատնեցեալ, որպէս զհասեալ յատակս մահու,
Որպէս զգարշեցեալ, որպէս զխոտան գտեալ քո կոչմանդ,
Որպէս միանգամայն ի կորուստ վարեալ,
Որպէս դեգերալ, որպէս վանեցեալ, որպէս սարտուցեալ,
Որպէս տարակուսեալ, որպէս թշուառացեալ, որպէս վիատեալ,
Որպէս կործանեալ, որպէս խորտակեալ, որպէս բեկեալ,
Որպէս թախծեալ, որպէս յոգի տրտմեցեալ, որպէս թշնամանեալ:

Ը
Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո, գթած,
Մարդասէր, հգաւր, ի յաղերս բանիս՝
Որպէս զղջացեալ, որպէս խոստովանեալ,
Որպէս ի յոտս քո դիմեցեալ, որպէս զապաշխարեալ,
Որ կշռես, գրես եւ մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ
Եւ զագղումն շնչոց հեծութեան,
Զկսկիծ շրթանց, զպասքել լեզուի, զտխրականութիւն երեսաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զկամս խորհրդոց եւ գյաւթարութիւն խորութեան սրտից,
Որ փրկութիւնդ ես անձանց եւ տեսող ոչ գործեցելոց,
Եւ ստեղծիչ բոլորից, եւ բժիշկ վիրաց աներեւութից,
Պաշտպան յուսացելոց եւ բարեխնամող տէր ամենեցուն:
Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ ի մահ՝

Ոչ կացի երբէք ի յոտս մարդոյ

Եւ ոչ սիրտ բանականի ստացայ, ըստ Գրոյն,

Եւ քանզի ոչ փոփոխեցայ ի նախակարգելոցդ,

Եւ ոչ ընդ բարութք ուղին ընթացայ,

Ընդէր ոչ զխոտորնական հետոցն խաւարայնոց գղէմս ցուցից

Ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ:

Առ որս ածեալ յարմարեալ առ սոյն զկերպարան տեսակի բանիդ երեսաց,

Ըստ վերագոյնդ նշանակելոյ անփոխադրելի պահելով՝

Խոստովանեցայց վերստին դարձեալ աստանաւր

Զմնացեալ չարութեանցն զբիծս, գոր յաջորդաւդ է իմանալի:

Բ

Աւտար ժանտագործս արժանապատիծս

Աճեցուն արարի գնացիւք անսաստութեան զգունդն Բելիարայ,

Կաքաւս կայթից եւ ցուցս վազից

Խաղալկացն դիւաց գարշելեաց՝ ճարտար խաբողաց

Ծուլութեամբս իմով շնորհեցի,

Գանս գաղտնիս եւ խոցուածս անյայտս

Ի կործանեցելոցն դահճաց ընկալայ:

Ոչ հերքեցի զվանեալսն խաչին Քրիստոսի,

Քան թէ անդրէն առաւել կրկին իսկ զաւրացուցի:

Վասն իմոյ հիքոյս անաւրէնութեան

Անունդ Յիսուսի հայհոյի ի մէջ այսականաց,

Որպէս վասն Իսրայելի՝ ի մէջ հեթանոսաց:

Հարուածս հարուածոց վնասակարս ապականութեանց, ժանգոյ եւ թրթրոյ

Եւ այլոց կերչաց՝ վատնողաց զծաղիկ հոգւոյս,

Ըստ սրբոյն Յովելայ հրաշական ողբոցն,

Որ ի ցոյցս երկրի վասն Իսրայելի՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յառակա հինից եւ չարաց հոգւոց,-

Յիս ինքն տնկեցի,

Ստեղծանել զնոսա պատրաստեցայ, քան թէ սատակել:

Բիւրս կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում մարտիկս մահազէնս,

Կշտամբիչս ինձ գոյացուցի՝ անիրաւս եւ անպատկառելիս,

Ներհակս ինձ զարացուցի՝ ապառուս եւ անկրուելիս,

Դատինս ինձ առի մասունս ընդ քաղցրաւենեաց ճաշակացն,

Առ ստացողն՝ միշտ նենգաւորս,

Եւ առ բանսարկուն՝ յաւետ հաւատարիմս:

Գ

Աւա՛ղ աղէտիս, վիշտ վտանգիս, խաւար ամաւթոյս, մութ պատկառանացս,

Զիա՛րդ եւ առ բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցայց.

Մեծ է ձայնս գուժի, եւ անբերելի՛ բողոքս աղաղակի:

Քանզի թէ զհոգիս իմ էր տեսանել,

Տգեղս եւ նուաղս եւ ամենեւին ներգելեալս,

Յաւովք հեծութեանս ի վերջինս վարեալ վարանումն

Եւ մրճոտեալ, աղտեղեալ գունով զագրութեան՝ իբր զպաշտանատար մեհենի,

Վասն զի նոյն է սպաս տանել ձուլեալ պատկերի եւ մեղաց ախտի:

Դ

Արդ, ես գնացի ընդ այս ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի,

Ետու զբաժինն քո ցանկալի յանապատ անկոխ, ըստ մարգարէին,

Որ առ քահանայսն Իսրայելի ամբաստանութեան:

Եւ զիա՛րդ ասացից անձին իմում մարդ գրեալս ընդ անմարդիս,

Եւ ի՛բր անուանեցայց բանական անբանիցն յիմարութեան կցորդեալս,

Եւ ո՛րպէս կոչեցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյսս, որ յիս,

Եւ ընդէ՛ր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստիցս դրունս փակեալս,

Կամ որո՞վք ցուցայց տպաւորութիւն նկարագրութեան անեղծին շնորհի

Անձամբ ինձէն յոգի մահացեալս,

Նաեւ ոչ շարժողական եւ կամ շնչական ունիմ անուանել,

Թող թէ հոգեկան կամ մտաց ընդունական:

Ե

Անպիտանս ի թիւս անաւթոց,

Անարգս ի քարինս որմոց,

Արհամարհեալս ի կարգս կոչեցելոց,

Վատթարս ի յազգս հրաւիրելոց,

Արհաւրաւք մահու պակուցեալս,

Անխրախուսելի ի բոլորեցունց՝ ցաւովքն եւ տանջանաւքն Երուսաղեմի,

Ըստ Երեմիայ բանին խրատեցեալ,

Պակասեալ աւուրցս ի հեծութենէ, եւ ընթացք ամացս՝ ի հառաչմանէ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ըստ նուագարանաց երգողին:

Իբր ասուի՝ ի ցեցոյ, եւ փայտ՝ ի յորդանէ,
Ըստ իմաստնոյն բանի, ի խիթմանէ սրտիս հալեցայ,
Իբր զոստայն սարդից մաշեցայ, ըստ սաղմոսողին, եւ խոտան գտայ,
Իբր զամպ առաւաւտեայ եւ զցաւղ վաղորդայնի,
Ըստ մարգարէութեանն ձայնի, սպառեցայ:

Զ

Այլ ոչ ի մարդ ոք ունիմ զյոյս,
Եթէ անիծեալ ի տեսանողէն՝ անյուսադրելի վիատիմ,
Այլ ի քեզ, Տէր իմ ոգեսէր,
Որ ընկղմեալ ի քոյդ գթութեանց բարեաց անբաւից
Եւ ի բեւեռելոյն ժամու ի խաչին՝
Մաղթեցեր մեծոյ ողորմութեան
Առ Հայր քո բարձրեալ՝ քո չարչարողացն:
Արդ, շնորհեա՛ ինձ յոյս քաւութեան, կեանք եւ ապաւեն,
Եւ ի տուր շնչոյս թշուառի՝ առից զոգիդ քո բարի:
Եւ քեզ, ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով՝ զաւրութիւն,
Յաղթութիւն, մեծութիւն եւ փառք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Դարձեալ այլաբանեցից՝ ի նոյն շարունակ բարդեալ
Զկշտամբանացս եղանակ դարովեալ անձինս,
Ածեալ մատուցեալ, կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ ի նոյն պայմանի.
Թերեւս գրեսցէ ինձ ամենագէտն

Զայս յանդիմանութեան դատակնիք կսկծեցուցանողականս բանի՝
Ճշմարիտ խոստովանութիւն համայնից գործոց գաղտնութեանց չարեաց:

Բ

Այլ ոմն ձիս խաւսնական, կարծրերախ, սանձակոտոր, արձակերասան,
Յովանակս անհամբոյր, վայրենական եւ անկրթական,
Երինջս առողական, անուղղական եւ անվարժական,
Մարդս մոլեգնական, տարագրական եւ կորստական,
Մանուկս մեղանչական, անխրատական եւ վարատական,
Տնտեսս մահապարտական, տարտամական եւ անգործական,
Բանականս անասնական, զազանական եւ անմաքրական,
Զիթենիս ամայական, անպտղական եւ կործանական,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մարմինս հոգւոյս իմ թախծողական, դատողական եւ տանջողական,
Խոցեալս անբժշկական, անխնամական եւ անկանգնական,
Ոսկի շարս կայսերական, արդվատնական եւ անգտական,
Ծառայս սխալական, փախստական եւ թշուառական:

Գ

Ահա ես ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն եւ մարմնակործան,
Հոգեկորոյս եւ միշտ մտախաբ,
Կամակոր իսկ եւ սրտաբեկ,
Ուշամոռաց եւ հանճարագրաւ,
Զգայազիրկ եւ իմաստասպառ,
Յայրատատես եւ եղեռնալուր:

Ես աստուատ եւ անդուստ բնաւիք բորբոքմամբք

Մահաբեր երկամբք վնասեալ,

Ոչ միով իւրք տեսութեամբ

Ի գործ ընտրութեան քեզ պիտանացուս, տէրդ բոլորից:

Ողբամ զորովայնն, որ երկնեացն զիս,

Աշխարեմ զստինսն, որ դիեցուցին.

Ընդէ՞ր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթին ձգեցի,

Եւ զիա՞րդ ոչ դառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութեան ջամբեալ մատուցաւ:

Դ

Զի թէ ես ինձէն անձին իմուս

Դժնեայ դատախազ համբարձայ այսքանեալք բանիւք

Եւ ունիմ տակաւին զսուր բարկութեանս անխոնարհելի,-

Ո՞վ որ յերկրածնաց աստի զիս ողորբեսցէ:

Զամենայն խայտառակեցից,

Զբնաւ էութիւնս դատեալ տուժեցից,

Զհամաւրէն վնասակարացն զգունդ գանեցից,

Զխոցողացն զինուորութեանց դատախազեցից,

Զգայականացն զխաւորութիւնս կշտամբեցից:

Մեղայ ամենայնիւ յամենայնի, ողորմեա՛, գթած:

Ոչ նոր ինչ գտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մատախտոլ,

Այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պարտաւորութեան՝

Անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի քո՝ անփոփոխելի,

Եւ դու միայն իսկապէս գթած, արհնեալ, մարդասէր,

Ընդ աջմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներութեամբ անայլայլելի:

Ե

Արդ, մատո՛, ինամակալ, հզար, երկնաւոր, բարի,

Ամենից հաստիչ յոչէից,

Զբանիդ զարութեան իմաստից կայծակն

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի գործի ազդման լեզուիս շարժութեան,
Առիթ մաքրութեան յամենուստ զգայականաց գոյաւորութեանց
Յիս մասնաւորելոց՝ քո ձեռակերտից,
Սոքաւք առ ի քէն եղելովք եւ բժշկելովք կրկին հանդերձանաւք,
Անպակաս ձայնիւ, անհատ բարբառով քեզ վերընծայել գոհաբանութիւն՝
Ի փառս մեծութեան Հաւրդ քոյ՝ Աստուծոյ մերոյ, յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Տէր Աստուած ամենայնի, զաւրաւոր յամենայնի,
Անպարագիր, անվայրափակ տեղի ամենեցուն,
Բոլոր իսկութեամբ հուպ յամենեսին,
Անուրեք վայրից, եւ չիք սահման առանց քո,
Ո՛չ երեւեալ երբէք եւ ո՛չ տեսականութիւն առանց քո ծագման լուսաւոր:
Փառք ահաւորութեան, անուն անհասութեան, կոչումն մեծութեան,
Ձայն անբաւութեան, իսկութիւն անքննութեան,
Անմատչելի հեռաւոր եւ անընդմիջելի մերձաւոր,
Տեսող հեծութեան, նկատիչ թշուառութեան,
Մաւտակաց թախծութեան, ամենաբոյժ հնար անճարութեան,
Հայր գթութեանց, ծագող ողորմութեան, Աստուած մխիթարութեան:

Բ

Հայեա՛ց, Տէր, ողորմութեամբ ի պատկեր վշտաց դառնութեան
Բազմավտանգ կրիցս կարեաց, գոր հանդէպ քո տարածանեմ,
Կցորդակի՛ց լեր բժշկապէս,
Եւ մի՛ ի խոյզ ընտրութեան կոչեր դատաւորաբար:
Արդարեւ մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանման,
Յորժամ իցէ մարմինն մեղաւք գրաւեալ,
Եւ անձն՝ ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ,
Գործնականացն գործի՝ սովորութեամբն կարեաց կապեալ,
Զանգուածն հանդերձանաց՝ մահացու կրիւք շաղախեալ,
Զգայութիւն սրտին իմաստից՝ խեթիւ խոցոտեալ,
Ակնկալութիւն բարեացն՝ բնաւին բարձեալ,
Եւ ի բանականութեանն՝ ընդ անասունս դասակարգեալ,
Եւ զագիր գարշութիւն՝ ընդ գոյութեանն շարամանեալ,
Եւ տեսականացն ողջ ելով՝ իմանալիքն վիրաւորեալ,
Եւ ի սաստկութենէ յանցմանցն յիշատակի՝ յաւէտ յուսահատեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ տագնապաւ նախագործելոցն՝ միշտ տարակուսեալ,
Եւ յստակութիւն աղերսին՝ իսպառ պղտորեալ,
Եւ խղճի մտացն յուզմանց՝ կրկին ճենճերեալ,
Եւ ձեռն ի մաճի գործոյն՝ զյետնոցն հետագաւտեալ,
Եւ կերպ ի յառաջ դիմեալ՝ ոտք ի վերջ կոյս յետահարեալ,
Եւ գիտութեամբ էիցն՝ ի չէիցն միշտ խաբեցեալ,
Եւ ի մտացն մարտ՝ ի փոքունցն յաղթահարեալ,
Եւ ի թառանչ սրտին՝ հագագին դուռն հրդեհեալ,
Եւ խոնաւ զաւրութիւն քմացն՝ ամենայն ուրեք տոչորեալ,
Եւ անարեւ միգով՝ յամենայն մասանց պարփակեալ,
Եւ լայնութիւն ակնկալութեանն՝ ամենեւին իսպառ ամփոփեալ,
Եւ անբերելեացն տոյժ՝ ի զգալիսն տպաւորեալ,
Եւ եղկութիւն կորստեանն՝ ի յուշ անդ եկեալ,
Եւ դատակնիք հատուցմանն՝ ի դիւանի մտացն գրեցեալ,
Եւ բարերարին ակն՝ ի ցասումն իմն երեւեցեալ,
Եւ լոյսն բնութեամբ՝ զանգուածոյ հողոյս զայրացեալ,
Եւ ահաւորութիւն էին՝ ընդ փոքրկութիւն բնութեանս ընդհարեալ,
Եւ միշտ որոտմամբ բանից՝ բանաւոր մոխրոյս բարկացեալ,
Եւ իրաւանցն վիմաւք՝ զարժանիս մահու կոշկոճեալ,
Եւ որ իմն է տաղանդ՝ յանառակս աստէն կորուսեալ,
Եւ պատուական իրին ստացուած՝ իբրեւ անարգ յերկրի թաղեալ,
Եւ տաժանմանցն արգասիք՝ ծուլութեանն մթով ծածկեալ,
Եւ իբր զի բաց բարձեալ նշմարան ճրագի՝ չերեւեալ,
Եւ պատասխանարան լեզուիս՝ յիրաւանցն աւտար՝ կարկեցեալ,
Եւ անհամբոյր շրթանցս դրութիւն՝ արինաւոր դատմամբ պապանձեալ,
Եւ յուզմունք մտացս՝ ի զանազան մասունս ցնդեալ,
Եւ զկեալն ի վերայ աւգտին՝ ոչ ինչ գիտացեալ,
Եւ ի կշռութիւն բարոյն ընտրութեան՝ յիմար երեւեալ,
Եւ ընթացք էլիցն՝ նահանջմամբ չարին խափանեալ,
Եւ վառարան իւղոյն՝ աճիւնովն հնոցի լցեալ,
Եւ անուանս գիր՝ ի կենաց մատենէն եղծեալ,
Եւ կշտամբանք ընդ երանութեան՝ անդ արձանացեալ:

Գ

Եթէ զինուոր տեսանեմ՝ մահու ակն ունիմ,
Եթէ պատգամաւոր՝ խստութեան,
Եթէ մատենագէտ՝ մուրհակի կորստեան,
Եթէ արինաւոր՝ անիծից,
Եթէ աւետարանական՝ փոշոյ ոտիցն թաւթափելոյ,
Եթէ բարեկրան՝ յանդիմանութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եթէ ապառում՝ կսկծման:
Եթէ ջրովն ընտրութեան փորձիմ՝ խորտակիմ,
Եթէ դեղ ինչ դատման ձգեմ՝ սատակիմ:
Եթէ բերս նկատեմ բարութեան՝
Ի կարծեաց չարեացս փախնում,
Եթէ ձեռն համբարձեալ՝ կորանամ,
Եթէ փոքր ինչ խրտուիլ՝ սարսեմ,
Եթէ սակաւ մի թնդին՝ ընդոստիմ:
Եթէ ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ՝ դողամ,
Եթէ մեծիդ յանդիման լինիմ՝ սարսափեմ,
Եթէ ի հարցումն բանի կոչիմ՝ կարկիմ,
Եթէ իրաւամբք քննիմ՝ համբանամ:

Դ

Արդ, այսքան ամենաթշուառ եւ ողորմագին տարակուսանացս,
Ի վերայ միմեանց բարդելոց,
Որք զստորեւ զգայականաց սրտիս գոյութեան ի ներքուստ անդուստ
Անբժշկական ցաւաւք, աներեւակի նետիւք խոցոտեալ,
Անարտաբերելի, մշտակիր, յարամնաց, հանապազամուխ
Բեւեռեալ աստուստ ընդ հոգւոյս,
Լցեալ շարաւով, կրկին հարուածով,
Վտանգ սատակման մահու գուշակին:
Թարախ մթերից, պատեալ զերկաթով, գաղտնեացս ծածուկք
Ազդեն ինձ տագնապս՝ վերս պահեալս անխնամարկելիս
Ընդ ելս շնչոյս տուրեւառութեան,
Յորոց նեղութեանց չարաչար ճնշեալ աղաղակ ձայնիս,
Խառնեալ արտասուաւք, կողկողագին թախճանաւք հոգւոյ,
Բարեգործիդ հնարաւորութեան՝
Յերկրաստեղծիցս նահատակաց ընդ իմ մաղթողաց յերկինս առաքեմ:
Վերջին հեծութեամբս եւ ես ընդ նոսին
Արտասուաւք ողբոց, ամենեքումբք նուիրողաւք,
Զաղերսանս ըղձիցս ի ստորնայնոցս աստի յերկինս առաքեմ:
Շնորհեա՛, Տէր, անդորրութիւն կենաց հանգստեան
Ողորմելի վաստակեցելոյս ի յընդունայն երկրագործութեանս,
Համայնդ յամենայնում, ամենայնի ստացեալ քեզ փառս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԴ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա

Եւ արդ, որո՞ց խնդրոց արժանաւոր վարկանելով զիս՝ մատչիմ աղերսել.
Արքայութեա՞նն, յորմէ վրիպեցայ,
Թէ փառա՞ցդ վայելչութեան, յորմէ զրկեցայ,
Թէ կենա՞ցդ անմահականաց, յորմէ հերքեցայ,
Թէ ընդ հրեշտական պարակցութեա՞ն, յորմէ տրոհեցայ,
Թէ ընդ արդա՞րսն մասնակցութեան, յորոց ճեղքեցայ,
Թէ ո՞ւր որթոյն կենդանւոյ, յորմէ քանցեցայ,
Թէ ո՞ստ տնկոյն բերկրութեան, յորմէ գաւսացայ,
Թէ ծաղի՞կ փառացն շնորհի, յորմէ թափեցայ,
Թէ պանծանա՞ցն ժառանգաւոր, յորմէ կորացայ,
Թէ հայրենի՞ ծոցո՞յն հարազատ, յորմէ ընկեցայ:

Բ

Եթէ զգեստո՞վն լուսոյ պարծիմ, յորմէ մերկացայ,
Եթէ ի ստացո՞ղ դարձին յուսացայց, յորմէ խորթացայ,
Եթէ ի լուսո՞յն իղձս դիմեցից, յորմէ մեկնեցայ,
Եթէ Յիսուսի՞ յոսկերսն յաւդիմ, յորմէ մերժեցայ,
Եթէ ի թելս նորա՞ մերձիմ, յորմէ աւտարացայ,
Եթէ յապաւե՞նն ապաստանեցայց, յորմէ խեթացայ,
Եթէ ի փրկութեանն նորոգութիւ՞ն, յորմէ մահացայ,
Եթէ ի զգաստութեանն զուարթութիւ՞ն, յորմէ ես լքայ,
Եթէ ի կանո՞նն կենաց ուխտի, յորմէ փոխեցայ,
Եթէ ի սահմա՞նն հաստադրական, յորմէ սահեցայ,
Եթէ յանշարժ վիմի՞ն պնդութեան, յորմէ սասանեցայ,
Եթէ ի շա՞րս գումարտակին, յորմէ հոսեցայ,
Եթէ ի քաղա՞քն անդրանկաց շինիմ, յորմէ գերեցայ,
Եթէ հանապազորդեան հացի՞ն աղաւթեմ, զոր ոչ վաստակեցայ,
Եթէ փոխադրութիւ՞ն երկանցն խնդրեմ, յոր ոչ քրտնեցայ,
Եթէ պարզեաւ թն պսակեցայց, յոր ոչ հանդիսացայ,
Եթէ արձա՞ն ինձ կենաց գրեցից, յորմէ ջնջեցայ,
Եթէ զերախտեացդ ձի՞ր յիշեցից, զոր միշտ մոռացայ:

Գ

Ահա հատաւ եւ կամ խզեմաւ լար կենաց յուսոյն,
Տիրեցայ ի բորոտութեանցն գարշութենէ՝ համայն ախտացեալ,
Ամենայնիւ սպառեալ զմարմինս ապականութիւնն,
Շրջապատեալ՝ մեռոյց Աստուծոյ:
Դոյզն պալար փայլունակ, տգեղ, լսնացեալ
Մնացուած ինձ պահեալ նախունակ երկդիմի կերպին,
Որ զկրկին անմաքրութիւնն նշանակէ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Պարծանացն նշոյլ ամենեւին ինձ շիջաւ,
Փրկութիւնն մատնեցաւ, բարին ստուերացաւ,
Ելք կենացն բնաւին փակեցաւ,
Մխիթարութիւնն բարձաւ,
Դատաստանին ատեան մերձեցաւ,
Թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ,
Սպանեալն կրկին ինձ կենդանացաւ,
Լաստին դադարք վիմաք խցաւ,
Շաւիղն յուսոյն կուրացաւ,
Շնորհին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ,
Փառացն վայելչութիւն ստուերացաւ,
Հանճարն առաջնորդական խափանեցաւ,
Կշտամբանացն փուշ բազմացաւ,
Անարեւնութեանն ուղեշ ծաղկեցաւ,
Բոց գեհենին ինձ բորբոքեցաւ,
Ծառայութեանն լուծ սաստկացաւ,
Ստրկութեանն կապ զաւրացաւ,
Ունողն յարկին կառուցման ահա անկաւ,
Բարձրութեանն վստահարան կործանեցաւ,
Ընտանութեանն միաւորութիւն անջրպետեցաւ,
Սրբութեանն սիրող Հոգին Աստուծոյ տրտմեցաւ:

Դ

Եւ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութիւն,
Տանջանս, խէթս, տխրութիւնս,
Վիշտս հոգեկանս, ցաւս անխնամարկելիս,
Տարակոյսս անյուսադրելիս, ամալթանս անպարուրելիս,
Խայտառականս անվերարկելիս, պատկառանս անհամարձակելիս,
Փախուստս անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս,
Երկայն ուղեւորութեան ապաձեռն անթոշակութիւնս,-
Իսկ դու փրկութիւն, զաւրութիւն եւ աւգնութիւն,
Ողորմութիւն, լուսաւորութիւն, քաւութիւն եւ անմահութիւն,
Տէր Յիսուս Քրիստոս, Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ,
Արարիչ երկնի եւ երկրի:

Որ ընձեռես ջուր պասքելոցն ի ծարաւուտ վայրս անապատի,
Աւրհնեալ, բարեգութ, հզար, մարդասէր,
Երկայնամիտ, խնամակալ, հնարաւոր, այցելու,
Պաշտպան աննախանձ, պահապան յաղթող,
Կեանք անկորուստ, միջնորդ երկնային,
Լիութիւն աննուագ, երանութիւն տաւնելի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ձեռն ձգեալ սիրոյ ողորմութեան քոյ աջոյ՝
Ընկա՛լ եւ մատո՞ք քաւեալ եւ սրբեալ զիս՝ զամենապարտս,
Բանդ կենդանի, առ հաւասարապատիւ քո հոգի,
Ձի քեւ վերստին հաշտեալ յիս դարձցի,
Եւ ի ձեռն քո իւրովն կամաւք մաքուր նուիրեալ,
Զաւրեղն ինքնութեամբ զիս Հաւր ընծայեալ,
Անդէն առ նմին նովիմք միշտ ի քեզ
Շնչոյս ողջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝
Ի քեզ միանալ անբաժանելի:
Վասն որոյ քեզ, ընդ Հաւր քում, Հոգւովդ Սրբով,
Երբեակ անձնաւորութեանդ ի միում բնութեան
Եւ ի մի աստուածութեան՝ փա՛ռք,
Եւ ի ստեղծականաց էից՝ գոհաբանութի՛ւն յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ԻԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Բայց քանզի ի վերայ այսքանեաց գերութեանց
Ամենաթշուառ վտանգաւորիս՝ մի զմիով ել եւ ելս առնելոյ,
Զորոյ կերպարանս անցիցն ի մասնէ վերաճառեալքդ նախագրեցին,
Ուստի եւ փոխեալ զեղանակ բանիս,
Այլ ոչ զեղկութիւն աղէտիս:
Այն զի ծով է ինձ ծփանաց
Կենցաղոյս բերմունք յոյժ նմանագոյն,
Յորում կոհակաւք բազմաւք անթիւ դիմեցմանց
Տատանեալ հոգիս ի յայսմ աշխարհի՝
Մարմնոյս շինուածով, իբր ի նաւակի:
Զոր Եսայիաս մարգարէ զյանկարծադէպ կատարածն,
Որ ի պարսկականն հինից,
Երուսաղեմի եւ Սամարիայ կործանմանն,
Նմանութեամբ այսր արինակի կերպաւորեցոյց,
Որ եւ առ իմս հոգեւորական խորտակումն զուգաձայնել ոչ է սխալական:

Բ

Քանզի մինչդեռ չուէի եւ յանհոգութեան անտարակոյսն վստահութեամբ,
Դոյզն կասկած արկածից ի միտ բերելով առ խտրոց փոքր միջոցին,
Որ ի մէջ հանգստեանն եւ աշխատութեանն,
Իբր այն թէ հասեալ իցեմ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ձմեռն յամարայնի բքաբեր հողմով ժամանեալ՝
Երեքալեանն դիմակցութեամբ ամբոխեաց զհանդարտութիւնն,
Ուստի նաւն ի բախմանէ վայրենի ալեացն խորտակեցաւ:
Թեւոցն ձեռնարկութիւն քայքայեցաւ,
Կայմն ամբարձման ի կայից իւրոց իլեցաւ,
Առագաստին թոչարան յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ,
Շինուածոյն շուք անզարդեցաւ,
Առասանք ձգողականացն խզեցաւ,
Տեսարան գլխոյն դիտակի խոնարհեցաւ,
Ապաւանդակին պարան կտրեցաւ,
Ապաւինութիւն խարսխին լուծաւ,
Լուծք ստուարք ամուլիցն կցորդութեան բաժանեցան,
Սամիք ուղղչացն հետոց գալարեցան,
Լաստ հիմանն հաստարանի ընկղմեցաւ,
Ղեկացն կառուցմունք անդրէն սուգան,
Չուոցն յարմարութիւնք պակասեցան,
Ողնափայտին պատսպարան իսկոյն բեկաւ,
Կապարանք զստին հաստուածոյ յաւշատեցաւ,
Գոգք ամփոփման ծոցոյն կազմածոյ անարգեցան,
Խելք շրթանցն եզերաց խախտեալ ոստեաւ,
Պաղպաջունք բազմականացն անկեալ բարձաւ,
Վանդակապատին վայելչութիւն յատակեցաւ,
Գահաւորակին հանգստարանն շփոթեցաւ,
Մածմունք տախտակաշարք ի միաբանութեանց միմեանց անջատեցան,
Հեղոյսք պնդման բեւեռացն քարշեցան:

Գ

Արգասիք իրին յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ:
Նաւուղիդն հանդէպ նաւին դեզերեալ ողբայ,
Ձեռն ի ծնաւտի եղեալ՝ արտասուաց գետս իջուցանէ,
Նշմարք սակաւ մնացուածոցն, ի ծայրից ծփմանց ազդելոյ ծովուն,
Իբր խողխողեալ բանաւոր, ողորմագին թախճանաւք հեծէ:
Վասն զի թէ զբարի նաւապետն երկնաւորաւքն զաւրաւք յաշխարհիս ծովու
Առ ի զխորտակեալս իմ տապան իմանալի գոյութեանս
Առցէ աշխարել բանիս յարմարութիւն,
Ոչ ինչ վրիպեցցէ ի ստուգութենէ:
Քանզի արդարեւ ելաց բարեգութն տէր,
Յառակ մարդկութեանս, զթաղեալ ազգակիցն,
Ելաց առ նմին եւ զԵրուսաղէմ մոլեալ եւ զՅուդասս մոլեզնեալ,
Յորոց երկուցն կորեաւ վստահութիւն՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յարինակ նմանութեան աղարտեալ նաւի,
Իսկ միւսն, հասեալ յատակս անդնդոց,
Առասան յուսոյն ձեռամբ ունողին
Յանքոյթն արտաբերեաց խաղաղութին:

Դ

Արդ, իցե՞ թէ յաւելից հայել զբազմախորտակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ
նորոգեալ,

Իցե՞ արդեւք տեսանել զփշրելս նաւ ողբալի հոգւոյս ողջացեալ,

Իցե՞ արդեւք տեսանել զբաժանեցեալս միջոցաւ մեծաւ վերստին կցեալ,

Իցե՞ արդեւք տեսանել զյոզնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս բերկրեցեալ:

Արդ, իցե՞ ակն ունել նայել զյաւէտ խաթարեալ կերպարան բնութեանս կրկին
հանդերձեալ,

Իցե՞ արդեւք թէ տեսից զքակտեալ տաղաւար թշուառացելունս միւսանգամ
կանգնեցեալ,

Իցե՞ արդեւք յուսալի նայել զտարամերժեալ գերիս ազատեալ,

Ապաքն գուցե՞ ակն ունել զանկեալս ի շնորհէդ լուսոյ դարձեալ կազդուրեալ:

Արդեւք տեսի՞ ց զվայելչութիւն ընտանիդ քո պայծառութեան յողորմութիւն ինձ
երեւեցեալ,

Եթէ տեսի՞ ց երբեք զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ,

Արդեւք լուս յց ընդ ձայնի գուժիս աւետեաց համբաւ ինձ առաքեցեալ,

Արդեւք տեսի՞ ց զբիրակործան վնասեցեալս անաւթ կազմեցեալ:

Իցե՞ թէ տեսցեն պատուհանք աչացս իմաստից զմուրհակ պարտուցս իմոց
պատառեալ,

Եթէ յայտնեցի՞ արն իմ անձկութեան շնորհին քաւութեան բարւոք ինձ
ծագեալ,

Արդեւք մտի՞ ց ի խրախճանութիւն խորանին լուսոյ՝ քեւ առաջնորդեալ:

Իցե՞ թէ կենդանի լինիցին ոսկերքս, ըստ Եզեկիելի,

Յամաքեալքս ի կենդանութեանց՝ եկաւորութեամբ ազդողական շնչոյս
զաւրացեալ,

Իցե՞ թէ յաւելից հայել ի տաճար սուրբ քո, աղաղական մարգարէին

Ի պորտոյ կիտին, հերքեալ ի լուսոյ, որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ:

Եթէ լինիցի՞ իսաւրասնունդս մթացելոյ ծագման առաւաւտ,

Եթէ հասցե՞ տեսանել զտազնապեալս մշտասառոյց յեղանակս զարնանն մաւտ,

Եթէ տեսի՞ ց զգաւղ անձրեւոյն կանաչացուցանողն հոգւոց ինձ արաւտ,

Եթէ իցե՞ երբեք նկատել զգազանաբեկ հերքելի ոչխարս վերստին կամաց
գթութեան քո հաւտ:

Ե

Եւ քանզի, ըստ բանին Յոբայ, շուրջ պատեալ են չարեացն հնարք,

Ընդ որ ոչ կարացից անցանել,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Իսկ եթէ լոյս ողորմութեան բարերար կամաց քոց ցուցցի,
Գթութեան քոյ դուռն բացցի,
Ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեցի,
Խնամք ձեռին քոյ յայտնեցի,
Արեգականդ կենաց ար տարածեցի,
Առաւատիդ ըղձալի տեսիլ մերկացի,
Առատութիւն քաղցրութեան քոյ աղբիւրացի,
Վտակ արարչիդ կողից հոսեցի,
Ծորումն անապական սիրոյ քոյ հեղցի,
Ծագումն աւետեաց շնորհի քոյ երեսեցի,
Պարգեւիդ քոյ ծառ ծաղկեցի,
Մասունք արհնեալ մարմնոյդ բաշխեցի,
Համառատեալն ակնկալութիւն հանդիպեցի,
Հատուածեալն ձայն ողջունի քոյ, Տէր, լուիցի,
Հեռացեալդ խաղաղութիւն մերձեցի,-
Յայտսիկ յաւէտ սովին սահմանաւ երանականաւ,
Հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ,
Ապաւինեալ ի Հոգիդ քո Սուրբ,
Որ ընդ Հար քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան՝
Ընդ քեզ փառաւորեալ ի լոյս անմատոյց,
Որով կեանք եւ երանութիւն քաւութեամբ հանդերձ ընծայեալ ինձ՝
մեղապարտիս:
Յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով
Առհաւատչեայ ճշմարիտ յիշատակի ի ձիր անեղծութեան,
Անուամբդ անճառելեաւ ահաւորութեան հզարիդ սրբոյ միայնոյ
Եւ անքննելի տէրութեան երբեակ անձնաւորութեանդ,
Որ ետդ յիսկութեան յէութեան
Եւ յարակայութիւն բարձրութեան,
Քաղցրութեամբ, ողորմութեամբ եւ մարդասիրութեամբ
Պսակեալ, հանդերձեալ եւ թագաւորեալ:
Այո՛, առ ամենեսեան ամենայնիւ յամենայնի կարող ես, գթած,
Եւ քեզ վայել է փառք յայսմ յաւիտենի
Եւ ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութիւն
Յայտնութեան աւուրն մեծի յաւիտեանս:
Ամէն:
ԲԱՆ ԻԶ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա

Եւ արդ, ստուգապէս եւ իրաւաբար ընդ որս,
Որք ըստ ձայնից կողկողանաց
Եւ զբանիցն յարմարութիւն հանդերձեն՝
Ի նոյն գիր բերեալ զաւարտմունս տանցն,
Որովք առաւել սաստիկ մոքմոքեալ ճմլեցուցանեն
Զաղէտս կարեացն սրտին ըղձից առ արտասուացն բղխմունս,-
Ուստի եւ բազմեալ իմ ի գլուխս պարու ակմբից դասու այնր երախանաց,
Որք զլալեացն յեղանակեն բանաստեղծութիւն,
Եւ ես ընդ նոսին նոցին հեծութեամբ, աւաղական ձայնարձակութեամբ
Զանձինս տարածանեմ զվշտակրութիւն:
Որ ո՛չ բնաւին մեռեալ աշխարհի
Եւ ո՛չ իսկապէս կենդանի Աստուծոյ,
Ո՛չ ջերմ սոսկ եւ ո՛չ ցուրտ յատուկ,
Ըստ առակի աւետարանչին, գրեալ ի Յայտնութեանն,
Երիցս ատելի երրեակ տէրութեանն եւ ամենատես արարչութեանն:
Եւ այս են պատկանեալ թախծականացն կերպադրութիւնք,
Կրկին ողորմելի այսու երեւեցեալ,
Որք ի մի գիծ սահմանեալ՝
Կացուցանեն զթշուառութեանցն զաւրինակ՝
Այսպիսի կցորդութեամբ շաղկապեալ:

Բ

Պարտուցն ժխտեալ տաղանդացն՝ ճեպով մեծաւ ի տուժի,
Ես ապիկար՝ մատնեալ անարժան գործովքս յիրաւի,
Վատնիչ արքունի գանձուց՝ կրկնադատ եւ անթափելի,
Պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի,
Բիւր քանքարոյ խնդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի:
Անբարեխաւս կապեալ՝ ի պահեստ դառն արգելանի,
Հեծումն եւ վաստակ ցաւոց՝ ճաշակեալ յաննշոյլ բանտի,
Անապաւէն տանջեալ՝ անթոշակ կա՛մ ողորմելի,
Այլ յեղանակ ինձ ողբականաց աստուստ կնքեցի,
Փոխատրեցի սովին բարբառով կոծ կսկծելի,
Կարգադրեցի շրջաբերութեամբ ի նոյն պայմանի՝
Անհատական թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկի:
Աղքատութեանն հնոց յամենուստ մասանց մրրկի,
Անպատասպար թշուառ՝ վտանգեալ սրտիւ ի գրաւի,
Տարակուսեալ հոգւով՝ ապաշնորհ այր ի վրիպակի,
Անխնամելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի,
Մեղաց եւ մահու զինուք զգայարան գաղտնեացս խոցի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անփրկելի մատնեալ բռնութեան չարեացս գերի,
Սուր սուսերս սաստից գոյութիւն բնութեանս յաւշատի:
Յիշատակաւ բեմին՝ աստստին ի դատաստանի,
Անծագելի մռայլ՝ չարատես աչացս երեւի,
Անձեռնկալ կապեալ՝ եղկելիս ի տարակուսի,
Ահարկութիւն դիմաց պատկերի վերնոյն տեսանի,
Յոյժ անարեւ եւ անվերարկու՝ ի տարտարոսի,
Անապաւէն մոլար՝ մորմոքեալ ի հուր գեհենի,
Անյայտնելի կորուստ՝ կործանեալ ի մեղաց վիհի:
Ահա գոր ունիմ արծաթ անպիտան՝ ո՛չ երբէք յարգի
Եւ ո՛չ ընդունի եւ կամ համբարի ի գանձ տէրունի,
Հայցուած պղտոր եւ ձեռն անմաքուր աննուիրելի,-
Այլ բեկեալ սրտիւ, մատանց տատանմամբ, յոյս առեալ դարձի,
Զդէմս ի յերկիր եղեալ, պաղատիմ մաւրդ Յիսուսի.
Բարեխաւսեա՛, մաղթեա՛ քաւութիւն ինձ՝ մեղաւորի,
Դու՛ զաւրաւոր փրկանակ կենաց, իսկուհի երկնի,
Քեզ արհնութիւնք ձայնից եւ բուրմունք խնկոց ի յերկրի
Եւ անուշից իւղոց մատուցումն յամենայնի:

Գ

Արդ, յասացեալ ողբոցս հիւսուած այլ մասն յաւելի,
Բարերարին շնորհաց արտասուաց պտուղ մատուցի,
Զկորստեան խորս չափելով՝ գորքանն երբէք ոչ գտի,
Մասնաւորաւք բանիւք ի հանդէս նորին ջանացի,
Զմտացս արագեալ զթեւս՝ յերեւոյթ իրին ոչ հասի,
Զուշին պարտութիւն յանվթարելեացն բաժակ բարկութեան ի ձեռն իմ առի,
Զտարտամութիւն տարակուսանացս, իբր ճաշակումն մահու, արբի
Եւ այժմ զյանցիցն յաճախութիւն ողորմելի ձայնիւ յերգ արկի:
Անէրեւոյթ կրակարան տապոյ բորբոքմամբ մեծաւ անգովանալի,
Անտեսական իմն քրայս հալոցաց սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի,
Սլաքս նետից պատկանեալ դեղովք ի շտեմարան խորութեան սրտի,
Խիթք ցաւոց խոցոտման մահու ի գնացս երակաց գոյութեան լերդի,
Կիրք երկանց անճարակ ճեպոյ ի պատուած աղեացս անելանելի,
Անզարելի դեղոց ջերմութիւն ի յերիկամանց մասունս երկակի,
Անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի ի նախադուռն իմոյս կոկորդի,
Աւաղս ձայնից լքուցանողաց ի փողս շնչոյս խոշորս հնչի:
Բազմահատուած էութիւն բնութեանս, ներհակք միմեանց ի պատերազմի,
Երկչոտութեամբ կարծեաց վարանեալ, ամենայնիւ կայ ի վտանգի,
Հարազատաց դաւաճանութիւն անհաշտելի ի կոտորածի,
Ո՛չ մեռեալ եւ ո՛չ կենդանի՝ թաղեալ ի մեղաց գարշութեան տղմի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կասկածաւոր պատժապարտութեամբ վերակնարկելով քեզ՝ բարերարի՝
Յանակնկալս կենաց վիէ արտաբերել ի լոյս անձկալի:

Դ

Նոյն ինքն, որ գայս բան տպաւորեաց, ընդ երջանկացն պսակեցի,
Ակնարկելով քո ողորմութեան՝ անարատիցն հաղորդեցի,
Վասն զենման Աստուծոյ Բանիդ՝ բարեգործեալ քեւ կենդանացի,
Արհնութիւն գովեալ քո շրթանց՝ ի գլուխ բաշխողի այսր մատենի,
Հաստատեցի ըղձականութիւն սողոմունեան բանիս առակի,
Նկարագրեա՞ շոգով քո, բարձրեալ, ի նորոգումն անեղծանելի,
Զի դու միայն ես երկայնամիտ, ներող, եւ քեզ փա՛ռք յամենայնի:
Ամէն:

ԲԱՆ ԻԷ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց վերընծայելոց
Զդրութիւն թուոցս յարմարեցի՝
Կական եւ հեծութիւն, հառաչանք կողկողագինք,
Դառնութեան լալումն եւ արտասուաց երգ,-
Դարձեալ սկսայց զճառ պաղատանացս
Խոստովանաւրէն, զղջականաբար,
Զգաղտնածածուկն՝ յայտնաբարբառ,
Զի անդրադարձութեամբ սկսմամբն եւ վերջաւորաւքն բառիւք
Զնոյն համաձեւութիւն ի մի թախանձ նմին մաղթանաց
Հոգեկեցոյցն խոնարհութեան աստանաւր եղից:

Բ

Մեղա՛յ մեծիդ բարերարութեան, անարգս մեղայ,
Մեղա՛յ ծագմանդ ճառագայթից, խաւարս մեղայ,
Մեղա՛յ շնորհացդ անբաւ երախտեաց, արդարեւ մեղայ,
Մեղա՛յ սիրոյդ վերնում գթութեան, յայտնապէս մեղայ,
Մեղա՛յ ստացողիդ յոչեութենէ, ստուգապէս մեղայ,
Մեղա՛յ գերունակ գոգոյդ գրգանաց, անբաւս մեղայ,
Մեղա՛յ աննուագ լուսոյդ վայելման, նենգողս մեղայ,
Մեղա՛յ ճաշակման անճառդ կենաց, բազումս մեղայ,
Մեղա՛յ անհաս պարգեւացդ ձրից, հանապազ մեղայ,
Մեղա՛յ գովեալ մարմնոյդ Աստուծոյ, մահու չափ մեղայ,
Մեղա՛յ պաշտելի արեան Արարչիդ, իսկապէս մեղայ:

Գ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ահա, արդարեւ, արհնեալ է հատուած բանի
Յուսադրական սրտի այսր Մեղայ-ի:
Սոյն սա պատուելի աւանդ, անմոռաց պատուէր,
Հայրենեացն տուր, նախահարցն արէն,
Համայնից թոշակ, անհերքելի բան,
Զաւրաւոր պատասխանի, կենդանութեան կամուրջ,
Ախորժելի վերնոյն, սիրելի սրբոց,
Անխագելի կապ, հրաշալի բարբառ,
Անշրջելի պատճառ, բաղձալի աղերս,
Փափագելի սեղան, սրտաբեկ հնչումն,
Անհնարից ճարակ, կարծրութեան վանիչ,
Աստուածապաշտից սահման, հեթանոսաց գիրք,
Վաղնջուց կանոն, քրիստոնէից հարազատ,
Արարչութեանն յաղթող, անջրպետ հզաւոր,
Խտրոց ահաւոր, արուեստ բարձրութեան,
Խորութիւն անչափ, հիացման տեսիլ,
Խորհուրդ կնքեալ, ընդ որ չիք ումեք անցանել,
Եթէ ոչ անըմբռնելի մտաց արագման զսա ծանիցէ:
Զայն բարեպատեհ հրաշաւորական,
Որ ոչ յիշատակեցաւ ի վերջին դատակնիք դասուն լքելոյ.
Գուցէ առ նմին խզեալ համառատ
Զվրիժակն իրաւանց մահուն հասելոյ,
Յորմէ ընտրութիւնն ապագործ եղեալ`
Զսահմանն յաւիտենական քակտեսցէ:
Զարդ փառաց մեծութեան,
Որով նոյն ինքն աստուածութիւնն պսակեալ բարգաւաճի:

Դ
Քանզի ո՞վ որ դիմեալ կալաւ զեղջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան
Եւ ոչ առժամայն պրծեալ ի պատժոց` անարատ գտաւ:
Իսկ եթէ Աքար Զամբեան եւ Սաւուդ Կիսեան եւ Յուդա Սիմոնեան,
Ասելով զսոյն, ոչ արդարացան,
Եւ ես վկայեմ` իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի,
Զի ականայիցն բռնադատելոց ոչ է կատարեալ սէր,
Ուստի եւ ոչ բովանդակապէս փրկութիւն:

Ե
Իսկ ես կամաւ համբուրեմ` դարձեալ կրկնելով
Զերջանիկ բանիդ զմկրտութեան հարազատս:
Մեղա՛յ երախտեացդ մոռացութեան, վերստին մեղայ,
Մեղա՛յ մարմնոյ ձեռն յոգի հարեալ, յիմարս մեղայ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մեղայ՝ առ կեանսդ դժբողութեան, իսկ եւ իսկ մեղայ,
Մեղայ՝ բանիդ ապախտ առնելոյ, չարաչար մեղայ,
Մեղայ՝ ի յաւր սատակման՝ ինձէն ստիպեալ, վատթարս մեղայ,
Մեղայ՝ պարտականս անկենդան մահուն, ձաղելիս մեղայ,
Մեղայ՝ անպատկառս քո բարձրութեան, տաղտկալիս մեղայ:

Զ

Վերջին ինձ կրկին աշխար հոգեւոր,
Զի ի կորուստ եւ ի կործանումն ինձ երեւեցաւ,
Զի անդարձս վարատեցայ,
Զի որդիս թշնամի գրեցայ,
Զի ի բարձանց երկնից ընկեցայ,
Զի փուշս վարուց դիզեցի:
Եւ եւս առ սմին ողբք աղաղակի,
Զի անձամբ զանձն անարգեցի,
Զի բագին կորուսչին գտայ:
Այլ իմն կսկիծ դժնդակ սրտի,
Զի զիս ունին, առ որ չեմ:
Զարտաքնայարդար բաժակս անմաքուր,
Զբռեալ որմս գարշունակ,
Զսին պարծանաւք պաճուճեալս,
Զլոյսս ի մոռալ շրջեալ,
Զգերանակիր ակնս թշուառացեալ,
Զջահս փառաց շիջեալ,
Զամենայնիս յամենայնի ամենայն իրաւք վնասակարս՝
Առ տնարիւնականսն տէրունականս,
Առ յայտնութիւնսն աստուածայինս,
Առ երեւմունսն արարչագիրս,
Առ խոնարհութիւնսն սարսափելիս,
Առ այն, զոր տեսի աչաւք իսկ իմովք,
Առ որ մեծ է պատասխանատրութիւնս,
Քան առ համարէն Աւետարանին,
Զարմանս, հիացմունս,
Հոգս հալոդականս, անդաճմունս անհնարաւորս,
Թուականութիւնս մտաց անբարդելիս,
Ելմունս անկատարս, իջմունս անհաստատս,
Յուսահատութիւնս յարմարականս,
Յանդիմանութիւնս պատշաճականս, ձաղանս պատեհագոյնս,
Նզովս իրաւացիս, անէծս արժանահատոյցս:
Արդ, այսոքիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ինքնահարուած տանջանաւորութիւնք:

Է

Եւ քանզի կարող եւ զայս ամենայն զպարտս թողուլ

Եւ զխայթուածս մահու բժշկել,

Տէր ողորմութեանց, Աստուած բոլորից,

Քրիստոս թագաւոր, բարձրեալ Հաւր Որդի,

Ստեղծիչ, գրած, բարերար,

Աւրինեալ, առատ, հարուստ,

Ահաւոր, հզար, ողորմած,

Տեսուչ, ձեռնկալ, հաստիչ,

Ապրեցուցիչ, դարմանիչ, կեցուցիչ,

Երկայնամիտ, անոխակալ, ապաւէն,

Բժիշկ, գովեալ, երկնաւոր,

Անճառ, լոյս, կեանք,

Յարութիւն, նորոգութիւն, քաւութիւն:

Ը

Եթէ հայեցիս մարդասիրութեամբ,

Ըստ որում քոյդ են սովորութիւնք,

Նայեցեալ ի քեզ՝ կողկողիմ եւ ես:

Եթէ լուիցես՝ հառաչեմ,

Եթէ ունկն մատուցանիցես՝ պաղատիմ,

Եթէ անսայցես՝ աղերսեմ,

Եթէ ներեցես՝ աղաչեմ,

Եթէ առ իս դառնայցես՝ գոչեմ,

Ապա թէ անտես առնիցես՝ կործանիմ,

Իսկ եթէ առ ոտն հարկանիցես՝ լամ,

Եթէ զոգեպահն ոչ ընծայեցես՝ մեռանիմ,

Ապա թէ ահարկու դէմս ցուցանիցես՝ սատակիմ:

Իսկ եթէ սաստեցես՝ դողամ,

Եթէ իւթիւ տեսանես՝ սուկամ,

Ապա թէ սաստկանաս՝ սարսափեմ:

Եթէ հալածես՝ հեծեմ,

Իսկ եթէ ընդ վայր հարկանիցես՝ հերքիմ,

Եթէ զբոց վիատութեանս ոչ առցես՝ տազնապիմ,

Եթէ իստանաս՝ փախնում,

Ապա թէ սպառնաս՝ ընկճիմ:

Իսկ եթէ քննես՝ քարկոծիմ,

Ապա թէ ուժգին ակնարկես՝ սուզանիմ:

Եթէ ոչ անխայեցես՝ մերժիմ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եթէ կոչեցես՝ խիթամ,
Իսկ եթէ աչս յառեցես՝ ամաչեմ,
Եթէ ձայն տացես՝ երկնչիմ:
Զբարեացն պարգեւ մատնեալ,
Զերանութիւնն թողեալ,
Զշնորհն լքեալ, զուխտն ցրեալ,
Զաւանդն կենաց մոռացեալ,
Զհամարձակութեանն վստահութիւն կորուսեալ,
Զստեղծիչդ էիս բարկացուցեալ,
Զանճառութիւն շնորհին ընդոտնեալ,
Զպատուոյն պատկեր այլայլեալ:

Թ

Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութեան ցաւոյ
Մարդասիրեալ առ իս ժամանեցուցես, տէր Յիսուս Քրիստոս,
Զազդեալն Գիր լնանիլ ի յիս,
Եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս,
Որով ամենատատ քաղցրութեամբ պատուաստեալ ի քեզ,
Զքոյդ կերպարան լուսոյ նկարեալ յոգի՝
Վերստին գտեալ պնդեցայց՝ քաւեալ եւ ստեղծեալ կրկին
Ի փրկութիւն անմահից կենացն անախտականաց,
Եւ քեզ, ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով փառք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, զո՞րս յայտնեցից
Եւ յաղագս ո՞յց նշանակեցից
Եւ վասն ո՞րպիսեաց ճառեցից
Եւ զո՞րքան ծածկեալս մերկացուցից
Եւ կամ վասն որո՞ց խոստովանեցայց.
Զներկայի՞ ցս, զոր արդէն ունիմ,
Թե՞՞ զանցելոցն, զոր մթերեցի,
Զապագայի՞ ցն, յորոց կասկածեմ,
Թե՞՞ զբազմասահ շարժութեանցն, յորոց գլորեցայ,
Զփոքրն ինձ համարեալ, որ է Աստուծոյ մեծ գրեցեալ,
Թե՞՞ զանկերպագրելին չիշատակելի,
Զնուա՞զն, որ է առաւել,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թե՞ զթեթեւագոյնան, որ են ծանունք,
Զհոգեկանա՞ցն կրից կորուսչաց,
Թե՞ զմարմնականաց ախտից սպանողաց,
Զառ դրունս հեշտականա՞ցն,
Թե՞ զծայրակոտոր վնասակարութեանցն,
Զաներեւութի՞ցն, թե՞ զտեսականացն,
Զառ ձեռն հպաւորութի՞ւն,
Թե՞ զառ նոյն ինքն շունչ հեռաւորութիւն,
Զլայնակա՞նն դիրին խածմունս,
Թե՞ զերկարաւորն նետաձգութիւն,
Զխորութեա՞նն զանչափութիւն,
Թե՞ զամենաձախն յայտնատեսիլ,
Զյոզնագլո՞ւխն պռոնկութիւն,
Թե՞ զառողջութեանն անբժշկութիւն,
Զպարարո՞ւմն չարին մարմնովս,
Թե՞ զսովիլն բարւոյն հոգովս,
Զինամո՞ վն հանդիսանալ յոչ ախորժելիսն Աստուծոյ,
Թե՞ զբռնադատութեանն տոռամբ ձգիլն ի նոյն մոլեգնութիւն,
Զառ ի մա՞հն մեղաց,
Թե՞ զընդունայնութեանն կարծեաց:

Բ

Արդարեւ, որպէս կամաւ իւելագար, զերծեալ ի ձորձոյ՝
Զառականացս տեսիլ յանդիմանեցի՝
Զընդդէմսն գործեալ իմաստնոյն,
Որ թէ հանճարեղքն վերարկեցեն զամալթս իւրեանց.
Աւտարացեալս ի կրանից, հեռացեալս ի կարգաց,
Ի սրբութեան՝ անսուրբ, ի կուսութեան՝ անմաքուր,
Յարդարութեան՝ ամբարիշտ, ի բարեպաշտութեան՝ վնասապարտ,
Բերանովս՝ մերձ առ ստացողն, եւ հեռի՝ երիկամամբք,
Շրթամբքս պատուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս:
Եւ եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանաւր,
Զար քան զտանջանսն յանդգնութիւն,
Իբր զուր իմն պաշտանատարս Աստուծոյ,
Ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս.
Զանամ, եւ ոչ ինչ աւգտիմ,
Պնդիմ, եւ ոչ հասանեմ,
Փութամ, եւ ոչ ժամանեմ,
Անձկամ, եւ ոչ տեսանեմ,
Փափագիմ, եւ ոչ հանդիպիմ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կարաւտիմ, եւ ոչ պատահիմ,
Ունիմ զամենայն երկրի
Եւ եմ պատգամաւոր աղաւթանուէր ամենայն աշխարհի:

Գ

Այլ թո՛ղ զբազումս զայսոսիկ, բարերար, եւ մի՛ ունիցիս,
Դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել,
Քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել:
Վասն այնորիկ գրեցի առանց ինայելոյ,
Զի դու առատապէս ջնջեսցես, արհնեալ:
Որ վասն մեր՝ մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար,
Ըստ մաղթանաց բանի հեծութեան սրտի Եզրի երջանկի,
Յոյժ նեղեալ անձն եւ ձանձրացեալ հոգի
Բանին յիշատակաւ, որ զսոյն պատմէ,
Յամենայն կրից մահացուցանողաց վտանգեալ,
Անկեալ ի վիհ գարշութեան մեղաց անդնդականաց ապականութեանց,
Քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ, ըստ Յոբայ ձայնին:
Արդ, ես ինձէն ինքնադարով, անձնադատ գերի,
Կամաւորապէս մատն եղեալ բնութեանս,
Արգելի, փակեցի, կնքեցի առ յինէն
Յամենայն մասանց զկենացն հնար,
Զի ի փրկութիւն մեղաւք կապելոյս կրկին մեծասցիս՝ գովեալ:

Դ

Եւ քանզի ի մարգարէէն բարութք է խրատեալ,
Փորձ զսոցոյք մաղթել ընդ նմին՝ հոգւով քո երգեալ,
Յուսով հաստատնով ի քեզ ապաստանեալ.
Առէ՛ք ընդ ձեզ բանս, ասէ Ովսէէ,
Եւ դարձարո՛ւք առ Տէր Աստուած ձեր,
Եւ ասացէ՛ք ցնա՝ Կարող ես թողուլ զմեղս,
Զի ընդունիցիք զբարիս,
Եւ վայելեսցեն ի բարութեան անձինք ձեր:
Ահա Աստուած խաւսեցաւ, եւ ո՞վ է, որ ոչ լուիցէ,
Նոյն ինքն վկայեաց, եւ ո՞վ է, որ ոչ հաւատասցէ:

Ե

Արդ այսոքիկ վճիռ պաշտելի,
Նուիրեալ պայման, սահման նոյնագոյ,
Կենաց աւետիս, կէտ տէրունի, դուռն բարութեան,
Սփոփանաց հրաւեր, ճշգրիտ պատկեր,
Անսոգիւտ գանձ, անմոռաց յիշատակ:
Այսու առ սոյն եւ ես, հաւատ ընկալեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Աստուատ վկայեմ սմին ընդ մարգարէին.
Կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղանս բազմաբեղունս,
Եւ եւս զաւրասցիս՝ կրրկին բարձրացեալ
Առ ամենաթշուառ, կործանեալ հոգիս:
Յամենայնի իշխես, ամենայնի բաւես,
Ամենայն ուրեք հասանես,
Ամենից բռնութեանց յաղթես,
Չամենայն կարծրութիւն փշրես,
Չամենայն ընդդիմահար վանես,
Չամենայն խստութիւն վատնես,
Չամենայն սրացեալ ընդոտնես,
Չամենայն դառինս անուշես,
Չամենայն դժուարամոքելիս քաղցրացուցանես,
Չամենայն պարտս շնորհես,
Չամենայն յանցանս թողուս:
Կարող ես, զաւրաւոր, հնարաւոր, ամենարուեստ,
Չամենեցուն զմեղս ընկղմել եւ չքացուցանել բառնալ ի միջոյ,
Իբր զճաճանչ փոքու կայծական, սահմանեալ ի չափ ոչէից,
Անկեալ, ընկլուզեալ, կորուսեալ ի տիեզերատարածն ծովու:
Զ

Արդ, բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատենի
Ողորմեա՛ վասն խաչի եւ չարչարանաց
Եւ մահու Որդւոյ քոյ, Հայրդ գթութեան,
Սկիզբն առաքողի ողբերգութեան ձայնի այսմ արտաւարածին նուագի,
Որ զայս դեղ փրկութեան կենաց մեզ յարմարեցոյց,
Եղիցի՛ բժշկեալ յանուն քո, հգաւր:
Որ հետս ելից խոստովանութեան մեզ նկատեցոյց
Այսու պայմանաւ պատշաճականաւ,
Լիցի՛ անարատ յիւրոցն պարտեաց:
Որ զհպարտութեանն թեւս հարթել մեզ վարդապետեաց
Ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի,
Եղիցի՛ զերծեալ ի չար կապանաց մահու արկածից
Սկզբնականաց, վերջնոց եւ միջնոց,
Երրորդութեամբդ բարեգործեալ,
Ի նորոգութիւն լուսաւորութեան.
Ընդ որում եւ մեք գրեսցուք՝ երջանիկ գտեալ ընդ սմին:
Է

Արդ, այսքանեացս անբաւից հրաշից հանդերձիչ,
Հայր ամենաստեղծ, անունդ ահաւոր, ձայն սարսափելի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կոչումն ընտանի, բան համբուրելի,
Ազդումն սքանչելի, հրաման սոսկալի,
Էութին անքննելի, գոյութին անճառելի,
Իսկութին անբաւելի, զարութին անգննելի,
Կամք ամենաբարի, տէրութին անսահմանելի,
Մեծութին անչափելի, բարձրութին անբովանդակելի,
Որքանութին անկշռելի, առաւելութին անհասանելի,
Պատճառ Որդոյ հայրութեամբ, այլ ոչ նախադրութեամբ:
Քեւ եւ ի ձեռն քոյդ անպարագիր զարութեանդ
Սաստեա՛ տագնապոյ եւ դիւական տենդիս ջերմութեան,
Որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեղաց,
Զի փախիցէ՛ ի մարդոյս՝
Զարհուրեալ ի սխրալի եւ յանբաւելի արեան վտակի գառինդ երկնաւորի,
Որով սրսկեալ միանգամ՝ ի մշտնջենաւորս համայն մաքրեցաք:
Ը
Եւ արդ, յայս պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ
Ամաչեցէ՛ սատանայ ի գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց,
Տանջեցի՛ եւ հալածեցի՝
Հեռացեալ եւ արտաքս առաքեալ
Ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան յարտաքին խաւարն:
Եւ ջնջեալ մաքրեա՛ զարտասուս ողբոցս ի դիմաց մերոց,
Եւ զհառաչումն ձայնիս հեծութեան՝ ի սրտից մերոց:
Եւ յիշատակաւ հարման հեղուսիցն
Քստմնափուշ, տաժանատեսիլ ոգեպահանջից,
Որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին,
Յաւեցի՛ չարին:
Եւ ի կողահերձ, սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ,
Որով զվերն մեծ ընկալաւ,
Իսպա՛ռ սատակեցի սկզբնարար մահուն:
Եւ զի խոնարհեցոյց զգովեալն զլուխ
Յաւանդել զհոգին ի ծոց քո, բարձրեալ,
Ապստամբութին անբարի բարուցն Բելիարայ
Ի կոր կործանեցի՛ ամենայնիւ հերքեալ ի կորուստ:
Եւ զի դաւղեալ ծածկեցաւ անմահն իսկութին յորովայնի երկրի,
Այսու ամբարձեալն հպարտութին կարծեալ գոռոզին
Ի յատակս մահու դժոխոց մթին ստուերին յառեալ դիտեցէ՛
Եւ յիշեցէ՛ զառաջին հարուածն անբժշկական,
Որով մահացու դիմամարտութին թունից վիշապին
Կենարարն կրիւք ամենազարին:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թ

Վասն զի ի փառս քո, Հայր ողորմութեան,
Իբր ի գովեստ Որդւոյ քոյ, Հոգւովդ Սրբով զայս խոստովանիմ.
Քանզի ոչ պիտակ ինչ սոսկ զարութեանն ունի զմիսմէն
Առ մի խորհրդականն խորութեան,
Այլ զանսկիզբն Բանդ անձնաւոր
Ընդ անժամանակդ Հաւր փառաւորեմք:
Եւ քեզ միայնոյ՝ Սուրբ Երրորդութեանդ,
Հաւասարապատիւ տէրութեանդ,
Համարուն, անբաժին ինքնութեանդ
Արհնաբանութի՛ն, գոհութի՛ն, զարեղութի՛ն
Եւ անճառ վայելչութի՛ն մեծութեան, բարեվիճակ հարթութեան,
Զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԻԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա

Եւ արդ, դու միայն սկիզբն բարեաց,
Գթութիւն անճառ, Որդի բարձրեալ միոյդ Աստուծոյ,
Որ զողջոյն զարն թողութեան ցուցեր փրկարան
Եւ ոչ կորստեան դատապարտարան՝
Յեղանակեալ ինձ զաւուրն չար առ մեծ աւետիս ակնկալութեան:
Բժիշկ՝ ախտացելոյս,
Հովիւ՝ մոլորեալ ոչխարիս,
Տէր՝ ապաւինեալ ծառայիս,
Գինի անապակ՝ մեծ տրտմեցելոյս,
Սպեղանեաց դեղ՝ վիրաւորեցելոյս,
Ազատութիւն՝ մեղաւք գրաւելոյս,
Արհնութիւն բարեաց՝ մերժելոյս,
Կնիք շնորհաց՝ խոտելոյս,
Աւծումն կոչման՝ կապտելոյս,
Կանգնումն վերստին՝ կործանեցելոյս,
Պատասպարան հզար՝ զլորեցելոյս,
Աւժանդակ վեհ՝ գայթակղեցելոյս,
Դուռն բարձրութեան՝ տարակուսելոյս,
Սանդուղք երանութեան՝ եղկելոյս,
Ճանապարհ շաւղաց՝ մոլորելոյս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թագաւոր ներող՝ պարտելոյս,
Քաղցր յուսադրութիւն՝ լքելոյս,
Ձեռնկալ կենաց՝ հերքելոյս:

Բ

Մեծդ միայն եւ ամենառատ,
Որ զլիութիւն բարեաց սահմանեալ՝
Հեղուս անչափ յաճախութեամբ,
Քան գոր խնդրեմք եւ իմանամք,
Ըստ Պաւղոսի գոհաբանութեանն:
Քանզի իննուց յիսնից եւ թուոց երից եւ չորեակ տասանց,
Ի վաղորդայնէ տուրնջեանն առ մուտս արեւուն,
Անդուստ առ նմին յաւետ կարկառմամբ
Իսկ եւ իսկ ի սոյն անարգել սրտիւ
Ի վեր է, քան զաղերսանաց ակնկալութիւն մարդկան՝
Բարեգործել միմեանց շնորհատրութիւն,
Իսկ առ իմս թշուառութեան եւ անարգութեան զքոյդ եղեալ փառս,
Ամենակարող զարութիւն ահեղ, բոլորից Աստուած, արհնեալ տէր Քրիստոս,
Որո՞վք սահմանեսցի կշռութեամբ չափո՞ւ՝
Հաստողիդ ընդ հողոյս հաւասարութիւն կցորդեալ:
Քանզի մնաս յայտոսիկ անբաւ եւ անհետագաւտելի,
Ամենեւին բարի, անմասն բարկութեան խաւարի,
Ուստի յոյժ նուագ են քում մեծութեան աստեղացդ թիւ,
Չորս գոյացուցեալ յոչէից՝ յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր,
Եւ կամ հիւթ երկրի, ի յաւդս հեղեալ,
Չոր ի չգոյից հաստեալ՝ տարածումն յատակի կառուցեր,-
Քան ինձ նախագրեալ համարդ սակաւութեան,
Որով քեզ նմանիլ վարդապետեցեր:

Գ

Ահա ծածկեցաւ եւ ընկղմեցաւ
Ի քոյդ լոյս կամաց երկայնմտութեան հանուրց չարութիւն,
Իբր դոյզն մռայլ՝ ի տապ արեւու,
Եւ որպէս աստուստ իսկ կիրք բնութեանց զհասարակաց բարուց ցուցանէ:
Քանզի ո՞վ որ ի մարդկանէ մեղաւ եւ ոչ զղջացաւ,
Ո՞վ որ զագրացաւ եւ ոչ ամաչեաց,
Ո՞վ որ զարշեցաւ եւ ոչ պատկառեաց,
Ո՞վ որ սխալեաց եւ ոչ ապաշաւեաց,
Ո՞վ որ կործանեցաւ եւ ոչ հեծեծեաց,
Ո՞վ որ զայթակղեցաւ եւ ոչ ստրջացաւ,
Ո՞վ որ պարտեցաւ եւ ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՞վ նք պատրեցաւ եւ ոչ յոգւոց ելաւ,
Ո՞վ նք ճաշակեաց լեղի եւ ոչ դառնացաւ:
Ո՞վ նք անկաւ ի բարձրութենէ եւ ոչ ընդոստեալ,
Ո՞վ նք կորոյս մեծութիւն եւ ոչ աշխարեաց,
Ո՞վ նք զրկեցաւ յերանութենէ եւ ոչ ելաց,
Ո՞վ նք կապտեցաւ ի շնորհէ փառաց եւ ոչ ողբաց,
Ո՞վ նք գտաւ ինքեան վնասակար եւ ոչ ստգտաւ,
Ո՞վ նք մերժեցաւ յերեսացն Աստուծոյ եւ ոչ հառաչեաց,
Ո՞վ նք լուաւ զԱստուծոյ սպառնալիսն եւ ոչ սոսկացաւ,
Ո՞վ նք ընդ մի չարեացն հազարս չաւաղեաց,
Ո՞վ նք մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ՝ եւ ոչ զոփացաւ,
Ո՞վ նք անաւրիինեցաւ եւ ոչ քարամբք զմիտան կոծեաց,
Ո՞վ նք ետես զստրուկն յիրում մեծութեան եւ ոչ զկծեցաւ:
Ո՞վ նք կատարեաց չարիս եւ ոչ զինքն իսկ նզովեաց,
Ո՞վ նք ախտացաւ եւ ոչ զանձն դարովեաց,
Ո՞վ նք յամաւթալեացն գործեաց եւ ոչ զիր մարմինն ձաղեաց,
Ո՞վ նք ի պատկառելիսն հպեցաւ եւ ոչ զաւրն իւր անիծեաց,
Ո՞վ նք զգործեցեալսն յիշեաց եւ ոչ տապացաւ,
Ո՞վ նք զգաղտնիսն մտաբերեաց եւ ոչ խորովեցաւ,
Ո՞վ նք զծածուկսն նկատեաց եւ ոչ մահ կորստեան խնդրեաց,
Ո՞վ նք զաներեւոյթսն կերպաւորեաց եւ ոչ կրկին յերկիր կորացաւ,
Ո՞վ նք ընդ մեղացն հեշտութեան բոց անշէջ հնոցի ոչ խառնեաց,
Ո՞վ նք զվնասակարսն բնութեանն՝ եւ ոչ պապակեցաւ,
Ո՞վ նք զկամաւ ներգործեալսն՝ եւ ոչ սատակման ինքեան աղաւթեաց,
Ո՞վ նք զանճառելիսն՝ եւ ոչ խռովեցաւ,
Ո՞վ նք զանկրելիսն էութեանն՝ եւ ոչ թախծեցաւ,
Ո՞վ նք զմեծամեծսն՝ եւ ոչ մաշեցաւ,
Ո՞վ նք զանբծութեանն ապականարարսն՝ եւ ոչ տոչորեցաւ:
Ո՞վ նք զտարագրութեանն պատճառ յանցմունս՝ եւ ոչ տագնապեցաւ,
Ո՞վ նք զերեսացն աղտեղի տեսիլ՝ եւ ոչ բարկութեան վերնոյն զանձն պարտ
վարկաւ,
Ո՞վ նք զմի ի կարեւորացն մեղաց յաչս կերպացոյց եւ ոչ զինուք մահու խոցեցաւ,
Ո՞վ նք զխայտառականացն՝ եւ ոչ վայս վիատութեան ընդ հեծութիւնս ձայնին
հիւսեաց:
Ո՞վ նք յարքայական գահոյից տնանկացաւ եւ ոչ կարկամեալ ի վայր գլորեցաւ,
Ո՞վ նք ընդ պսակին պերճութեան հող ի գլուխ եղեալ՝ եւ ոչ կրկին չարչարեալ
յոզի մահացաւ,
Ո՞վ նք ընդ պայծառ պատմուճանին քրձագգած եղեալ՝ եւ ոչ տխրեցաւ,
Ո՞վ նք զկեանս իւր կորոյս եւ ոչ արեան արտասուս երկնեաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՞վ որ ընդ արկանելեաց լուսոյ խաւար զգեցաւ եւ ոչ նուաղեցաւ,
Ո՞վ որ ի վերայ սգոյ սիրելւոյ ոչ թառամեցաւ:

Դ

Ահա այս կերպարանք ճշգրտագոյնք պարտաւորիս յանդիմանութեան.
Տխուր դեմք, քաղեալ ճաճանչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն, երիթացեալ շուրթն,
Անշքեալ տիպ, տրտմեցեալ ոգի, այլայլեալ ձայն, կրկնեալ պարանոց:
Եւ զի թէ որ զիսկութիւնն իսկ նշանակեցէ՛ ոչ անաւրինէ.
Անամբարտաւան միտ, անհպարտ սիրտ անխնդրող պարգեւի թշուառ,
Անաղերսալի պասքեալ, ինքնակշտամբելի դեգերեալ,
Իրաւամերժ սովեալ, արդարալլուկ քաղցեալ,
Պատշաճադատ հարուածեալ, ինքնավկայ մահապարտեալ,
Արժանապէս հանեալ, անձնանէժ եղկելի:
Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցիս կշտամբեալ
Եւ մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեալ:

Ե

Եւ արդ, եթէ զչարիսն հնարաւորութեան բանսարկուին՝
Գտողին զմեզ գայթակղեալս,
Զիւրն ի մեզ սերմանիս առ արն համարեցի,-
Զիա՞րդ ոչ զբարիսն, տնկեալս ի մեզ հոգւոյ արութիւնս
Ի խնամակալութենէ կամաց կեցուցչիդ, ան եւ ան գրեցես,
Տէր բարեգութ, հզար եւ յաղթող, քաւիչ մեղուցելոց,
Կարող յամենայնի առ ամենայն փրկութիւն:
Եթէ զանդունդս առ երկինս փոխես
Եւ կամ զխաւար մթութեան ի լոյս հաստատես,
Եթէ զդառնութիւն լեղոյ ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես
Եւ կամ զկոճ սաստկութեան վշտաց
Ի պարտ դասու բերկրութեան հարսանեաց կարգես,
Դիւրինք եւ հնարաւորք են քեզ այսոքիկ,
Եւ եւս քան զոսին բաւես առ նոսին՝
Տիրեալ համայնից ահաւորապէս:
Եւ քեզ փա՛ռք յաւիտենից յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ Լ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, ճշմարտեցի՞ բան քո, ողորմած,
Բոլորից Աստուած, ներող եւ արհնեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի քազմագթելին դարձաւորութիւն
Աւուրն պատկերի գղջման մեղաւորին,
Թէ եւ առ յետին իսկ շունչն իցէ ընտրութիւն,
Եւ կամ ի մէջ չարութեանն՝ փոխադրութիւն:
Մանաւանդ զի դժնեայ կցորդս այս անձնիշխանական,
Միշտ մարտիկ, խաբող, շողոքորթ, յարեալ ի ստութիւն,
Ըստ առակողին՝ արածող հողմոց,
Դժուարունելի հաստողին փախչող,
Գերեալ որսողին մոլեկան մարմնոյս,
Ներհակ տնկակից, յոգնապատճառեան ամենավարան,
Զոր քո է գիտել զքաննեացն յաճախութիւն:
Եւ զկնի մեղանացն՝ ողորմագինս իմն ողբարկութիւնս
Վհատականս, տաժանակոծս, բազմաւաղելիս քո առաջի, Տէր,
Գթարկութիւնս, գրեալս արտասուաք, թառանչս թշուառութեանց,
Կարգելոց անբաւս չար վտանգից մեղսատագնապ պատկառեցելոյն:
Բ

Եւ զի մի՛ կրկնաբանութիւնս ի շատախաւսութիւն կրթեսցի,
Առաւել քան զսոյն այսու ողբալի,
Քանզի ո՛չ համարձակի խնդրել իւր զարքայութիւնն,
Այլ զտանջանացն թէթելութիւն,
Ո՛չ ընդ կենդանեացն ի լոյս,
Քան թէ ընդ գերեզմանականացն զգայական շնչովն՝ ի խաւար,
Ո՛չ ընդ ամբարձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն եւ ընդ խորտակեալսն:
Ի հանգստեան իւրում՝ վաստակեալ,
Ի խրախութեան՝ ինքեան տրտմեցեալ,
Դիմաք՝ ժպտեալ, եւ մտաք՝ խոցեալ,
Կերպ՝ ի ծաղր, եւ աչք՝ ի յողբումն,
Երեսք զսփոփանս ձեւացուցանէ,
Եւ արտասուքն գղառնութիւն սրտին ճշմարտէ:
Գ

Ընպանակք երկու յերկոսին ձեռին,
Մինն՝ արեամբ, եւ միւսն՝ կաթամբ,
Երկու բուրանոցք կայծակնաւորք,
Մինն՝ ինկով, եւ միւսն՝ ճենճերիւ,
Սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց,
Մինն՝ քաղցու, եւ միւսն՝ դառնութեամբ,
Բաժակք զոյգ առ երկուս բերմունս,
Մինն՝ արտաւար, եւ միւսն՝ ծծումբ,
Տաշտք կրեցեալք ի ծայրս մատանց,

Մինն՝ գինի, եւ միւսն՝ լեղի,
Դրունք տեսանելեաց ներհակաց,
Մինն՝ ի լաց, եւ միւսն՝ ի վրիպումն,
Խանութք հալոցականաց հակառակութեանց,
Մինն արծարծէ, եւ միւսն շիջուցանէ:
Հայեցուածք դիմաց երկուց,
Մինն՝ դոյզն ողորանաւք, եւ միւսն՝ անանխայելի բարկութեամբ,
Համբարձումն երկակի բազկաց,
Ոմն՝ ի հարուածս, եւ ոմն՝ ի մերժումն,
Դէմք կրկնակի կերպից,
Մինն՝ տխրեալ, եւ միւսն՝ ցասուցեալ,
Կշտամբանք ընդ միոյ երկու,
Մինն՝ աստեացս, եւ միւսն՝ ապառնեացն,
Ապաւինութիւնք կարծողականք,
Մինն՝ գոնէ, եւ միւսն՝ թերեւս,
Ի մի բերան երկակի բարբառ,
Մինն՝ եղկութիւն, եւ միւսն՝ խռովութիւն,
Երկուս ազդմունս ի միում սրտի,
Մինն՝ կեղակարծ յուսոյ, եւ միւսն՝ ճշգրիտ կորստեան:
Ամպ լրթագոյն, ահագնատեսիլ, կրկին տեղացմանց,
Մինն՝ նետս, եւ միւսն՝ քարինս,
Որոտումն ահեղ երկոցունց բերմանց,
Մինն՝ կարկուտ, եւ միւսն՝ հրացան,
Յայգ ցաւագին երկուց վտանգից,
Մինն՝ լալոյ, եւ միւսն՝ մահու,
Առաւաւտ սգոյ երկուց բողոքմանց,
Մինն՝ սաստից, եւ միւսն՝ սպառնալեաց,
Արեգակունք երկու ի յերկուց ծայրից,
Մինն՝ խաւարի, եւ միւսն՝ կիզման:

Դ

Եթէ հարուածոց աջ կառուցանի, ինքեան վարկանի,
Եթէ ձեռն պարզեւածիր՝ ոչ իւր ակն ունի,
Ի պարծանս ուրուք՝ կորանայ,
Յամբարձումն գլխոյ՝ ընկճի,
Ի չարեաց յիշատակ՝ հեծէ,
Ի ճառս մաքրոց՝ պատկառէ,
Ի պատմութիւնս հանդերձելոցն՝ երերի:
Եթէ արինի յումեքէ յայտնի,
Ի ծածուկ զանձն անիծանէ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եթէ գովեստ յումեքէ լսէ,
Պարսաւանաւք զինքն կշտամբէ,
Եթէ դսրովեսցի սաստկապէս,
Ինքեամբ ինքեան վկայէ,
Եթէ ձաղեսցի ուժգին,
Սակաւ հատուցումն առաւել պարտուցն գրեսցէ,
Եթէ ըղձումն մահու ինքեան լսիցէ,
Այո՛ ասէ եւ դարձեալ կրկնէ:
Եւ եթէ որոգայթ մահու ճայթեսցէ յերկնէ,
Հազիւ զդէմսն համբառնայցէ,
Զհարոց իրաւանցն մատեան խփեալ,
Զպատասխանութեանն յոյս լքուցեալ,
Զհամարձակութեանն ընթացս փակեալ:
Եւ եթէ ոչ էր անփրկանաւոր կորուստ գերելոյն,
Զհարովին երթալ ոչ ինչ դանդաղէր:
Արդարեւ վա յ մեղաւորին,
Որ տարակուսեալ կայցէ ի վերայ երկուց ճանապարհաց,
Ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն:

Ե

Եւ արդ, զիս՝ ընդ ոչ ողորմեսցիս, բարեգութ,
Այսքանեացս ձայնարկութեանց կողկողագինս հեծեճանաց,
Որ անուամբս այսու մեծացար, թէ՛ Ողորմած եմ ես Տէր:
Ահա առ չարութիւն գերելոյս՝ բարութիւն քո,
Առ մահապարտիս դառնութիւն՝ քաղցրութիւն քո,
Առ կորուսելոյս յայտնութիւն՝ ճառագայթ քո,
Առ յանդգնելոյս մոլութիւն՝ ողորմութիւն քո,
Առ խակութիւն վնասակարիս՝ հեզութիւն քո,
Առ կործանելոյս այցելութիւն՝ աջ քո,
Առ ընկղմելոյս վերբերութիւն՝ ձեռն քո,
Առ բժշկութիւն անողջանալի խոցուածոյս՝ մատն քո,
Առ պակուցելոյս պաշտպանութիւն՝ ոգի քո,
Առ ապախտաւորիս իմ վստահութիւն՝ երկայնմտութիւն քո,
Առ աւճումն ամենադժնէիս՝ զարութիւն քո,
Առ մեղաւորիս քաւութիւն՝ հրաման քո,
Առ փախուցելոյս ապաւինութիւն՝ ոտք քո,
Առ սրացելոյս պատսպարութիւն՝ բազուկ քո,
Առ վրիպելոյս առաջնորդութիւն՝ լոյս քո,
Առ տարակուսելոյս հնարաւորութիւն՝ հանճար քո,
Առ անիծելոյս կրկին ստացումն՝ արհնութիւն քո,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առ վիատելոյս քաջալերութիւն՝ խրախոյս քո,
Առ վշտագնելոյս մխիթարութիւն՝ բաժակ քո,
Առ նեղելոյս ընդարձակութիւն՝ կամք քո,
Առ ատեցելոյս կոչումն՝ սէր քո,
Առ հաստումն սասանեցելոյս՝ բան քո,
Առ հոգւով վիրաւորելոյս՝ կաթուած արեան քո,
Առ աներեւոյթ մթերս ցաւոցս՝ ակնարկութիւն քո,
Առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութիւն՝ իշխանութիւն քո,
Առ պատուաստումն կտրեցելոյս՝ կցորդութիւն քո,
Առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս՝ նշոյլ կենաց քո,
Առ խռովեցելոյս իմ հանդարտութիւն՝ խաղաղութիւն քո,
Առ վայրագութիւն ատարացելոյս՝ ողջոյն քո,
Առ մոլորելոյս դարձաւորութիւն՝ ձայն քո:

Զի դու տիրես ամենայնի գթութեամբ,

Եւ չիք ի քեզ մասն ինչ խաւարի,

Եւ ոչ է բարութիւն առանց քո,

Եւ քեզ վայել է փառք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, քանզի բազմացուցի պայմանաւ բանիս

Զաղէտ տագնապի հեծութեան ձայնիս

Մեծ հառաչանացս անսփոփելի իմոյս վտանգի,

Զի դու, ողորմած, սկզբնահայրդ խոստովանութեան անյայտ ծածկութից,

Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ Տէր Յիսուս Քրիստոս,

Քաղցրութեամբ նացեսցիս քաւել:

Արդարեւ կարող ես, ճշմարտապէս բաւական ես,

Եթէ կամիս, հնարաւոր ես,

Կամիս առաւելապէս, որպէս եւ կարես:

Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն, քան եթէ ընդ առնուլն,

Բազմանան քեզ գանձք ի ցրուելն, քան ի ժողովելն,

Յաճախեն ստացուածք քո ի սփռելն, քան ի ճշդելն,

Կուտին քեզ համբարք ի տարածանելն, քան ի շտեմարանելն:

Հաւատամ այսմ ամենայնի՝ գտանել քեւ ելք փրկութեան,

Հաւատամ անարգս ընդ պատուականին,

Յուսամ ընդ Աբրահամու եւ ընդ Աննայի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զի մինն բանիդ քո հաւատաց,
Եւ միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց,
Վասն որոյ եւ ոմն ի խորին ծերութեան
Անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ,
Զառանցեալն եւ զամուլն արգանդ Սառայի
Անդաստան պտղածին արդեան արհնութեան
Բազում ժողովրդոց՝ մարգարէից սրբոց
Եւ թագաւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ,-
Իսկ միւսն զանհանդերձելի երկիր որովայնին սենեկի
Եւրնեակ զաւակաւք բարգաւաճեցոյց,
Որ է թիւ մի անբաւութեան՝ զբնան նշանակելոյ զէութիւն,
Աստուածութեանն յարակայութեան սահման անհետազաւտելի
Եւ աւագանին նորածին որդւոց անհատ յորդութիւն:
Այս թիւ պանծալի, որում ո՛չ է կէտ կցորդի եւ ո՛չ սպառուած վախճանի,
Այլ կոյս ոմն է՝ ուրոյն ընտրութեամբ նուիրեալ յաւետ
Անճառ վիճակաւ համայն յաւիտենիւ,
Դժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից:
Բ
Արդ, համարեա՞ յարդարութիւն անյուսալի փրկութեան հոգւոյս
Զամենավարան ձայն կողկողանաց սրտիս հեծութեան՝
Ընդ նախագրելոցն երջանկաց եղեալ եւ դասեալ
Զայս դաւանութիւն փոքր հաւատոց իմոյս խնդրուածոց,
Զի կեցից եւ ես առ նոքաւք՝ բերկրեալ ընդ նոսին,
Բուռն հարեալ քան զիմոց գործոց՝ զքոյդ շնորհաց:
Մանաւանդ զի կրկին բարձունք են եւ փառաւորք
Եւ քան զչափ կշռութեան բանի գերագոյնք,
Իմումս խոռվութեան հաշտարանք եւ հզարապէս քաւարանք,
Եւ կարծեաց թերութեան մտաց սլացեալք,
Ընդ արեան քոյ ահաւորի եւ ըստ մարմնոյ ծնողք քո խնկելի՝
Պարք առաքելոցն, դասք մարգարէիցն,
Գունդք մարտիրոսացն, ձիաւորեալքն հետեւակ՝
Սպառազէն արիութեամբ, մերկամարտիկն մրցութեամբ,
Գումարք միանձանց, բոյլք բանականաց ընտրելոց,
Ժողովք բարեկրանից, հոյլք հոգեղինաց յերկրէ երկնաւորաց,
Զինտորութիւնք վերնականաց ընդ մեզ կցորդելոց,
Աւանդք երախայրեաց, մատուցմունք զուարակաց, լուցմունք դամբարաց,
Բուրմունք խնկոց՝ իւրոց հանդերձանաւք,
Յաղթանակք փրկական նշանաց,
Կառուցմունք խորանաց աստուածաբնակաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ձեռք քահանայից շնորհիւ կատարելոց:

Գ

Առ շարժումն անձին՝ յիշատակ Աստուծոյ,
Առ փոփոխումն գարշապարի,
Առ կարկառումն աջոյ եւ ամբարձումն բազկի,
Առ բարիս՝ գոհութիւն, եւ առ զթել՝ աղաչանք,
Առ բանս ընտանիս, առ խաւսս հասարակաց,
Առ ձայնս բնաւորականս, առ գործոց յաջողուածս,
Առ առաքինութեան ջերմութիւնս,
Որ ի տուրնջեան եւ ի գիշերի՝
Ընթացմունս աւգտակարաց հոգեւորաց՝ քեւ առաջնորդեալք,
Ի նիրհել եւ ի զարթնուլ,
Ի պատերազմի ազգաց, ի մարտս դիւաց,
Ի հակառակութիւնս հերձուածողաց,
Առ փոքունս, առ մեծամեծս,
Առ ձգումն ըմպելեաց եւ ճաշակումն կերակրոց,
Եւ որ ինչ միանգամ ի կիրս մեր կերպանան,
Եթէ՝ հեշտականս, եթէ՝ տատամսելիս,
Վասն ոմանց աղաւթս՝ մնալ ի նոսին, եւ յաղագս ոմանց՝
Ձի գերծ արասցես սքանչելապէս հնարիք անճառիք:
Հաւատացեալ յամենեցունց, թէ բաւական ես յամենայնի,
Կաթնաբոյծ հասակաց, տիոց պատանեաց,
Մտաց վայրենեաց ստամբակաց գոռոզաց,
Մինչ զի առ թատերս տեսարանաց
Եւ առ կոյտս խառնիճադանջ բազմութեանց
Եւ կամ առ կաքաւս կայթից անախորժականաց կամաց հզարիդ՝
Ոչ ես մոռացեալ:

Դ

Արդ, դու ստացար զամենեսեան, եւ քո են ամենեքեան,
Եւ ողորմիս ամենեցուն, միայն բարեգութ,
Ձի թէ եւ մեղիցեն՝ քո են, վասն զի ի քում համարի են,
Քանզի գիտեն զգաւրութիւն քո, ըստ առակողին մաղթանաց:
Որում եւ ես կցորդիմ թշուառս բանիս՝ վկայեալ սորին յանցաւորապէս,
Յանդգնիմ ասել,
Թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ, ծանուցեալ զքեզ, թէ իցես,
Թէ եւ եւթամբք իցէ վարակեալ կրկնապատիկ պատժաւորութեամբ,-
Առ այս արինակ կիրթ ձեռնարկութեան,- զիա ընչ քո իցէ:
Յորս է տեսանել ի մէջ արջնատես ագռաւուց՝ սպիտականիշ երամս աղանեաց,
Ի մէջ խրոխտականաց ձիոց անմաքրից՝ որոջս հանդարտաբարս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի թիւս շանց գազանականաց՝ գառինս նուիրելիս,
Հեզութիւն՝ ի խստութեան, կատարելութիւն՝ ի թերութեան,
Խոնարհութիւն՝ յամբարհաւաճութեան, ճշմարտութիւն՝ ի ստութեան,
Միամտութիւն՝ ի մանկութեան, անբծութիւն՝ յայլամտութեան,
Բարաւրութիւն՝ ի չարութեան, պարկեշտութիւն՝ ի լկտութեան,
Ողորմութիւն՝ յանգթութեան, ապաշաւանք՝ յանյուսութեան,
Քաղցրութիւն՝ ի բարկութեան, հաշտութիւն՝ ի թշնամութեան,
Անոխութիւն՝ ի խածանողութեան, քաջալերութիւն՝ ի լկութեան,
Աւրհնութիւն՝ ի նետաձգութեան:

Յոր ոչ բաւականացայ երբէք ի դատել ճշգրտապէս,
Թէ ո՞վ յերկրածնաց աստի կանխեսցէ ժառանգել զքեզ,
Որ միայն անաչառաբար կշտամբես իրաւամբք զարդարութիւն՝
Առ ամբարիշտ մաքուրն եւ առ պոռնիկ զղջացեալն:

Առ ամենեսին բարեգործ, միայն թագաւոր,
Աւրհնեա՛լ ի բարձունս եւ յամենայն յաւտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԲ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, ես՝ յետնեալս ի նախադրութեանց արժանաւորաց,

Գրեալ ինձէն ընդ պարտաւորսն պատժոց,
Հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց՝

Ընդ նկունս եւ անհամարձակս,

Ընդ տկարսն եւ փոքրկունս,

Ընդ ընկեցիկսն եւ արհամարհեալս,

Ընդ տարագրեալսն եւ առ քեզ դարձեալս,

Ընդ երկուացեալսն եւ ճշմարտեալս,

Ընդ կործանեալսն եւ յարուցեալս,

Ընդ ընկճեալսն եւ հաստատեալս,

Ընդ գլորեալսն եւ կանգնեալս,

Ընդ մերժեալսն եւ ընկալեալս,

Ընդ ատեցեալսն եւ կոչեցեալս,

Ընդ ապշեալսն եւ զգաստացեալս,

Ընդ անառակեալսն եւ զապեցեալս,

Ընդ հեռացեալսն եւ մերձեցեալս,

Ընդ հերքեալսն եւ սիրեցեալս,

Ընդ պատկառեալսն եւ զուարթացեալս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդ ամաչեցեալսն եւ խնդամտեալս:

Բ

Արդ ես պատմեմ աստանաւր դարձեալ ոչ զմեղս Երուսաղեմի,
Ըստ մարգարէին հրամանառութեանն, որ առ ժողովուրդն նախնի,
Եւ կամ տանն Յակոբու՝ զանաւրէնութիւնս նորա,
Այլ իմոյս ժամանեցից յայտնութեան:
Քանզի աւաղ ընդ աղէտս մահու յարելով, ըստ մարգարէին,
Յանդիմանեցից զիս ինքն ինձէն իմովս ձայնիւ, ըստ սաղմոսողին,
Որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոստովանութենէ,
Ոչ կարաւտացեալ կրկնակին,
Միանգամայն իսպառ սրբեցայց արհնեալ հրամանաւ էիդ:
Եւ արդ, կրկնելով ծունր բարերարիդ քաղցրութեան,
Տարածեալ զանձն իմ առաջի, զի՛ մահ գլորմանն ցուցից կերպարան,
Որ ի հող խոնարհեալ՝ մաժայ ընդ երկրի
Եւ ընդ անցաւորս այս կենցաղ կորստեան՝
Անասնական գետնաքարշութեան սողնոյ սահեցմամբ կամաւ բեւեռեցայ:
Այլ ի քեզ, Տէր, յեցեալ, իբր ի հաստարան կենաց գաւազան՝
Ի յարմատոյն Դաւթի ընձիւղեալ մարմնով
Անճառ շաղկապմամբ յանեղ աստուածութիւնդ,
Կանգնեցայց անդրէն կիսայար՝ պատկառեալ ի քոցդ երախտեաց,
Ի վայր կորացեալ դիմաւք, աչք ի բարձունս յառեալ
Ողորմագին տասութեամբ ի քեզ՝ մերձդ ի հեծութիւն,
Բնախն ողորմութիւն, բոլորովին քաղցրութիւն,
Զլիճ լուսոյս արտասուաւք լցեալ՝
Պաղատանս յուսոյ առաջի մեծիդ վերընծայեցից:

Գ

Լո՛ւր ամենառատ աննուագ երկայնմտութեամբ՝ քո դառնացուցչիս,
Միայն դու յամենայնի սահման փրկութեան,
Աստուած բոլորից, անճառ մեծութիւն,
Անբովանդակելի բնութիւն, անքննելի իսկութիւն,
Հգաւր զաւրութիւն, կարող բարերարութիւն, անպակաս լրութիւն,
Անճառ ժառանգութիւն, վայելչական վիճակ,
Առատ պատրաստութիւն, անստուեր իմաստութիւն,
Տենչալի տուր, անձկալի ձիր,
Բաղձալի բերկրութիւն, անտխուր հանգիստ,
Անտարակոյս գիտ, անկապուտ կեանք,
Անծախելի ստացուած, անփոխանորդելի բարձրութիւն,
Ամենարուեստ բժիշկ, անսասանելի հաստատութիւն,
Դարձուցիչ մոլորելոց, գտիչ կորուսելոց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յոյս ապաւինելոց, լոյս խաւարելոց,
Քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանդ փախուցելոց,
Անդորրիչ խռովեցելոց, փրկութիւնդ մահացելոց,
Արձակիչդ կապելոց, ազատիչդ մատնելոց,
Պատասպարանդ սահեցելոց, վշտակիցդ գայթակղելոց,
Երկայնմտութիւն տարակուսելոց,
Լուսոյ տեսակ, ցնծութեան ցոյցք, արհնութեան անձրեւ,
Հոգի երեսաց, զարութիւն դիմաց, հովանի գլխոյ,
Շարժարան շրթանց, ազդումն բանի, կառավար անձին,
Բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին, երասանակալդ սրտի,
Ընտանի անուն, մերձաւոր ձայն,
Կցորդութիւն հարազատ, ինսամածութիւն հայրենի,
Խոստովանեալ անուն, պաշտեցեալ պատկեր, անպարագիր տիպ,
Երկրպագեալ տէրութիւն, բարեբանեալ յիշատակ,
Խնդութեան մուտք, անվրէպ շաւիղ, փառաց դուռն,
Ճշմարտութեան ճանապարհ, երկնաճեմ սանդուղք:
Եւ այլ բազմութիւն բանից գովեստից
Անհամար կարգաց եւ տանց անբաւից,
Ձոր ո՛չ բերէ բերան երկրածին,
Եւ ո՛չ տանի գործի մարմնեղէն,
Եւ ո՛չ կշռեն իղձք հոգեղէնք:
Դ
Առ քեզ հայի ամենայն ակն տեսողի, Աստուածդ ամենայնի,
Նայեա՛ ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծառայից,
Եւ եթէ յաղախնաց ոք աղաչեսցէ:
Եւ ընկա՛լ զցաւոյ ողբերգութեան լալոյ արտասուաց աչացս ցանկասիրի՝
Յանարատ ոտս մարդեղութեան քոյ, Քրիստոս,
Եւ արինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝
Ջառ քեզ դարձն եւ զդաւանութիւն,
Եւ համբուրիւ շրթանցս առ ճաշակ փրկութեան կենացդ հաղորդութեան՝
Համաշնչապէս զանքակ միութիւն,
Եւ գնոյն զթութիւն նորին ողորմութեամբ ընկալեալ ի քէն, բարերար,
Գրաւականեսցես զմեծդ պարգեւս ընդ փոքրս հաւատոցս:
Եւ ի ձեռն զթութեան սիրոյ քոյ
Առ քո անձկալի անունդ խոստովանեալ ծառայիս
Դարձցի՛ն ձմերունք հողմոյն խստութեան ի յաւդ հանդարտութեան,
Եւ մրկկին սաստկութիւն՝ ի սիք ախորժութեան,
Եւ կարծիք երկիւղին՝ ի մեծ վստահութիւն,
Եւ պատուհաս պատժոցն՝ յերանութեան պատահումն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ վտանգք թախճանացն՝ ի հոգեւոր խրախճանութիւն,
Եւ ալեկոծութիւն ծփանացն՝ ի խոր խաղաղութիւն,
Եւ ղեկացն թելարկմունք՝ յանքոյթ նաւահանգիստն,
Եւ բերք բեռանցս մեղաց փոխարկեացի ի թոշակ շնորհաց:
Ե

Եւ յայսքանեացս ամենից բիրուց բարութեանցս ի քէն եղելոց
Մեծացի՝ անուն հզարիդ՝ խնկեալ եւ խոստովանեալ,
Ամաչեցէ՝ բանսարկուն չարեաց՝ հերքեալ եւ հալածեալ,
Ունայնացի՝ն մուրհակք մեղացս,
Խզեցի՝ն խաղբքն, որոշեցի՝ն որոգայթքն,
Կապտեցի՝ն կապանքն, վանեցի՝ վիհն,
Վերասցի՝ն վնասքն, պարսեցի՝ն պատրանքն,
Ջրեցի՝ն մեղքն, պատառեցի՝ն պարտիքն,
Խորտակեցի՝ լուծն, քակտեցի՝ն քեղիքն:
Եւ ընդ մռայլ մթութեան չարեացն յանցանաց
Եւ դիւացն բանակաց պաշարողաց՝
Արե՛ւ փառաց քոց ժամանեցէ՝
Կեցուցանել, փրկել եւ լուսաւորել
Յաջմէ եւ յահեկէ, ի դիմաց եւ ի թիկանց,
Եւ եղիցի՝ նշոյլ առաւառու հոգւոյ գարնայնոյ՝
Ընդ ակնկալութեան սպասողացն քումդ երեւման:
Ձի դու ես բարերար առ ամենեպիս,
Եւ հնարաւոր են քեզ ամենայնք,
Եւ ամենեցուն զկեալն կամիս եւ զփրկութիւնն բաղձաս:
Զ

Ո՛վ ամենապարգեւ ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի,
Եւ առ իս դարձցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ սրբոյ՝
Բնակեալ, միացեալ եւ ոչ հեռացեալ
Յանձկութեան սրտէ սիրոյ սենեկիս:
Եւ անեղծական քո նկարագիր՝
Նշխար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս,
Ընդ ի՛ս պահեցի՝ միջնորդեալ ընդ քեզ
Ի մատեան յաւիտենական կտակաւոյ կենաց
Հոգւոյդ աւետեաց երկնից յարիւնողիդ:
Եւ քեզ միայնոյ պատճառիդ
Եւ միոյդ ի միոյ պատճառէ
Եւ ունողիդ զպատճառ միոյ,
Երբեակ անձնաւորութեանդ եւ միոյ աստուածութեանդ
Վայել են փառք յերկնաւորացն վեհից

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ի սրբոցն դասուց յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Արդ, զյարմարութիւն պաշտաման բանիս

Ի խայրեաց հոգոյս քեզ նուիրելոյ, աւրինեալ բարեգութ,

Կցորդելով ընդ ինկազգեստիցն զուգամասնապէս`

Խառնեսցե՛ս ի յանուշութիւն կազմութեան

Իւրոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի,

Յոր հաւասարեալ նոյնութեամբ ընդ երջանիկ պոռնկացն`

Ի քէն ընկալելոց յաւետահրաշ յարգանաւք,

Պարարեսցի՛ս մեծապէս իմովս բանիւ նուաստի`

Ընկալեալ յանհաս եւ ի բարեբանեալդ գլուխ բարձրելոյդ,

Անկշտամբելի ի բամբասանաց սաղմոսին`

Մի՛ ամօցէ զտերեւ ոստոց զագաթան իւղ մեղաւորին:

Բ

Այլ արասցե՛ս զաւրանալ կրկին յաճախութեամբ բուրման

Խոստովանութեան այսր մատենի՝ ի բազումս ազդեալ,

Համասփիւռ, ամենատարած եւ աշխարհալիի տանն տեսակաւ,

Ըստ աւրինակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի:

Քանզի դու նոյն Տէր զգաստացուցիչ

Նախնի չարախորհից կանանց մեղաւորաց,

Որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան`

Քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր,

Անդուստ առ սոսին անճառ ներգործութեամբ`

Ի յիս վերաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումս.

Ընդ անասնական գարւոյն կերակրոյ`

Զբազմահամբար պտուղ ցորենոյդ կենացդ հացի,

Ընդ ապականացու արծաթոյն` զարքունականդ պատկեր,

Ընդ յիմարարար թմբրութեան զինւոյն` զբաժակդ արեան արարչիդ,

Ընդ իւրոյն առելոյ ի յայրատ կնոջէն հնոյ ժողովրդեանն`

Զաւծումն շնորհին առ իս դարձելոյ,

Ընդ զերծման գլխաշուք կտաւոյն` զանապականութեան վերարկուն,

Ապարանջանին պճնութեամբ` զթոխս բարեմասնութեան,

Աւրինիւն եւ Աւետարանաւն` հանդերձ գործնական առաքինութեամբն,

Ընդ ունկանն գնդի վայելչականն զարդու`

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զանստուեր յիշատակ տէրունականդ ձայնի,
Ընդ քայռս պերճութեան լանջացն՝
Զյոզնահաւաք աւանդս ուղղութեան քոյինակրան լծոյդ քաղցրութեան:

Գ

Բայց զի՞ է յայտսիկ ինձ պարծել
Եւ ոչ վերստին ի սոյն պատկառել.
Այլ յայլ արինակ փոխեալ զմատեան մաղթանաց այսր ողբերգութեան,
Որ ինչ ինձ է յարմարաւոր,
Ամենայնիս հատուցից զպատիժ պարտուցս իմոց մեղանաց,
Ի մարգարէիցն տառից բերեալ համառատս՝
Ի սոյն յարկ մուծից սաստիկ դատախազ՝
Ընդ ողբոց նոցին լծակցեալ,
Քան թէ ընդ բերկրումն նոցա պարեալ,
Յորս հառաչանս, ձայնս հեծութեան, բողոքս բարկութեան,
Նախատինս խորտակման, լալումն կարելոր:
Այլ մեծիդ Աստուծոյ գթութիւն ամենաժաման
Կանուխ ազդեցաւ յիմ յուսատրութիւն,
Առ որս՝ զղջմունս, խոստովանութիւնս,
Աւետիս, պարգեւս, լուսոյ երեւմունս,
Խրախոյսս աստուածայինս, փառաց ժառանգութիւնս,
Հրաշից յայտնութիւնս, սքանչելեաց տեսութիւնս,
Յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն,
Եւ ոմանք վիատութիւնս բազումս մատուցանեն,
Յորս ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն վիճակեցայ:

Դ

Զի եթէ զգեստ Աստուծոյ զվարագորին պատրուակ ասաց Եզեկիէլ,
Յորում արար ժողովուրդն կուռս կարկատունս,
Որով պոռնկել ասէ ի նոսա,-
Իսկ ո՞րքան պատիժ անմաքրութեանս եղիցի՝
ԶԱստուած զգեցողիս ներքոյ եւ արտաքոյ:
Զարմանամ, թէ զիա՞ ըդ ոչ կիզում,
Հիանամ, թէ ի՞բր ոչ այրիմ,
Ապշիմ, թէ ո՞րպէս ոչ յափշտակիմ՝
Տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջաղիսեալ,
Մանրեալ, խորտակեալ, կտրեալ, բաժանեալ
Ի յարինակէ ժանեաց կորուսչին, ըստ Գրոյն:
Այլ այս միայն է պահեցեալ ինձ
Նշոյլ յիշատակի փրկութեան յուսոյ,
Զի քրիստոսեան Աւետարանն կեանս է ամենեւին,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ,
Որով առ մեղանսն՝ դարձն, առ պարտիսն՝ շնորհն,
Առ եղծումն՝ նորոգութիւնն, առ անարեւնութիւնն՝ քաւութիւնն,
Առ վերն բժշկութիւնն, առ վտանգն՝ անդորրութիւնն,
Առ պատիժն՝ ներումն, առ պատերազմն՝ հանդարտանալն,
Առ հուրն՝ անձրեւն, առ պատուհասն՝ պարգեւն,
Առ ակնկալութիւն սատակմանն՝ ձիրն,
Առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւն:

Ե

Եւ զի՞նչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ի թիւ արկանել,
Եւ ոչ զանճառելիսն աստանաւր դասել:
Յիշատակաւ Հաւրն բարձրելոյ՝ յՈրդին կցորդութիւն,
Յանուն միածնին՝ առ Հայրն ընտանութիւն,
Սոցին ակնարկութեամբ՝ ընդ Հոգւոյն հաղորդութիւն,
Խաչին փրկանք, բանին սփոփութիւն,
Բարուք վարձ կամացս՝ առ կշռութիւն գիտողին,
Աւագանն կենդանարար՝ հաշտութեանն միջնորդութիւն,
Եւ այլք ամենայնք անթիւք բարիք ի բարերարէն բարդեցեալք,
Ազատք ի հարկէ, արձակք ի լծոյ,
Իշխանականք, եւ ո՛չ իշխեցեալք:

Այսոքիկ են, որ ինձ ի մէջ դառնութեանս մահու

Կեանս անտարակոյսս աւետարանեն.

Քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի,

Կանխաւ արդէք կորուսեալ էի իսկ եւ իսկ, ըստ բանի երգողին:

Ո՛չ փոքրկութեամբ Որդւոյ զՀայր փառաւորեմ,

Ո՛չ նուաստութեամբ Հոգւոյ զՈրդի նախադասեմ,

Համափառ ունիմ զերեսեան եւ նոյն արարչութեամբ:

Քանզի եւ ի դէմս Հոգւոյն Սրբոյ այս են աղաչանք,

Նախընծայ սկզբան պատարագին,

Յորում գառնդ երկնաւոր զենանի, զայս աղաւթեցի:

Զ

Ամենակալ, բարերար, մարդասէր Աստուած բոլորից,

Յարինող երեւութից եւ աներեւութից,

Փրկող եւ հաստատող, ինամող եւ խաղաղարար, Հաւր հզար Հոգի,

Հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ հեծութեան՝

Յանդիման եղեալ քեզ՝ ահաւորիդ:

Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ, սաստիկ երկիւղիւ

Մատուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ քում անգնին զարութեանդ,

Իբր աթոռակցի, փառակցի եւ արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց
Ամենակատար կամաց Հաւրդ Էմմանուէլի՝
Զքեզ Առաքչի, Փրկչի եւ կենդանատուի եւ Արարչի ամենայնի:
Ի ձեռն քո ծանուցաւ մեզ
Երբեակ անձնաւորութիւն միասնական աստուածութեանդ,
Յորոց մի եւ դու ճանաչիս, անհաս:
Քեւ եւ ի ձեռն քո առաջինքն՝
Նահապետական տոհմին շառաւիղք, տեսանողք անուանակոչեալք,
Զանցեալսն եւ զգալոցսն, զեղեալսն եւ զոչ գոյացեալսն
Անստուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին:
Ոգի Աստուծոյ քարոզեալ զքեզ Մովսէսի,
Որ ի գնալն քո ի վերայ ջրոյն, անպարագիր զաւրութիւն,
Ահեղ շրջարկութեամբ տածողականաւ, թելապարփակ պաշտպանողարէն,
Գթասիրեալ ի ծնունդս նորոցս, զաւագանին խորհուրդ ծանուցեր:
Յոր կերպարան արիւնակութեան,
Նախ քան զկառուցանելն զլոյծոյ մածուած վերջնում վարագուրիդ,
Յարիւնեցեր, կարող տիրապէս, զբովանդակ բնութիւնս
Ամենից բնաւից բոլորից գոյից, ամենայն էից՝ յանէից:
Քեւ ստեղծանին ի նորոգութիւն յարութեան
Ամենայն եղեալքս առ ի քէն յայնմ ժամանակի,
Որ է ար վերջին այսմ կենցաղի
Եւ ար առաջին՝ երկրին կենդանեաց:
Քեզ հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն, որպէս Հաւրն իւրում,
Ազգակիցն քո՝ Էակիցն Հաւր անդրանիկն Որդի՝ մերովս կերպիւ:
Զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած՝
Հաւասար եւ համագոյ Հաւրն իւր հզարի,
Զառ ի քեզ հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց
Եւ, իբր զաստուածամարտից, զքո հետեւոյն
Չարաբանական բերանս կարկեաց եւ զիւրն շնորհեաց
Արդարն եւ անարատն, գտիչն ամենայնի,
Որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ
Եւ յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ:
Նմա փա՛ռք ի ձեռն քո, եւ քեզ բարեբանութի՛ւն
Ընդ Հաւր ամենակալի յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:
Է
Դարձեալ կրկնեցի ի նոյն կարգ բանի,
Մինչեւ վստահութիւնն լուսոյ հրաշապէս յայտնեցի ազդեալ՝
Աւետարանել վերստին զկրկին խաղաղութիւն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Աղաչեմք եւ աղերսեմք արտասուալից հառաչմամք
Յամենայն անձնէ զփառատրեալ արարչութիւնդ
Անեղծ եւ անստեղծ, անժամանակ Հոգւոյդ գթածի,
Որ բարեխաւսդ եւ վասն մեր յանմոռնչ հեծութիւնս առ ողորմածդ Հայր,
Որ զսուրբսն պահես եւ զմեղուցեալսն մաքրես եւ տաճարս կազմես
Կենդանի եւ կեցուցիչ կամաց բարձրեալդ Հայր:
Արդ ազատեա՛ զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց,
Որ ոչ է հաճոյ քումդ բնակութեան,
Եւ մի՛ շիջիցին առ ի մէնջ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք
Ի տեսականացս աչաց իմաստից,
Վասն զի զքեզ ուսաք միանալ ի մեզ
Ի ձեռն աղաթից եւ ընտիր վարուց խնկելոց:
Եւ քանզի մինդ յԵրրորդութենէդ պատարագի, եւ միւսդ ընդունի՛
Հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամք անդրանկի իւրոյ,
Իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս
Եւ յարդարեսցես զմեզ աւթեվանս պատուականս ամենայն պատրաստութեամք՝
Ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գառինդ,
Առանց պատժոց դատապարտութեան ընդունել
Զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան:
Եւ հալեսցի՛ ի հրոյս յայսմանէ գայթակղութիւնս մեր,
Որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն
Ի ձեռն ունելեացն մատուցման,
Զի յամենայնի քոյդ քարոզեսցի գթութիւն,
Որպէս Որդւովդ Աստուծոյ՝ Հայրդ քաղցրութիւն,
Որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի հայրենի ժառանգութիւնն,
Եւ զպոռնիկսն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն արդարոցն երանութեան:
Ը
Այո՛, այո՛, եւ ես մի եմ ի նոցանէ,
Եւ զի՛ս ընկալ ընդ նոսին՝
Իբր մարդասիրութեան կարատեալ մեծի,
Շնորհաւք քո ապրեալ, զարեամբդ Քրիստոսի ստացեալս,
Զի յայսմ ամենայնի յամենայնի՛ ծանիցի քո աստուածութիւնդ՝
Ընդ Հայր փառաւորեալ համապատուաբար
Ի մի կանս եւ ի մի իշխանութիւն գովութեան:
Զի քո է գթութիւն եւ կարողութիւն եւ մարդասիրութիւն,
Զարութիւն եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:
ԲԱՆ ԼԴ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Արդ, առ այսոքիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ իղձք եւ առ քեզ դաւանութիւնք
յարմարականք, որ բովանդակես բանիւ զամենայն, Աստուած, զոր ի նախնին
ճառեալ՝ եւ յերկրորդումս ցուցից: Իսկ յանդիմանութիւնս գրաբանականս՝ ի
կոյտս բազմութեան ազգաց եւ թարգմանութիւնս ժողովրդոց, զայս
արգահատութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր ներքնաշարեալքդ
սահմանադրեն գոհաբանութիւնք:

Բ

Աղաչեմ զանփոփոխելի տերութիւն ամենազար Հոգւոյդ հզարի, առաքեա՛
զցաւդ քաղցրութեան քոյ եւ բարեգործեա՛ ի յանձին եւ յիշխանական ազդման
զգայութեան զամենայից շնորհ բազմապարգեւ քո ողորմութեան: Եւ հերկեա՛
զբանական անդաստան մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս՝ յընդունակութիւն
արգասեաց հոգեւոր սերմանդ: Քում ամենիմաստ էութեանդ խոստովանիմք
զամենայն պարգեւս ի մեզ ծաղուսուցանես վարդապետս, բարբառեցուցանես
համերս եւ բանաս զկեալ եւ աճեցեալ, որ ձեռնադրես առաքեալս, լցուցանես
մարգարէս, փակեալ ականջս իւլից, որպէս ազգակիցն քո՝ էակիցն Հար
անդրանիկն Որդի, քոյին գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամենայն,
քարոզեաց զքեզ Աստուած հաւասարակից իսկութեանդ Հար: Ծնորհեա՛ եւ ինձ՝
մեղաւորիս խաւսել համարձակութեամբ զկենդանարար խորհուրդ աւետեաց
Աւետարանիդ՝ հետեւել արագաթոյիչ ընթացիւք մտաց ընդ անհուն ասպարէզս
քոյինաշունչ կտակարանաց: Եւ ի մատչել իմ ի գլուխ հանդիսի մեկնութեան
բանի՝ նախաժամանեցե՛ առ իս գթութիւն քո՝ խաւսելով յիս զարժանն եւ
զպիտանիսն եւ զհաճոյսն քո ի ժամանակի, ի փառս եւ ի գովեստ
աստուածութեանդ քոյ եւ ի լրութիւն շինութեան կաթողիկէ եկեղեցոյ:
Կարկառեա՛ ի վերայ իմ զամենամերձ աջ քո եւ զաւրացո՛ զիս շնորհաւք
գթութեանդ քոյ, փարատեա՛ ի մտաց իմոց զմէզ մթութեան մոռացութեան՝
ասպաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց, ամբառնալ ուշիւ իմաստիցս ի
կենցաղոյս երկրէ ի բարձունս: Լուսաւորեա՛ ի յիս վերստին զծագումն
անստուեր հրաշից գիտութեան աստուածութեանդ քոյ, հզար, արժանի լինել
առնել եւ ուսուցանել՝ յարինակ բարեաց աստուածասէր լսողաց: Եւ քեզ
ամենայն փա՛ռք յամենայնի՝ ընդ Հարդ ամենակալի եւ ընդ Որդւոյդ միաճնի եւ
բարերարի այժմ եւ յանվախճան յաւիտեանս: Ամէն:

Գ

Իսկ զհաւատոյ սահման բանի ընտրութեան շնորհի կենաց կանոնի առ համագոյ
Սուրբ Երրորդութեանն զայս վարդապետեցի, զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Խոստովանիմք եւ դաւանեմք, պաշտեմք եւ երկրպագեմք զգուգափառ միութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն. աստուածութիւն անճառ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ, անհաս իմաստից թեւոց սլացման, ի վեր քան զաւրինակ եւ անդր քան զնմանութիւն, գերազանց գոլով սահմանի անպարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհիմն յաւիտեանցս անտարրափակ էութեանց, ստեղծականացս կարգաց, աւրինաբանութեամբ անթարգմանելեալ, ամենահարուստ մեծութեամբ յաւետ պսակեալ. հաստիչ ժամանակաց եւ որ ի ժամանակի են կերպաւորեալք, ինքն պատճառ հանդերձիչ եւ յարմարապէս յաւրինիչ տեսականաց եւ աներեւութից. ո՛չ անուամբ չափեալ եւ ո՛չ յորջորջմամբ նշանակեալ, ո՛չ որակութեամբ նմանեալ եւ ո՛չ քանակութեամբ կշռեցեալ, ո՛չ աւրինակաւ ձեւացեալ եւ ո՛չ որպիսութեամբ ծանուցեալ, ո՛չ ի թերութենէ տարածեալ եւ ո՛չ ի լրմանէ ամփոփեալ, ո՛չ ուրեք երբեքի գրաւեալ եւ ո՛չ ի տեղուջ վայրի երեւեալ:

Դ

Հայր գթութեանց, ունող ամենայնի եւ Աստուած հանուրց, որ յերկնի եւ որ յերկրի, բաց ի Բանէն միայնոյ, որով զամենայն ինչ ունի, ստեղծիչ եւ տուիչ շնչոց ամենից, բաց ի Հոգւոյն իսկակցէ, որով զհամայնն կազմեաց:

Ե

Մինն յերջանկափառ, համազար սահաւորութենէ երիցն անձնաւորութեանց, խոնարհեալ ի վերուստ՝ աստուստ ի ստորինս, որ էրն իսկ ի բնէ անբաժ ի ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ եւ անկարաւտ՝ դիմացն ծնողին սիրոյ, մտեալ ի սենեակ կուսին արզանդի պարզաբար եւ ելեալ անտի յաւաւորաբար մարմին էապէս անորոշելի, անթերի մարդկութեամբն եւ անպակաս աստուածութեամբն. մի Որդի Հաւրն միայնոյ եւ միածին անդրանիկ Աստուածամայր Տիրածին կուսին, Արարիչն յեղականումն մարդ ելով ճշմարիտ սկզբնածին: Ահա ոչ զկնի եղելոց երկրաստեղծիցս նմանութեան, այլ նոր եւ չքնաղ, թագաւորաց վեհափառ, որ ո՛չ ցուցաւ ի դարս եւ ո՛չ գոյացաւ ի ժամանակս, անդրանիկ, ըստ սաղմոսողին, քան զամենայն թագաւորս երկրի, անապական խառնութեամբ կերպացեալ զմերս ի մարմնի, ըստ աւրինի հոգւոյ՝ ընդ մարմնոյ, եւ ոսկւոյ՝ ընդ հրոյ, եւ կամ, յայտնապէս իսկ ասել, լուսոյ՝ ընդ աւոյ, ո՛չ փոփոխեալ եւ ո՛չ անջատեալ:

Զ

Նոյն ինքն, եկեալ կամաւորութեամբ ի խաչն մահու, իբր զգառն անարատ ի սպանդ վարեցաւ եւ հանդերձեաց զաւրեղ ինքնիշխանութեամբ զարարածոց իւրոց փրկութիւն. չարչարեալ իսկութեամբ կենդանեալք՝ եղաւ ի շիրմի անորոշելի յաստուածութենէն. եռաւրեայ թաղմամբն ի դժոխս սանդարամետականացն վիատելոց բանտարգելիցն քարոզեալ ցուցաւ նորոգումն եւ լոյս: Եւ աւարտեալ զոնաւրինականացն զփրկանաւորն զոնտեսութիւն՝ աստուածապէս վերակենցաղեաց, եւ կառավարեալ ի թելս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

հողմոց, ելեալ ի քերոբէս՝ ամպով անքննութեան ծածկեցաւ. համբարձեալ գեր ի վերոյ ամենայն երկնի՝ նստաւ ճոխութեամբ յաթոռն իւրական սկզբնածառանգ Հաւրն հաւասարութեան, յորմէ եւ բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ՝ անկորուստ առեցելովն եւ աննուագ սեպհականաւքն: Որով եւ եկեացէ ի դատաստան հատուցման՝ քննել զծածկեալսն կշռութեամբ չափոյ արդար իրաւանց, որում սպասեմք եւ յոր աղաւթեմք, հաւատացեալք յամենայնի ամենայնիւ ամենակալ տէրութեան նորա, որ արդարեւ մինն է միայն ի միայնոյն՝ ի միոյն փառակցութիւն յաւիտեան երկրպագեալ:

Է

Բարեբանեմք միշտ եւ արհնեմք ընդ Որդւոյ եւ Հաւր եւ զՀոգի էութեան նոցին, ամենազար, ճշմարիտ, կատարեալ եւ սուրբ, որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ամենայն. ինքնագործ, հումիշխան երկուցն եւս ընդ նմին անեղծ եւ անսահման թագաւորութեան. որ ինչ պատճառն առաջին եւ Բանն ահաւոր նորին ինքնութեան, նոյն ինքն եւ Հոգին բարձրացեալ. բարի ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զՀաւրն պարգեւս՝ ի գովեստ անուան փառաց միածնին: Որ ազդեաց յԱւրէնսն, շնչեաց ի մարգարէսն, փչմամբ ազգակցին տպաւորեցաւ յառաքեալսն, կերպիւ աղանոյ ցուցաւ ի Յորդանան՝ ի մեծութիւն փառաց եկելոյն, փայլեաց ի գիրս աւանդականաց, արար հանճարեղս, զարացոյց իմաստունս, լցոյց վարդապետս, աւծ արքայութիւնս, աւժանդակեաց թագաւորս, ետ վերակացուս, հրամանատրեաց փրկութիւնս, շնորհեաց ձիրս, հանդերձաւորեաց քաւութիւնս, զմկրտեալսս ի մահն Քրիստոսի ի բնակութիւն իւր մաքրագարդեաց. զոր՝ Հայր եւ Որդի, զնոյն եւ Հոգին ներգործեաց, եւ ինքն է Աստուած, ինկեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի:

Ը

Քանզի ոչ նախաթուելովն յԵրրորդութեանն ոք մեծ ինչ, քան զմիւսն, եւ կամ զկնի անուանիլն՝ նուաստագոյն առ նմանն, եւ կամ ի մինն ասելով՝ խառնակութիւն գոլ դիմացն, եւ կամ յերիցն տրոհումն՝ ուրոյնութիւն ել կամացն: Քանզի անմեծար Հայր ամենայնիւ, եթէ ոչ զԲանն ունիցի ինքեան զարութիւն, որպէս ոչ գոլով ընդ նմա Հոգւոյն՝ անհագագ ոմն եւ անկենդան եւ առ ամենայն հրաման նուագեալ: Իսկ Բանն, եթէ ոչ անուամբ Հաւրն ծանիցի, որք ոմն եւ կամ լքեալ եւ կամ ի մահացուէ ումեմն ոչէի: Որպէս եւ Հոգին, եթէ ոչ ի պատճառն նշանակեցի, ապաշուք ոմն թափառեալ եւ իբր զշունչ ինչ անդասելի:

Թ

Այլ եթէ ոք հակաճառական բանիւ յաւակնի կապտել զՀայր ի յիւրմէ Բանէն, որ թէ էր երբեմն, յորժամ եւ չէր, եւ անբանութեան բամբասանաւք պատուել վարկանի զվեհին մեծութիւն, եւ կամ ստրկութիւն տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հոգեւոր, որով այլ իմն գոյութիւն աւտար մուծանել եւ կամ ամբոխումն ինչ այլայլական յանարատ պատիւ միութեան սուրբ Երրորդութեանն,- զայնպիսիսն քարամբք պարսից հաւատոյ բանից, իբր

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

զդժնդակ դեւս դիմամարտիկս գազանականս, հերքեալ ի միջոյ՝ ի բաց հալածեմք, եղեալ ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին՝ փակեմք ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս գաւթի: Ուստի զտուրք Երրորդութիւնն փառաւորելով ի նոյն տէրութիւն միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրբաբանութեամբ, հանգունատիպ հարթութեամբ, արհնեալ եւ փառաւորեալ յերկնի եւ յերկրի, ի ժողովս անդրանկացն եւ յազգս երկրածնացս բանականաց յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

Ժ

Արդ, զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց՝ կերպաւորելոց յայսմ մատենի, ամենալուր ականջաց մեծիդ Աստուծոյ ընծայեցուցի, սովիմբ սպառազինեալ՝ եւ ապա մտի ի հանդէսն: Այլ ոչ եթէ կարաւտեալ իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչ չեւ ստեղծեալ էր քո զամենայն՝ նախ քան զլինելն երկնի փառաբանչաւքն անմահից եւ երկրաստեղծս բանաւորաւք, դու քեզն ի քումդ լրութեան փառաւորեալ իսկ էիր,- այլ զի զմերժեալս՝ զիս յարգեսցես, անճառ քաղցրութիւն, ճաշակել զքեզ բանիս հաղորդութեամբ: Իսկ զի՞նչ պարտ իցէ ըստ արքունական հրամանիդ՝ կենաց կանոնիդ ասել Ադոնայի տէր, եւ զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել: Որ ինձէն իսկ զիս՝ զոսկեղէն տախտակս խաւսուն, նուիրեալ քումդ պատգամի, զգրեալս մատամբդ Աստուծոյ, եղծի, որ եւ խորտակելն է իրաւացի, եւ ես տխրատեսակ մրով զերկրորդն նմանութիւն առեալ հայթայթեմ: Այլ արդ, քանզի բազմաւք պաղատեցայ դրուատաւք խանդաղատականաւք, որ ոչ է գրեալ ի յայս կարգ ձայնի, լո՛ւր, բարեգութ, ըստ սմին բանի այնմ ամենայնի: Եղիցի՞ եւ այս աղերս բարբառոյ հայցման աղաթից յաւդեալ ընդ նոսին, թերեւս ի մաքրոց եւ ի կամարարից այս նուէր հացի պանից բաղարջոց՝ իւղով զանգելոց ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ:

ԺԱ

Այլ դու, բարերար եւ յամենայնի մարդասէր, Քրիստոսդ մի Աստուծոյ միոյ, հզար եւ ամենակալ, որ յաղթես զթութեամբ ինամոց քաղցրութեան քոյ ոչ հասարակականաց միայն մարդկութեանս իմոց գոյակցաց, առ որս յաւէտ է ամբոխութիւն եւ բիրամասնեայ հակառակութիւն, այլ եւ հրեշտակացն անախտականութեան, նաեւ եւս քան զայս՝ սրբասնելոցն անարատութեան, յորոց մի էր եւ Հեղիաս, որոյ ցոյցք խստութեանն ի Քորէբ լերինն նշանակեցաւ յերիս արինակս՝ ի շարժումն մեծ, ի հողմն ուժգին, ի հուրն կիզանողական,- իսկ քոյդ հեզութիւն երկայնատութեան՝ ի հանդարտութիւն մեղմութեան աւոյն քաղցրութեան, քանզի կամաց ողորմութեանց դու միայն ես, ըստ գրեցելումն: Վասն զի թէ եւ հաճոյք գտան մերասերքս առաքինութեամբն յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային, սակայն երկրածինք են եւ նոքա, ընտրեալք ի մարդկանէ: Իսկ դու ոչ ունիս չարանալ, իսկութեամբ բարիդ, յամենայնի արհնեալդ, ամենեւին փրկութիւնդ, ամենայնի հանգիստդ, համայնից

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

անդորրութիւնդ, համարէն ախտացելոց դեղ առողջութեան, աղբիւր ջրոյ կենդանոյ, ըստ Երեմիայ:

ԺԲ

Դա՛րձ առ իս եւ ողորմեա՛ ինձ, որ այնքան ծարաւես, պասքիս, կարաւող Աստուած, իմում փրկութեան, մինչ զի գուարթնոցն երկնից անմահից արհնաբանողաց բան իմն ընծայեցեր մարդկաւրէն փրկական քահանայապէս եւ քաւչապետաբար՝ անեղծական յարակայութեամբ մշտնջենաւոր պաղատանս արհնեալդ քո գթութեան ի մերոց դիմաց կենցաղականաց՝ վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել՝ ողորմեա՛ Երուսաղեմի, որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեան առ հրեշտակականն թափուր տեղի ստորանկեցելոյ ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութեամբ աւետարանեալ առակաւ այսր արիւնականս Երուսաղեմի:

ԺԳ

Արդարեւ լուար, բարեգութ, անսացեր, թագաւոր,
Ունկնդրեցեր, կեանք եւ յոյս, ի միտ առեր, երկնաւոր,
Յարգեցեր, հզար, նկատեցեր, ծածկագէտ, տեսեր, խնամակալ,
Կարեկցեցեր, անպատում, խոնարհեցար միշտ բարձրեալ,
Նուաստացար, սհաւոր, յայտնեցար, անճառ,
Ամփոփեցար, անսահման, քանակեցար, անքնին,
Մածար, ճառագայթ, մարդացար, անմարմին,
Շաւշափեցար, անքանակ, կերպաւորեցար, անորակ,
Լցեր իսկապէս զաղաչողացն բաղձանս:

Դու իսկ եղեր թշուառացելոյս՝ ինձ, ձայնիւ գուարթնոցն,
Բարի բարեխաւս, միջնորդ կենդանի,
Պատարագ անմահ, սպանդ անվախճան,
Նուէր մաքրութեան, ողջակէզ անծախ, բաժակ անսպառ:
Ահա, ողորմած, մարդասէր, արհնեալ,
Միշտ կատարեցես առ մեղուցելոյս զբարեբաստութիւն
Կամաց քոց կենդանաստուաց, գովեալ երկայնամիտ:
Եւ քեզ վայել է փառք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Եւ արդ, Տէր զաւրութեանց,
Մեծութիւն ահեղ, անտարակոյս տեսաւորութիւն,
Կամք ամենարձակ, առատութիւն անպակաս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՞վ որ զարեացել տանել հանդիսի պարերգութեամբ
Ի միոյ կաթուածոյ ցաւոյ քումդ բարութեան,
Որ ցանկ դեզերիս պատրաստել պատճառս հնարից իմում փրկութեան:
Եւ գոր մեծն է՝ գրեցից պատմել յապառնիսն:
Քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակասեր՝
Եւ որ զպետութիւնս նոցունց հաստատեցեր,
Այլ եւ զերկինս դամբարաւք նոցին՝ զմատանց քոց գործ,
Ոչ գրեցեր երբէք ի սիրել զնոսս,
Այլ առեր ի պատիւ մեծաց գովեստից՝
Առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն:
Վասն որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն անճառ՝ ի խորհուրդս սոսկալիս.
Զերկնայինս լուսակերպիցն կոչեցեր զնոսին
Սպասաւորս եւ զլիաւորս յատուկ մատակարարութեանց,
Իսկ զստորնային ծնունդս մահկանացուաց
Տիրական եւ աստուածական պաշտելի անուամբդ պերճացուցեր.
Անցեալ վերստին ըստ սահման կշռութեան չափոյ՝
Լայնեցեր քեզ կտակս գրոց ճառից անբաւից
Զանապակ ծորմանն ծայրագունին վերնում բարութեանն:
Եւս եւ ի մարդանալդ քո՝ միդ յերթենէ,
Ոմանց՝ վասն ինքեանց, եւ կիսոց՝ վասն այլոց
Զեղեր առատութեամբ զտուրս կենաց, արուեստս բազմարիինակս,
Սքանչելիս աստուածագործս, նշանս ճշմարտատեսիլս:
Որպէս զի թէ անդամալուծին՝ պակասելոյն ի հաւատոց,
Հոգաբարձացն առաջարկութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ զթացեալ ողորմեցար,-
Եւ ո՞րչափ զարեացել առաւել բան քո ամենակար՝
Առ ախտալից մարմնոյս մաքրութիւն աղաղակողիս հառաչման:
Քանզի արդարեւ մեծ են չափք հրաշից,
Քան զանմաքրեալս հոգի սուրբ հաստել,
Զլուացեալս պատկեր անտիրելի աղտոյ ներգործել,
Նա զի եւ երկրորդս, առաւելութեամբ յաւազանին շնորհ յաճախեալ,
Զփառսն հայրենի բարձրացուցանէ:
Բ
Դու ես, Տէր, որ սրբես զմեզ,
Որպէս ընտրեցելոյն քոյ նախատպաւորեցեր՝ Մովսէսի:
Դու ես, որ ի մեղս եւ յանարեւնութիւնս
Վերակացու եղեր տոհմին Յակոբայ,
Մինչ յեզիպտացուցն երկրի ընդ խաւարն հեթանոսաց ընտանենային:
Դու ես, որ արեւնսգէտ առնես զմեղաւորս ի ճանապարհի,
Ըստ բանի երգողին Դաւթայ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Դու ես, որ փոխատրես զքարեղէն սրտից կարծրութիւն
Ի լոյծ կակղութեան մարմնոյ գոյութեան՝ բանի ընդունելութեան:

Դու ես, որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ եւ ճանապարհ մի՝
Երկնչել ի քէն զբովանդակ կենացն սահման:

Դու ես, որ տաս զերկիրդ քո ի միտս խստութեան՝
Առ քեզ ուշ ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի:

Գ

Զաւրինեալ քո շրթանցդ զաշխարհաստեղծ բերանոյդ
Զաստուածեղէն անձրեւացդ զկեցուցանողդ կաթուած

Մատո՛ լսելեացս դրանց բացարան,

Որով զաւձին խորամանկութիւն բանասարկուին թունից բարձցես եւ բժշկեցես:

Ամենակալդ ձեռաւք զխաւսականացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝

Ազդեա՛ զաւրութիւն ձայնի,

Որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի,

Զի դաստիարակեալ զպատշաճականն՝

Մի՛ յանդգնաբար խաւսելով իբր զնախնին՝ լքայց ի յուսոյդ

Եւ անբանութեան մատնեցայց՝ վանեալ յորտղէն:

Լուսաւորեա՛ վերստին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս

Կենդանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ,

Զի մի՛ համարձակութեանն շիջեալ լապտեր շնչմամբ վիշապին՝

Ի ներքոյ գրուանին ստորածածկեցայց:

Բա՛րձ զանաւրէնութիւնս իմ, Տէր, եւ ընկեա՛ ի խորս ծովու,

Որ է փոքր առակ մեծութեան քումդ անբաւութեան,

Ըստ մարգարէին, զիմս ընկղմել չարութիւն:

Կանգնեա՛ կործանեալս անձին նշան վստահութեան,

Զի մի՛ յուսահատութեանն կործող կառուցեալ՝ զծածկեցելոցն բողոքեցել:

Բա՛ց, հզար եւ գթած, զբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան,

Զի գառ ի ներքոյսն մշակութեան կորուսչին սերմանց՝

Մանգաղաւ կամացդ հուպ առ արմատ խուզեալ հնձեցես:

Դ

Դէմ եղեալ հետեւեալ առ քեզ,

Բոլորիցդ Աստուած, պետրոսեան աւրինակութեամբն,

Ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց ընկլուզայ.

Մատո՛, ժամանեա՛ զաջդ կեցուցիչ յաւգնականութիւն ինձ՝ սասանեցելոյս:

Ընդ քանանուհւոյն ձայնի ի խորոց սրտիս պաղատիմ.

Սովեցելոյս ասպակասպաս, կաղկանձողական՝ ամենաթշուառ վտանգաւորիս,

Ապրո՛ւստ կերակրոյ փշրանաց հացի

Ի բազմազեղդ քո սեղանոյ մասնաւորեցես:

Արա՛ փրկութիւն նիւթոյ խորանիս՝ որդւոյս դառնութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որ եկիր ինդրել եւ կեցուցանել զիս՝ զկորուսեալս:
Ձի քո է մեծութիւն, յաղթութիւն եւ զաւրութիւն,
Եւ դու ես քաւութիւն եւ բժշկութիւն, նորոգութիւն եւ երանութիւն,
Եւ քեզ վայել է փառք եւ երկրպագութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԼԶ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Եւ քանզի անթիւ են յաճախեցեալ
Եւ գերազանցութեամբ միշտ առաւելեալ
Փրկանաւորդ արգասիք շնորհաց
Առ պարտուցս իմոց առաւելութիւն,
Չարչարանացդ հանդէս եւ յանձնառութիւն:
Չափդ ամփոփիչ, ամենից հոգւոց գոյից արարիչ,
Ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեր,
Ձի զձեռնարձակութիւնն իմ ընդդիմութեան կամաց քոց լքցես:
Ձրնթացողականդ լծակցութիւն երկոցունց ոտիցդ կեցուցողաց,
Յանարգելութեանս պատճառ, ի պատժարանի փայտին մածուցեր,
Ձի զփախուցեալս վայրագութիւն թշուառացելոյս
Գրաւականեցես զթաճաբար:

Բ

Ո՛չ գաւսանալ ձեռաց կոփողացն հրամայեցեր աւրինեալ զագաթանդ,
Որ զթզենոյն տունկ առժամայն չորացուցեր,
Ձի եւ զառ իս ներելոյդ աւրինակ կանխաւ աւետարանեցես:
Ո՛չ գանողացն ապիրատութեան զխոստովանեալդ Աստուած սպառնացար,
Որ զարուսեակն մթացուցեր,
Ձի մահացելոյս անձին բարութիւն հանգստեամբ հանդերձ գործեցես:
Ո՛չ զհայհոյչացն հնարաւոր չարաբանութիւն կապտեցեր,
Որ զլուսնին պատկեր երանգաւ արեան գունեցեր,
Ձի զանհամարձակ լեզուս ի գովեստ քեզ զաւրացուցես:
Ո՛չ նախատողացն մոլեգնութեան սաստեցեր,
Որ զտարերս սասանեցեր,
Ձի զթշուառացեալս զլուիս գթութեանդ աւժամբ իւղեցես,
Ո՛չ ի մոլորեցուցիչն կարդալ զքեզ աստուածասպանիցն
Չյաւորուած ծնաւտիցն բաժանեցեր՝ քակտեալ ի միմեանց,
Որ զկարծրութիւն վիմացն հերձեր,
Ձի զանունակս բարեաց հոգիս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի բերմանէ ընդունայնութեան ողորմութեամբ հանդարտեցուցես:

Ո՛չ զպահապանացն սուրս ընդերաց իւրեանց մատուցեր,

Որ զորովայն աւձին սահեցման հողոյ մատնեցեր,

Զի գտառապեալս մարմնոյ ոսկերս, իբր ի գանձարանի պահեալ,

Կենաց յարութեան արժանացուցես:

Ո՛չ ի կնքելն զշիրմին փականս կենդանակիր քո գերեզմանին

Անդրէն յորսայսեալս զնոսին յանդունդս երկրի սուզեցեր,

Զի ի տապանակի անձինս զնշխար լուսոյդ հանգուցես:

Ո՛չ ի համբաւելն զքեզ կորուսեալ

Եւ իբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ

Համայնաջինջ եւ ամենասպառ զսերմն ծննդոցն կրճատեցեր,

Զի զիս՝ զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց

Անկորուստ եւ անվնասելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեցես:

Ո՛չ յարձաթոյն կրկնակապէն կաշառաձգութիւն,

Որ ի գանձարանէ Հաւր քում նուիրաց

Քեզ գրաւ մատնութեան եւ անարգութեան մասնաւորեցին,

Զուրացողացն մոլեզնելոց,

Ըստ հին հարուածոց հանոյն Մովաբու,

Ի յարձան քարի յեղանակեցեր,

Զի զիս՝ զվրիպեալս ի հաստատութեանց

Եւ ընդ իշխանութեամբ մահու վաճառեալս,

Արեամբ քո փրկեալ, ի հաստատութիւն վիմիդ կառուցես:

Աւրինեա լ կրկին, արինեա լ վերստին,

Յամենայնի միշտ արինաբանեա լ յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Արդ, այդ գումարտակ վերադասեցեալ բարեշնորհութեան

Քոցդ պարզեաց առ իմս երախտիս,

Ո՛վ ամենագութ, բարերար, գովեալ եւ ամենագար,

Թէ եւ սակաւք շարագրեցան աստանաւր եղեալ,

Այլ արքայագունք են, իշխանականք ինքնակալութեանց,

Որդիք զարութեանց, ծնունդք վեհից,

Մեծափառք, լուսանորոգք եւ հրաշապատիւք:

Յաղթողական վերամբարձութեամբ դրաւշիւք հռչակեալ՝

Ըստ գլխոց գլխոց պսակապաճոյճ գեղազարդելոց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիւնս արինաբանողաց,
Համբոյրս, հեզս, երջանիկս եւ խաղաղականս
Աստուածային հարագատութեանց այնոցիկ նահանգաց,
Զորոց մարգարէն մաղթեաց, ասելով՝
Զարթո՛, Տէր, զգաւրութիւնս քո եւ ե՛կ կեցուցանել զմեզ,-
Որք յոյժ գաւրեն հալածել զմեղս
Եւ զանյուսութեանն կարկուտ հալել եւ փախուցանել,
Քան թէ նախամարտիկն զինուորութիւն երկնային պարուն՝
Զգիշերավարն խաւարասէր, սկզբնաներհակ բարւոյն Աստուծոյ:
Քանզի եւ զբնան այսբանեացս ձրից,
Որ ի բարձրելոյն ինձ անձրեւեցաւ՝
Տկարիս, թշնամոյս եւ ասպախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել.
Իսկ եթէ համարձակեցցի որ գաւրել խաւսել
Զսակաւս ի բազմացն, քան թէ զիսկութիւն համանգամայնիցն՝
Առ այսոսիկ գառաջին նիւթն յիշելով, յորմէ հաստեցան,
Իբր զտկար որ նկուն ի գաւրաւորէ մեծէ հերքեալ պարտեցի:
Բ
Այլ թէպէտ եւ այսպէս գրեցի,
Եւ դարձեալ զնոյն վկայեմ
Առ թերի խակութիւն հողոյս
Եւ կատարելութիւն հաստողիդ
Եւ առ բարիսն իմ չարժանութիւն,-
Սակայն ամենալոյս, աննախանձ եւ բազմազեղուն
Գովեալ արարչութեանդ գաւրեղութեան վանեալ են կարծրութիւնք
Արտաբերութեան սրտի բանսարկուին,
Որ քարին առակաւ յուսահատն վիատութեան,
Սպառմամբ խոպանման աղբերացս երկուց,
Որ ի զգայականս Եղեմայ բղիսեալ պատրաստեաց տնկողն,
Զի ոռոգեալ ծաղկեցցի նովաւ,
Որ ի յիս բարեգործութեան կենսատունկն դրախտ:
Ահա մի՛ ցամաքութեամբ արտասուացս
Աղանդահնար պատրանաւք չարաչար խորամանկեցե
Վերստին հանել ի փափկութենէ նախնում վիճակին:
Իսկ յորժամ կացցէ Աստուած, համբարձեալ հրաշիւք արուեստից,
Ի մէջ աստուածոց հաշտարանացն խաղաղութեամբ՝
Բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն կտակ,-
Առ որ ամենայն վնասակարութիւնք խարդախութեանց
Եւ կարճատութիւնք սրտնեղութեանց,
Իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան բախեցեալ, ցնդին՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ջրոյ արինակաւ սակաւու հեղեալ
Եւ կամ հողոյ խորտակմամբ փշրեալ:

Գ

Արդ չեւ իմ կշտամբանքս, ըստ ձայնին Յոբայ, ի մարդկանէ իցեն,
Այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ,
Մտեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս,
Սոսկամ սասանեալ յամենայն կարծեաց:
Ապաւինիմ եւ արդ անձամբ բեկելով
Ի յոյսդ հաստատութեան կենդանի, անեղծ,
Ձի ողորմութեամբ նայեցեալ ի յիս,
Իբր ի պարտաւոր կորստեան պատժոց,
Առաջի բարերարութեան երկնայնոյդ
Յանդիման եղեալ ապաձեռն անթոշակութեամբ,
Ջրոյդ երախտիս անպատում փառաց
Բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ,
Որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ՝ նիրհես
Եւ ոչ թարթափմամբ աչաց ընդմիջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես:
Վերացո՛ յինէն, աղաչեմ զքեզ,
Խաչիւղ լուսոյ զխեղդ վտանգիս,
Հոգարկութեամբ տրտմութեանդ՝ զտարակուսելի տխրութիւնս,
Փշանիւթ պսական՝ զբողբոջ մեղացս,
Ջարկուածով զանին՝ զհարուած մահուս,
Ապտակին յիշմամբ՝ զկարիս ամաւթոյս,
Թշնամանաւք թքոյն՝ զանգոսնելի գարշութիւնս,
Լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն:

Դ

Ահա քո են այս ամենայն բարութիւնք անբովանդակելիք,
Աստուծոյ միոյ միածին Որդի,
Առ որովք զչարութիւնս իմ յիշատակեալ՝
Չամէնարինեալ անուն քո կարդամ
Բարձր աղաղակաւ, իմանալեացս պաղատանաւք:
Տե՛ս ի խոստովանութիւն զղջման պարտութեան ամաչեցելոյս
Եւ տո՛ւր ողորմութիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի,
Ձի ի բազմութեան իմոցս մեղաց, վերստին կրկնեալ
Նովին աճեցմամբ առաւելութեամբ, քո ողորմութիւնդ աւետարանեցի՛
Հոչակեալ հնչմամբ ահաւորութեան յերկնի եւ յերկրի:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով փա՛ռք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԸ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բայց արդ, որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածի,

Որ ի սկզբնաւորականացն կարգի,

Զմեղանացն զխաւարային ծնունդս զլխաւորացն

Աւրինացն մարմնականացն անդամոց գրեցի,

Յորոց տիրեցայ ժառանգս մահու,-

Նոյնպէս եւ յայսմ սահման ընտրութեան բանի

Զլուսածնելոցն զազատարարն արեւսս հոգւոյն կենաց, որ ի Տէր Յիսուս,

Յիշատակեցից նուագս ի յոգունց,

Իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կաթիլ մի առեալ:

Բ

Քանզի են արդարեւ կայսերականք ոմանք,

Ի բարձրութեանն գահի բազմեալք,

Թոշական շնորհաց լցեալք եւ հարստացեալք՝

Թագաւորն եւ սիրեցեալք իւր,

Արքայն եւ պատուաւորք իւր,

Պսակեալն եւ իշխանականք իւր,

Բարեհոշակեալն եւ հնչմունք իւր,

Յաղթողականն եւ փողք իւր,

Զաւրաւորն եւ մարտիկք իւր,

Գովեցեալն եւ փառք իւր,

Փեսայն եւ պարաւորք իւր,

Դշխոյն եւ արիորդք իւր,

Փեսաւերն եւ հանդերձանք իւր,

Ազատութիւնն եւ շնորհք իւր,

Այցելութիւնն եւ ձեռն իւր,

Խոստումն եւ քաւութիւն իւր,

Պահպանութիւնն եւ աջ իւր,

Պարգէն եւ զարդ իւր,

Նշանն կենաց եւ ամրութիւն իւր,

Կնիքն եւ նկարագիր իւր,

Ամպն եւ հովանի իւր,

Արուեստն եւ հրաշք իւր,

Հոգին եւ անեղծութիւն իւր,

Բանն եւ կատարած իւր,

Ուխտադրութիւնն եւ լրումն իւր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զարութիւնն եւ հրամանք իւր,
Լուացարանն եւ սքանչելիք իւր,
Մանանայն եւ անապականութիւն իւր,
Վեմն կենդանի եւ վտակք իւր,
Սիւնն հրոյ եւ ճառագայթ իւր,
Որոտումն եւ ազդմունք իւր,
Յոյսն վերին եւ փրկութիւն իւր,
Ծառն արհնութեան եւ պտուղք իւր:
Բարունակն եւ բարութիւնք իւր:
Եւ զի մի՛ զբնան ասելով յամենայնէն վրիպեցայց,
Իբր յարեզակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն,
Ի շատն ասել լռեցից եւ ի սական ժամանեցից՝
Բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ:

Գ
Բայց աւա՛ղ յաւետ աստանար թշուառացելում եղկելի անձինս,
Քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ խառնել
Ընդ ձայն աւետեացս բողոք գուժիս,
Վասն զի ընդ այսոսիկ առնութեր սորին
Գայ արդարութիւնն եւ կշիռքն,
Վճիռն եւ հատուցմունքն,
Քննութիւնն եւ լոյսն,
Յանդիմանութիւնն եւ դամբարքն,
Մերկութիւնն եւ պատկառանքն,
Յայտնութիւնն եւ ամաւթն,
Անբիծն եւ վաստակքն,
Թիրեալն եւ պատիժքն:

Դ
Դարձեալ վերստին աշխարհ կրկին եղկելոյս,
Քանզի գայ հասանէ առ հասկ հասակիս անհնարին բարկութեամբ
Մանգաղն՝ առ հունձսն,
Դատաւորն՝ առ ատեանն,
Հզարն՝ առ բեմն,
Սպանացեալն՝ առ կորուստն,
Բազուկն՝ առ դատաստանն,
Գաւազան խրատուն՝ առ հարուածն,
Սպառազինութիւնն՝ առ նախանձն,
Հովիւն՝ առ ընտրութիւնն:

Քանզի բանն, զոր խաւսեցար ընդ իս,
Նա՛ դատի զդատապարտեալս ի վերջնում աւուր հատուցմանն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Այլ կանխեա՛, բարեգութ, նախընծայ քաղցրութեամբ՝
Առ նուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս
Եւ զարութի՛ն ընձեռեա ձեռամբդ արհնութեան
Ի յետին տագնապիս՝ առաջինդ քո ազնականութեամբ
Մխիթարել, բժշկել, քաւել եւ կենագործել:
Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԼԹ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լքի
Ի վնասակարին թելադրութենէ,
Իմովս ծուլութեամբ կորուսեալ իսպառ,-
Յուցից արդ այժմուս զհնոյն յիս տեսակ՝
Ողորմելի հեծութեամբ թախձեալ ի հոգի,
Անաչառ խայտառականաւք հրապարակաւ
Ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց վերապատմեցից՝
Բարձր ձայնիւ, բարբառով մեծաւ աղաղակելով:

Բ

Մատեանս շնչական, բարդեալ ի յինքեան
Ներքոյ եւ արտաքոյ ողբս եւ վայս եւ ձայնս,
Ըստ տոմարի տեսլեանն Եզեկիելի,
Քաղաքս անպատուար եւ անմահարձան,
Յարկս ունայն ի դռնափակաց ամրութեանց,
Աղս տեսակաւ, այլ ոչ համեղութեամբ,
Ջուրս աղտաղտին, անախորժելի ծարաւեաց արբման,
Գետինս անաւգուտ հերկագործութեան,
Սահմանս լքեալ, հեղեղավայրս կնիւնոյ,
Խոպանացեալ եւ տատասկաբեր անդաստանս,
Աստուածախնամ երկիրս անձնաւոր,
Որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցայ,
Իւղընձիւղ փայտս պտղակորոյս,
Հատանելի ծառս ունայնաբոյս,
Կրկնամեռ խաւսուն տունկս անյոյս,
Ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս:

Գ

Արդ, վերստին առ սոյն բերելով

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զայս նմանութիւն աւաղականաց՝ քազմաւք կրկնեցից,
Որ ամաւթոյն դառն պատուհաս պահեալ կայ հիքոյս,
Կրճումն ատամանց եւ անկէտ լալումն՝ աչաց եղկելոյս,
Հայրական ցասումն անսպուծելի՝ դառնութեան որդոյս,
Ապականութիւն աննորոգելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս,
Նոր կշտամբութիւն գտողիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս,
Տարտամ տագնապի տարակուսանաց՝ ելից գերելոյս,
Զոր երկնային զարքն մատուցանեն թշուառացելոյս՝
Ի խրճունս որոմանցն վկայելով վտանգեցելոյս,
Ի ձայն ահարկու զանբժշկութիւնն ազդել լքելոյս:

Դ

Ահա, արդարեւ, երգս կատակերգութեան
Զնարահար պոռնկի, յածեալ եւ կոծեալ,
Քաջ հնչեցուցեալ ողբս ողորմելիս եւ զկծեցուցիչս,
Ըստ առակաւոր քանին Եսայեայ, որ ի Պատգամին Տիրոսի:
Զի թէ նա, զդիպուածն փոքր անցից ապառնեացն ի մաւտոյ իմն տպաւորեալ,
Բողոքէր դիմակս դիմակս կերպից կերպից աւաղականաց,
Ըստ կոծողացն կաքաւելոյ,
Իսկ առ իս ո՞րչափս եւ ո՞րպիսիս ձայնս մրմնջեցից վիատեցուցիչս,
Որ գալստեանն տեառն սպասեալ առանց վրիպանաց՝
Մնացի անպատրաստ եւ անհանդերձելի:

Ե

Արդ, եթէ զդատաստանացն ահաւորութիւն կրկնեցից,
Բազմացուցից ինձ աշխար,
Ապա եթէ զփորձն իսկութեամբ ցուցից,
Յաճախեսցէ ինձ երկիւղ,
Իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ գրեցից,
Առաւելուն ինձ հատուցմունք,
Զի կանխաւ նկատեալ զտոյնս՝ եւ ոչ անագան ապաշաւեցի:
Այլ իննայեա՛ յիս, գթած, մարդասէր, հզար, բարերար,
Ամենապարգեւ Քրիստոս թագաւոր, արհնեալ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ Խ

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Ամենակալ Աստուած բարերար, ստեղծիչ բոլորից,
Լո՛ւր հառաչանաց ձայնիս վտանգի

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ յերկիւղէ տագնապի ապագայիցն կարծեաց
Փրկեա՛ կարող զաւրութեամբ՝ զերծեալ ի պարտեաց,
Քանզի բաւական եւ յամենայնի առ ամենայն հնարս զաւրանալ՝
Անբաւ մեծութեամբ եւ իմաստութեամբ անսահմանելեալ:

Բ

Եւ քանզի ուշիւ մտացս տեսեալ ի հեռուստ
Զհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափայլ,
Նկատեմ ինձէն աստանաւր կանխաւ
Զտիւն լուսոյ՝ սրբոցն յուսոյ,
Զաւրն խաւարի՝ պատժապարտիս պատուհասի,
Ուստի ոչ զաւրէ որ յէիցս առ պատասպարան փախստեան՝
Ո՛չ անդունդք խորոց, ո՛չ գեիք վիհից,
Ո՛չ բարձրութիւնք լերանց, ո՛չ անձաւք քարանց,
Ո՛չ կարծրութիւնք արձանաց, ո՛չ ծերպք ծակաց,
Ո՛չ փապարք փոսից, ո՛չ սորք հեղեղաց,
Ո՛չ բաւիդք խորշից, ո՛չ շտեմարանք յարկաց,
Ո՛չ ծածկութիւնք սենեկաց, ո՛չ եմակք հովտաց,
Ո՛չ ծործորք դժուարաց, ո՛չ վերադրութիւնք բլրոց,
Ո՛չ արձակմունք շնչոց, ո՛չ անբաւութիւնք ծովուց,
Ո՛չ սահանք յորձանաց, ո՛չ հեռաւորութիւնք եզերաց,
Ո՛չ ողբմունք ձայնից, ո՛չ հեղեղք արտասուաց,
Ո՛չ տատանմունք մատանց, ո՛չ համբարձմունք ձեռաց,
Ո՛չ պաղատանք շրթանց, ո՛չ աղաչանք լեզուաց:
Այսոցիկ սաստկութեանց մասանց անճողոպրելեաց
Դու եւ, Տէր Քրիստոս, հնարք եւ դադարք
Դիւրութեան եւ անդորրութեան՝ փրկութեան ամենամեղս հոգւոյ:

Գ

Արդ, հայեա՛ ի յանգերծ վտանգիցս շրջադրութիւն,
Միայնդ քաղցր առ ամենեսեան:
Խզեա՛ տուսերաւ յաղթական կենազէն խաչիդ զցանցս վարմիս,
Որ յամենայն կայից պաշարեն ի մահ զգերիս,
Եւ հա՛ն ի յանդորր զոտս սասանեալ թիւր ընթացողիս,
Բժշկեա՛ զհրատապ ջերմնական տոչորումն մղձկեալ սրտիս,
Մերժեա՛ զղիւսային չարահնարութեանս շշուկ՝ քո պարտաւորիս,
Հալածեա՛ զյուսահատ անձկութեան հոգւոյս մթութիւն չարի կենակցիս,
Ցրուեա՛ զծխամած թանձրութիւն բոնութեան մեղացս երեւոյթ մտելոյս ի յիս,
Կորո՛ր զգազիր, թխաստիպ կրիցս ապականութեանս կարիս,
Նորոզեա՛ զպատկեր լուսոյ պաշտեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզարիդ՝
յոզիս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զարացո՛ղ զնորհիդ փայլումն ի գեղ դիմացս եւ ի կերպարան տեսութեան
մտացս հողեղինիս,
Յարմար յերիւրմամբ կացո՛ղ յարդարեալ, որ զքոյդ բերէ նկատումն՝ նշողագարդ
մաքրութեամբ զտեալ զմոայլս մեղաւորիս,
Աստուածային կենդանի, անեղծ, երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ յարինակս
երիս:

Զի դու միայն ես արհնեալ ընդ Հաւր՝
Ի գովեստ Հոգւոյդ Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, արհնեալ յամենայնի,
Հաւրդ ահաւորի անքնին ծնունդ,
Որ տկարանայ առ ի քէն եւ ոչ ինչ,
Որ ի ծագել անասուեր նշողից ողորմութեան քո փառաց
Հալին մեղք, հալածին դէք, ջնջին յանցանք,
Խզին կապանք, խորտակին շղթայք,
Կենդանաճնին մահացեալք, բժշկին հարուածք,
Ողջանան վերք, բառնին ապականութիւնք,
Տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք,
Փախնու իաւարն, մեկնի մեզն,
Մերժի մառախուղն, փարատի մոայլն,
Սպառի աղջամուղջն, վերանայ մութն, գնայ գիշերն,
Տարագրի տագնապն, չքանան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն,
Եւ թագաւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ ամենայնի:

Բ

Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել,
Թո՛ղ ինձ զանթիւ չարիսն իմ բազում ողորմութեամբդ,
Զի դու միայն ես յերկնի անճառ եւ յերկրի անզնին,
Ի տարր գոյի եւ յեզրս ծագաց աշխարհի,
Սկիզբն ամենայնի եւ յամենայնի ամենայն լրմամբ, արհնեալ ի բարձունս:
Եւ քեզ ընդ Հաւր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ փա՛ռք յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Տէր Աստուած գթութեան, փրկութեան եւ ողորմութեան,
Քաւութեան եւ նորոգութեան, բժշկութեան եւ առողջութեան,
Լուսաւորութեան եւ կենդանութեան, յարութեան եւ անմահութեան,
Յիշեա՛ զիս, յորժամ գայցես արքայութեամբ քո,
Ահաւոր, հզար, բարերար եւ ամենաստեղծ,
Կենդանի, գովեալ, ամենակատար,
Մերձ ի հեծութիւն համայն եղելոց:
Ընդ իսաչեցելոյն ընդ քեզ պաղատիմ,
Որ ո՛չ ըմբռնեալ վասն քո եւ ո՛չ կապեցեալ,
Ո՛չ կախեալ եւ ո՛չ բեւեռեալ,
Ո՛չ կոփեալ յանուն մեծիդ եւ ո՛չ անարգեալ,
Ո՛չ լլկեալ եւ ո՛չ նշկահեալ,
Ո՛չ խորտակեալ եւ ո՛չ մահացեալ,
Եւ արքայութեանն՝ արդարոց մասին
Անձկալեաց լուսոյ արժանի ցուցեալ,
Իրաւամբք ուխտի երդմնականաւ Ամէն-իւն
Ազդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոց՝
Փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան իսպառ լքելոյս:

Բ

Աւրինեա՛ լ, արինեա՛ լ եւ դարձեալ արինեա՛ լ,
Եւ զիս ընկալեալ նովին հաւատովք՝
Կանգնեա՛ ի կործանմանէս, բարերար,
Բժշկեա՛ ի հիւանդութեանցս ախտից, ողորմած,
Յեզերաց մահուս դարձո՛ զիս ի կեանս, կենդանութիւն,
Քո եմ եւ ես, կեցո՛ ընդ նմին, ապաւինութիւն,
Անձամբ մեռելոյս կենդանական շո՛ւնչ ընծայեցո, յարութիւն,
Կեանք, անմահութիւն, անպակաս բարութիւն,
Անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութիւն,
Աջ ամենազար, ձեռն ամենիշխան, մատն ամենամերձ:
Կամեա՛ց, Տէր, եւ փրկեցայց,
Ակնարկեա՛ միայն զթութեամբ՝ եւ արդարացայց,
Ասա՛ բանիւ՝ եւ վաղվադակի անարատ գտայց,
Մոռացի՛ր զթիւս չարեացն՝ եւ անդստին համարձակեցայց,
Մոտաձեռնեա՛ եւ արդէն ի քեզ իսկ պատուաստեցայց,
Փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԳ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բժշկական կրթականության ամենափորձ հնարաւորութեամբ

Պատճառ կենաց անախտականաց,

Թագաւոր զաւրաւոր, երկնաւոր, Տէր Յիսուս Քրիստոս,

Աստուած ամենեցուն՝ իմանալեաց եւ տեսականաց,

Ահա դու ի յիս, ըստ մարգարէին,

Որ ընդ ասելոյն՝ նոր կցորդութեան,

Առ որ բարեզարդ դաշամբք այս բանի ընդ քեզ միութեան,

Լուսաւորեցայց՝ կրկին ողջացեալ շնչով եւ մարմնով,

Ամենայնիս կարող եւ անվանելի:

Բ

Որ ոչ կարաւտանաս սպեղանեաց,

Առ պատրաստութիւն պատանաց հոգեկան վիրաց,

Ո՛չ ժամանակի, ո՛չ միջնորդի,

Ո՛չ աւուրց երկարաձգութեան,

Ո՛չ փոփոխս մատուցանելոյ,

Ո՛չ հատման, ո՛չ խարման, ո՛չ սրագործութեան՝

Ըստ երկրաւորս դեղատոութեան,

Առ որս միշտ է վրիպութիւն

Եւ ամենասխալ տարակոսութիւն:

Այլ քեզ՝ արարչիդ հոգւոց եւ մարմնոց

Ամենայն ինչ լուսաւորեալ է,

Ամենայն ինչ առաջի է,

Ամենայն ինչ գրեալ է,

Ամենայն ինչ դիրքին է,

Համայնն հնարաւոր է,

Իմաստն զլիաւորեալ է,

Խոստումն լցեալ է,

Կամելն կատարեալ է,

Քո կտակն աւետարան է,

Քո վճիռն ազատութիւն է,

Քո մատեանն շնորհ է:

Ոչ փակեալ ես ընդ արիւնաւք,

Ոչ պարունակեալ ես ընդ կանոնաւ,

Ոչ արգելեալ՝ ընդ նուագութեամբ,

Ոչ խոնարհեալ՝ ընդ հնազանդութեամբ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ոչ պարագրեալ՝ ընդ փոքրկութեամբ,
Ոչ չափեալ ես ընդ սահմանաւ,
Ոչ վրիպեալ՝ ի բարկութենէ,
Ոչ այլայլեալ ինչ՝ ի ցասմանէ,
Ոչ սխալեալ՝ ի խստութենէ,
Ոչ ամբոխեալ՝ ի խռովութենէ,
Ոչ դրդեալ՝ յանգիտութենէ,
Ոչ փոփոխեալ՝ յողորմութենէ,
Ոչ պակասեալ՝ ի բարձրութենէ,
Ոչ լքեալ՝ յայցելութենէ,
Ոչ տկարացեալ՝ ի փրկութենէ:
Դու սկիզբն եւ լրումն ամենայնի,
Եւ ի քէն է ամենայն,
Եւ քեզ փառք եւ երկրպագութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԽԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Աստուած անսահման, ծնունդ Աստուծոյ հարազատ, անթարգմանելի,
Արարիչ բնաւին եղելոց, Քրիստոս թագաւոր,
Լոյս՝ ի խաւարի սրտից մթացելոց,
Ընդ մեզ՝ լրմամբ, եւ ընդ առաքչիդ՝ իսկութեամբ,
Մերայնովս զքոյինսդ ծանուցանող հրաշապէս:
Հայր քո արհնեալ, երկնաւոր, անճառ,
Որ առաքեացդ զքեզ ի վերուստ,
Ում փառակիցդ եւ արարչութեամբ,
Այնքան հոգացաւ փրկութեան իմոյ տարագրեալ գերւոյ,
Մինչեւ զքեզ իսկ մատնեաց մարդկան:
Իսկ դու, կարող գոլով ի վեր քան զվիշտս՝
Զտնտեսութեանս աւարտել խորհուրդ,
Հաճեցար ընդ պարտեցելումս զմահուն ճաշակել բաժակ՝
Անթերի մարդկութեամբ եւ անպակաս աստուածութեամբ:
Եւ Հոգիդ Սուրբ կենդանարար, որպէս՝ քո եւ Հաւր քոյ՝ իսկակից
Եւ համապատիւ էութեամբ՝ ծնողիդ եւ ծնիցելոյդ:
Մի Երրորդութիւն կատարեալ ի դիմաց երից անորոշելի հաստուածոց,
Անսկիզբն եւ անժամանակ, բնաւին բարերար,
Համայն կենդանարար, բոլորից խաղաղարար,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ստեղծիչ գոյից եւ յարինիչ ամենից,
Անքակութեամբ եւ միով բնութեամբ փառատրեալ:
Բ
Իսկ եթէ Հայրն գրած, երկնաւոր, հզար՝ մին յեութենէն,
Վասն մահապարտիս յանցանաց մատոյց
Զմիայնակ ծնունդոյ յանքնին ծոցոյն,
Ոչ անխայեալ յՈրդիդ՝ ի համապատիւդ եւ ի սիրելիդ,
Այլ կամաւ նուիրեաց մահու չարչարողացն զինու,
Ըստ մարգարէութեանն Զաքարիայ,
Վասն զի զարթնուլ սրոյն ի վերայ հովուին,
Եւ հարկանիլ նոյն ինքն հաւտապետին,
Եւ ցրուիլ ոչխարացն հաւտին,
Որպէս արինակն նուրբ նախագրին,
Եւ ուխտադրութիւն խորանին,
Եւ նուիրումն արեան սպանդին,
Եւ առակ խորհրդոյ արբահամեան պատարագին,
Զփրկութիւն թշուառացելոյս
Ի կամաց կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր,-
Եւ արդ, հի՛մ տրտմիս, անձն իմ,
Կործանեալ ոչ յաստուածուստ հնարաւորութեանց,
Այլ ի քումդ ինքնագործ հակամտութեանց,
Կամ ընդէ՛ր զիս խռովես՝
Յուսահատութեամբ սատանայականաւ զմիտս հարեալ:
Յուսա՛ յԱստուած, խոստովա՛ն լեր նմա, եւ նա հոգայ վասն քո,
Ըստ դաւթեան սաղմոսին եւ այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի:
Գ
Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին ի վեր է,
Քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց եւ երկրականաց,
Եւ եթէ բիրս կրկնեսցի, ոչ լինի չափեալ,
Քանզի անբովանդակելոյն եւ բարերարելն է անճառելի:
Նա զի ոմն արինեալ զոմն արինաբանեալ
Յերրորդական համագոյութենէն առաքեաց,
Իսկ նա ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ,
Եւ միւսն ահաւոր ի յերկուցն հաւանութիւն
Մեծաջան բաղձանաւք մաղթէ:
Իսկ համաբարոյ միակամութեանն ցուցակ՝
Առ ի զնոյն բարի ներգործել,
Որպէս հոգին՝ կենդանւոյն, եւ բանն՝ բանականին,
Պայծառութիւնն՝ փառացն, եւ կերպարանն՝ էութեանն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առ կեանսն՝ փոյթ, առ ողորմութիւնն՝ սթափ,
Առ ձեռնկալութիւնն՝ պատրաստ, առ փրկութիւնն՝ կազմ,
Առ առատութիւնն՝ յորդ, առ յաճախութիւնն՝ զեղուն,
Առ անբաւութիւնն՝ լի, առ աննուագութիւնն՝ փարթամ,
Առ երկայնմտութիւնն՝ ճոխ, առ անհասութիւնն՝ բարձրեալ,
Մի Երրորդութիւն կատարեալ՝ ի յանձանց երից, արհնեալ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԽԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, յոյս բարեաց, տնկեալ ի սրտի, անձն իմ կործանեալ,
Եւ գաւտեան հաւատոց պնդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝
Զկրկնապղտոր խորհրդոցդ զգանկականիդ գործարան,
Խոստովա՛ն լեր բարերարին Աստուծոյ զմտացդ՝ իբրեւ զգործոց,
Զխորհրդոցդ՝ իբրեւ զլրութեանց,
Զանտեսիցն՝ իբրեւ զյայտնեցելոց,
Զսրտիդ ծածկութից՝ իբր զբարբառումն ձայնից,
Զակնարկութեանցդ՝ իբր զարդիւնականաց մեղանաց,
Զազդել շրթանցդ՝ իբրեւ ի գլուխ ելելոց չարի,
Զոտիցդ հետոց՝ իբր զպատուիրանան Աստուծոյ վագողաց,
Զձեռացդ ձգումն առ ցասումն՝ իբր ի հեղումն արեան գործողի,
Զծիծաղելն բնաւին՝ իբր զկամաւորական լքումն շնորհի,
Զերդմնականն, որ թէ՛ ի հանդէպս, թէ՛ ի տարադէպս՝ իբր զգործակցութիւն
խաբողին,
Զամբարտաւանութիւնն՝ իբր զհին կործանիչ նախաստեղծին բարձրութեան,
Զսրտին նեղութիւն՝ իբրեւ զթերութիւն հաւատոց,
Զմեղկութիւնն՝ իբրեւ զպարտութիւն զարաւորին պնդութեան,
Զտրտունջն առ վտանգս կրիցն՝ իբր զուրացութիւն ուխտին, որ առ Տէրն,
Զապարասանութիւնն՝ իբր զթոռն իմն անզթութեան,
Զամբարհաւաճութիւնն՝ իբր ոչէիւք առ վեհսն գոռոզութեան,
Զհպարտութիւնն՝ իբր զկամակոր հարազատ գտողին չարեաց,
Զակամայիցն ընդ կամաւորացն, զբռնեցելոցն ընդ հաւանականացն,
Զեկամտիցն ընդ բնաւորականացն, զանարեւնութիւնսն ընդ
ապաստուածութեանն,
Զփոքունսն ընդ սաստկագունիցն, զնուագունսն ընդ յոլովիցն,
Զանճառիցն իմոց՝ իբր զճառելեաց գիտողին,
Զանգրելոց վնասուցն՝ իբր զնկարելոց տեսողին ի յարձան մագնէստիս վիմի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զթեթեւագունիցն առ խտիր մտաց՝ իբր զստուար ծանրութիւն բեռանց,
Զինդիր չափոյ ծածկելոցն՝ իբր զճշդով պահանջումն սատերն սակի
Ի բերանոյ կիտին կորինի չորեքդրամեան կշռութեամբն,
Զանդնդականացն գործոց՝ իբր ի յականջս Աստուծոյ արագ ժամանելոց:
Զայսոսիկ յաճախեա՛, կուտեա՛ կրկին յանձնառութեամբ՝
Վերստին պատմել աստանաւր մեծաւ հեծութեամբ զչէիցն՝ իբրեւ զեղելոց,
Ընծայեալ Աստուծոյ զպարտութիւն վանեցեալ անձինդ,
Զի ընկալցիս ի փոխատուէն զշնորհաւք թողութիւն պարտուց մեղաւորին,
Զոր Տէրն արդարացոյց եւ հրաշափառապէս հոչակեաց՝
Ամենապատիկ ներբողի կրկնեալ զգովեստ զղջմանն,
Քան զպարսաւանս մեղացն:

Բ

Բարդեա՛ եւ դիզեա՛ անձինդ մեղապարտի բամբասանս յոգունս՝
Զքոյսն խոհերս բազմամասնեայս, անձն իմ, կշտամբեալ յոգնախթանդ բանիւ
Զչարութիւնն, զանաւրէնութիւնն, զվրիպութիւնն,
Զառ ի մարտին հանդիսէ փախուստ, զպարտութիւնն,
Զմոլեզնութիւնն, զամբարշտութիւնն, զապշութիւնն,
Զթմբրութիւնն, զքունն արթնական, զառ ի յընթացսն զնիրհումն,
Զխորհուրդն աւտարոտի, զբանիցն նանրութիւն,
Զզագրութեանն հաճութիւն, զյամենալն ի նմին,
Զփափագելն Աստուծոյ ատելեացն,
Զաներկիւղութիւնն, զանսաստութիւնն, զանհարթութիւնն,
Զթերութիւնն, զթիրութիւնն, զլուծութիւնն, զճշդութիւնն,
Զանկապ արձակումն, զծիծաղականսն, զվրնջողականսն,
Զկատակերզականսն, զգայթակղականսն, զպատրողականսն,
Զանդէպ քաջութիւնսն, զանյարմար մարտսն, զառանց արինի արիութիւնսն,
Զխեղդումնս հոգւոյն, զտատանողականսն զերկշոտութիւնս,
Զբազմաստեղնեան ճիւղսն զրահետականս,
Զանպատկառ փարաքմունս, զգժտութիւնսն, զգժղմնութիւնսն,
Զանդատ ատելութիւնսն, զմարմաջմունսն դիրբմբռնողականս,
Զփոքունցն զանկշռութիւնս, զխոստմանցն դրժողութիւնս,
Զուխտիցն մոռացութիւնս, զնմանեացն այլակերպութիւն,
Զկեղծեացն քողարկութիւն, զփառամոլութեանն մորոտութիւն,
Զյանիցն յաւակնութիւն, զապիրատութիւնսն, զինքնասիրութիւնսն,
Զնախագահիցն տենչութիւն, զհատուցանելն եղեռնականացն,
Զնոցինսն զանշահ աղճատանսն, զվայրապար բերմունսն,
Զընթացակցութիւնսն խորամանկութեան բանսարկուին,
Զբանին սերմնակաթութիւն, զվաճառումն կենացն ընդ գնոց սատակմանն,
Զկորուստ աւանդիցն, զհայրենեացն ծախս, զկապարանն ձգողական,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զփոկով լծոյ երնջոց անխզելի ըմբռնամբ զանաւրէնութիւնս,
Զյարաթաթաւ տղմաբնակութիւնս, զլքումն լաւացն,
Զընթադրութիւնս անկարծիցն, զկնի դարձին առ նոյն դարձ դաժանական,
Զնորոգ մտացն, զաւտար խորհրդոցն, զանկայուն կամացն,
Զհաչման հագագին, զեութիւն շնչոյն,
Զեւսն քան զսահման կանոնացն դրութեան`
Զիշխանականին զամենասփիռ բացարձակութիւն
Եւ գոր չէ ճառելի եւ կամ գրելի եւ կամ պատմելի
Եւ կամ յերեսս դիմաց բերելի:

Գ

Եւ արդ, զիա՞րդ բժշկեսցիս, անձն իմ եղկելի,
Ի յայսքանեաց տիգաց խոցոտեալ,
Բարձեալ թողեալ այր մի տարագիր, անողջանալի, ըստ մարգարէին,
Քանզի մի ի վերագրելոցդ բաւականապէս զաւրէ սատակման,
Թող թէ այսքան դասք սպանողաց, դժնէից դահճաց շուրջ պաշարողաց,
Մանաւանդ զի ոչ այսու եւեթ նմանագրութեամբ
Կշռի տարացոյց տաժանեցելոյս:
Այլ գոր արինակ անթիւ բազմութիւն կայտառաց կարճաց խայթողականաց`
Ի ստորին մասունս ծայրից տտնոցն զաւրիասական թոյնս բերելոց,
Եւ յաման մաշկեղէն արկեալ ամփոփէ զելիցն շաւիղ կապարանին
շրջափակութեամբ,
Յուցանի արտաքուստ բարուք, իսկ ի ներքուստ` համբարք չարի
Եւ պահեստ կորստեան եւ կոյտ կսկծման
Եւ գործանեայք սատակման եւ մշակք մահու:

Դ

Արդ, այսոքիկ են ամբարեալքն քո անաւրէնութեան
Տաժանեաց թշուառաքիրտն թոշակք,
Անձն իմ պարտական կրկին սատակման:
Որ կամաւորաբար ընկալար ի քեզ,
Զոր թշնամին սերմանեաց ի վերայ ցորենոյն յազարակի աշխարհիս,
Ո՞վ այր անմաքուր, ամբարիշտ եւ ծոյլ, բնաւին ատեցեալ,
Միրողդ մտացդ ախորժմամբ զլցեալսն ամենայն անառակութեամբ:
Եւ գոր առաքեալ ցուցանէ զթիւս բանիցն սարսափելեացն կշտամբողաց`
Աստուստ սկսեալ մինչեւ ի կատար կանոնի այնր պայմանի.
Եւ որ հասեալ են, ասէ, յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ,
Եթէ որք զայսպիսիսն գործեն եւ կամ կամակից են, արժանի են մահու:
Արդ, ես ինձէն զիս ինքն պարտ վարկայ
Կրկին հատուցման, կորստեան, սատակման, ի մահ դատապարտութեան,
Այլ անխայեա՞ յիս ողորմութեամբ, բարեգութ, կենդանի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հգար, կամարար, կարող, հնարաւոր, արհնեա՛լ յախտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Արդ, վրիպեալս ես յաւետ ամենապատիժ,

Միշտ դժնեայ, վայրենաբարոյ,

Անձամբ անձին մահու կշտամբիչ,

Արածողս գերամակս զագիրս, վայրագասունս խոզից արատականաց

Գարշութեան մեղաց՝ նախատ վարձկանութեանց:

Հովիւս տածողական գհարանս ուլոցն ամայաբնականաց

Ի վրանս հովուացն, ըստ Երզոյն երգոց առ իս առակին,

Որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք գիտել,

Թէ յո՞վ եւ յո՞յր պատկեր եւ վասն ո՞յր գոյացայ:

Բ

Ահա ի յոտս տանողականս

Կրողաց երկուց միակցորդ խորհրդականաց,

Ըստ ձեռոյ հրեշտակի կառուցար,

Իբր ի թռիչս թեւոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց՝

Յաշխարհն հայրենական հայել,

Ո՛վ յիմար, զիա ըդ քեզէն կորացար յերկիր,

Զաստեացս միշտ հոգացեալ դիպուածս՝

Ընդ ցիռս անապատականս համարեցար:

Իբր զճրագ բազմաբերանեան

Ի յաշտանակի մարմնիդ հաստատեցաւ գլխոյդ բոլորութիւն,

Զի եւ այսու ի յարինակէն շնորհէ մի՛ ատարասցիս

ԶԱստուած տեսանել եւ զմնացականացն իմաստասիրել:

Բանականութեանն յարզանաք կրկին ճոխացար,

Զի գյաղթանակ բարեմասնութեանն, որ առ քեզ եղէն,

Անարգել լեզուով խաւսեցիս,

Զգործնականացն տնարինել զտնտեսութիւն,

Իբր կցորդ համացեղութեամբ ամենաբաշխ աջոյն Աստուծոյ՝ Աստուած

կոչեցար:

Երից հարիւրոց եւ տասանց վեցից յաւիլիք շաղկապեցար՝

Յարեալ ի քեզ ընդ նոսին ի նոյն

Եւ պատշաճական մասունս չափուց ազդողականաց հինգ զգայութեանց,

Զեռինդ հաստմամբ յարմարոստեան մատանցդ շառաւիղաւք՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զի մի՛ եւ երեւելիդ նիւթականութիւն քումդ տեսութեան՝
Մտացդ դիտման անդատ եղիցի.
Զի ոմանք ստուարք են եւ զաւրաւորք,
Եւ այլք փոքունք են եւ պիտանիք,
Կէսք՝ կարծրակերտք եւ ազդողականք,
Են եւ գողտրականք եւ պատուականագոյնք,
Դարձեալ՝ կարելորք եւ պատկառելիք:
Իսկ թարգմանութիւնք սոցին տեսութեան ի քեզ են նկարեալ՝
Իբր յարձանի անջնջականի, անձն իմ եղկելի,
Որպէս զի եւ տարր ժամանակաց
Եւ շարունակ հետեւման աւուրցն առ պսակ ամին,
Իբր կանոնաւ իմիք սահմանեալ մասամբքդ՝
Անսխալ եւ անայլայլելի պահեսցի:
Գ
Դարձեալ այլ արինակ հոգեւորական,
Որ զսիրոյն յաւորած շաղկապէ ի մի առ եկեղեցի,
Քեւ խորհրդածի.
Իբր զի առանց բնաւից զուգամասնութեան
Կապակցել լծով հաւանականաւ զվեհն ընդ փոքուն,
Վնասեալ է հաստուածոյն անարատութիւն յանուն Քրիստոսի ժողովելոց,
Որպէս ի հատումն եւ ի նուագութիւն
Միոյ յանդամոցս անարգացս՝ պատուաստելոցս ի մարմնի,
Կրճատեալ իմն է յարինուած կազմութեան մարդոյդ քում սենեկի զգայականի,
Եւ շրջեալ է ընտանութիւն պատկերին յանկարգ փոփոխութիւն:
Եւ արդ, այսպիսեալք եւ եւս բազմաւք անզուգական հրաշակերտութեամբ
Եղական պատկեր Աստուծոյ՝ կշտամբեալ իսպառ, ոգի իմ գերի:
Եւ թէպէտ յառաջին նմանութենէն կողոպտեալ գտար՝
Պատուիրանին յանցաւորութեամբ ի դրախտին կենաց,
Այլ աւագանին լուսագարդ շնորհին զՀոգւոյն փշումն առեալ՝
Եւ նմանութիւն եւ կերպարանին:
Դ
Եւ արդ, ընդէ՞ր կորուսեր զփառսն երկնաւորս,
Իբր նախաստեղծն երբեմն՝ զվիճակն երկրաւոր յԱդին դարաստանի,
Ընդէ՞ր փակեցեր քեզէն քեզ զերկին եւ զվերելիցն դուռն աղիւսեցեր,
Ընդէ՞ր իսառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան զախտ արտասուացդ տաժանութեան,
Ընդէ՞ր զլուացեալ ձորձ վերարկուին գարշելի գործովք զազրացուցեր,
Հի՞ մ գեղեալ հանդերձին մեղաց պատմուճան անառակութեան վարուք քեզ
արկեր:
Ընդէ՞ր զտանողացդ ոտից սրբութիւն ճանապարհաւն ժանտից աղտեղեր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդէ՞ր կրկնեցեր իրաւադատին զուխտազանցութիւն հին պատուիրանին,
Ընդէ՞ր մերժեցեր ի պտղոյն շնորհաց, իբր զԱդամ՝ ի ծառոյն կենաց,
Ընդէ՞ր նենգեցեր քեզէն քո կամաւ զանստուեր յուսոյն յարակայութիւն,
Ընդէ՞ր պատկառանք անհամարձակելիք քոյին ղիմացդ նպաստեցեր,
Ընդէ՞ր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ, ո՛վ ընդունարան խելագարութեան,
Ընդէ՞ր որսացար ի ծուղակ մահու՝ թողեալ զարահետն վստահութեան,
Ընդէ՞ր կարթիւ պատրանաց ածար հաղորդդ մարմնոյ կենդանարարին:

Այլ վերստին յուսացեալ ի նա՝ կարդա՛ նմա,
Ապաւինելոյս քաւիչ, նորոզիչ,
Փրկիչ, կեցուցիչ եւ կենդանարար,
Ողորմած, խնամող, մարդասէր, անխակալ,
Բազմազուր, արհնեա՛լ յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԷ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, զի՞նչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ ահաւորութենէ,
Բայց եթէ համբանալ եւ հող ի բերան եղեալ՝ լռել ի սրտի,
Ըստ մարգարէութեանն խրատու՝ ահա ի բարոյն կարկառեալ ի յոյս:
Իսկ եթէ զփականս շարժողութեանց շրթանցս բացից՝

Բռնադատեցից իսաւել կամեցեալ,

Դարձեալ զնոյն ձայն կրկնակական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան

Խէթ մտացս յառաջադրէ:

Բ

Եւ արդ, ողբակից մեծ մեղաւորին՝ անարիներոյ կամաւ առ ի մահ,
Զնորին գոչումն երկրորդեցից եւ ես ընդ նմին.

Մեղա՛յ, Տէր, մեղա՛յ, եւ անարեւութեանց իմոց ինձէն վկայեմ:

Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսներորդի սաղմոսին՝

Անթիւս գրեմ զպարտուցս սակ անձինս մեղաց,

Քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշոյ՝

Ընդ աւդս ամենայն տարածեցելոյ:

Մեղա՛յ յերկինս եւ առաջի քո,-

Ընդ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ

Հայրենի գթոյդ վերստին դարձեալ՝ թախսանձ արկանեմ,

Զողորմելին ձայն աղերսանաց արտասրածին ողբովք գոչման

Ի տխուր դէմս մատուցեալ՝ առաջի քո տարածանեմ:

Հայր գթութեանց, Աստուած բոլորից,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Չեմ արժանի կոչիլ եւ ոչ բնաւին առ այս անուանիլ
Ոչ միայն որդի, այլ եւ անախտան, ապարան վարձկան:
Ընկա՛լ զսովեալս տարագրական, պարտական վնասուց,
Եւ զցաւ քաղցոյս լլկանաց նեղոյս նուաղեցելոյս
Կենաց քո հացի՛ւղ բժշկեցես:
Լե՛ր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ ի սկզբնաւորս ապաւինութեան,
Զգեցո՛, գթած եւ անոխակալ, անաւրինեալս մեղապարտի
Զնախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ,
Աւանդակորոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղաւք,
Զկնիք մատանւոյն համարձակութեան ամենառատ կամա՛ւք մատուցես,
Զգարշապարացս թշուառութիւն մերկութեան ոտիցս,
Պատասպարութեամբ աւետարանական ամրավերարկու աղիցս կաւշկաց,
Ի յանձին թունից մի՛շտ ամրացուցես:
Զգուարակդ պարարակի եզինդ երկնայնոյ,
Որ է միածին Որդիդ քո արհնեալ,
Իսկապէս մարդասիրութեամբ կարատելոյս բարեա՛ց նուիրեա:
Որ մատուցեալ միշտ եւ անպակաս մնայ ի լրութեան՝
Յարակայ զենեալ ի սպանդարանի անթիւ սեղանոց անսպառութեամբ,
Բոլոր՝ յամենեսին եւ բնաւ՝ յամենայնում,
Էութեամբ՝ յեղկինս եւ իսկութեամբ՝ ի ստորինս,
Աննուազ՝ մարդկութեամբ եւ անթերի՝ աստուածութեամբ,
Փշրեալ եւ բաշխի ի մասունս անհատս,
Զի զհամայնն հաւաքեցէ առ ի նոյն մարմին իւրումն գլխոյ:
Քեզ փա՛ռք ընդ նմին, Հայր ողորմութեան:

Ամեն:

ԲԱՆ ԽԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բարձրեալ, հզար, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի,
Աննիրհելի ակնդ նկատող, ծնող անքնին փառաց միածնիդ,
Իրաւացուցե՛ս զիմս ողորմութիւն հերքեցելոյս ընդունելութեան՝
Առ երկնայինս եւ առ երկրաւորս:
Տանեա՛ զկեալս կորուսելոյս վերնականացն պարերգութեամբ,
Աւետարանեա՛ բանիւղ արհնութեան զկենդանութիւն իմ մահացելոյս,
Զբարեբաստութիւն կամացդ յայտնեա՛, գովեալ, բոլորից գոյից եղելոց,
Ստացի՛ր անուն քեզ անճառ, եւ ինձ՝ թշուառիս՝ նորոգ փրկութիւն,
Զվճիռ հոգոյս մահու ջրեցե՛ս կայլակաւք արեան Որդւոյդ սիրելւոյ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կորուսցե՛ս զգիր մուրհակի մեղուցելոյս ամբաստանութեան
Վստահութիւն փրկութեան բարեաց արեամբ Քրիստոսի քո նկարեցե՛ս,
Յո՛յց զսքանչելիս քո բարեգթութեանդ ի ճաշ հարսանեաց քում հարազատի:
Մի՛ փակեցես դիմելոյս առ քեզ զառագաստ սրահի կենացդ յարկի,
Մի՛ տրոհեցես ի բազմականացո՞ւ եւ ի բարեացո՞ւ քո զրկեցես,
Մի՛ պահեցես ի գանձարանիդ զնիւթեալ իմ պարտուցս անարեւնութիւն,
Մի՛ կնքեցես ի քսակ բարեացո՞ւ զգազրութեանց իմոց գարշութիւն,
Մի՛ երկարս ինձ զվեր մեղացս ի յախտալից մարմնիս ծածկեցես,
Մի՛ զփտութիւն նեխութեան ցաւոցս նձ տնկակից մահու մնացուցես,
Այլ բա՛րձ բանի քոյդ ողորմութեան զժանտութիւնն ապականարար,
Որպէս զի զատեալ ի հիւժմանց ախտից՝ առողջութեանն պատրաստեցայց:
Հնարաւորեա՛, գթութեանցդ Հայր, մեծ խնցուածոյս զարեղ սպեղանիս,
Կարելոր կործանմանս՝ բարի այցելութիւնս,

Ձի քո եմ, Տէր ոգեսէր:

Թէ եւ առ մի նուագ մեղիցեմ,

Բայց ոչ գրեցայց համայն մեղուցեալ,

Տուիչ կենաց իմոց բարերար,

Ի շնորհ պարգեւաց քոց ապաւինեալ,

Ձի ճանաչելդ զքեզ բովանդակ արդարութիւն է,

Եւ գիտել զգարութիւնդ քո՝ արմատ անմահութեան,

Որպէս եւ կանխաւ իսկ գրեաց իմաստունն.

Եւ դարձեալ՝ Տիրելդ քո, ասէ, ամենեցուն՝

Խնայել տայ քեզ յամենայն,

Եւ դարձեալ՝ Մաւտ է քեզ,

Յորժամ եւ կամիս՝ կարող գտանել:

Բ

Այս Սողոմոնի յուսոյ աղերսանք իմոյս առեալ տիպ,

Քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ, որքան զնա ինձ զուգաշաւիդ.

Երբեմն՝ որդի, ապա՝ ատելի,

Երբեմն՝ միջնորդ խաղաղութեան Աստուծոյ ժողովրդեանն,

Եւ յետոյ՝ խտրոց որոշման բազում խռովութեան,

Երբեմն՝ արէնք կենաց կացեալ,

Եւ յետոյ՝ մուրհակ մահու հաստատեալ,

Ձերկնաւորին պաշտաւն ընդոտնեալ,

Եւ զաւտարին անուն ծանուցեալ,

Անպատճառ ացտող, անկարաւտ զրկող, անսովելի գող,

Գրգեալ տրտնջող, փափկացեալ փախստական,

Սեղանանենզ սարտուցեալ, անպատասխանի վնասապարտ,

Քաղցրասնոյց հայիոյիչ, զաւակ հայրատեաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կտակարանացն մատնիչ, Մովսեսի չարախաւս, մոռացող երախտեացն,
Իմաստուն սիւալական, ամենագէտ յանցաւոր,
Ամաւթապարտ զղջացեալ, տարակուսեալ աշխարող,
Աղաչաւոր կռապաշտեալ, յամրային դարձաւոր,
Կեղակարծ ընկալեալ, կասկածաւոր հաշտութիւն,
Յապայս յիշատակ, յերկբայս փրկութիւն,
Չաւատալի գիւտ, ի մասնէ մնացուած,
Խարդաւանեալ գերի, կիսակտուր պրծեալ, կամաւոր անձնամատն,
Տմարդի յոփացեալ, Բազմավրէպ հանճարեղ:
Ի յընթացս Բանից երկեակ որոշմանց՝
Ամենայն ուրեք Բանս արկեալ ողբոց եւ ձաղանաց,
Մեծ պարսաւ եւ փոքր գովեստ՝
Իբր ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի,
Երգիծանութիւն խառնեալ ընդ աշխար.
Բան նորա՝ թելադիր Բարգաւաճութեան ամենայն հասակի,
Եւ խոտորումն նորին՝ ի շրթունս բնաւից
Թառանչ թախծութեան ողորմելիս իմն ազդեալ:

Գ
Չարմանամ, վհատիմ՝ տարակուսեալ ապշութեամբ,
Ձի թէ նա այնքան գթեաց, ինձ զի՞նչ պատահեցէ.
Ձիա՞ ընդ անկաւ ամբարձեալն,
Ձիա՞ ընդ սասանեցաւ հաստատեալն,
Ձիա՞ ընդ կործանեցաւ կառուցեալն,
Ի՞բր ատարացաւ ծանուցեալն,
Ձիա՞ ընդ զակատեցաւ զաւակն ընտրութեան,
Ձիա՞ ընդ սրացաւ մերձաւորն,
Ձիա՞ ընդ աղաւտացաւ փայլեցեալն,
Ձիա՞ ընդ պատանդեցաւ ազատեալն,
Ձիա՞ ընդ անարիինեցաւ ուսուցիչն,
Ձիա՞ ընդ նուաղեցաւ հոչակեալն,
Ձիա՞ ընդ անարգեցաւ փառաւորն,
Ձիա՞ ընդ փոքրկացաւ մեծատունն,
Ձիա՞ ընդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն,
Ձիա՞ ընդ ամբարհաւաճեցաւ ընտրողն,
Ձիա՞ ընդ ունայնացաւ պատարունն,
Ձիա՞ ընդ կտրեաց զովստն, որ ընդ Բարձրելոյն:
Պատկառեմ ասել, թէ՛ եւ ընդ սանդարամետականին կապեցաւ.
Ձի՞ կայր նորա եւ կռոց,
Ուստի՞ սէրն ընդ պատկերաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Վասն է՞ր կամքն ընդ խտրանաց:
Զիա՞ ըդ ոչ յիշեցաւ յանդիմանութիւնն Սամուելի առ Սաւուղ եղեալ.
Հմայք, ասէ, մեղք են, եւ ցաւս եւ աշխատութիւն անձ թերափ ի վերայ:
Զիա՞ ըդ ոչ հայրենի յանդիմանութիւնն.
Կուռք, ասէ, հեթանոսաց դէւք եւ անշունչք են,-
Եւ նման նոցա լիցին պաշտաւնայք նոցա:
Տէր միայն անձեր գնոսա,
Մովսէս նախագրեալ յառաջաձայն ձաղանաւք սաստիկս իմն ամբաստանէ.
Ոչ էր ընդ նոսա, ասէ, աստուածս ատարոտիս,-
Զոր ոչ ճանաչէին հարք նոցա:
Դ
Ո՞ւր է մահամատոյց այլագնեայ արձանն Փագովրայ,
Ո՞ւր՝ տգեղն եւ անպանծալին սիդոնացւոց իգական ամենանգով ձուլածոյն,
Ո՞ւր՝ կանացի կերպին անգրելին խայտառակութիւն զագիր տեսակին,
Որով ամաւթոյ մարգարէքն զանասնաւրէն դիմեցումն անխտրաբար
Յանուն չարութեան անժուժկալ դիւին՝ անաստուածաբար ձաննեալ մոլէին:
Տարաւ զեութիւն բարեբաստութեանն,
Որ զնախնին որսաց ի կորուստ,
Յաղթեաց մեծութիւնն իմաստիցն առաւելութեան,
Գերեաց գոռոզութիւնն, յիմարեցոյց փափկութիւնն,
Վանեաց արծաթն ծառայեցուցիչ,
Յոգի դատեցաւ զայրն տաւնելի հին զէնն կործանողին,
Ի գրկացն Աստուծոյ հանեալ՝ ի յոտս ստամբակին զթեցոյց,
Մեռոյց մեղկութիւնն, թմբրեցոյց ծուլութիւնն,
Արբեցոյց շուայտութիւնն:
Ո՞վ դիւրապատիր մարմին երկրածին,
Որո՞վք ձայնարկութեամբք զքեզ աւաղեցից,
Քանզի ոչ տիրապէս առ նա հանդիպի ընդդիմաբանութիւնս,
Այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ վրիպելոց,
Վասն զի նովաւ է իմանալի,
Թէ անիրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ,
Եթէ ոչ Աստուծով դատեալ ընտրեսցի:
Որ զի թէ առ այս պայմանի յիմար ոք իցէ
Եւ ի հաստչին կամս յուսացի,
Ոչ եւս ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ:
Ե
Այլ քանզի սաստիկս եւ քստմնելիս ունի Սողոմոն
Զդարձին իւրոյ յիշատակարան՝ ինքնապարսաւն կշտամբութեամբ,
Իբր մեռեալ իսկապէս համայն աշխարհիս անձնասիրութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ձոր եթէ զիսկն ոք նկատեսցէ, Ունայնութեամբքն է իմանալի,
Այլ եւ ի մատեանս քահանայիցն եւ ի գիրս Աքիայ Սիլոնացոյ,
Յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն արտասուելիս իմն յեղանակէ.
Ձուր ջան, անաւգուտ վաստակ,
Անմիտ հետեւումն, անշահ արշաւանք,
Անկայուն երկք, աւտարին իմաստք,
Ոչնչից հոլովք, բամբասելի բերք,
Անյարմար վարկածք, սնոտի սերմանիք,
Աւագափուլ շինուածք, ապականացու ստացուածք,
Քամահանաց տաժանմունք, ինքնամարտ կռիւ,
Ընդ ոգոյ իւրում դատ,
Ընդունայնաթոյ քիրտն, վնասակար փափագ,
Կորստական շաւիղ, վրիպակ ճանապարհ,
Կործանական կրթութիւնք, մոլորապատիր վարժութիւնք,
Հանապագասխալ տեսութիւն, ակնայայրատ պչրութիւն,
Պոռնկակերտ կերպարան, ախտաբորբոք նիւթ,
Դժնէատեսիլ գոյն, յոգնատխուր գեղ,
Յովովամեղձ ծուխ, շոգի ցնդելի,
Վաճառ մերձ ի յառ, տաղաւար քակտելի,
Ընդվայր աղաղակ, անպատճառաւոր ծաղր,
Արհամարհելի ասպարէզ, անձնավաճառ գիր,
Սատակչական ելք, անաստուած մտածմունք,
Ստայաւղ ճառ, զայրացուցանող զրոյց,
Եպերանաց խճբիծք, իւելագարութեան խնդիր,
Ամաթանաց ցոյցք, խայտառականաց յայտնութիւնք,
Առակ ապառնեացն, ապաշաւանաց գործ,
Ընպահկանաց պատմութիւն, հեղգացելոց արինակ,
Խորխորատ ծածուկ,որս խաւարային,
Մահագուշակ վիհ, անյատակելի անդունդք,
Ուղեկցութիւն սպանողաց, յիմարութեան բարբաջմունք,
Դարանակալաց վայր, խարխուլ յարկ,
Շինուած սասանեալ, կամուրջ խախտեցեալ,
Երեւոյթ փախչելի, խաբող շողոքորթ, անոպայ մատնիչ,
Ընդդէմ բարձրելոյն հակառակութիւն:
Ջայս ամենայն մատունս բանից խոստովանական կանոնադրութիւն
Ի սիրտս բնաւից նախասերմանեաց ժողովոդս`
Կանոնադիր դարձելոց գոջման,
Որպէս զի մի՛ պարծեսցի ոք ի մարդկանէ՝
Բամբասաւորաւք զինուորեալ նետիւք

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զանձն եւ զընկերն խոցոտելով,
Քանզի կռապարիշտ է քողով ծածկեալն,
Որ զկերպարանսն միայն ունի
Եւ զոչ ախորժելիս ստեղծիչն կատարէ:
Զ
Եւ արդ, նա, որ ոչ այնքան մեղաւ, որքան զղջացաւ,
Մի՛ իսպառ պախարակեսցի, այլ յիշեսցի այրն այն ի բարի՝
Իբրեւ զհիմն յուսադրութեան ի տէրունի ոտսն դիմելոց,
Յորժամ հոգւովն էջ յայցելութիւն աստուածութեամբն անբաժանելեալ՝
Կենագործել զանդ խոստովանեալսն,
Զոր մեռեալքն ահա կենդանեացս անտարակոյս բերին աւետիս:
Ընդ որում մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ իմաստութեանն ոչ ժամանելոյ,
Ի մեղանացն մասն կարգեալ, բարեբանեալ մեծիդ պաղատիմ.
Լի՛ց զնուագդ իմ բանագրութիւն ի յերջանկին հանճարեղութիւն:
Նիւթեսցի՛ն ներկայիս հայցմունք ի բարգաւաճին յարգաւորութիւն՝
Ի գերաշխարան արքային աղերս,
Այցելութիւն խնդրո՛ցս դիցի քո ընտրեցեալ վեհ արքայորդոյն,
Զոր միաձնիդ արինակեցեր:
Յարեան կցորդութենէ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք.
Տո՛ւր փրկութիւն քոյոյ ծառային, ամենահնար, զարեղ, ահաւոր,
Ի ստեղծողիդ փառս աճեցուցեալ
Զանքաւելի մեղացն ջնջումն:
Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ ընդ ողորմեա՛լսն նորոգեսցես,
Որ ամենահամ, ախորժաճաշակ, բազմապաճոյճ առակագրութեամբ
Զաստուածութիւնդ քո քարոզեալ ի մատեան լուսագարդ կտակի,
Եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութեան՝
Խոստովանութեամբ մատչել առ քեզ, Հայր:
Քանզի ոչ հեռի յողորմութենէ առ այս ցոյց բանի է իմանալի,
Թէ անյուսութեանն կաթուած չէր անկեալ ի յեռանդն սրտին ըղձից,
Որ զճեպ զղջմանն փոքր ինչ կասեաց:
Է
Արդ, ի յուշ բերեալ զոր ի քեզ անճառելի բարեմասնութիւնք՝
Զգթութի՛ւն քո ողջունեսցես,
Որով զկոշկոճեալն ի բազում դարուց բամբասանաց քարաձգութեամբ՝
Երանութեա՛ն վերարժանացո,
Որ յոգնահոսան արտասուաց ելիւք
Զմէջ յատակի յարկին հեղեղեալ ապարանիցն իւր խրախճանութեան՝
Սաստկակսկիծն ապաշաւանաւք,
Հաւրն կրիցն գերագանցեաց՝ ողորմելի ոգւոյն հեծութեամբ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ձոր ի յաչաց Բանիդ քո արտասար,
Առ որ մերովս ի յիւրն ախտակրեաց,
Երկայնամիտդ ներողութեամբ միացուցեալ խառնեցե՛ս, գթած,
Եւ զանյարմարն առ նա կարծեցեալ զսաղմուսին բարեբանութիւն,
Ի փառս էակցի Որդւոյդ կնքելով,
Նովա՛ւ կեցուցես զնա քաղցրութեամբ ընդ աղքատս ժողովրդոց:
Չայս պուետիկոս ոմն բարեշնորհ արգահատէր ընդ Սողոմոնի՝
Ամենայնիւ վարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայնութեամբ,
Իբր կենդանեալք նովաւ ընդ նմին վասն նորին աղերսել առ քեզ,
Ձոր յաւելուած կարգիդ տնտեսէ:

Քանզի եւ Աւստացւոյն, ի նմանէ ստեղծեալն
Բազմահրաշաւորն մարգարէաճառն պատմագրութիւն,
Աստուածութեանն արդարացուցիչ զՍողոմոն ողորմեալ կարգէ,
Որ զի անպարսաւ է աղաւթելն, քան չարաբանելն վասն նորին:
Ը

Ձոր եւ ես մաղթեմ մեծ վստահութեամբ,
Նմանակից այսր հեծութեան,
Եւ զիմս ընդ նմին ընծայել գոչումն.
Ձի թէ կորուցես զմեզ՝ դատեալ ըստ գործոց,
Ոչ պակասին փառք քո, զի իրաւամբք քո ճանաչիս,
Իսկ եթէ գտցես, այնքան բարձրանաս,
Որքան մեծութեանդ քում վայել է,
Քանզի յաւէտ արինաբանելի ես դու երկրորդաւ՝ ողորմածութեամբ,
Քան նախահրաման սաստկութեամբն:

Դարձի՛ր, Տէր, դարձի՛ր քաղցրութեամբ ի խնամս զթութեան՝
Ձրի եւ ամենառատ պարգեւաւք սիրոյ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս
Համաշաւիդ տագնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի,
Ձեռն եղեալ փրկութեան՝ նորոգեցե՛ս վերստին՝
Քաւեալ եւ պատսպարեալ ի մեղսակործան խորտակմանէ:
Եւ քեզ միայնոյ՝ սկզբանդ եւ անսկզբանդ,
Ընդ սկզբանդ եւ սկզբնաւորիդ սկզբանց,
Սուրբ Երրորդութեանդ եւ միում աստուածութեանդ
Փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԽԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ արդ, մի՛ տիրեացեն անաւրէնութիւնք՝
Քում պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ վերնում,
Աստուած բոլորից լուսոյ,
Մի՛ կապտեացէ գոռոզն ապստամբ զգարդ փչմանդ շնորհի
Ի քո ստեղծեալս կերպէ,
Մի՛ թագաւորեացէ մեղքն խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի՝
Առ ի գրաւել զիս ի նոյն:
Չիք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս, բաց ի քէն, Քրիստոս,
Որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեան,
Որ բառնաս զկարիս մեղաց ամենակարդ բանիւ,
Որ արեամբդ քո ստացար եւ մարմնովդ կերակրեցեր,
Որ կարգեալ սահմանեցեր ուխտ կենաց անփոխադրելի,
Որ յոգի քո կնքեալ կցորդ քեզ գրելով՝
Հաւր քում մատուցեր ժառանգակցապէս,
Որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չարչարանաց՝
Առ նոյն բարերար աղաւթել համարձակեցեր,
Ստեղծիչ ամենից եւ կեանք:
Դու եւ Աստուած ամենայն հոգւոց,
Որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց, քան զամենայն գործոց քոց զիրաշս,
Ո՛չ զերկինս իւրովքն զարդոյք եւ հրեշտակացն պայծառութեամբք,
Ո՛չ զերկիրս եւ զմարդկութիւնս եւ որ առ նոսա են զարմանութիւնք,
Ո՛չ զսահման լայնութեան ծովու եւ որ ի նմա են եղելութիւնք,
Ո՛չ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ եւ որ ի նմա են անբաւութիւնք,-
Ո՛չ բարձրացար յաւրինամբբ աշտանեալք վեհիւք, որչափ առ իմս
կարեկցութիւն,
Յասելն քո, սուրբ մարգարէին, քաղցրութեանց յուսոյ բարութիւն.
Ո՛վ է Աստուած իբրեւ զիս կարող՝
Թողուլ միշտ զմեղս եւ ջնջել զանաւրէնութիւնս:
Ահա արդ ինկեալ են բանք քո, ողորմած, եւ խոստովանեալ՝ բարերարութիւնք,
Փառաւորեալ՝ խորք խորհրդոցդ, եւ երկրպագեալ՝ զեղմունք շնորհացդ:
Բ
Արդարեւ, ոչ որ բաւէ յեիցս թարգմանել խաւսիւք նիւթական լեզուի
Ի մասանց այտի քումդ գթութեանց, զոր առ իս ցուցեր, յաւրինիչ,
Քանզի եւ մեծ իսկ է զաւրութիւն զհնացեալն անդրէն նորոգել՝
Ըստ առաջնումն պայծառութեան, քան յանգոյից ստեղծագործել:
Եւ զի ոչ է քո տկարութիւն, որ զաւրութիւնդ եւ ամենայնի,
Առ որ բան քո միայն ազդեալ՝ զլրութիւն գործոցն զլիսաւորէ,
Ահա յարիցե՛ս փառաւոր լինել, բարեգործ,
Ի ստացուածս այս կրկին անյուսալի փրկութեանս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զի իրաւամբք ուխտի բարձրացի՛, հաստատուն եղեալ մեծապէս,
Աւրինաբան աւետեաց քոց ձայն՝ ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ,
Ողորմութեան լուսովդ ուղերձեալ,
Քան ի ճանապարհ ստեղծանելոյն:
Զի առ մինն արարիչ միայն ճանաչիս,
Իսկ առ միւսն առաջնով կոչմամբն՝ եւ երախտաւոր,
Ընդ կերպացուցելոյն՝ եւ քաւիչ,
Ընդ նորոգելոյն՝ եւ բարերար,
Ընդ հաստելոյն՝ եւ ողորմած,
Ընդ կազմելոյն՝ եւ հնարաւոր,
Ընդ յարիւնելոյն՝ եւ հեզ,
Ընդ նկարագրելոյն՝ ամենագաւր,
Ընդ առաջնորդելոյն՝ եւ լոյս,
Ընդ տածելոյն՝ հովիւ,
Ընդ դարմանելոյն՝ ինսամիչ,
Ընդ ողջ պահելոյն՝ բժիշկ,
Ընդ ձեռնկալութեանն՝ զաւրավար,
Ընդ անպարտութեանն՝ թագաւոր,
Ընդ արարչութեանն՝ քաղցր,
Ընդ ամենատուր պարգեւացն՝ առատ,
Ընդ միշտ անսալոյն՝ ներող,
Ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անոխակալ,
Ընդ կարեացս վշտակցելոյ՝ ծածկագէտ,
Ընդ յանձանձելոյ գրոցն՝ ապաւէն,
Ընդ գերունակ գորովոյն՝ Աստուած,
Ընդ անսպառ բարութեանն՝ աւրինեալ յամենայնի:
Գ

Արդ, որպէս ստեղծեր, մինչ ոչն իսկ էի,
Եւ ծանուցար ինձ գոյացուցիչ,
Եւ այժմ զհոգի մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ
Յարդարեա՛ անդրէն վերստին յանարատութիւն
Մաքուր սրբութեան նախնի լինելութեանն,
Զի բազմացի՛, առաւել աճեցուն եղեալ, յաճախ տուչութիւն
Անսահմանելի քոյդ սքանչելեաց նորոգ ներկայիս,
Քան զանցելոց հնոցն ստուերականաց:
Եւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս,
Որքան մտացս թելս ընթանայ զանբերելիսն յիշատակել,
Արդարացա՛յց յանուն քո, հզար:
Եւ ի պատմելս ինձէն զանձին իմոյ բիծ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ դու թողցե՛ս զամբարշտութիւն բազում մեղանաց խոստովանելոյս,
Հզար, ծածկատես, ամենափրկիչ,
Զի մի՛ ծայրագոյն լրութեամբ աւետեացս
Դարձեալ նախնումն կարատացայց՝
Երանելով սաղմոսին զշնորհաւք փրկեալսն մկրտութեամբն:
Եւ փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ՝
Ձեռն քո մխեսցի՛ յիս առաւելապէս այժմէն վերստին՝
Ծանրս առնելով զբեռն պարտեացս, քան զքաղցրութիւն պարգեւացոյ:
Այլ ազատեա՛ զիս արինաբանեալ Հոգովդ Սրբով,
Աղաչեմ զքեզ, Տէր ամենայնի, յարինաց մեղացն եւ մահու:
Քաւ լիցի, թէ անկցի ընդ տկարութեամբ սահմանաւ
Ճշմարտութեանդ ծագումն՝ իբրեւ զԳրոյն արինակ,
Քանզի ուր քաւութիւն է թագաւորեալ, վտարեալ են մեղք,
Եւ ի խրախոյս կենդանի բանիդ՝ ոչ է յուսահատութիւն,
Եւ ամբարձեալ քոյոցդ շնորհաց՝ հալածեալ են պարտիք,
Եւ մերձ գոլով ձեռինդ Աստուծոյ՝ ոչ գոյ անհնարութիւն,
Այլ ամենեւին յուսաւորութիւն, բովանդակապէս զաւրութիւն,
Անպարտելի կարողութիւն:
Քո է փրկութիւն, կենդանութիւն,
Նորոգութիւն, ողորմութիւն, միանգամայն եւ քաղցրութիւն,
Արքայութիւն, անեղծութիւն եւ փառք յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ Ծ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Այլ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ոգւոց փրկութիւն,
Եւ ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն,
Եւ կամ առանց արուսեկին նշուլից՝ արեւու երբէք քաղցրութիւն,
Այսպէս եւ ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութից
Եւ սոգտանաց անձին՝ քաւութիւն:
Զի զի՞նչ աւգուտ է քեզ մաքրութիւնդ,
Եթէ ընդ փարիսեցոյն դատեսցիս,
Եւ կամ զի՞նչ վնասեսցեն զիս պարտիքս,
Եթէ ընդ մաքսաւորին գովեցայց,
Եւ կամ ո՞ր ասի պարսաւեալ մարգարէն Յովել՝
Երիցս կրկնելով զանձինն եղկութիւն,
Եւ կամ զի՞նչ գուցէ սրբոյն դատաստան՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առ ի յիշատակ աւուրն մեծի,
Եւ կամ ի՞ քր արդեալք անմաքուր իմասցի շրթամբք Եսայի՝
Հեռին ի գործոց տանն Իսրայելի,
Եւ զիա՞ ըդ Աստուած պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝
Իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս առ Հայր աղաւթել,
Եւ կամ յո՞ քս թարգմանի առած առակին,
Թէ՛ Սիրտ իմաստնոյն՝ ի տան սգոյ,
Եւ սիրտ անմտին՝ ի տան ուրախութեան:
Զի որ զսխալելն Ադամայ անձին իւրում ոչ գրեացէ
Եւ զմեղս ամենից ինքեան ոչ համարեցցի,
Իբր երջանիկն արքայից՝ զհարցն,-
Կորոյս զիւրն արդարութիւն՝
Որպէս անախտակիր գոլ բնութեանս,
Եւ ոչ բերկրի սիրտ առ զուարթութիւն երեսաց
Աւետեալք յուսոյն, ըստ ասացելոյն,
Եթէ ոչ յառաքելոյն Քրիստոսի ուսեալ՝
Ամենայնիւ ահա ըստ Աստուծոյ տրտմեցցի:
Բ
Արդ, ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանաւր,
Խրատն հին՝ նորոգ ընկալեալ հոգեւոր հանճարեղին,
Զոր Տէրն իսկ երկրորդեաց,
Երթալ նստել ոչ յառաջին բարձին հպարտից
Ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ ժողովելոց,
Ուստի Դաւիթ եւ Երեմիա,
Ուխտիւ կանոնի սահման հաստատեալ, հրաժարեցուցին,-
Այլ ընդ գոջացեալսն սրտիւ, պատկառեալսն մեղաւք
Եւ ի դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահիւ հատուցմանն՝
Յետնոցն հաւասարեալ աստէն ի յերկրի կամաւ խոնարհութեան,
Ուստի բարձրեալն Աստուած պարարեալ բերկրի,
Որով ընդ նախադասեալսն ի բազմականսն երանութեան
Համարձակեցայց թէ՛ ես եւ թէ՛ նա՝ հետեւեալ սովիմբ:
Առ որ զերծեալ ի բամբասանաց բանի մարգարէին,
Որ ի վէսս ոմանս ակնարկի.
Մի՛ յիս, ասէ, մերձենար. մաքուր եմ, եւ ո՞վ զիս տեսանիցէ,-
Այլ զանկշիռն խոնարհութիւն երջանկին Դաւթի ինձ նպաստ առեալ՝
Ասել ընդ նմին. Ես իբր զանասուն համարեցայ՝
Հերքեալ ի զգայութենէ, եւ հասին չարիք ինձ շուրջանակի,
Եւ նէխեցան եւ փտեցան վերք իմ ի յանզգամիս անբժշկութիւն:
Եւ զայլոց ոմանց ընտրելոց ի յԱտորեստանի՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զկամաւորն կշտամբութիւն մեղապարտութեան անձանցն անարատից,
Ընդ որս եւ զԵզրի մեծի քահանայի զասելն եւ ինձէն առեալ բարբառիմ,
Թէ՛ Եւ ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ ի վեր առ քեզ Աստուած:

Գ

Արդ, ես՝ ճշգրիտ պատկեր ամենայն երկրի,
Զիմս խառնեալ ընդ նոցին պարտիս
Եւ ի նոցայոցն զառ իս դառնութիւն կրկին առաւելեալ,
Նոքաւք հեծեծեցից,
Թէպէտ եւ չէ ինչ պիտոյ գարշութեան գունոյ
Դարձեալ տգեղութիւն:

Ահա արդ մեղայ,
Զի անմտութեամբ գործեցի զոչ հաճոյսն քո՝
Բազմաւք սխալեալ յանցաւորութեամբք:
Նայեա՛ յիս, գթած,
Որպէս երբեմն յուրացութեանն ըմբռնեալ Պետրոս,
Զի յոյժ ունայնացայ:

Լուսաւորեա՛ ինձ զողորմութեանդ քո ճառագայթ,
Ամենեւին բարեբարութիւն,
Զի ընկալեալ զաւրհնութիւն քո, Տէր,
Արդարացայց, կեցից եւ մաքուր եղէց
Յանաստեղծիցն քո՝ իմոց լկողաց:
Չունիմ համարձակութիւն
Զմեղապարտ ձեռինս հաստուած առ քեզ տարածանել,
Մինչեւ մատուցես զաւրհնեալդ քո զաջ՝
Ի նորոգութիւն դատապարտելոյս:

Արդ, յաղթեա՛ վերստին իմում յամառութեան քոյին հեզութեամբդ՝
Առ իս ժամանեալ մարդասիրապէս,
Եւ զամենայնն յամենայնի ամենայնի քո կարողութեամբդ
Զառաջին չարիսն, միջնովքն եւ վերջնականաւքն, թո՛ղ ինձ,
Հնարաւոր անհասից Քրիստոս թագաւոր լուսոյն արդարոց:

Դ

Չեմ արժանի յիշել զանուն քո ւրհնեալ,
Զի վնասակար եմ բարեգործիդ մահու հարուածոց՝
Առ կնիքն, առ շնորհն, առ փշումն,
Առ պարգեւն, առ աւանդն, առ ձիրն,
Առ անունն, առ որդեգրութիւնն, առ պատիւն արքայական,
Առ պատկերն, առ դրոշմն, առ աւծումն,
Առ ճոխութիւնն, առ համարձակութիւնն, առ ընտանութիւնն,
Առ կեանսն, առ լոյսն, առ երանութիւնն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առ յոյսն, առ փառսն, առ անխոնարհելի բարձրութիւնն,
Առ պսակն անկապտելի, առ խոստմունս ծածկեցելոցն,
Որ քեւ, Տէր Քրիստոս, բազմաւք աւետարանեցաւ
Ինձ՝ յամառելոյս իժիս եւ քարբիս,
Ունկնախից եւ լսելափակ անլուր ականջացս,
Որ միշտ յառաւելութեան քումդ բարութեան,
Յոգնապատիկ յաւետ քան զայն չարիքն իմ յաճախեալ՝
Իսպառ կործանեցին, մերժեալ ի կենաց՝ ընդ մահ կապեցին՝
Ծառայ կարգեալ ապականութեան:

Ե

Եւ արդ, դու միայն իրաւակշիռ եւ ճշմարտադատ բարերար,
Աւրինեալդ ի գթութեան, մեղայ քեզ, անաւրիներացայ, անիրաւեցայ,
Վասն որոյ եւ եղծայ, զեղծայ, յանցեայ, ամբարշտեցայ
Եւ ոչ լուայ խոստովանեալ եւ երկրպագեալ գովեալ քո բանիդ:
Որ դու իսկ երեւեցար անձառելեաւ քո սիրովդ,
Զոր գրելն իսկ մեծ է, եւ նշանակելն՝ սարսափելի,
Քեզ արդարութիւն եւ փառք եւ մշտնջենաւոր գովութիւն,
Եւ ինձ՝ պատկառեցելոյս ի քէն, խնամակալ,
Քաւութիւն եւ ողորմութիւն եւ բժշկութիւն,
Աւգնութիւն եւ պահպանութիւն սրտի եւ ոգւոյ,
Բարեբանեալդ յամենայնի յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾՍ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, առ երկրածի՞ն՝ ոք պաղատեցայց այրս մահացու ամենապատիր,
Եթէ ընդունայն է աղաղակելն,
Առ մահկանացո՞ւ բանական,
Եթէ սուտ իցէ փրկութիւնն առ յուսոյն վստահութիւն,
Առ մա՞րդ ոք եղծական,
Եթէ ընդ տկարութեան բանին՝ եւ նանիր է զարութիւնն,
Առ իշխա՞նս երկրաւոր զահից,
Եթէ անցաւոր է ընդ ինքեանս եւ իւրեանցն բարութիւն,
Առ եղբա՞յր ոք հարազատ,
Եթէ կարաւտ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն,
Առ հա՞յրն իմ երկրաւոր,
Եթէ պակասեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նուագութեանն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առ մա՞յրն իմ, որ երկնեաց,
Եթէ կասեցան գթութիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեանն,
Առ թագաւորութի՞ւնս աշխարհի արդեալք,
Որք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն, քան զկենագործելն,-
Այլ առ քեզ, բարերար Աստուած, արհնեալ ի բարձունս,
Որ կենդանի ես եւ զկենդանութիւն տաս ամենայնի,
Որ եւ յետ վախճանին զարեւս անեղծապէս նորոգել:
Բ

Որ եթէ փախնումք ի քէն՝ դու զկնի ընթանաս,
Եթէ տկարանամք՝ զարացուցանես,
Եթէ վրիպիմք՝ շաւիղ դիւրութեան ուղղես,
Եթէ պատկառեմք՝ քաջալերես,
Եթէ ախտանամք յանձն եւ ի մարմին՝ բժշկես,
Եթէ գարշանամք մեղաւք՝ մաքրես,
Եթէ ստեմք՝ քո ճշմարտութեամբդ արդարացուցանես,
Եթէ յանդունդս ներքինս սուզեալ գլորիցիմք՝ յերկինս ցուցանես,
Եթէ ի կամաց մերոց ոչ դառնամք՝ դու դարձուցանես,
Եթէ մեղանչեմք՝ ողբաս,
Եթէ արդարանամք՝ ժպտիս,
Եթէ ատարանամք՝ սգաս,
Եթէ մերձենամք՝ տանես,
Եթէ տամք՝ ընդունիս,
Եթէ յամբանամք՝ երկայնամտես,
Եթէ մեք ժխտեմք՝ դու առատապէս շնորհեալ ընձեռես,
Եթէ լքանիմք՝ տրտմիս,
Եթէ արիանամք՝ խնդաս:
Գ

Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն արինաբան, հրաշաւորական
Զվիատելոյս զսիրտ սփոփե
Եւ մեծ յոյս կենաց աւետարանէ՝ առ փրկութեանն հանդէս,
Որ յաղթականն է դիւաց եւ տարակոյս՝ բանսարկուին,
Որ իբր զխաչին տէրունի նշան բարեբախտ, պանծալի, սքանչելափառ,
Անխոնարհելի՝ բարձրութեամբ լուսոյ
Եւ անպարտելի՝ վերնոյն զարութեամբ,
Կանգնեալ է ախոյեան անվանական
Եւ անշարժական ամենայնի յաւիտենական՝
Ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեանն Բելիարայ,
Որ ունի յինքեան գանձս հոգեւոր աւգտից գիտողաց մտաց՝
Ընծայեալս զպարտումն մահու եւ զլուծումն մեղաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ յոյսս կրկինս յերկուս յաւիտեանս,
Եւ գնորոգումն խոստման անեղծութեան արդարոցն,
Կանոնս բարեհրաւէրս եւ կենդանատուրս, գրեալս հոգւովն Աստուծոյ,
Որպէս ամենայն իսկ երգ սաղմոսացն,
Մաքուր սրտից է տեսանելի,
Կտակ կենաց՝ մարդկան նկարեալ:
Դ
Զի թէ ի նախնումն տկար կերպարանն
Զայս աւետիս եւ վստահութիւն ընդգոգեալ ունէր՝
Կործանման մահու նախաժաման մեծ աւետագիր
Եւ կեանս երկնակրանս, վերնակենցադս, միշտ անճառելիս,
Եւ այն՝ ջնջական գիրն եւ յեղանակաւոր արիւնակն,
Եւ պաշտանն՝ դատապարտիչ վիատութեան յանցաւորացն,
Եւ խափանելի՝ կտակն երկրային,
Եւ տկար՝ հաշտարարութիւն միջնորդացն,
Եւ թերութիւն՝ բանից մաղթողացն:
Որ զի թէ Մանասէի փրկութիւնն խոստովանելի է անդուստ վկայեալ՝
Յետ այնքանեաց մեղանաց անբժշկականաց,
Որ արեամբն արդարոց ելից
Զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք հայրենի,
Ըստ մարգարեագիր անսուտ պատմութեանն,
Որ եւ զմեծն իսկ տեսանողաց՝
Բազմերախտիս ձեռնկալութեան խնամողարէնն պաշտպանութեանն,
Նախնակերտ յարկին տեսչութեան, մանկավարժ ինքեան եւ նախնի,
Մեքենայի մահու սոցեաց,
Ի յերկուս մասունս խզեալ՝ դժնդակ տանջանաւք մաշեաց,
Իբր խորհրդով ապստամբութեան՝ զյուսոյն փրկանակ կտրեալ:
Առ որով զչար յաւելուածն մոլեգնական՝
Զքրեական վերնամարտութիւնն ի բարձրեալն յանդգնութիւն,
Քանզի ոչ պատկառեաց երբէք
Զստեղծողին պատիւ եւ զանուն յիւրաբնակ խորանէն մերժել,
Հալածեալ զԱստուծոյ հոգին՝
Բելիարայ զանձն դաւանեաց:
Քանզի զնոյն տաճար տիրական՝
Խնկարկութեան հաստողին սահման,
Հոչակաւորն երկրի տեսարան,
Զսարսափելին ազանց սրբարան,
Ուր տեսիլք հրեշտակականք եւ աստուածային հրաման յաղթողականք
Լուսաւորապէս յայտնութեամբ ազդեալ երեւէին,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զայն վայր երկնանման, ահաւոր, սքանչելատես,
Քեւանայ ումեմն քառադիմակի նախանձարկու պատկերի
Աւերածոյն անապատի պաշտանատեղ զարշելի
Եւ դիւաճենճեր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց,
Զրկեալ զարքայն երկնաւոր ի յարքայականն կայից,
Զամենահարուստն՝ ունայն ի ստացուածոց իւրոց,
Զտանուտերն՝ անհանգիստ եւ թափառական տատանեալ,
Բէեղզեբուղայ ձեղուն նկարեալ,
Եւ զանունն ահեղ վտարանդի արարեալ,
Գերի տարեալ զաւանդ գովելոյն,
Ողբալի զողորմածին մասն նուազեցուցեալ,
Աղուեսուն փոքու ապարանք զսրահն լուսոյ կարգեալ,
Եւ բնաւից ունողին եւ ոչ գլխոյն տաղաւար յիւրայոցն եղեալ,
Հատեալ զցանկ հզարին՝ բախտից հմայից
Զսեղանն մեծախորհուրդ արեանն սրակման երեւեցուցեալ,
Լայնեալ հետս բազումս ընթացելոց ի գայթակղութիւն
Հովիւ կորստեան հաւտին սատակման՝
Մոլորութեան բուռն վարդապետ,
Եւ այն՝ զիտութեամբ կրանիցն արինաց,
Հայր ունելով զմեծն Եզեկիա՝ զնմանակիցն Դաւթի:
Ե
Այնքան ստացեալ գտմունս չարեաց, որ եւ զԱստուծոյ պատիւն,
Որ զարքայութեանն փառս ընծայեաց նմա, հայիոյեալ եւ թշնամանեալ
Եւ զաղաթկերացն բազմութիւն սուսերաւ մահու խողխողեալ,
Ընտանի դաւաճան, մերձաւոր վատնիչ,
Հարագատ սատակիչ, կցորդակից սպանող:
Առ Աստուած ոչ գոյր դառնալ, զի ուրացեալ էր զնա,
ԶԱբրահամ ոչ էր յիշել, զի խորթացեալ էր ի նմանէ,
Իսահակաւ ոչ էր աղաթել, զի նզովեալ էր ի նմանէ,
Իսրայելի ոչ էր պարծել,
Զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծախորհուրդն շնորհի,
Զդաւթեան երգ ոչ էր նուագել, զի կշտամբիչ էր նորին,
Ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ, զի պղծեալ էր զնա,
Ի տապանակն աստուածագիծ ոչ էր ապաւինել,
Զի ընդ զարշութեան ձուլածուին էր փոխանակեալ,
Առ Մովսէս ոչ էր կարդալ, զի անքաւելի էր պարտիքն, որ առ նա,
Առ Ահարոն ոչ գոյր աղաչել, զի վնասապարտ էր առ նա,
Առ մերձաւոր մարգարէիցն գունդ ոչ էր դիմել, զի սպանող էր նոցա:
Եւ նորա քաւութիւն մեղաց

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ արքայութիւն թագաւորութեան
Վերստին պարգեւեալ տուաւ,
Զի քեզ, բարերար, բազմացուցես եւ կարգեսցես
Զգովեստս անճառս եւ անլռելիս
Ի յազգս տոհմից եւ ի դարս ժամանակաց,
Եւ զդուռն յուսոյն մտից անփակելի պահեսցես՝
Ի փառս քոյդ բարձրութեան
Եւ ի փրկութիւն դատապարտելոյս,
Անմահութեանց պարգեւաց տուիչ Քրիստոս,
Գովեալ յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾԲ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Աւրհնեալ տիրաբար ի քումդ էութեան,
Անսահմանելի եւ անփոխադրելի, իսկապէս բարի, պաշտան խնկելի
Եւ երջանկութիւն խոստովանելի ամենայն երկրի,
Երկայն յուսոյ ամենապատրաստ տեսութիւն, գթած, ողորմած,
Որ ոչ պահես ռիս բազմութեան ամաց մեղանաց՝ քթթել մի ական,
Որ հրաշաւորս, զարմանալիս, գեր քան զամենայն ազիսս նախնեացն,
Անսահման առաւելութեամբ կրկին ընդ միոյ հաճեցար հեղուլ
Զողորմութեան վերնահոս վտակս ամենախնկաւորս՝
Ի շնորհաբաշխութեանս նորումս:
Եւ զանդուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին անձկութեան
Նշողիցն աղաւտականաց չափով զիտութեանցն, ըստ Սողոմոնի,
Եւ իւր իսկ նմին եւ ինձ ընդ նորին
Բացեր, ընդարձակեցեր թշուառացելումս զառագաստն անջրպետարան
Ելիցն ողորմութեան ձրի պարգեւացն աստուածականաց:
Զոր ընդ մէջ իմն մասնաւորաբ աւետաւոր յիշատակաց
Եւ ի հնումն զայսր տպաւորութիւն արինակաւ նկարագրեր՝
ԶԹԴարձարութիւն առ իս, եւ ես դառնամ առ ձեզ,
Եւ՝ Յորժամ դարձցիս եւ հառաչեսցես, յայնժամ կեցցես:

Բ

Նա զի եւ զաղջամղջին սէութիւն գունոյն
Փոխարկել ի ձեան պայծառութիւն,
Եւ զարանցն արեամբ ներկելոցն՝
Յեղանակել ի պատահումն գեղման,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ըստ Եսայեայ եւ Չաքարիայ,
Եւ ի մէջ բարկութեանն՝ դարձեալ զոյգ զողորմութիւն,
Քանզի անապատանալ քաղաքացն Իսրայելի եւ դարձեալ բնակիլ,
Եւ ճանապարհացն ամայի լինել ի չգոյէ մարդկան եւ անդրէն հետեւիլ,
Եւ լքանիլ ի սովոյն ոգւով եւ դարձեալ զաւրանալ ձեռամբ,
Եւ գնալ Աստուծոյ ի տեղի իւր զայրացմամբ եւ դառնալ ողորմութեամբ,
Ըստ ներողութեան՝ զելսն եւ ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն՝ կրկին
պաշտպանութիւն,
Եւ ի սրտին խռովութեան՝ յուզումն խնամոց գթութեան:

Գ

Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի,
Որ զարհնեալդ քո գալստեան
Չազատարարդ հրաման կանխաւ ազդէին,
Եւ զոր չէ բանիւ նիւթեղէն լեզուի
Ընդ թիւ արկանել վասն անբաւութեան,
Փոքունք են եւ նուազունք
Աւրինակք եւ նմանութիւնք հինք եւ ժամանակաւորք
Առ աւետեացդ քո յայտնութիւն
Եւ խաչիդ փրկագործութիւն:
Որ յամենայն վայրի կառուցեր
Զխորանն վկայութեան արեան քո ուխտի,
Որ մեծաբարբառ միշտ աղաղակէ,
Քան զդատակնիք մահուն Հաբելի,
Զյաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի,
Կեանս կրկինս եւ անմահականս՝
Շնորհաց, մկրտութեան, յարութեան, նորոգութեան՝
Առ քեզ ընտանութեան, ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ միութեան,
Քաւութեան, ազատութեան, լուսաւորութեան,
Մշտնջենաւոր մաքրութեան, իսկապէս երանութեան,
Ընդ վերնայնոցն կցորդութեան, անկապուտ փառաց,
Ի շրթունս մեր ձայնիւ բարձրելոյն
Հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք:
Եւ զոր ահաւորն է ասել, կարգեմ աստանաւոր,
Յիշատակ եղեալ մեծիդ երախտեաց՝
Աստուած իսկ լինել ընտրութեամբ շնորհին
Եւ ընդ հաստողիդ միանալ՝ տէրունի մարմնոյդ ճաշակմամբ
Եւ ընդ լուսոյդ կենաց խառնութեամբ,
Զոր կատարումն երջանիկ խոստման,
Ըստ Պաւղոսի բանին, ոչ ունէր Աւրէնն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Այլ դու, փրկութիւն, եկիր հայրենիդ քո հարստութեամբ,
Արարեր եւ կատարեցեր զյուսոյն յերկարաձգութիւն,
Որ առ քեզ պահեալ անհամառատելի, քաւիչ ամենայնի:
Եւ քեզ փա՛ռք ընդ Հաւր քում,
Ի գովեստ բարեբանութեան Հոգւոյդ քո Սրբոյ
Յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Տէր, տէր զաւրութեանց, բոլորից գոյից թագաւոր,
Աւրինաբանեալ ողորմութիւն, Աստուած ամենեցուն,
Որ յաղթես սահմանի լայնատարած ընդարձակութեան,
Ամենայն անբաւութեանց դու ես որքանութիւն,
Մինչ զի կարծրն քեզ հոսանուտ է, եւ լոյծն քեզ պնդակազմ,
Եւ չիք քո իր անհնարաւորական, յաղթող զաւրութիւն ահեղ,
Հուրն ցաւդ իմն է գովական, եւ անձրեւն՝ բոց կիզանողական:
Զքարն բաւես ցուցանել կերպարան ազդման,
Եւ զբանականն դնես անխաւս եւ անշունչ արձան,
Զպարտաւորն ողորպեալ պատուական առնես,
Եւ զկարծեցեալն մաքուր՝ իրաւամբք քննեալ դատիս,
Զմատուցեալն ի մահ՝ բերկրութեամբ բարեաց արձակես,
Եւ զամաչեցեալն՝ զուարթ տեսութեամբ աւծեալ դարձուցանես,
Կանգնես զմատնեալն խաղբից գլորման
Եւ զսասանեալն՝ ի վստահութիւն վիմին հաստատես,
Զախտացեալն բազմահառաչ՝ երջանիկ կարգես,
Եւ զյառաջատեալն դարձեալ անդրէն յետս նահանջես:
Եւ յորժամ սպառին առ ի մէնջ բարիքն,
Զառաւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես,
Քանզի վասն քո գիտես թողուլ զմեղս եւ ջնջել զանարեւնութիւնս,
Եւ քաւիչ լինել անիրաւութեանց եւ զմեղս մեր ոչ յիշատակել,
Ըստ Եսայեայ եւ Երեմիայ:

Բ

Այլ առ շնորհ նորոգ փրկութեանս
Բազմաւք գոհաբանութեամբ հետեւեալ՝
Ի յաճախութիւն անբաւիցն
Լռեալ առ սմին իսկոյն կարկեցայ.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անապատ բարիսդ
Որ ի քէն առ իմ յամառս թշուառութիւն,
Քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից,
Յարմարեալ դարձեալ ի նիւթս բանիս`
Զտառ ողբերգութեան այսր մատենի
Լցից թախծութեամբք եւ հեծեծանաւք:
Այլ առեալ խառնեցից, ի տուողիդ հաճութիւն,
Ընդ ցաւոցն` զդէղն,
Ընդ վիհատութեանն` զխրախոյսն,
Ընդ յուսահատութեանն` զիշատակդ անուան հաստողիդ,
Ընդ տխրութեանն` զսփոփանադ,
Ընդ իմումս դառնութեան` զքաղցրութիւն կենարարիդ,
Ընդ պատիժ արինին` զշնորհն,
Ընդ պարտս անիծիցն` զազատարար արինութիւնդ,
Ընդ մարմնոյ մահուն` զամենայնիւ նորոգութիւնդ:
Գ
Հաւատամ հզարիդ բանի, ուստի վկայեմ,
Լո՛ւր լռութեան սրտիս, Տէր Յիսուս,
Որ հնչումն է առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ:
Որ մարմնակից եւ պատկերակից մեր եղեալ,
Եւ քահանայապետապէս անարինակդ զարինակին խորտակեալ զլուծ,
Ընդ զենման մահու անասնոցն, բարեբանեալ մարմնոյդ նուիրմամբ
Անմահապէս միշտ մատուցանիս եւ աննուագաբար քաւութիւն շնորհես
Ոչ սակաւամեղիցն միայն,
Այլ եւ որոց հատեալ է ակնկալութիւն առ ելս կենաց:
Զի ո՞րքան զարե մարմնոց անդամոց առ մեղս կենդանութիւն,
Թէ եւ բիրուց ամաց ունիցի յերկարաձգութիւն,
Յորժամ, Աստուածդ բոլորեցուն, վասն սորին կամաւ եւ յաւժարութեամբ
Զենումն ընկալեալ, մահու համբերես` բաշխեալ ի քաւութիւն:
Զի ոչ եթէ, մաքրութեանդ աղբիւր,
Պարտական գոս մահու յարըստարե կատարիլն,
Այլ կամաւք քովք, Հոգւոյդ գործակցութեամբ,
Ի հաճութիւն Հար եւ ի մեր հաշտութիւն` ցանկ մատուցանիս:
Իսկ եթէ, ամենիցդ Աստուած անքնին,
Իմովս վասն իմ առ իմ փրկութիւն, ի դէմս իմ,
Իբր թէ ընդ քոյդ էութեան ես իցեմ
Մարմնով պարունակողիդ կցորդ միացեալ,
Եւ դու, բարերար, յաղագս իմ ի յիմս կերպի,
Փոխանակեալ ընդ իմում պարտեաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ մահ ընկալեալ անպարտո՛ղ՝
Զմահապարտիս վնասուց պատուհաս,
Եւ ի յիմ անուն յանցաւորապէս,
Որպէս թէ կամաւ ընդ քեզ եւ կրիցեմ,
Բազումս մեռեալ՝ եւ մնաս կենդանի,
Ոչ ուրացողացն ձեռաւք, այլ դաւանողացն հաւատովք
Աստուածապէս նուիրեալ եւ ի մասունս անհատս բաշխեալ:
Դ
Ասէր ոմն ողորբաւոր՝ չաւատալեացն պաշտանատար,
Մեծ ինչ եւ անկշռելի առ սմին դատէր՝
Անյարմարագիր անձին յուսադիր.
Հաւատամ զփառս եւ զերջանկութիւն,
Քան թէ մարտիրոսութեամբ իսկ,
Թող թէ ուղղութեամբ իմս թշուառութեան,
Յանցաւոր մարմնիս վախճան ընդունել:
Իսկ զանճառութիւն խորհրդոյս այսու դիտեցի.
Դաւանէր իսկոյն, որ զի եւ մաքրոցն անձինք
Առանց նուիրման այսր յիշատակի
Չեւ են իսկապէս կատարեալք իսպառ,
Եթէ ոչ ընդ այս հրաշակերտութիւն մեծութեան հոգւով խառնեսցին:
Ապա թէ՛ Մեղաւորիս մասին կրկին մատուցար բաժին,- ասելով՝
Յուսայր, իբրեւ այն թէ՛ Ես ինքն եղեր ճշմարտի՛ւ՝
Գրաւեալ զիմս դաժանութիւն ընդ քում համեղութեան,
Պատարագեալ քոյինանիւթ զանգուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ:
Այսու ամենայնիւ, ի վերնատանն նախանուէր բարեշնորհութեան,
Անհնարաւոր ախտիցն ճարակ,
Զմարմին եւ զարիւն իւր բաշխեաց ի քաւութիւն,
Ի վեր կարծեցուցանէր,
Քան զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ:
Յուսոյս արինակ յարգաւորութեամբ գրել զիս ի փառս,
Այսմ փրկանաւք հաւատալի երեւեցուցանէր,
Քան թէ քաւելոյ եւ ողորմելոյ եւ շնորհելոյ,
Որչափ աստուածականիդ առ մարդ զարութիւն.
Եւ տիրական աստուածախառն մարմնոյն կամաւորական նուիրումն՝
Առ անասնական սպանդին մատուցումն,
Եւ անմահն՝ առ մահկանացուս,
Լոյսն ահաւոր՝ առ ստուերայինս,
Յալիտենականն, քան զանցաւորս,
Բարձրեալն, քան զերկրաւորս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անստեղծն, քան զեղականս,
Բարին իսկութեամբ, քան զթիրեալս բնութեամբ,
Մանաւանդ զի իւր է կամելն եւ իւր՝ կենագործելն,
Արհնութեանն առիթ, քան զանիծիցս պատճառ:
Ե
Արդ, տո՛ւր խոցելոյս ի սիրտ եւ յոգի, աղաչեմ, գթած,
Զառ ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղդ կենաց,
Մատի՛ր քաղցրութեամբ առ ախտացեալս մեղաւք,
Քաւեա՛ ի պարտեաց, ամենակատար բաւականութիւն:
Իսկ առ ի յինէն այս է ճշմարիտ եւ անխաբելի կերպարան բանի,
Որ զի հաստիչդ ամենից ի սուրբս բնակեա,
Եւ ըստ տարագու սերմանն եւ հնձելն է իրաւացի,
Ըստ ճշմարիտ բանին Պաւղոսի,
Եւ աչացաւացն ի տապ արեւու ոչ է զաւրութիւն:
Այլ դու, բարերար, հաստիչ յոչէից,
Յարգես յաւէտ իսկապէս համայն եւ զդաւանելն զքեզ՝
Բաւական առ կենդանութիւն,
Եւ ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ աւրինի,
Այլ յաղթես, մանաւանդ թէ իսկեւ զկապ կանոնի,
Եւ դու մնաս պայման աւետեաց
Համարէն յանցաւորաց տարակուսելոց:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով,
Փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԾԴ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Եւ արդ, յամենայնի առ ամենայն ակնկալութիւն քո է ողորմութիւն,
Սկզբնալոյսդ աչաց տեսանելեաց եւ սրտի իմաստից Յիսուս,
Քո է բարերարութիւն, կեանք եւ անմահութիւն:
Դա՛րձ առ իս զթութեամբ եւ հանդերձեացե՛ս
Դառնալ առ քեզ ինձ կրկին բերկրութեամբ,
Զի առանց քոց կամաց ոչ ունիմ լինել նորոգ փոփոխեալ,
Եւ եթէ ոչ կամք քո գթացին,
Ոչ զաւրեմ փրկիլ մահու պարտականս,
Եւ եթէ ոչ կառավարդ յարդարեացես պատրաստել ինձ
Հետս ճանապարհի, որ առ քեզ բերէ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Վիհ է ինձ խորոց յաջմէ եւ յահեկէ:

Բ

Ահա ո՛չ պարծիմ ամենայն իրաւք նախատեալս,

Ո՛չ պանծամ դարովեալս,

Ո՛չ խրոխտանամ լքեալս,

Ո՛չ մեծաբանեմ պապանձեալս,

Ո՛չ ըմբոստանամ ձաղեալս,

Ո՛չ երջանկանամ եղկելիս,

Ո՛չ արդարանամ ամբարիշտս:

Զի ո՛չ երբէք հարթ ընթանայ երիվար առանց սանձակալի,

Եւ ո՛չ նաւ համբառնայ հանդէպ առանց ուղղչի,

Եւ ո՛չ արաւր կշիռ ինչ գործէ առանց մաճակալի,

Եւ ո՛չ երկուորեակք լծոցն ի ճահ ճեմեսցին առանց եզողի,

Ո՛չ ամպ վերաչուէ առանց հողմոյ,

Ո՛չ աստեղք ցնդին եւ կամ գումարին առաից ժամանակի,

Ո՛չ արեգակն փոխաբերեալ ուր շրջանակի առանց տարրական աւոյոյ,

Եւ ո՛չ ես, նոքաւք հանդերձ՝ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնարկութեան:

Զի դու միայն ես տուիչ կենաց բանականաց

Եւ ինամիչ՝ կարգաց հոլովման արարածոց,

Եւ ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին,

Եւ դու ձայնես բարբառ ինդալից աւետեաց հնչման

Յականջս լսելութեան ամենայն հասակի.

Եկա՛յք ի հանգիստ իմ, բնաւին աշխատեալք,

Եւ ես մաքրեցից զձեզ ի պարտեաց:

Գ

Իսկ զի՞նչ աւգուտ ի լուացմանէն,

Եթէ կրկնակի զազրացայց,

Եւ կամ ո՞ր աւգուտ ի ճաշակմանէն,

Եթէ գեհենին մատնեցայց,

Եւ կամ զիա՞րդ յԱբրահամ պարծեցայց,

Խորթացեալս ի գործոց նորին,

Որդիս գարշութեան հաւր ամովրհացոյ

Եւ մաւր քետացոյ կամ քանանացոյ,

Ըստ մարգարէին, որ առ իս յանկաւոր ձայնի:

Ժառանգս մերժելի եթովպացի

Եւ ոչ սենեկին Սառայի,

Ըստ տեսանողին առ իս առածի:

Եղբայրս Շամրնի եւ կամ Գոմորայ,

Համբակս անլուաց եւ անաղելի՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Խակակութիւնս պորտոյն խակութեան Ոռղայ եւ Ուղիբայ,
Ըստ Եզեկիելի կրկնանախատն կշտամբութեան:

Դ

Եւ քանզի ի ծուփս բազմավտանգս
Ալէտանջ հողմոյ սաստկապէս զգուեալ,
Ուժգին լլկանաք իսպառ տագնապամբ ի ծովին՝
Փոխեալ ընկեցեալ ի վտակն վայրենական ողորիչ,
Առ որս զմատունս ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ,
Իբր ի հոսանաց բռնութեան զարնանազայր գետոց
Արտաձգեալ յակամայ ընթացս ողորմագին գլորման,
Զրակուլ, ոգեսպառ պղտորարբութեամբ,
Դաժանահոտ, սկախառն, մամռարմատ, խառնախոռի,
Մահաբեր երկամբք վանեալ,
Ըստ որոց յուղիսիցն հեղեղիցին հեղձուցեալ,-
Այսու առակաւ եւ ես՝ եղկելիս.

Խաւսին՝ եւ ոչ իմանամ,

Գոչեն՝ եւ ոչ ինչ լսեմ,

Բարբառին՝ եւ ոչ զարթնանամ,

Հնչեն՝ եւ ոչ փոխադրիմ,

Փողեն՝ եւ ոչ գումարիմ,

Վիրաւորիմ՝ եւ ոչ եւս զգամ,

Կռոցն զարշոթեան նմանեալ՝

Թափուր յազդմանէ բարեաց իմաստից:

Արդարեւ չար առաւել յաւէտ իսկապէս,

Քան զարինակդ ճշմարտութիւնս, ատելի եւ մեղադրելի

Եւ ատենին Քրիստոսի արժանապէս մատնելի:

Ե

Եւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ

Աստեացս պարտեաց զայս կտակ թողի՝ որոց ընթեռնուն,

Իմովս բանի առ Աստուած կարդալ հանապազորդութեամբ,-

Այս կացցէ սահման յանձնառական խոստովանութեան

Մշտնջենաւոր ձայնարկու առաջի քո, ամենակալ,

Զոր գիրդ՝ ընդ մարմնոյս, եւ բանդ՝ ընդ հոգւոյս

Զանսահմանելիդ միշտ թախանձեցէ,

Իբր յանեղծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս ի յիմոյս ձայնէ,

Բարեգութ, մարդասէր, արինեա լ յալիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾԵ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ վասն զի սլացեալ ոգւոյս թեւալք
Ի թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան՝
Եղի ի կշիռս իմանալեացս մտաց,
Ոչ գտի համեմատ զոք ինձ պարտաւոր,
Եւ առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբան ի յերգ ինձ առի՝
Դառն կշտամբութեան գաւազանաւոր գործավար.
Ո՞վ յարիցէ ընդ իս ի չարիս հաւասարել յանաւրէնութիւնս:
Եւ քանզի այս ըստ սմին մասին կնքեցաւ
Եւ ճշմարտեցաւ առ այրս մահու,
Եւ ես վկայեմ կրկին հաստատեալ,
Առ այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ իսպառ,
Քան իմովս բանիւ բազմաց տարագրիլ,
Թերեւս սովիմք առ այսու արդէք եւ ինձ շնորհեսցես՝
Շնորհողիս զպարտիս իմոցն:

Բ

Եւ արդ, զի՞նչ քեզ աղերս հաճոյական ի յայսմ եւ ի սոյն
Եւ ծուխ անուշից ընդունելի ինկոց մատուցից,
Գովեալ թագաւոր երկնաւոր Քրիստոս,
Եթէ ոչ զառ ի յինէն անիծեալսն արհնել աղաւթեմ,
Զկապեալսն արձակել, ազատել զդատապարտեալսն,
Բարեգործել զնգովեալսն, պսակել զթշնամանեալսն,
Սփոփել զտրտմեցեալսն, դարմանել զխորտակեալսն,
Խնամել զսարտուցեալսն, պատսպարել զնենգեալսն,
Զվիրաւորեալսն ի մարմին՝ յոգի բժշկել:
Եթէ արհնութեան բանիւ առ ոք մատուցայ՝ լուիցե՛ս,
Իսկ եթէ անիծիք՝ մի՛ հայեսցիս ընդունել, գթած:

Գ

Ես՝ տառապեալս ամենաթշուառ,
Ի վերջին սպասաւորութեան մաղթանաց այսր մատենի,
Ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝
Փակեալ առ ի քէն զանիծիցն դժնդակ ըղձիցն չարաշուք ձայն,
Եւ դժնէից նենգողացն իմոց՝
Ընդ բարիսն ի բոլոր սրտէ հաշտութեան արգահատեցի,
Վասն որոց եւ ծունր պաղատանաց կրկնեցի:
Ո՛րչափ դու ինձ, ահա յայց ելեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առաւել ողորմեսցիս ըստ քոյդ մեծութեան,
Գովեալ ինամակալ, կեանքդ՝ մահացուիս,
Հգարդդ՝ տկարիս, ամենակարդ՝ վարանելոյս,
Իմաստութեանդ աղբիւր՝ յիմարիս եւ թմբրելոյս:
Քանզի յաւետ սխալեալ անկայ,
Իբրեւ զողողակ մթային ոչ ընտելական,
Ի խաղբս մահու անզգայապէս,
Չիմացայ զկորուստն, չգիտացի զորոզայթն,
Չտեսի զըմբռնող որսոյն ծածուկ մեքենայս,
Չկարծեցի զխաբումն կերպարանաց կեղծաւոր վարմին,
Չնկատեցի զգայթակղութիւնն շուրջանակի,
Չշաւշափեցի զպատանդիչ զցանցարկ կարթին:
Ժամանեցին ինձ չարիք,
Եւ ես ոչ կարացի ճանաչել, ըստ սաղմոսողին:

Դ
Քանզի եւ որպէս իմաստակի ումեմն արտաքնոյ
Բարւոք թուեցաւ չար ասել զմահ՝ առ չիմանալոյն պատճառի,
Եւ ես վկայեմ իմովս բանիւ.
Քանզի իբր զանզգայ պաճարս անասնոց՝
Մեռանիմք, եւ ոչ զարհուրիմք,
Կորնչիմք, եւ ոչ հիանամք,
Թաղեցեալ լինիմք, եւ ոչ խոնարհիմք,
Տարագրիմք, եւ ոչ տագնապիմք,
Եղծանիմք, եւ ոչ զղջանամք,
Մաշիմք, եւ ոչ մտառեմք,
Պակասիմք, եւ ոչ պատրաստիմք,
Գնամք, եւ ոչ զգուշանամք,
Գերիմք, եւ ոչ եւս զգամք:

Ե
Իսկ հանգիստ ասել երջանկին Յոբայ զվախճան մարդոյ,
Եւ ես խոստովանիմ զտոյն ընդ սրբոյն,
Եթէ ոչ ունէի զբեռն աշխատութեան մահացու զործոց ստանձնեալ,
Մանաւանդ զի որոզայթն՝ գաղտնի,
Եւ հնարադիրն՝ աներեւակի,
Տարր ժամանակիս՝ յանէից,
Անցեալն՝ անյայտ, եւ ապառնին՝ կարծողական,
Ես՝ անհամբեր, եւ բնութիւն՝ թերահաւատ,
Ոտք՝ անհաստատք, եւ միտք՝ ցնդեալք,
Կիրք՝ հարկաւորք, եւ բարք՝ անժուժկալք,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մարմին՝ մեղսամակարդ, եւ յաւժարութիւն՝ երկրասէր,
Դիմամարտութիւն՝ տնկակից, եւ խառնութիւն՝ ներհակական,
Բնակութիւն՝ կաւեղէն, եւ անձրեւք՝ ուժգնակիք,
Կարիք՝ անթուելիք եւ պատահարք՝ ամենագրաւք,
Միտք՝ չարախնամք, եւ տենչմունք՝ բարիատեացք,
Կեանք՝ առաւրեայք, եւ զմբաղք՝ սակաւաւորք,
Խարմունք՝ յիմարութեան, եւ խաղալիք՝ տղայականք,
Աշխատութիւնք՝ ընդունայնք, եւ վայելմունք՝ երազականք,
Համբարք՝ ոչնչից, եւ պահեստք՝ հողմոց,
Նմանութիւնք՝ ստուերաց, եւ կերպարանք՝ ծիծաղելիք:
Քանզի իբրեւ եկն եհաս պատուիրանն,
Ըստ պաւղոսեան բանին,
Անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան,
Մեղքն կենդանացան՝ յանդիմանեալ յարդարութեանցն,
Եւ ես մահացայ կենացն եւ կենդանացայ կորստեանն:
Զ

Գողացան աստարք՝ չարին գումարք, զստացուածս սրտիս իմաստից,
Ըստ Գրոյն կանխաբանութեան,
Որով եկն եհաս իսկոյն աստանաւր իմաստութեան ինձ նուազանալ,
Ըստ առակողին, եւ առաւելով ոչ բարւոյ ցանկութիւն:
Ոչ յառեցի զակն ոգւոյս ի գլուխն իմ կենաց Քրիստոս,
Որով ընդ ուղիղն հետեւեցայց,
Քանզի կամելով ուժգինս ընթանալ՝ ընկլայ սաստկապէս,
Յանչափն ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի,
Ի մեծագոյնն ամբառնալ՝ աստուստ զլորեցայ,
Յերկնային ուղւոյն՝ անդնդոց մատնեցայ,
Ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ վնասեցայ,
Յանարատն պահիլ՝ մանր խորտակեցայ,
Կարծելով ընդ ահեակն մրցիլ՝ յաջն գրեցի,
Ի զերկրորդն խուզել՝ զնախնին կորուսի,
Ի խնդիր սակաւուն՝ ի կարեւորացն զրկեցայ,
Ի յուխտին պահել՝ դաշինն դրժեցի,
Առ սովորութեանն կտրիլ՝ կորուսիչս գտի,
Ի փոքունցն փախուցեալ՝ մեծամեծացն մատնեցայ,
Զոր ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝
Զարաչար դատախազ անձին կարգեցի:
Յորոց փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զաւրեսցես՝
Կենաց մատուցեալ զընծայեալս մահու հոգիս,
Զի դու, Տէր Յիսուս, ճանաչիս միայն բարերար,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անսահման փառաք ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ
Աւրինեա՛ լ յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Իսկ գառիթսն մահու դիպուածս

Դժոխարմատ ծառոյս դառնութեան պտուղք՝

Ընտանիք թշնամիք, հարազատք հակառակք եւ որդիք դաւաճանողք,

Ստորագրեցելովք մասամբքդ նշանակեցից՝

Գրեալ յանուանէ, որ են այտքիկ,

Սիրտս նանրախորհուրդ, բերանս չարախաւս,

Ակնս յայրատատես, ականջս վրիպալուր,

Ձեռնս մահաձիգ, երիկամունքս անփորձ,

Ոտնս մոլորաշաւիդ, ընթացքս աներկիւղ,

Հետք խոտորնակ, շունչ ծխախառն,

Գնացք խաւարային, գոյութիւն լերդի վիմական,

Խորհուրդ ծորեալ, կամք անկայուն,

Չար անփոփոխ, բարեմասնութիւն սասանեալ,

Անձն տարագիր, աւանդ վաճառեալ,

Գազան վիրաւոր, թռչուն նետահար,

Փախստական քարավէժ, ըմբռնեցեալ վնասապարտ,

Աւազակ ծովակուր, զինուոր նենգաւոր,

Մարտիկ անպատրաստ, սպառազէն անժուժկալ,

Մշակ հեղգացեալ, աղաւթական անխրախոյս,

Բեմական ստորնաքարշ, քահանայ անկնդրուկ,

Աւրինական աննուէր, դպիր կշտամբեալ,

Իմաստակ իւելագար, ճարտասան անճոռնի,

Կերպ անպատկառ, դէմք անամաւթ, երես լպրշեալ,

Գոյն անհամբոյր, տիպ տմարդի, գեղ ծանակեալ,

Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ գարշեցեալ,

Այգի գաղձաւոր, որթ որդնահար,

Պարտէզ փշաբեր, հասկ ուտճահալ,

Մեղր ի մկանց ճարակեալ,

Անպատսպար անկեալ, սնապարծ յուսահատ,

Անհամոզելի նգով, անհաշտական բաժանեալ,

Ունայնաբան շաղակրատ, պաճարամիտ գոռոզ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անասնաւրէն ապիրատ, դժոխային ազահ, աներասան յանդուզն,
Մոլեզնութիւն անաստուած, ձեռնաձգութիւն սպանող,
Տատասկացան երկրագործ, երջանկութիւն եղկելի,
Մեծութիւն վատթարեալ, վայելչութիւն անշքեալ, կարողութիւն տկարացեալ,
Բարձրութիւն խոնարհեալ, փառաւորութիւն ընդոտնեալ,
Պատուիրանազանցութիւն յարակայ, սխալանք ինքնակամ,
Մատակարար կամակոր, խորհրդակից նենգաւոր, բարեկամ հատուածեալ,
Հագարապետ գողամիտ, մերձաւոր կծծի,
Բաշխող ժլատ, վերատեսուչ կարկամ,
Ոգի անախտակիր, իղձք անսէր,
Բարք ատեցող, աղիք անզթականք,
Գնացք անխոհեմ, աներեւոյթք վնասեալք,
Ծածուկք անիծեալք, դիպուածք թշնամանեալք,
Վաճառական վատնիչ, շահարար շուայտեալ,
Պաշտանեայ արբեցող, գանձուց ոստիկան երկմիտ,
Պատգամաւոր բանսարկու, դոնապան քնէած.
Աղքատ հպարտ, մեծատուն ժխտող,
Դիւանապետ անաւրէն, պահապան մատնիչ, բնակակից չարախաւս,
Սուրհանդակ անժաման, թղթաբեր պարտաւոր,
Առաքեալ խռովարար, միջնորդ անիմաստ,
Արքայ արտալած, թագաւոր թարմատար, կայսր ոգեկործան,
Իշխան տիրադաւ, զաւրավար զրկող,
Դատաւոր ակնառու, ռամիկ ինքնագործ,
Նախատողի՝ ծաղր, սիրելոյ՝ աշխար,
Բանագրի՝ դարով, յանդիմանչի՝ դատախազութիւն:
Քանզի եւ ի վեհագունիցդ կոչմանց էր ուրեք արդէք, զի էի,
Իսկ ի վատթարականացդ մասանց՝ եկն երբեմն եհաս, զի եղէ:
Արդ, այսքան վնասակարութիւնք խարդախութեանց յաճախագունից,
Յորոց յոմանց խաբեցայ իբրեւ գլիմար,
Եւ յոմանց տիրեցայ իբրեւ զտկար՝
Կամաւ մատնեալ զիս ինքն մահու:
Բ
Արդ, զո՞րս ի վերագրելոցդ մասանց՝
Քեզ ատելեաց եւ իմ կորուսչաց,
Ի սպաս պաշտաման քեզ ընծայեցից.
Զո՞րպիսիս ապականութեամբ պարագրեալս՝
Ամենասուրբդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից,
Եւ կամ ո՞րքանեալք երկայնատութեամբք
Համբերեցես այսքանեաց պարտուց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՞րքան ներես, ո՞րպես լռեսցես.

Զիհա՞րդ իսկ անսայցես, ի՞բր ոչ մատնեսցես

Հարուածոց գանից զարժանիս սատակման մահու:

Արդ, այսոցիկ աննշոյլ մթութեանց հոգոց խաւարի

Ողորմութեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցես՝

Բժշկել, քաւել եւ կենագործել,

Զաւրեղութիւն անվթարելի:

Եւ քեզ փառք յամենայնի:

Ամէն:

ԲԱՆ ԾԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Քրիստոս Աստուած, անուն ահաւոր, մեծութեան տեսակ,

Անքնին բարձրութեան պատկեր, անսահման զարութիւն,

Կերպարան փրկութեան լուսոյ, պաշտպան կենաց,

Դուռն արքայութեան վերնում հանգստեանն,

Ճանապարհ հանդարտութեան,

Ապաւինութիւն նորոգ եւ անտխրական երանութեան,

Ամենակալ ինքնիշխանութիւն բոլոր էականութեան,

Արհնութեան կոչումն, աւետեաց ձայն,

Բերկրութեան բարբառ, անմահութեան դեղ,

Որդի անճառ Աստուծոյ միոյ.

Որ ինձ անհնարինն է, քեզ դիւրին է,

Որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է,

Որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է,

Որ եղկելոյս՝ ինձ ծածկեցեալն է,

Քումդ երանութեան մերձաւոր է,

Որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է,

Որ ինձ անկշռելին է, քումդ անճառութեան չափեալ է,

Որ ինձ յուսահատութեանն է, քեզ սփոփանաց է,

Որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է,

Որ ինձ հեծութեանն է, քեզ խնդութեան է,

Որ ինձ ծանունք են, քեզ թերթեւագոյնք են,

Որ ինձ եղծեալն է, քումդ զաւրեղութեան գրեցեալ է,

Որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբռնեալ է,

Որ ինձ անճառն է, քեզ համարեալ է,

Որ ինձ մոռայն է, քեզ ճառագայթ է,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որ ինձ անթին է, արհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է,
Որ ինձ սուկալին է, քեզ հեշտալի է,
Որ ինձ փախչելին է, քեզ վանելի է,
Որ ինձ անմատոյցն է, քեզ դիրահերքելի է,
Որ ինձ մահաբերն է, քումդ էականութեան գարութեան
Ընդ ոչ գոյսն համարեալ է:

Բ

Այլ դու, ողորմած Աստուած բոլորից, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Եւ այսմ գարես առ ելիցն հնար, եթէ գթասցիս:
Վասն անուան փառաց մեծութեան Հար քոյ արհնելոյ,
Վասն կամաց գթութեան Հոգւոյդ քոյ Սրբոյ
Տե՛ս ի տաժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութիւն
Եւ ի խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութիւն:
Նայեա՛ ի բնութեանս ամենապատաղ խակութիւն
Եւ պարգեւեա՛ բժշկութիւն վիրացս
Եւ հնարաւորութիւն՝ կորստեանս,
Զերծումն՝ բազմամասնեայ մահուս
Եւ շաւիղ կենաց՝ ապականելոյս,
Նորոգութիւն՝ եղծմանս
Եւ մուտք յուսոյ՝ ամբարշտելոյս:
Եթէ ես զաննմանն ինձ կամս ցուցի,
Ո՞րչափ առաւել դու՝ զբնաւորականսդ քո
Զընտանի բարերարութիւնսդ,
Եթէ ի փշոց պտուղ ընծայեցաւ քաղցրութեան,
Ո՞րչափ առաւել ի ծառոյդ կենաց՝ ճաշակ անմահութեան,
Եթէ ես իմոցն ասելեաց ողորմութիւն մաղթեցի,
Դու քոյոյս զիս՝ որ ոչ կրկին մատուցես, հզար,
Յաննուագդ առատութենէ:

Գ

Արդ, տե՛ս ի քոյդ մեծութիւն, բարձրեալ,
Նայեցեալ ի յիմս փոքրկութիւն,
Ընկա՛լ զսակաւ խոստովանութիւնս անհամար մեղացս,
Որ զբնան համայն տեսանես:
Եւ որպէս զՎիմին գթել ոչ գրեցեր,
Եւ զաւագոյս փոքու սասանել մի՛ համարեցիս,
Եւ իբրեւ զԴաւթին ընդ մեղայն ասել
Իսկոյն անցուցեր զպատիժ պարտուցն,
Եւ առ իմ ձայնիս հեծութիւն
Զնոյն գործեցես երկայնմտութիւն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որ տաս ամենեցուն առատապէս անաչառութեամբ՝
Որպէս յաղթող բարի, բազմիմաստ,
Եւ ոչ նախատես զյետնեալ ստրուկս՝
Որպէս ողորմած եւ ամենաստեղծ:
Ստացի՛ր վերստին եւ մի՛ կորուսաներ
Զբուծեալս արեամբ քո, զթած,
Զի քո է փրկութիւն, եւ ի քէն է քաւութիւն,
Եւ քեզ վայել է փառք յամենայնի յաւիտեանս:
Ամէն:
ԲԱՆ ԾԸ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
Ա
Աւրինեալ Տէր Յիսուս ընդ Հար՝
Ի կամս հաճութեան Հոգւոյդ քո Սրբոյ,
Եւ արինեալք ամենայն առ ի յարինելոյդ արինեցան,
Աւրինեալ միայն Որդի արինելոյ,
Զիք իմ թագաւոր իշխեցող շնչոյս, բաց ի քէն, Քրիստոս:
Այս է արինութիւն Յակոբայ, ասէ Եսայի,
Յորժամ բարձից զմեղս նորա:
Արդ, ողորմեա՛ց ինձ, Տէր բարեգութ,
Ըստ նախնիդ քո սովորութեան
Եւ արինեա՛ զանաւթս քո բանական,
Ըստ ձայնին Դաւթի եւ ըստ Մովսէսի,
Զի բանիւդ քո փրկութեան ժամանեալ՝
Հասից քաւութեան՝ արինեալ առ ի քէն:
Աստուածապէս ինձ հրաշագործեա՛,
Ողորմած արքայ երկնաւոր,
Որպէս անկելոցն ի բազմաժամանակեայ մահճացն իշտիս՝
Ժողովեցելոցն ի սրահին Բեթհեզդայ,
Յորոց մի էր եւ կրկին թերահաւատն,
Երից տասանց եւ ութի միոյ ամաւք ախտացեալ յաւիցն լուծմամբ,
Որում ոչ անխայեցեր զբժշկութեանն ձեռնտութիւն՝
Իբր գիտելով զանբոյժ չարութիւնն,
Որ նիթեացն քեզ յաւուր մատնութեան
Դառն գիշերին տիրամարտութեան՝
Երախտաւորիդ, մեծիդ եւ բարերարիդ:
Բ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որ թեպէտ կանխաւ իմն զգուշացուցեր,
Թէ՛ Մի՛ մեղանչեր, զի մի՛ կրկնեսցին կրկին քեզ չարիք,-
Ոչինչ վերջացաւ լինել ձեռներեց
Սկզբնաւոր անհամբուրելի՝ դատողացն զքեզ ի խաչին:
Եւ դու այնպիսոյ անյարիւր ջատուկ,
Մահու ծնկեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար,
Անճառ բարութիւն, սխրալի մարդասիրութիւն,
Սարսափելի ներողութիւն, սոսկալի երկայնմտութիւն,
Անբաւելի քաղցրութիւն, փառատրելի հեզութիւն:
Որ միշտ յաղթիս ի գթութենէ, եւ ոչ թշնամանիս,
Պարտիս յողորմութենէ, եւ ոչ պարսաւիս,
Բռնադատիս ի մարդասիրութենէ, եւ ոչ անգոսնիս,
Հարկիս ի բարութենէ, եւ ոչ հայիոյիս,
Ստիպիս ի սիրոյ, եւ ոչ բամբասիս,
Պաղատիս դարձին իմ առ քեզ, եւ ոչ ձանձրանաս,
Արագէս զկնի ապերասանիս, եւ ոչ լքանիս,
Չայնես չլսողիս, եւ ոչ սրտմտիս,
Փութաս մեղկելոյս, եւ ոչ խափանիս:
Առ չարս ես բարի, առ ամենապարտս ես ներող,
Առ մեղաւորս ես քաւիչ, առ խաւարեալս ես լոյս,
Առ մահացեալս ես կեանք:

Գ

Այս են գիրք ամենայն հոգեշունչ աւգտակարութեան,
Որ յաճախս ծնանին երկնաւոր պտուղս անճառս եւ զարմանալիս:
Ասա՛ եւ ինձ՝ թշուառացելումս, աւրինեալ ամենապարգեւ.
Արի ա՛ռ զմահիճս իշտեացող մեղաց ի վայր կործանմանդ
Եւ հետեւեալ ժամանեա՛ յանդորր հանգիստ անաշխատ կենացդ:
Խզեսցե՛ս ամենակարող սուսերաւ բանիդ հրամանի՝
Ձերիզապնդեալ մահազգեստս պարփակութիւն դժոխագնեայ կապանացս,
Եւ լո՛յժ ինձ զհանգոյցս իւեղողականս ոգեպահանջ սաստկութեանս՝
Առաքելով զարժանաւորս մահու յազատութիւնն վերին անանց բերկրութեանն
Կենսաբեր եւ աստուածային քո բանիդ:
Մի՛ տակաւ տակաւ ազդեսցես եւ մի՛ ար ի յար յերկարաձգեսցես,
Չի մի՛ ստուար ծանրութիւն բեռանցս մեղաց
Տիրեսցէ թիկանցս ազդերաց
Եւ կործանեալ զիս կորացուցէ՛ հայել ի դժոխս,
Եւ ուժգնակի գոռոզ բռնութեամբ
Անպարապ հոգեւորական զինուն արարեալ՝ մահու ծառայեցուցէ:
Այլ աւգնեա՛ ինձ, բարի վշտակից, հեծութեան կարեացս մահու երկանց՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Առեալ յինէն զփայտ սատակմանն, որպէս երբեմն յուսոյ պահակին,
Որով կառուցես զվայելչականն յաղթանակի արի զաւրութեանն,
Պնդապէս հաւատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բեւեռել անսայթաքելի:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԾԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Հաւատամ եւ վկայեմ մտաց զիտութեամբ՝
Ի քէն ազդեցեալ ոգոյս իմաստիւ, ուշիւս տեսման,
Զի ըղձալի են քեզ, բարերար,
Աղաչանք մեղաւորաց, քան զինդրուածս արդարոց,
Զի մինն, զպարտութիւն անձինն յայտնեալ, շնորհիդ քո սպասէ,
Առ որ ծանուցեալ զբնութեանս չափ,
Եւ մեծ կշտամբիչ աստէն համբարձեալ
Ինքնոգոր մարտակից նմին իսկ ինքեան
Եւ դառն դարովիչ եւ ծածկատես դատախազ,-
Իսկ միւսն, յարդիւնս բարեացն իւրոց նայելով,
Յանձին հարեալ ձեռն վստահութեան,
Մոռանայ զսահման բնութեանն
Եւ պարզեաց, քան ողորմութեան, դիտեալ ակն ունի:
Վասն որոյ առ մինն անթիւ են ստեղծուածք ճառից,
Որ զողորմութեանցդ քո փողով բարբառոյ ազդէ,
Իսկ առ միւսն լռեալ են քոյդ, անքնին, ահաւոր եւ ամենախնամ,
Ամաչեմ ասել, թէ եւ երկրաւորիս գործոց պատմութիւն զքոյդ յառաջեալ:
Արդ, արի՛, Տէր, եւ մի՛ զաւրասցի, քան զքոյդ, աջ հողէղինի,
Մի՛ կշռեսցին ողորմութիւնք քո ընդ ջանից մարդկան:
Բ

Եւ արդ, առողջքն անդամաւք անկարաւտք են բժշկութեան,
Եւ տեսանողականքն աչաւք չունին պէտս առաջնորդի,
Եւ փարթամքն ընչիւք ոչ դեզերին առ դուրս լիոցն,
Եւ ամենայնիւ յղփացեալքն ոչ սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի,
Եւ սուրբքն վարուք ապենիազ են ողորմութեան:
Եւ արդ, ինձ զթասցիս ողորմել, բարձրեալ, երկնաւոր, հզար,
Ամենաստիտոր վարանեցելոյս:
Քանզի թէ էի իբրեւ զՅոր,
Ասէի զանձն իմ իբրեւ զնա արդար եւ անարատ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ էի իբրեւ զՄովսէս,
Ասէի վստահութեամբ զնորայսն՝
Ծանիցէ Տէր զայնոսիկ, որ իւրն են,
Թէ էի իբրեւ զԴաւիթ, ասէի՝
Արարի զիրաւունս եւ զարդարութիւն,
Եւ դարձեալ զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ՝
Զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում, մի՛ լուիցէ ինձ Տէր:
Թէ էի իբրեւ զԵղիա, ասէի զանձն իմ այր Աստուծոյ,
Թէ էի իբրեւ զԵրեմիա, զքոյդ ճշմարտութիւն յանձն արիւնակէի,
Թէ էի իբրեւ զԵզեկիա, պարծէի զբարութն եւ զիրաւացին՝
Գնացի առաջի քո արդարութեամբ,
Թէ էի իբրեւ զՊաւղոս, ասէի զիս բնակարան,
Ազդարան եւ ընդունարան Աստուծոյ բանին:

Գ
Այլ ես՝ անարէնս ի մէջ գիտութեան արիւնացն,
Ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել՝
Յարգանաւք բանից, իբրեւ զնոսա,
Եւ զբնաւին չարս, որպէս զբարիսն զայնոսիկ, առաջի քո յիշատակել,
Այլ եւ ոչ զամենուստ գոյիցս զբարեհոչակեալ անունդ, հզաւր,
Ամբարշտեալս լեզուով գովել:
Իսկ դու, առ ամենայն հնարս զաւրաւոր,
Մատո՛ ինձ ոգի փրկութեան,
Աջ պաշտպանութեան, ձեռն այցելութեան,
Հրաման բարութեան, լոյս ողորմութեան,
Բան նորոգութեան, պատճառ քաւութեան,
Գաւազան կենաց աւգնութեան:
Զի դու ես յոյս ապաւինութեան, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Արհնեալ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ Կ

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, որպէս զի ոչ վայել է արհնաբանութիւն ի բերան մեղաւորի,
Ի ճշմարիտն առակէ կանխաւ իսկ ուսայ,
Զիա՞ ըր յաւելից կրկնել զնոյն գովութիւն աղաչաւորս բազմապատկառ,
Որ հանապազ ընդունիմ անէծս ի սաղմոսիս բարեբաստութեան:
Զի ի՞բր երգեցից ինձ վտանգս եւ արձանացուցից նախատիսս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ի մերկութեանս գրկի փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից:
Զիա՞ ընդ ընդ Դաւթի համարձակեցայց ասել,
Թէ՛ Զատամունս մեղաւորաց փշրեսցես,
Զիա՞ ընդ դարձեալ, թէ՛ Մի՛ անաւրէնք բնակեցեն առաջի աչաց քոց,
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Դա՛տ արա ինձ, Տէր,
Ըստ արդարութեան քո, ըստ անբծութեան իմոյ, որ յիս:
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Կատարեսցին չարիք ի վերայ մեղաւորաց,
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի եւ չարի,-
Եւ զայլն, որ զկնի:
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Տեղացէ ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ, հուր եւ ծծումբ,
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Սատակէ Տէր զշրթունս նենգաւորս եւ զլեզուս մեծաբանս,
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Փորձեցեր զսիրտ իմ եւ ոչ գտեր անիրաւութիւն:
Զիա՞ ընդ զյաջորդն սմին, թէ՛ Ես պահեցի զճանապարհս խիստս,
Զիա՞ ընդ զեւսն, թէ՛ Ես արդարութեամբ երեւեցայց երեսաց քոց,
Զիա՞ ընդ, թէ՛ Եւ եւ եղեց անբիծ ընդ նմա,
Զիա՞ ընդ զմիւսն, թէ՛ Հատուցէ՛ ինձ Տէր
Ըստ արդարութեան իմում եւ ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց:
Զիա՞ ընդ անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝
Ասել ընդ սրբոյն, թէ՛ Լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ:
Զիա՞ ընդ ի մէջ նանրութեան զամբարշտացն աթոռս բամբասեցից,
Զիա՞ ընդ զերջանկին պարծանս թշուառացելումս կերպաւորեցից,
Թէ՛ Դա՛տ արա ինձ, Տէր, զի ես յանբծութեան իմում գնացի:
Զիա՞ ընդ ատարս ի բարեաց զիտողիդ գաղտնեաց արգահատեցից,
Թէ՛ Մի՛ համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ:
Զիա՞ ընդ ես ինքն գոլով՝ զայլս անիծեցից,
Թէ՛ Տո՛ւր նոցա, Տէր, ըստ գործս նոցա,-
Եւ ի կարգ բանին համարձակեցայց:
Բ
Քանզի թէ զյետինս բանիցն առաջնովքն աստանաւր եղից,
Կրկին ծանրանան ինձ ցաւք, եւ յաճախեսցեն դառնութիւնք:
Բայց ի շեղջեցելոցն արտասուաց դոյզն մի չափեալ՝
Բաւականացայց հանապազորդեան յանդիմանութեամբ
Սաղմոսարանին ընտանի ձայնին,
Որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ:
Առ որս եւ սպառուած քառասներորդի իններորդին հատուածի բանի
յանդիմանողի,
Զիս գարշեցուցեալ, հանապազ խայտառակե,
Խցեալ զբերանս ի փառաբանութենէ՝ եղկելի զանձն իմ ցուցանէ,
Աստուածային ձայնին դատախազեալ՝ յակնկալութենէ կենաց լքանէ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Միանգամայն եւ վիրգս մահու ինձ իբր ի պատնիշէ առաքէ:
Քանզի, թէ չար է անէծս առնուլ յաւտարէ,
Ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չարաչար:
Իսկ եթէ չառնուլ նախատինք ի մերձաւորաց արէնք են,
Ապա ի տեսողէն հայել զայտասիկ՝
Կրից արեան տաժանմունք, վիշտք աղէտից եւ խէթք մտաց:
Բայց թէ առ խոնարհութեան անձին իւրում մատնեսցի՝
Ձնեալ եւ կշտամբեալ անիծիւք ի լեզուէ իւրմէ,
Ի խոստովանեալ եւ յամենիշխան շրթանց բերանոյ վերնոյն արինեսցի,
Ձի ճշգրտեալ թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝
Ձիեստս կենացն ոչ լքանելով,
Սահմանան սիրոյ զպարտեացն արմատ կրճատեաց՝
Ոչ տիրեալ ի խարդաւանաց չարաբանողաց,
Ոչխար հաւտին Քրիստոսի գտաւ բժշկեալ՝
Դիմելով ի յաղն բուժիչ աղեացն արկածից:
Բայց եւս անբանական բարոյից է
Ասուն կենդանեաց ի մէջ դալարոց
Ծաղկածին վայրից կենաձիր բանից՝
Թմբրութեամբ մտաց ի յարաւտս մահու ճարակել:

Գ

Եւ արդ, քանզի իմ է առակս վերջին կշտամբողական,
Եւ առ իս ակնարկէ զդիպուածոցն չար պատահմունս,
Որ ինձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղմունս կիզանողականս հրոյ տոչորման՝
Հոսեալ ի յերկնուստ զգոյիւ գագաթանս՝ իմաստնարանի բազմակիս:
Քանզի զիա ընդ ի յարդիւնս ինձ աւգտից սաղմոսն եկեսցէ,
Յորժամ անպտուղ ի բազմերգութենէն լինիցիմ՝
Ոչ նուազել հոգւով, ըստ թելադրելոյն Պաւղոսի:
Ձիա ընդ ընդ մարգարէին եւս զտէրունին խառնեցից
Մեծս մեղաւորաց, նկունս պիտանեաց՝
Ասել ընդ սրբոյն, թէ՛ Ի բա՞ց կացէք յինէն
Ամենեքեան, որ գործէք զանարեւնութիւն:
Ձիա ընդ, ոչ ունելով ի բազմացն պատուիրանաց կատարեալ
Շնորհին եւ արինին, բարբառեցայց զերջանկին,
Որ նախ ինքն արար, զոր մեզ կանոնեաց,
Թէ՛ Քանզի ծառայս քո պահեցի զայս,-
Եւ որ զհետն գան ասացեալքն:
Ձիա ընդ թափուրս ի լրութենէ իմաստից կենաց
Ընդ երկիրդաժս տեառն արինեցից:
Ձիա ընդ ընդ մեծին մաղթանաց զիմս յաւդեցից,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ՛ Զմին խնդրեցի ի տեանէ՛
Զտեսիլ վայելչութեան նորա եւ զհրամանատրութիւն տաճարի նորա:
Զիա՛ ըդ ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեցից,
Յորժամ լսեմ, թէ՛ Ուղղոց վայել է արհնութիւն:
Զիա՛ ըդ շրթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝
Ասելով զկնի յովից առեալն,
Թէ՛ Երեսք Տեառն ի վերայ չարագործաց՝
Սատակել գլխատակս նոցա յերկրէ:
Զիա՛ ըդ զմիսն դարձեալ,
Թէ՛ Զարք վաղվաղակի սատակեցին,
Զիա՛ ըդ զկերպարանացն իմ նմանութիւն,
Թէ՛ Բազուկք ամպարշտաց խորտակեցին,
Զիա՛ ըդ սատակման ինձ պաղատեցայց,
Թէ՛ Ահա մեղաւորք կորիցեն:
Զիա՛ ըդ զբազմայածեան լեզուս ի յարհնեալս բան մխեցից,
Թէ՛ Ասացի պահել զճանապարհս իմ,
Զի մի՛ մեղայց լեզուս իմով:
Զիա՛ ըդ փշովք մեղաց հեղձեալս զանարատին պարծեցայց,
Թէ՛ Այլ զիս յանբծութեան իմում ընկալար:
Զիա՛ ըդ ես՝ մեղաւոր եւ կրկին պատժաւոր,
Զհանգունակիցսն դսրովեցից՝ ապրել ի նոցունց,
Թէ՛ Ի մարդոյ մեղաւորէ, նենգաւորէ փրկեա՛ զիս, Աստուած:
Դ
Զիա՛ ըդ, իբր ոչ կռապաշտեալ, անպատկառապէս պերճացայց
Ունայն պանծանաւք ասել ընդ Դաւթի՛
Միթէ մոռացեա՛ լ իցէ մեր զանուն Աստուծոյ
Կամ ձգեա՛ լ զձեռս ի մաղթանս աստար աստուածոց:
Քանզի որ ի մեղս զարշութեան խոնարհեցի,
Առաջի կայ նորին կառուցեալ առեալ ի պաշտան
Յաւսականացն, ախտարծարծիցն, պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝
Աստարտայ եւ Քոմովսայ եւ Մեղքոմայ արուարձանի
Եւ Թարահատայ թարմատարի, ընդ զագրոտեացն կանացեացն
Իջանդամիցն պատկառանք, անվերարկու ծանակութիւնք:
Ի բր ոչ պատկառեցից սովիմբ ասել ընդ նահատակին,
Որ զայս դիմագրաւութիւն առ բարին ունէր միշտ,
Թէ՛ Վասն քո մեռանիմք զարհանապագ,-
Եւ որ ի կարգին է սորին սաղմոս:
Ի՞բր յիմարս յարս եւ վատթարս ասել ժպրհիմ,
Թէ՛ Բերան իմ պատմեցէ զիմաստութիւն, եւ սիրտս՝ զհանճար:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի՞բր մարդելոյզ կերպարանաւոր՝
Զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցրուել մաղթեցից:
Ի՞բր զկրկին երկրորդեալսն մեծանունն բարութիւնս,
Թէ՛ Հաճոյ եղէց առաջի տեառն յերկրին կենդանեաց:
Զիա՞րդ ունողս անբաւից մեղաց զարդարոյն առեալ կարդացից,
Թէ՛ Ո՛չ մեղք իմ եւ ո՛չ յանցանք,
Առանց մեղաց ընթացայ եւ ուղիղ եղէ:
Զիա՞րդ զիս ինքն մատնեցից կորստեան՝ յասելն զայս բան,
Թէ՛ Մի՛ ողորմիր գործողացն զանաւրէնութիւն,
Զիա՞րդ թէ՛ Որպէս հալի մոմ առաջի հրոյ,
Այնպէս եւ մեղաւորք՝ յերեսաց Աստուծոյ:
Ե
Զիա՞րդ գրգեալս ապականացու փափկութեամբ՝
Սահմանեցից զաննման ինձ բան,
Թէ՛ Խոնարհեցուցի պահաւք զանձն իմ,-
Եւ զազգակիցս նորին ընդ նոյն՝
Եւ ի նեղել նոցա քուրձ զգենուի
Եւ, իբրեւ զսգաւոր եւ զտրտում, խոնարհ առնէի:
Ո՞րպէս հանդարտեցից զնմանեացն իմ պատիժ միշտ յիշատակել,
Թէ՛ Սակայն մրուր բարկութեանն Աստուծոյ ոչ սպառեցի,
Եւ արբցեն ի նմանէ ամենայն մեղաւորք երկրի:
Ի՞բրեւ զեւսն առ սմին,
Թէ՛ Զամենայն եղջիրս մեղաւորաց փշրեսցես:
Զիա՞րդ զապերախտութիւնն Յակոբայ ի ճառ առեալ հենգնեցից,
Որ ընդ ստուերին զճշմարտութիւնն ընկալեալ՝
Մոռացայ ընդ նոսին նոցին թերութեամբ
Զերախտիսն Քրիստոսի աստուածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանաւք,
Քան նոքա՝ զգաւրավարութիւն Մովսէսն ցպոյն սքանչելեաւք,
Որ զաւրինակն նկարագրէր տէրունական տնտեսութեանն:
Զիա՞րդ զյարուցելոցն ի վերայ դիւաց զաղէտս ցուցից,
Իբր նոքա՝ զաւտարացեղից խուժադուժ ազգացն,
Ասելով, թէ՛ Արկին զդիակունս բարեացն, որ ի մեզ,
Կուր վնասակարացն թոչնոց, այս է՝ այսոցն աւդայնոց:
Ո՞րպէս զանկեալ զտերմն բանին ի ճանապարհին
Եւ զմիաբանեալս զկամս ընդ չարին սուրբ անուանեցից,
Ի՞բրեւ՝ զնմանակիցն առ ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝
Գուպար զադոնամարտ մտացս աւցտելոց,
Զոր ես զաւրացուցի՝ գործակցեալ հնարից բանսարկուին:
Եւ ոչ ունիմ աղերսել, թէ՛ Մի՛ լռեր եւ մի՛ դադարէր, Աստուած,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ՝ Խորհեցան ի վերայ սրբոց քոց եւ ասացին,-
Զոր ի կարգէ սաղմոսիս է աղաւթել:
Քանզի յոյժ պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ
Ի վերայ բռնութեան մուլեկան դիւաց՝
Միշտ ճակատելոց առ ներկայիս խռովութիւն,
Եւ ընդ նոսին՝ նոցին մշակաց:

Զ

Յորոց դու, Տէր Քրիստոս,
Որդի բարձրեալ մեծիդ Աստուծոյ,
Պահեսցե՛ս եւ ամրացուցե՛ս երկնային զաւրուդ շրջափակութեամբ՝
Յամենայն ընթացից խաբողին հողմոց
Խաչիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ,
Որ զի թէ եւ գտցին յիս անաւրէնութիւնք բազմաւրինակք,
Այլ ոչ հայհոյութիւնք:
Որ ոչ հանգեար ի կորուստ նմանեացն իմոց ամբարշտելոց,
Այլ ամենագորով թախանձմամբ
Ընդ եղծման ջրողոզն զագրագործաց կրկին վշտացար,
Տաղտկալի զմահու նոցա դիպուած քեզ գրեցեր՝
Ասելով զգարմանալիսն լսողաց բան.
Ածեալ զմտաւ՝ ոչ եւս յաւելից
Անիծեալ զերկիր վասն գործոց մարդկան:
Եւ մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ
Ընդ կեանս անմաքրից եւ պարտաւորաց սատակման:
Որ երբեմն առակաւ դդմենւոյն
Զանխայելն ի կործանելիսն ցուցեր, ողորմած,
Եւ առ այլ ումեմն նեղեցար, սաստիկ վտանգեալ,
Ընդ յամբանալ անձրեւին առ ուրացողացն դարման:
Անճառելիս ցուցեր բարութեան տեսակս յիշատակ տաւնելիս
Ի վերջին աւուրս՝ քեւ, ի ձեռն առաքելոցն քոց,
Ողջոյնս հասարակաց անհամբուրիցն հեռաւորաց
Քաղցրաճաշակս հրամայեցեր:
Ահա եւ յի՛ս ցաղեա, կենդանի, զհայրենի գթութեանցդ զսէր,
Զի եւ ես փրկեցայց՝ քաւեալ ամենառատ քո այցելութեամբդ:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով փա՛ռք յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԿԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա

Եւ ընդէ՞ր է ինձ բնան, որ ի սաղմոսին,
Այնպիսեաց բանիցն ի կիր արկանել,
Որ ի նախատինս միանգամայն
Եւ ի նգովս ինձ յարակային,
Հանապազ երգել իմովքս տաւալաք:
Քանզի զիա՞րդ արդէւք զշուք երջանկին
Ինձ՝ դատապարտելոյս նմանեցուցից՝ ասել ընդ նմին,
Թէ՛ Ոչ մերձեցաւ առ իս թիրեալն սրտի:
Զիա՞րդ զկարգադրութիւնս տանցն
Ի յայսմանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց,
Ընդակից կայից կանոնաց արինաւորին,
Զինուորին եւ թագաւորին եւ մարմնական հրամանատուին,
Որք եւ երկնայնոցն են համբուրելիք,
Ասելով՝ Ոչ յուսահատ եղէց ի կենաց
Պատմողս աւետեացս եւ նորոյս աշակերտ,
Անմասն յամենուստ բարեկարգութեանց:
Զիա՞րդ, ըստ իրաւախորհ արդարոյն,
Ընդդէմ մեղաւորացն մահու զինեցայց առակաւ առաւաւտին
Ի սկիզբն արթնութեանն միշտ պատրաստական լինելոյ,
Որ եւ ոչ զանդամս մարմնոյս զանեալ խրատեցի:
Զիա՞րդ մասնակցեալ մեծին արութեան՝
Սատակեցից ի քաղաքի տեառն զանաւրինեալսն,
Որ եւ ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի:
Զիա՞րդ ստեցից գրողին չեւ յայտնեցելոցն,
Թէ՛ Զմոխիր որպէս հաց կերայ:
Զիա՞րդ, որ ոչ միացուցի յիմոցս կրից կաթիլ մի պղտոր
Ընդ յատակ արտաւսր աղբերց երգողին, ասեմ ընդ նմին,
Թէ՛ Զըմպելի իմ արտասուաւք խառնեցի,
Եւ՝ Արտասուաւք իմովք զանկողինս իմ թացի:
Զո՞րս ինձ գրեցից մեղաւք մահացեալս,
Յորժամ սիրողն Աստուծոյ ի բոլոր սրտէ՛
Զյանցմունս նախնեացն իւր վարկանիցի,
Թէ՛ Մեղաք մեք ընդ հարս մեր, անաւրինեցաք եւ յանցեաք,-
Եւ որ ի վախճանն յանգի սաղմոս՝
Իրաւամբք առ իս, քան առ Իսրայէլ:
Որո՞վք յարգեցայց դասիլ ընդ բարիսն,
Յորժամ մարդկային հնարից այս դեղ պատուեցաւ,
Որ ոչ յիս գտաւ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի գարշութենէ կերակրոց ի մահ սովեցեալք
Եւ յաճախութենէ ճգանց ի հոգւոց նուաղեալք,
Ըստ խորութեան ինքնաւրէն կրանից հրէից եւ հեթանոսաց:
Զիա՞րդ արդարութիւն իմ մնայ յաւիտեանս,
Զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի:
Բ
Եւ զի մի՛ տաղտկացայց՝ յամեալ ի բանիս,
Ի համառատել գոյն փութացայց:
Զի՞նչ ունիմ ասել ի տեղի բանիցն,
Զոր աստուածաշունչ ձայնն նուագեաց արհնելոյն Դաւթի,
Թէ՛ Բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ:
Զիա՞րդ ընդ սմին զմեծն քան զայս,
Թէ՛ Յամենայն ճանապարհէ չարաց արգելի զոտս իմ:
Ի՞բր ընդ եղեալս եւ զայն մատուցից,
Թէ՛ Ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո,
Որպէս զի մի՛ մեղայց քեզ:
Ո՞րպէս զունայնութեանցս, իբր զլրութեանց,
Ճատեցից ընդ պարս մաքրոց,
Թէ՛ Ի պատուիրանաց քոց իմացեալ՝
Ատեցի զամենայն ճանապարհս չարաց:
Զիա՞րդ զհեզոյն ճշմարտութիւն
Իմում ստութեանս մշտնջենական երդմնահարութիւն կարգեցից՝
Ուխտեալ ընդ հաւատարմին.
Երդուայ, զոր հաստատեցի, պահել զդատաստանս արդարութեան քոյ:
Զիա՞րդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վճռի՝
Զբանին պատգամ կրկնեցից,
Թէ՛ Հեռի է ի մեղաւորաց փրկութիւն:
Զիա՞րդ չարս իսկապէս՝ զբարեացն զրեցից,
Որք ի տեսնէ առնուն զնոյն հատուցումն,
Զայս տուն յեղեղել,
Թէ՛ Բարի առնէ Տէր ուղղոց սրտից:
Զիա՞րդ զհամառատն փոխատրութիւն անաչառութեան
Վրիպեցելոյս՝ ինձ սահմանեցից,
Թէ՛ Զթիւրեալսն յափշտակութեամբ տանի ընդ այնոսիկ,
Որ զործեն զանաւրէնութիւն:
Զիա՞րդ զաստուածագցեստին պանծանս
Ամաչեցելոյս՝ ինձ պատուաստեցից՝ ասել զնորայսն,
Թէ՛ Տէր, ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ, եւ ոչ զբաւսան աչք իմ,-
Եւ որ յետ սորին պատմին ասացեալքն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զիա՞րդ զանճառն քան զմարմին քան
Ի ցոյցս առից քաջալերութեան վիատելոց,
Ես՝ զանձ գեհենին, ասել ընդ ամենայն Աստուծոյ հոգւովն,
Թէ՛ Յառաջագոյն տեսեր, զի ոչ գոյ նենգութիւն ի լեզուի իմում,-
Ի սկզբնաւորն նախաձայնեալ սաղմոսիս
Մինչեւ ի լրումն աւարտման քանիս:
Զիա՞րդ դասակցութեանց դժնէից մարդոց համաքան
Այրս մահու եւ որդիս սատակման բարբառիմ զբարեշնորհին.
Ո՛չ ահա զատելիս քո, Տէր, ատեցի,-
Եւ զմնացուածն սորին կարգի:
Զիա՞րդ մեծան վստահութեամբ տաւնելի վեհին,
Անձն իմ, եւ դու աշխար աշխարհի,
Զանդատ քո ոգի յառաջ ընծայեալ,
Մեծացուցանես ընդ պսակելոյն,
Թէ՛ Փորձեա՛ զիս, Տէր, եւ տե՛ս,
Թէ իցե՞ն անարեւնութիւնք ի ձեռս իմ,-
Եւ զյաւելուածն, որ զհետ սորին:
Զիա՞րդ, ես գոլով, եւ յայլոց աղաւթեմ ապրել՝
Յուսացելոցն յԱստուած ձայնակցեալ.
Պահեա՛ զիս, Տէր, ի ձեռաց մեղաւորի եւ ի մարդոյ չարէ:
Զիա՞րդ համբարձայց ընդ փառաւորեալն մաղթել Աստուծոյ,
Թէ՛ Դու եւ յոյս եւ բաժն իմ յերկրին կենդանեաց:
Զիա՞րդ, իբր հանդիսացեալ ընդ ճգնաւորին,
Զմրցանակն յաղթանակի թագաւորին մատուցանելով,
Զառաւելեալն քան զարիւնակ աղերս աղաւթից,
Թէ՛ Ինձ սպասեն արդարք քո, մինչեւ հատուցես ինձ:
Գ
Բարեբանեալ է եւ այս իմաստ հոգեւոր
Եւ տէրունի գործոյն նմանի,
Որ զփորձիչն պատկառեցոյց,
Յորժամ զամենայն արհամարհեցէ
Եւ զսկզբնապատճառն եղելոց միայն ընտրեցէ՛
Ասելով, թէ՛ Երանի՛ ժողովրդեան, որոյ Տէր Աստուած է նոցա:
Մեծ է եւ այս բարձրութիւն շնորհի
Եւ զգուշական համարձակութիւն՝ լցեալ երանութեամբ,
Թէ՛ Սուրբք քո արհնեսցեն զքեզ:
Ըղձալի է եւ այս ընտանութիւն մերձաւորական հոգեւոր հաղորդութեան
ՅԱստուած յուսալ եւ ի նոյն արձանանալ,
Բանիւ սաղմոսին բերկրեալ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ՛ Զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ Տէր,-
Եւ զկարգ բանին կատարէ,
Մինչեւ գողբալին եւ զգուարճալին ազդեսցէ,
Թէ՛ Պահէ Տէր զամենեսեան, որ սիրեն զնա,
Եւ զամենայն մեղաւորս սատակէ Տէր,-
Ի գլուխս լրման գրոց նուագարանաց սաղմոսիս,
Իբր թէ զաւրինակն իսկ եցոյց վերջին հատուցման արդարոց եւ մեղաւորաց:
Զուզակցորոք են միմեանց եւ զկնի երգեցեալքս,
Զի թէ՛ Ընդունի զհեզս Տէր,
Եւ խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչեւ յերկիր,-
Ապա ինձ ո՞րքան եղկութիւնք կան առաջի:
Իսկ եթէ՛ Հաճի Տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ
Եւ բարձր առնէ զհեզս ի փրկութեան,-
Ապա հերքեալս ի բարեմասնութեանց՝ ես ո՞ւր հաստատեցայց:
Իսկ եթէ՛ արհնելի է Աստուած ի սուրբս նորա տիրապէս,
Ապա աւտարս ես ի մաքրութեանց ընդ ո՞րս դասեցայց:
Իսկ եթէ՛ ի կանխերգիցն մերձ այսր եղից
Յիշատակարան ինձ կշտամբութեան,
Թէ՛ Սիրեցէ՛ք զՏէր, սուրբք նորա,
Զի ստուգութիւն ինդրէ Տէր
Եւ կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն,-
Ապա յորո՞ւմ զնդի ես գտայց
Գերեալս ի գաղտնեաց գտողին չարեաց:

Դ
Քանզի զոր արինակ տատանին տագնապաւ տերեւք տնկոց եղելին ծառոց,
Շարժեալք ի հողմոց ուժգին բախելոց՝ հոսեալք ի խոնարհ,
Այնպէս ջանացաւ ջարդել զընթացից իմոց վերարձակութիւն
Քաջաբեր ուղէշս՝ զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ:
Զոր հաստատեսցէ՛ս՝ արմատացուցեալ վերստին դարձեալ
Նոր պտղաւորութեամբ անապականաւ
Յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ,
Ամենապարգեւ թագաւոր Քրիստոս, արհնեալ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԿԲ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Այլ արդ, ընդէ՞ր ոչ ի վերագրեցեալն սաղմոս նախաճառական

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ յայլ մարգարէիցն մասն ինչ յաղեցից:
Քանզի զի նչ վայելումն իցէ կերակրոյն,
Եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ,
Եւ կամ զո՞ր շահ սաղմոսն ունիցի,
Եթէ ոչ ի միտ առնուցում:
Քանզի նզովեմ զիս ինքն ի նոսին, եւ ոչ իմանամ,
Լուսցեալ լինիմ, եւ ոչ պայծառանամ,
Արեւու ծագեալ, եւ ոչ լուսաւորիմ,
Մեղր ճաշակեմ, եւ ոչ քաղցրանամ,
Ռեւոնիւ լնանիմ, եւ ոչ բժշկիմ,
Միշտ կանխեմ ի նոյն, եւ դատարկ երեւիմ,
Հանապազ ձաղիմ, եւ ոչ երբէք խրատիմ,
Ողորքիմ դարձեալ, եւ ոչ զգաստանամ:
Բ
Արդարեւ, մեղք եւ անաւրէնութիւնք իմ յիս,
Եւ ես մաշիմ ի նոսին, ըստ մարգարէին,
Որ ի դիմաց պարտաւորացն բանի,
Եւ տէրունական առակին հին տկոցն եւ նոր գինւոյն:
Վասն զի, թէ՛ Սատակին անաւրէնք եւ մեղաւորք ի միասին,
Ըստ Եսայեայ ձայնին,
Ապա եւ ինձ՝ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձեալ պահի:
Քանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ՛ Հատուցանէ այնոցիկ,
Որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն,
Եւ կցորդեմ սմին զընթերցուածն,
Թէ՛ Աւր տեառն ի վերայ հպարտից եւ ամբարտաւանից:
Ասեմ, թէ՛ Աւտար եղեն մեղաւորք ի մաւրէ,-
Եւ որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ,
Յարեմ առ սմին, թէ՛ Կործանեցին անաւրէնք երկրի,
Եւ՝ Ամբարիշտն բարձցի յերկրէ,
Եւ՝ Անիրաւք մերժեցին ի նմանէ:
Գ
Ո՞ղբք ինձ կարդացէք առ ձայնն,
Թէ՛ Չոր արինակ վառի եղէզն ի կայծականց հրոյ,
Այնպէս այրեցին մեղաւորք ի բորբոքեալ բոցոյն:
Լացէ՛ք առ սաղմոսն,
Թէ՛ Արկցե՛ս ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ:
Աշխա՛րհս պատմեցէք ի բանս աստուածեան վճռին՝
Մարգարէին ազդեցեալ՝
Թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ, սուր կերիցէ զձեզ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կոծեցարո՛ւք առ սաղմոսն,
Թե՛ Մահ հովուեցէ զնոսա:
Աղի արտասո՛ւս ողորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւնս իմ յարմարեցէք,
Յորժամ բարձրեալն ընդ Իսրայէլի եւ ինձ ասասցէ բանիւ սաղմոսին,
Թե՛ Ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի իմում:
Աւա՛ղ կարդացէք թշուառացելոյս,
Յորժամ այլ մարգարէ զնոյնս դիցէ.
Վա՛յ նոցա, զի վազեցին զինեւ:
Բարբա՛ռ փողեցէք ի սիրտ մղձկեալ նոր աղաղակի,
Յորժամ տեսանողն, Աստուծով ամաչեցուցեալ,
Զիս կշտամբեցէ ընդ ապարասան տանն Յակոբայ.
Տեսէ՛ք, արհամարհոտք, զարմացարո՛ւք եւ եղծարո՛ւք:

Դ
Այլ դարձուցե՛ս եւ ամփոփեցե՛ս
Զբարձրացեալ զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց
Ի սարսուցելոյս յերեսաց մեծիդ
Եւ, ինամովք աջոյդ բարեբաշխութեան առ իս ժամանեալ,
Աւծո՛ւմն կենաց պարգեւատրեցես քո աղաչողիս:
Եւ քեզ փառք յերկինս ի բարձունս,
Եւ ի մահացուաց՝ յերկիր ի խոնարհ,
Ի սահմանս բոլոր ազանց եւ յամենայն յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ԿԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բարերար եւ բազմագութ, մարդասէր եւ երկայնամիտ, միայն թագաւոր,
Ընդ Հարքում պատուեալ եւ աւրինաբանեալ տէր ամենայնի,
Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, անպատճառդ միշտ իմում կորստեան,
Որ ամենեւին անփորձ ես ի չարեաց,
Որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի,
Որ փրկութիւն են ի քոց կամաց ընծայեցուցեալ,
Որ դարձուցանես զմրրիկ մեղաց ի յաւոքաւութեան,
Որ զհուր բարկութեան յանձրեւ փոխարկես,
Որ զյետնեալ զկինն ի բարեաց՝ կրկնակի գոյի նահանջեր
Երկեակ բնութիւն ի նոյն արձանի՝
Ո՛չ իսկապէս ընդ անպարտսն եւ ո՛չ համայն ընդ պատժաւորսն:
Որ զլուծութիւն ծովուն սահանաց

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ յեղանակեցեր:
Որ զկարծրանիւթ վեմն անապատին
Ի վիժակս վտակաց հոսեալ բոխեցեր:
Որ զՅորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութիւն
Հրաշաւոր անդրադարձութեամբ ի յետնորդս հեթանոսաց
Լուսցումն աւագանին ի թիկունս առաքեցեր:
Որ զպատուաստեալ պարիսպն Երիքովի,
Յաւրինակ կործանման բռնութեանն սատանայի,
Իբր զթեթեութիւն յարդի ցնդեցեր:
Որ զվնասակար ջուր նորին, ի յառակ այլայլութեան
Առ ի բարին փոխարկութեան՝ քանանացոցն փրկութեան,
Խորհրդական աղին համեմեալ՝ անուշեցեր:
Որ զմեռային դառնութիւն իբր զմտաց անհաւանութիւն,
Կենացն փայտի ի քեզ յարմարեալ՝ պիտանի արարեր:
Որ զառեալն ի գետոյն,
Ի զծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի
Անորակիդ գունակութեան,
Ի նոր երանգ բոսորային մածեր արին ի ցամաքի:
Որ զանկենդան ցուպ գաւագանին,
Ի կերպառութիւն առ ի զքոյդ մերովս նկարագրիլ,
Այլ եւ յաւտարագնիցն ընտրութիւն,
Ի տիպն ապաթոյն կերպի վիշապի նմանեալ ցուցեր:
Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն Մովսէսի, ի ցոյցս տեսութեան
Ապագայիցն հրաշից մարդեղութեանդ քոյ, բարձրեալ,
Եւ քեւ՝ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ,
Անփոփոխ փոխատրութեամբ կրկին գուշակեցեր:
Որ յայսքանեացս շրջադրութիւն
Բարեխնամապէս արուեստի սիրոյ
Զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց
Նշանակեցեր, արհնեալ ամենագութ:
Բ
Որ բուսուցանես յերկրէ դալարի՝ զմեռեալն յանշնչականէն,
Որ զանշարժն իբր զընթացող կառավարես,
Որ յանարգ արգանդէ կոչես քեզ պատկերակիցս,
Որ տաս պատանեկաց աղաւրիս ըմբոշխնելիս,
Որ յայտս մաքուրս հերս ընծայես,
Որ զսաղարթ սեւութեան վարսից ի ձեան կերպարան զարմանագործես՝
Յուցեալ, թէ առ ամենայն սահման հեռաւորական յաղթող ես, հզաւր:
Որ փոփոխես զշրթունս բնաւորականս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ըստ բանին Յոբայ, ի կամս հաւատարիմս,
Որ սասանես զերկիր եւ զսինս նորին ի հիմանց՝
Նշանակեալ հաստուածին գոյի,
Թէ դու միայն մնաս անկորնչելի:
Որ հոլովես զտարերս՝ իբրեւ զանցաւորս
Եւ դարձեալ ի նոյն կապես՝ իբրեւ զյարակայս՝
Յայտ արարեալ, թէ եւ առ մեղաց բազմութիւն
Դիւրապէս ունել կամ թողուլ դոյնպէս զաւրեսցես:
Որ զարուսեկին անզգայ էութիւն իբր երասանաւ իմն դաստիարակես՝
Երեւեցուցեալ այնր իրի կերպիւ, թէ զբնութեանս չար դիմեցումն
Յորժամ եւ կամիս՝ հանդարտ առնիցես:
Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին կարգես ունայնս եւ պատարունս՝
Լուսաւորեալ զպատճառն առ աւետիս տեսողաց,
Թէ ի նուագութենէ բարեաց զպարտաւորս մարմին
Դու ածես ի լրութիւն առաջնաստեղծ հարստութեանն:
Որ զպատկերս անխաւս աստեղաց,
Իբր զդասակս դոյզն հաւտից, տրոհես եւ ժողովես՝
Յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ, քաղցրահայեաց տեսութիւն,
Թէ եւ անաղաչաւորաց լեզուաց կարողապէս բաւես ողորմել:

Գ

Որ ի մէջ մահու եւ կենաց շաւիղ վստահութեան ուղղես ի ծովու՝
Վկայութիւն եղեալ հաւաստի, թէ եւ յանկասկածաւորն վայրի
Քեւ պաշտպանիմք անզայթակղելի:
Որ իբր զջուր կաթսայից ի հրոյ եռացեալ,
Որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորեալ՝ բանիւ կամաց քոց խափուցանես:
Որ հայիս յերկիր եւ տատանես զսա,
Ձի անբանին զմտաւորս զգաստացուցանես:
Որ իբր զակատ մի անձուկ նաւի ի վերայ շարժութեան ալեաց՝
Զանբաւ թանձրութիւն գետնոյս դողորդես,
Որով ծանուցեալ լինիս ամենից հաստուածոց, թէ իցես աներկբայելի:
Որ ի բան քո զաւրեղ հիմնացեալ ունիս զամենայն,
Որ սերմանես զարտաշնչացեալ մարմինս յերկրի
Եւ զնոյն անկորուստ պահեալ՝ կրկին կենդանածնես:
Որ ապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս ստանաս,
Որ ընդ մահացու նիւթոյս զնշխարն կենաց խառնես,
Որ հրամանաւ ակնարկութեան ի խուն վայրկենի կազմեցեր,
Պատրաստ կացուցեր զանզարդութիւն ամենից եղանակաց:
Քո է զաւրութիւն եւ կարողութիւն,
Որ շրջանակես զժամանակս ամաց հոլովման աւուրց

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յայլ նմանութիւն բարեպատեհ տեսողութեան:

Որ կարդաս զանմունչսն՝ իբր զկենդանիս,

Որ ազդես միայն, եւ նոքա ընթանան,

Որ միայն հենուս, անկանես անճառ արուեստիւ

Հնարագիտութեան՝ մեզ եւ առաւատ:

Որ յետ նախակարգ յարի նուաճոյն առաջնաստեղծ լինելութեանն

Արարեր զփառաւորեալսն մեծամեծս հրաշակերտիցն հանդիսից,

Ըստ Գրոյն երջանկութեան կանխահիացն զարմացման,

Այլ իմն գոյացութիւն տաւնելի տեսակի

Անեղծ աշխարհագործութեան եւս քան զսոյն՝

Ի մարդանալդ քո, որոց ոչ գոյ թիւ:

Դ

Որ ահա զվնասն մեր քեզ գրեցեր,

Որ զարդարութիւնն քո մեզ շնորհեցեր,

Որ ընդ քեզ կրեցեր զհաշտութեանն մերում փրկանակ,

Որ ոչ երբէք լքանիս յողորմութենէ,-

Դարձո՛ զամբարշտեալս ի պաշտան բարի երկիւղի,

Զթմբբեալս՝ ի զգաստութիւն արթնութեան սրտի,

Զանմաքուրս՝ ի սրբութիւն պայծառութեան կերպարանի,

Զբազմաբիծս՝ յանբծութիւն հանդարտական սուրբ պատկերի,

Զբեկեալս՝ յողջութիւն, որ ի դիպմանց ոչ խորտակի,

Զլացեալս՝ ի խնդութիւն զուարթութեան անտխրելի,

Զյուսահատեալս՝ ի սէր միաւորիչ անքակտելի,

Զամաչեցեալս՝ ի վստահութիւն հաստատութեան անշարժելի,

Զխաւարեալս՝ ի լոյս երանութեան անմեկնելի,

Զմահու գերեալս՝ ի կեանս, որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի,

Զի փառաւորեսցի անուն քո, Յիսուս,

Խոստովանեալ յամենայնի ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ,

Ի բարձունս երկնի եւ ի ստորեւս երկրի

Եւ ի բնակիչս նոցա յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԿԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Եւ արդ, առ ամենայն բան յամենայնի ուղիդ եւ, Աստուած,

Իրաւամբք դատիս, արդարութեամբ կշռես,

Ճշմարտութեամբ չափես, արիւնութեամբ հետեւիս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Բարևոք ընթանաս, ստուգութիւն սիրես,
Յստակութիւն կամիս, լուսաւորութիւն համբուրես,
Փորձիւ յանդիմանես, երկայնմտութեամբ քննես,
Ոչ ունիս նենգութիւն եւ ոչ գոռոգութիւն,
Այլ ամենեւին հեզութիւն, հանդարտութիւն եւ ողորմութիւն:

Բ

Արդարացար վերին իմաստութիւն անայլայլական Հաւրդ հանճարոյ՝
Կրկին վկայեալ անզեղջ գովեստի յորդեգրեցելոցն շնորհաւք,
Ըստ բանին սրբութեան, որ Աւետարանան կենաց ի քէն ընկալաք,
Որ ո՛չ ի կոծելն ողբացի եւ ո՛չ ի փողելն կաքաւեցի:

Ասացեր անաւրինիս, թէ՛ Մի՛ անաւրինիք,

Եւ ես ի նոյն չարիս պնդեցայ,

Մեղաւորիս, թէ՛ Մի՛ ամբառնար եղջիւր ի բարձունս,

Եւ ես զընդդէմսն քեզ գործեցի

Եւ ոչ զգացի երբէք զառածեալս,

Թէ ի ձեռին քո են եղջիւրք արքայութեան հպարտից ամբարձելոց

Խոնարհեցուցանել եւ բարձրացուցանել,

Ըստ Ամբակումայ, Դաւթի եւ Չաքարիայ:

Աւրինութիւն ինձ կամեցար, ողորմած,

Եւ ես՝ անիծեալս մեծ տարագրութեամբ,

Խոտորեցայ յարժանին ինձ մասն,

Սիրեցի բարկութիւն եւ ոչ բարութիւն,

Շաւշափեցի, ըստ Գրոյն, զխաւար եւ ոչ զլոյս,

Կենդանի ձայնիդ քո, զթած, ապառուսս պատասխանեցի:

Զորդնն անմահ ասացեր բանիւ Եսայեայ,

Եւ զհուրն՝ անշէջ, եւ զկշտամբութիւնն՝ անվախճան,

Եւ զտեղին՝ յաւիտենից, եւ զաւրինակ նմին՝ սոսկալի,

Եւ ես ո՛չ իմացայ, ըստ սաղմոսողին, եւ ո՛չ մտառեցի,

Այլ ի մռայլ մտաւորական կուրութեան գնացի:

Գ

Յուցեր մարգարէիւն, թէ՛ Զաւրինութիւն ստացի, որ զաւրէնս դնէ,

Եւ ես համառաւտել զնոյն փութացայ:

Արձան հոգեւոր վիմի գրեալ մատամբ քո, Տէր Յիսուս Քրիստոս,

ԶԴաւիթ իւրովքն բանիւք կանգնեցեր՝

Ասելովն ինքեան ընտրութեամբ առ սոյն,

Թէ՛ Պահեցի զաւրէնս քո յամենայն ժամ, յաւիտեան,

Անդրադարձութեամբ բանին միջնորդեալ զկրկին հաստատութիւնն,

Թէ՛ Եւ յաւիտեանս յաւիտենից,

Ընդ որս եւ զտրին նմանիս պարծանաց առ իմս խրախոյս,-

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ոչ զկծեցայ:

Ճեպեցայ ի տաւնս Բահաղու եւ ոչ Աստուծոյ,
Ի յերկրուս հետս երկմտութեան կրկին կաղացի՝
Կասեալ ի բարեաց, ըստ երգիծանելոյն Հեղիու:
Ունիմ զՄովսէս իւրովքն արինաւք, եկեալ ի մեռելոց,
Եւ զտառս մարգարէիցն՝ գրեալ ի յոգի,
Եւ զմատեանս առաքելոցն՝ ընդ մտացս մատն յեռեալ,
Եւ զտէրդ հասարակաց՝ կտակաւն աւետեաց,
Յարուցեալ ի թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք,-
Եւ անհաւատագոյն, քան զհնգեսին եղբայրակցութիւնս այնր մեծատան,
Որ է առակ իմն յարմարական՝
Նմանեալ զգայականացն մասանց անողորմիցն յղփացելոց,
Մնացի իբրեւ զսալ դարբնաց՝ անընդոստ,
Յամառեալ, քարացեալ սրտիւ,
Որպէս արինակն է Բելիարայ,-
Եւ ոչ ապաշխարեցի:

Դ

Այլ ազդեա՛ վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ կրկին ողորմութիւն,
Բարի, ահաւոր, մարդասէր, խնամակալ,
Կենդանի, սուրբ, լուսաւոր եւ անվախճան թագաւոր,
Զարութեամբ պանծալի խաչիդ խորհրդոյ
Ի կարծրացեալս մեղաւք անբեր անդաստան՝
Երիկամանցս յիմարութեան եւ անպտուղ սրտիս լքութեան,
Զի առեալ նպաստ աւժանդակութեան ի գթութենէ կամաց ամենակալիդ՝
Որոտասցէ, բղիսեցէ հոգիս՝ ընծայեալ աչաց վշտագնեցելոյս
Վտակս արտասուաց արբուցանողաց,
Ինձ՝ ի փրկութիւն եւ ի մաքրութիւն,
Եւ քեզ՝ ի հաճութիւն ընդունելութեան,
Ամենապարգեւ տէրդ բոլորից, փառաւորեալդ յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԿԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա

Եւ արդ, ես՝ նախնիս ամբարշտաց,
Գլուխս մեղաւորաց, պէտս անիրաւաց,
Առաջինս պարտաւորաց, պատկերս յանցաւորաց,
Ատտիկեցիս ըստ վատթարութեան, այլ ոչ ըստ բարեբաստութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ահա զանճառիցն իմոց ճառեցի,
Զպատկառելիսն խայտառակեցի,
Զգաղտնիսն հրապարակեցի,
Զծածուկսն յայտնեցի,
Զթաքուցեալսն ցուցի,
Զամփոփեալսն տարածեցի,
Զդառնութեանս մաղձ ժայթքեցի,
Զգործակցութիւն չարին մատնեցի,
Զամբարեալ թարախ վիրիս քամեցի,
Զխորս պարտեաց իմոց ծանուցի,
Զպատրուակն կեղծեաց առի,
Զքող տգեղութեանն վերացուցի,
Զամաւթալեացն զգեստ մերկացուցի,
Զգարշելիսն յանդիմանեցի,
Զմրուրն մահու փսիւեցի,
Զպալարս հոգւոյս խածուածոց քահանայապետիդ Քրիստոսի բացի:
Յանձինս վտանգ ոչ անխայեցի,
Մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի,
Զարմատն հնութեան տեսիլ արարի,
Բնութեանս կարեաց ոչ ողորմեցայ,
Զմիաբանութեանն կապ խզեցի,
Զդղեակ սրտիս Քանդեցի,
Ընդ կամացս որսոյ, իբր ընդ դարանակալի մահու, կռուեցայ,
Զպահեստ անյայտիցն արտաքս հանի,
Զմթերիցն զանձ մեծին գուշակեցի,
Զդատախազն դատաւորին հանդէպ կացուցի,
Զապառնեացն փորձ այժմէն իսկ գտի,
Զդաշն կործանողին կտրեցի,
Զուխտն խաբողին ցրուեցի,
Զկատարած մարտին յաղթութեան ի քեզ, Տէր Յիսուս, ապաստանեցի,
Զպատերազմին խումբ գրգռեցի,
Զդիմադրութիւն դիմեցմանն՝ բանիդ Աստուծոյ յուսացայ,
Զխաւարասիրացն փաղանգ լուսեղինացն զինուց սաղրեցի:
Բ
Եւ արդ, ստեղծիչդ ամենայն եղելոց Քրիստոս,
Որդի բարձրեալդ Աստուծոյ,
Զաստէն դարովեալս յայսպիսեաց բանից
Եւ զհարուածեալս յայսքանեաց գանից
Մի՛ կշտամբեցես կրկնակի դատել ի մեծի աւուրն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ահա, հզար, անքնին, անճառ, քարերար թագաւոր անմահ,
Առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարսաւս խոնարհութեան,
Որ ինձէն զանձն մեծաւ ձաղանաւք յոգի դատեցի,
Լի՛ց նուագաւք այսր մատենի
Անարգանաւք ամաւթոյ գդէմն սատանայի,
Եւ զերեսս կերպի պատկառեցելոյս նշանաւ խաչիդ զաւրացո՛ւ:
Միասցի՛ կնիքդ լուսոյ ի գեղ տեսակիս,
Ամրութեանդ նշան հաստատեցի՛ ի տիպ դիտակիս,
Երեսկ կենացդ փայտի ձեւացի՛ ի պատկեր այտիս,
Արուեստդ հրաշից ի ճակատիս շո՛ւք նշանակեցի:
Մի՛ այլայլեցի յինէն դրոշմդ լուսապաճոյճ,
Մի՛ քարձցի ի տեսանելեացս բբաց ճաճանչդ աւրինութեան,
Մի՛ մերժեցի ի գլխոյս առհաւատչեայդ վստահութեան,
Մի՛ սասանեցի ի բերանոյս ամրութեան սեմոց փառք տեառնագրութեանդ:
Պահպանակդ երկրպագելի ի զգայարան սրտի՛ս միասցի՛,
Չորիցս նիւթոց իմոյս գոյութեան քառաթելիդ նշո՛յլ ազդեցէ,
Ձեռինս կարկառման փրկչիդ իշխանութի՛ւն աւժանդակեցէ,
Մատուցման հաստուածոյ մատինս խորհրդարա՛նդ
Համարձակութեան բարեգործեցէ:

Գ

Ի մեկնելս իմում մի՛ հեռացի սրբութիւնդ,
Մի՛ լքցի պատիւս ի պատիլն պարտաւորիս,
Մի՛ մերժեցի ի յոգոյս անդաւաճանելիդ փրկութիւն
Մի՛ ջնջեցին գիծք կենդանատուիդ ի քո գրեցեալս շնչոյ,
Մի՛ եղծցի նկարումն արեան զաւրութեան ի տիրատիպ խորանէս,
Ընդ ի՛ս բնակեցէ յիմում գերեզմանին:
Ի ծորել մարմնոյս թշուառի աւծումն շնորհիդ առ ի՛ս պահեցի,
Ի նորոգութեանն աւուր սովա՛ւ հանդիպեցայց փառաց փեսայիդ,
Ի քոյո՛ց այտի ծանուցայց,
Քոյո՛վքդ վաստակաւք պճնեցայց,
Երախտեա՛ւք մեծիդ յարգեցայց,
Աւագանի՛ն զգեստի պերճացայց՝ քաւեալ ողորմութեամբ:
Մատո՛, բարեգութ, զվերարկուդ անապականութեան
Տաժանեցեալս մեղաւք մարմնոյս
Մի՛ յարիցէ ընդ քոյս՝ բանսարկութիւն,
Հնացուցիչ հոգոյս վատնեցի՛,
Խաւարաբնակացն պատիրք մի՛ ընդ իս վերերեւեցին:
Աւրինեցի՛ անուամբ քո, գթած, վիին իմ հանգստեան,
Ողորմութեա՛մբ քո լցցի գուրն իմ գերութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդարձակեցի՝ քեւ ինձ տեղին թշուառութեան,
Անդո՛րր եղիցի, ինձամող, ինձ բանտն բարկութեան,
Մնուցե՛՛ր զիս առ յաճումն արգանդն մթութեան,
Յուսո՛վ քո շտեմարանեցե՛ զիս յարկն այն անձկութեան:
Ձեռա՛մբ քո պահեցայց ի խշտին տարտամութեան,
Թեւալք քո ընկալայց ի տունն տագնապի,
Դու, գովեալ, ընդ իս ի սենեակն վտանգի:
Աւա դս ինձ աստանաւր ի թիւս հազարաց,
Զի որ երբեմն էի վերնային, եւ այժմ՝ անդնդային,
Երբեմն՝ տաւնելի, եւ այժմ՝ աշխարելի:

Դ

Այլ եւ արդ կրկին դու արհնեալ ի բոլորից գոյից՝
Յերկայնոց եւ ի ստորնայնոց
Եւ ի սանդարամետականաց մեռելոց,
Անպարտականդ այս տարագրութեան,
Ե՛ս վրիպեցայ, ե՛ս ատարացայ,
Ե՛ս յիմարեցայ, պարտեցայ եւ խտտան գտայ,
Ե՛ս լքայ, կասեցայ եւ կործանեցայ,
Ե՛ս մոլորեցայ, ե՛ս մատնեցայ, ե՛ս մերժեցայ,
Ե՛ս խորթացայ, գերեցայ եւ գայթակղեցեայ,
Ե՛ս նզովեցայ, ե՛ս թշուառացայ, արբեցայ եւ վատթարացայ,
Ե՛ս ընկլուզայ, ե՛ս խաբեցայ, ե՛ս անարիւնեցայ,
Ե՛ս ապականեցայ, մահացայ եւ իսպառ եղծայ:
Չիք քո առ այս ինչ մատն չարի,
Որ եւ միայն անփոփոխ բարի:

Ե

Արդ, կամք քո յիս՝ եւ խաւարն ինձ ճառագայթ,
Ճրագ յուսոյ քո անդ՝ եւ գիշերն վաղորդայն,
Մարմնոյ քոյ հաղորդեալ՝ եւ յամաւթոյն կարծեաց ապրեալ:
Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կենդանի՝
Վասն անփախչելի վախճանին,
Դարձեալ զի ոչ վարկանիմ կորուսեալ՝
Վասն աներկեւան նորոգմանն:
Որ եւ փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ՝
Վասն անքաւելեացն պարտեաց,
Դարձեալ բացեալ ինձ զդրախտն՝
Վասն փրկութեանն աւետեաց,
Քանզի ոչ այնքան վիատութեանն գոյժ տագնապէ,
Որչափ փրկութեանդ քաջալերեալ՝ ձեռն կարկառէ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արդ, տո՛ւր, Տէր, տո՛ւր ողորմութիւն՝
Առ ամենայն ձայն գոհաբանեալ, արինեալ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԿԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՄՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Արդ, որ ոք եւ առցէ զայս դեղ մաղթանաց
Այսր մատենի պարկեշտականի՝ պաղատիլ սովաւ,
Եթէ ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն,
Եղէ՛ց եւ ես իմովս բանիւ կցորդեալ նմա,
Իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն,
Գտա՛յց եւ ես սովիմք ընդ նմին ողորմեալ նովաւ:
Ապա թէ երջանկասցի այնպիսին ինքեամք՝
Ինձ միայնոյ գրեալ զեղկութիւնն,
Եւ ես ինձէ՛ն վկայեմ այսմիկ:
Բայց յիշեցէ՛ նա զՍողոմոն եւ զբանս նորին հոգեշունչս,
Թէ՛ Ո՛ վ՛ ոք վստահասցի սիրտ սուրբ ունել,
Եւ կամ ո՛ վ՛ պարծեսցի մաքուր լինել ի մեղաց:
Եւ զի ո՛չ յարեաւ մարդ երկրածին, ազատեալ ի պատասխանեաց,
Եւ ո՛չ ընտիր ինքնարշաւ վազիւքն,
Եւ ո՛չ թէ՛ եւ ի թռիչս ամբարձման թելոց բերիցի,
Առ որ զգոյշ լինիցի՝ կրկին երկուցեալ
Ի վիմին իսկ հաստատութեան, ուսեալ ի Պաւղոսէ.

Գուցէ անկեալ ի յերկիր՝

Սահմանողի այսմ կանոնի իրաւադատի կշռեալ նմանեսցի:

Այլ առցէ՛ զայս կշտամբութիւն մաքուրն՝ նիւթ պսակաց՝

Առ ի շիջանել անընտրողաբար յանձեռնհասն բարձրութենէ,

Եւ պատժապարտն՝ առիթ ազատութեան,

Որով ամբարձեալ ի կործանմանէ

Հոգեւորական մահուն՝ ապրեսցի՛ յուսով:

Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս բանի

Արձան փորագրեալ՝ ամենեւին անեղծանելի,

Որ փոխանակ իմոյ եղկելոյս անձին մահացուի՝

Անդադար հնչմամբ հեծութեան լալոյ

Առանց լռելոյ միշտ աղաղակէ:

Լիցի՛ եւ ոսկերացս քակտեցելոց

Ի հողապատեան շիրիմ վերարկուին

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անմունչ ձայնիւ զայս խոստովանել,
Հասցէ՛ եւ մարմնոյս ի հող լուծելոյ
Բարբառով իմն անազղելեալ ծածկատեսիղ զսոյն պաղատիլ:
Բ
Տէր գթութեանց, աղբիւր ողորմութեանց, պարգեւք բարութեանց,
Որդի բարձրելոյ, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Ողորմեա՛, ինայեա՛, մարդասիրեա՛,
Նայեա՛ ի վտանգս, ակնարկեա՛ ի բեկութիւնս,
Խոնարհեա՛ց ի թշուառութիւնս,
Տե՛ս ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս,
Հասի՛ր հաղորդել կորստականս կարեաց:
Շաւշափեա՛ բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս,
Ո՛րնկն մատուցես քաղցրութեամբ ողորմագին հեծութեանս,
Լո՛ւր ի խորոցն անդնդոց մահուն գերեզմանի՝ անմունչելի հառաչմանս,
Մտցէ՛ յականջս ամենալուր լսելեացդ
Ձայն պաղատանաց վատնեալ անդամոցս:
Եւ վասն զի գրաւական կենդանութեանս անապական է,
Անփոփո՛խ լիցի եւ սիրոյդ քո գթութիւն,
Կցո՛րդ լեր հեզութեամբ տաժանաւորս տկարութեան:
Մեռեալ պատկերիս մի՛ ոխս պահեսցես,
Ընդ անշունչ կերպարանիս մի՛ ի դատ քննութեան մտցես,
Մահու տանջեցելոյս մի՛ հարուածս յաւելցես,
Ընդ բեկեալ խեցեղէն անաւթոյս մի՛ ուժգնութեամբ մարտիցես,
Վճռաւ կոշկոճելոյս մի բարկութիւն կրկնեսցես,
Կործանեալ շինուածոյս մի՛ պատուհաս մատուցես,
Շանս սպանելոյ մի՛ քարինս արձակեսցես,
Լուոյս ջախջախելոյ մի՛ սաստիկս որոտասցես,
Հողոյս անպատուելոյ մի՛ իբր ամբարհաւաճի ուժգինս մոնչեսցես,
Զմոխիրս մերժելի մի՛ ի դատ ընտրութեան կոչեսցես,
Զփոշիս ցնդելի մի՛ իբր զքո դիմամարտ գտցես,
Զտիղմս տաղտկալի մի՛ իբր զոսոխ վարկանիցիս,
Զգարշուրիւնս անգոսնելի մի՛ իբր զբոնամարտիկ վանեսցես,
Զխեթս ի բաց ընկենլի մի՛ նիւթ գեհենին պահեսցես,
Զայսքանեաց բազմապատիկ բանից կշտամբեալս
Մի՛ վերստին յանդիմանեսցես:

Դ

Այս ամենաթշուառ եւ խաւարարգել շիրմին են ահա
Սրտաբեկ եւ յոգնաթախիծ արգահատութիւնք,
Հաստատեսցէ՛ արհնեալդ քո բան անփոփոխական լինել՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ըստ սրտի արգահատելոյս:
Քանզի եւ այժմ մինչ կենդանեալքս խաւսիմ՝
Մեռեալ եմ անհասիդ,
Որպէս ի կորուստ մահուն սատակման՝
Ամենագարիդ հրամանի անեղծ եմ հաւատովքս:
Արդ, աղաչեմ զքեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Հայեա՛ց յիս ողորմութեամբ
Եւ մի՛ թողացուցես լինել տնակից ինձ Բելիարայ,
Եւ զմահագեկոյց տապանին ազդումն
Անկենդանաւորն թնդման թշուառն թաղման՝
Աղաղակ ձայնի հառաչման լալեաց քեզ հաշտեցուցչաց,
Յարգեսցե՛ս լսել, միայն բարեգործ,
Հոգեսէր, հգաւր, մարդասէր,
Եւ հոգիդ քո բարի բնակեսցե՛ ընդ իս՝
Լոյս առնելով ինձ ի խաւարին:
Մնասցե՛ն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք,
Զի իբր զաւանդ գանձու զիս պահեալ ի քեզ՝
Կենա՛ց նորոգման ընծայեցուցեն:
Աւճա՛ռք անվատնելի զինուց ինձ պատկանեսցին,
Ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հոգեւոր հնարից՝
Զչարին հալածել զգունդ,
Մարտն, որ առ իս, քե՛ւ, Տէր, վանեսցի:
Զի թէ յարիցէ ի վերայ իմ պատերազմել,
Տեսեալ զքաղաքն ունայն ի զաւրաց,
Եւ զագոռականացն գործի՝ ապաձայն,
Զքեզ, Տէր, ունիմ մշտնջենաւոր եւ աննիրհելի պահապան:
Ե
Զի եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ, քան զաւրն կատարածի,
Եւ անշաւիդ արգելան ինձ պատրաստեսցէ,
Առաքե՛մ զաղաւթսն տէրունականս նմին զան մահու,
Եթէ ի վայր զիս հնարի կործանել՝
Զծնրադրութի՛ն արարչին:
Եթէ ի մոխիր երկրի թաւալեալ ձեռն բերիցէ,
Երեսա՛ցն Աստուծոյ ի նոյն մաճուցումն զնա հերքեսցէ:
Եթէ վաստակս ինձ ցաւոց նիւթեսցէ,
Քրտո՛ւնքն յուրթի արեամբն զանգեալ
Փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ:
Եթէ յընթացից բարեաց զշունչ իմ պատանդեսցէ,
Կապա՛նք ամենաստեղծին զիս արձակեսցէ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եթէ յուրացութիւն պարգեւաց լուսոյն բոնադատեցէ,
Հայիոյութեա՛նն համբերութիւն յաստուածամարտիցն՝
Զնոսին ընդ նոյն կարկեացէ:
Եթէ հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց ինձ արձակեցէ,
Կա՛րթ հնարից աղեղան փառաց Հաւրն կապարճից նմին պատահեցէ:
Եթէ քողով լուսոյ խաւարականի մտանել ընդ աչս անամաւթեցի,
Կոփո՛ւմն գլխոյն ձորձով պատեցեալ Լրմանն ամենից զնա տանջեցէ:
Եթէ մոլեցի զվստահութիւն ձեռինս կապել,
Եղէզն, մատուցեալ ի յաջ գոյացուցչին,
Զնա չարչարեալ ըմբերանեցէ:
Եթէ ձաղանաւք այպանման զիս կատակեցէ,
Տանե՛լն ծաղու ամենագաւրին զնա հենգնեցէ:
Եթէ բժժանաւք ինչ յուրթից կախարդել խորամանկեցէ,
Ապտա՛կն դիմաց հզարին Աստուծոյ
Զնա սաստկապէս ամաչեցուցէ:
Եթէ ի մուտս գիշերային մթութեան
Խաւարու խաբէութեան լկնեալ մարտիցէ,
Ի ճառագայթի՛ց լուսոյ երեւման քո, Տէր, խայտառակեցի:
Եթէ ի միջաւրեական տապոյ փորձութեանցն
Արեգակնակէզ վատնիչ խորշակին
Զիս ի յարմարոց խախտել կարծիցէ,
Ի գաւրութենե՛ նշանիդ լուսոյ խլեալ գաւսացի:
Եթէ ի փչմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորեցի,
Թո՛ւքն, զոր ընկալաւ տէրն քերոբէից ընդ մեղաւորիս,
Զնա պատկառեցուցէ:
Զ
Եթէ ժանիք ծախողք ինձ ցուցանիցէ,
Լոռիթի՛ն երկնաւորին բերանոյ զնա պապանձեցուցէ:
Եթէ խաճմունս աղուականս հոգւոյս ազդեցէ,
Բեւեռա՛ցն հարմունք հաստողին բնաւից զնա կսկծեցուցէ:
Եթէ յընթացս անիրաւութեան խորհրդոց զիս մոլորեցուցէ,
Սեւե՛ոք ոտից անհասանելոյն զնա կապեցէ:
Եթէ հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուցէ,
Քացա՛խն ընդ լեղոյն խառնեալ ի յարբումն բարերարին
Զնա դառնացուցէ:
Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս գտցէ,
Սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբոնեալ՝ իսպա՛ռ պարտաւորեցի:
Եթէ ընդվզել ընդդէմ հնազանդութեան
Տեառն հրամանի զանձն իմ ուսուցէ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Բերո՛ւմն պարանոցի անսահմանելոյն զնա կործանեսցէ:
Եթէ ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրաւորեսցէ,
Ստուա՛ր տէգ զինու մխելոյն
Ի կող ստեղծչին Ադամայ զնա հերձեսցէ:
Եթէ երկամբք վշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ,
Պատանա՛ցն կտաւ էից ունողին զնա ըմբոնեսցէ:
Եթէ յատակս մահու հայել զիս խարդախեսցէ,
Բնակե՛լ կենդանւոյն ի վէմն մահու զնա մեռուսցէ:
Եթէ խնդասցէ ընդ մարդկարէնս իմ գայթակղութիւն,
Կրկի՛ն կորասցի կարկամեալ կամաւ,
Յորժամ անմահն Աստուած, յարուցեալ փառաւք,
Ընդ իւր նորոգեաց զբնաւ մահացեալս:
Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հազարամէից բերկրեսցի,
Դողասցի՛ կարկեալ վերստին իսկոյն ընդ վերջին շղթայս
Անզերժ տագնապին ըմբոնման սաստկագունի յանվախճան տանջանարանին:
Եթէ ընդ առաջին հարուածն դժուարեսցի,
Գո՛յժ կորստեան յետնում սատակմանն անշէջ գեհենին,
Որ պատրաստեալն է նորա եւ նորին հրեշտակաց,
Նմա պատմեսցի, որ յաւուրն մեծի մեծին ատենի:
Է
Իսկ ինձ՝ ապաւինելոյս ի քեզ, Տէր Յիսուս,
Միայն թագաւոր ինքնակալ, զարեղ,
Արարիչ երկնի եւ երկրի
Եւ ամենայն զարդուն, որ ի նմա,
Որ զալստեանդ քոյ ակն ունիմ
Եւ ողորմութեան Փրկչիդ սպասեալ յուսամ,
Ի յոտս քո անկանիմ եւ զգարշապարիդ հետս համբուրեմ,
Զպարտութիւնս խոստովանիմ եւ զմեղանս հրապարակեմ,
Կշտամբանաց քարամբք կոծիմ եւ հառաչանաւք սրտիս տապանամ,
Ի խէթ խղճիս խոցոտիմ եւ բոցով շնչոյս ճենճերիմ,
Աղի ցաւով արտասուացս այրիմ եւ երիկամանցս ազդմամբ կիզանիմ,
Յուսակտուր աւդով ցամաքիմ եւ դառնաշունչ հողմով շիջանիմ,
Թախանձանաց բանիս երերիմ եւ կողկողագին հեծութեամբ դողամ,
Տաժանելի կրիւք տուայտիմ եւ տագնապաւ հոգոյս տատանիմ,
Ի կոծ մրրկաց ծփիմ եւ ի բախմանէ ալեաց սասանիմ,
Ի լրութենէ համբաւոյն սարսեմ եւ յիշատակաւ ահին կորնչիմ,
Կերպարանաւք ատենին հալիմ եւ սպառնալեաւք մեծիդ մեռանիմ,-
Լո՛ւր, բազմագութ, քաւիչ, մարդասէր եւ երկայնամիտ,
Քաղցրութիւն անճառ, աւր բարի եւ տիւ տենչալի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Քանզի կարող ես յամենայնի,
Եւ առ էլս շնչոյս իմոյ՝ փրկութեան մեծի:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով փառք յաւիտեանս:
Ամէն:
ԲԱՆ ԿԷ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա
Բայց քանզի յոյժ արդար է բան
Իրաւանցն Քրիստոսի Աստուծոյ առ իս,
Քան առ սկզբնահայրն չարեաց սատանայ,
Ձի վասն նորա յայն սակս յայտնեցաւ,
Ձի լուծցէ զգործս նորին,
Եւ վասն իմ, զի զինացեալ պատկերս նորոգեցէ,
Առեալ զկերպարանիս բոլոր էութիւն
Կերպին իսկութեան մեծին Աստուծոյ՝
Միացոյց ինքեան անշուշտ խառնութեամբ:
Նորա ոչ են շնորհեալ ի բազմացն,
Եւ ինձ զբովանդակն եհեղ առատութեամբ,
Վասն նորա ոչ երբէք չարչարեալ,
Եւ վասն իմ հանապազ պատարագի,
Նա անհաղորդ է կենացն,
Եւ ես միշտ վայելեմ ի փրկութեանն,
Նա վանեալ է խաչին,
Եւ ես՝ զաւրացեալ նշանաւն,
Նա՝ հերքեալ ի լուսոյն,
Եւ ես՝ միացեալ ընդ փառացն,
Նորա ոչ խոստացաւ հանգիստ եւ յերկրի,
Եւ ինձ զերկինս սեպհականեաց,
Ձնորայն կտրեաց զառնհաւատչեալ,
Եւ զիմն առանց խզելոյ յարակայեաց,
Ձնա յերամակս խոզիցն արզել,
Եւ յիս ինքն զաւրացաւ,
Ձնա կարճաց արինակեաց,
Եւ զիս ճառագայթ նշանակեաց,
Ձնա սողնոց նմանեցոյց,
Եւ զիս իւրովն անուամբ կնքեաց:
Բ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Իսկ ես զերախտիսն Աստուծոյ լքի՝
Զայսքանեաց բարեաց արարողի
Եւ չարին զկնի միտեցայ՝
Հայել ընդ նմին յատակս դժոխոց,
Ահա անարժանս բարեաց, անձիրս երախտեաց,
Անընդունակս սիրոյ տոռամբք մեղաց ձգեալս,
Յերիկամունս խորոց խոցեալս,
Քանցեալ ծառս արմաւենոյ,
Գինիս յեղաշրջեալ, ցորեանս հեղեղեալ,
Մուրհակս ջրեալ, վճիռս պատառեալ,
Կնիքս այլակերպեալ, նմանութիւնս փոխեալ,
Արկանելիքս կիզեալ, ըմպանակս կորուսեալ,
Նաւս ընկղմեալ, մարգարիտս մանրեալ,
Ակնս պատուական սուգեալ,
Տունկս գաւսացեալ, նեցուկս խորտակեալ,
Փայտս ամենեւին փտեալ, մանրագորս աղաւաղեալ,
Յարկս տապալեալ, խորանս խարխալեալ,
Բոյսս արմատաքի խլեալ,
Զէթս հեղեալ ի գոեհս աղբեաց,
Կաթնս հոսեալ ի կոյտս մոխրոց,
Այրս մահու ի յարեանց գնդից:

Գ

Քանզի միշտ խրատեալ ընդ Երուսաղէմի
Առակաւ Բաբելոնի ի մարգարեիցն ձայնից,
Անձն իմ ողբալի, եւ ոչ ինչ խրատեցեալ,
Որ աստէն անգոսնեալ եմ, եւ անդէն՝ խայտառակեալ,
Աստ՝ դսրովեալ, եւ անդ՝ կշտամբեալ,
Աստ՝ ձաղեալ, եւ անդ՝ նախատեալ,
Աստ՝ թշնամանեալ, եւ անդ՝ յանդիմանեալ,
Աստուստ՝ ապշեալ, եւ անդանար՝ լքեալ,
Աստ՝ հեծումն, եւ անդ՝ հառաչանք,
Աստ՝ կարծիս, եւ անդ՝ կատարած,
Աստ՝ խէթ, եւ անդ՝ հատուցումն,
Աստ՝ արկածք, եւ անդ՝ հանդէսք դատաստանի,
Ուր ո՛չ է բան իրաւանց եւ ո՛չ ձայն պաղատանաց,
Ո՛չ թիւք աւուրց եւ ո՛չ ելք ժամանակաց,
Ո՛չ ուղք յուսոյ եւ ո՛չ դրունք ողորմութեանց,
Ո՛չ աջ պաշտպանութեան եւ ո՛չ ձեռն այցելութեան,

Դ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Այլ դու ապաւինութիւն, դու ինքն փրկութիւն,
Դու այցելութիւն, դու եւ քաւութիւն,
Դու երանութիւն, քեւ բժշկութիւն,
Քո ողորմութիւն, միայնդ հզար, կենդանի, անճառ,
Տէր Յիսուս Քրիստոս բարերար Աստուած,
Աւրհնեա՛ լ, արհնեա՛ լ եւ դարձեալ արհնեա՛ լ,
Ընդ Հոգւոյդ քո Սրբոյ յաւետ բարձրացեալ՝
Ի փառս հայրենի իսկութեան մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԿԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, ի յիշատակ ահարկութեան վերագրեցելոցդ,
Որք յաստուածուստ են սպառնալիք՝ ինձ ժամանեցեալք,
Զիա՞ ըդ դադարեցայց ի նորոգ ողբերգութեանց,
Եւ կամ ո՞րպէս զցամաքումն առցէ հեղեղք արտասուացս:
Զի թէ զչորեքվտակեան առաջս զետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ,
Որ զեղեմ եւ զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝
Լիապէս բաւականութեամբ բաշխեալ ամենայնի,
Եւ զբղիտումն ելից իւրեանց առ աչս իմ եղեալ,
Զանձինս մեղաց սաստկութեանս բոց
Զովացուցանել ոչ բաւականացին:

Եւ կամ մարգարէին սրբոյ ըղձականութիւն՝
Կրկին ինձ լցցի գլուխս ջուրց բազմութիւն,
Եւ ճրագարան տեսութեանց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք,
Զբեկման ոգւոցս չափել զվտանգ ոչ ձեռնարկեսցեն,
Եւ ոչ եղերականք ջայլիժ համարէն բանահիւսից կանանց լալականաց՝
Ի սիրտ եւ յոզի վիրաւորելոց,
Զաղէտ վտանգիս ի յերգ արկանել
Եւ կամ ի նուագս ձայնից բերել:

Բ

Ի՛մ է արն լինելութեան նզովեալ
Եւ ոչ Յոբայ կամ Երեմիայ,
Քանզի տաւնելի է արն նոցա,-
Զորոց մի ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհս,-
Եւ ոչ տարագրելի,
Ապա ուրեմն զիս նկատեալ եղեալ՝ զոչ արժանիս լուսոյ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ կամ միոյ մասնաւոր բարւոյ, զհանդիպումն աւուրն անիծին,
Յորում եւ գտայ կորստեան որդիս եւ մահու դրացիս,
Մշակս մեղաց եւ արբանեակս անաւրէնութեանց:
Որ ոչ կացի յուխտին կենաց,
Զոր դու սահմանեցեր, Աստուած բարերար,
Ոչ գնացի ի քո պատուիրանն կենդանական, անմահացուցիչ:
Ոչ վաստակեցի ի հունձս արմտեացն,
Որով ի մուտս ձեանն աւուրցն խռովութեան կերակրել պատրաստեցայց:
Ոչ կառուցի ամրութիւն որմոց
Եւ ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի,
Որով ի շնչմանէ մրրկաց աւոյց պահեցայց:
Ոչ համբարեցի նշխարս պաշարաց ի յուղին անեզրական,
Որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից:
Ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս աղաւթից,
Որով առաջի քո կալ համարձակեցայց:
Ոչ կազմեցի թոշակ փրկութեան վարուց մաքրութեան,
Որ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ:

Գ

Ոչ ետու զընտրութեան հաշիւն ի կենցաղոյս ճանապարհի իմոյ մատնչին,
Զի ի դատաւորին ձեռանէ աստէն ի փրծայց:
Ոչ լրութեամբ ձեռին արհնութեան մատեայ յանդիման,
Որով արէնսդրին մասնակից գտայց՝ սրբեցեալ:
Ոչ դիմաց ետու զգուշութիւն
Եւ ոչ թիկանց՝ պատսպարութիւն,
Ոչ աջոյս իմ՝ զինուորութիւն
Եւ ոչ սհեկիս՝ պարածածկութիւն,
Որով ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց:
Զերիվարս ոչ զզեցուցի զրահիւք
Եւ ոչ զմարտիկս՝ սպառազինութեամբ,
Որով զճակատն յարդարեցից:
Զկանուխն ոչ կապտեցի պտուղ
Եւ անագանին ոչ ժամանեցի,
Եւ ահա տարակուսիմ՝ ունայն ի բարեաց:
Մաքրութեան ծաղիկ ոչ ունիմ
Եւ ոչ իւղ ողորմութեան,
Եւ գիշերոյն մռայլ՝ աննշոյլ.
Ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ,
Եւ տագնապ կոչողին փողոյ ստիպէ:
Զզարդ հարսանեացն կրկին մերկացայ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ զձէթ վարուցն վերստին լքի,
Եւ դուռն մտին հարսանեացն աւասիկ փակի:
Դ
Եւ արդ, զիս ղո առից մխիթարութիւն այսքանեաց վշտաց,
Եւ կամ ընդ ո՞րքանեաց տարակուսանաց խաւարի
Լուսաւորութիւն յուսոյ կենաց խառնեցից,
Եւ կամ ո՞ր արդէք զգարշապարս ոտին կառուցից,
Եւ կամ յո՞ր վստահութիւն զաչս իմ յառեցից,
Եւ զի՞նչ անդորրութիւն ծփանացս նկատեցից,
Եւ կամ յո՞ր ըղձական դիւրութիւն ձեռն համբարձից:
Զի եթէ ի ձեռուն բարձրութեան երկնի՝
Անտի՛ անձրեւեաց հուրն Սողոմայ, որպէս ասացեալ է,
Իսկ եթէ յատակ երկրի խորութեան՝
Սա՛ եբաց զկոկորդոն ըմբոնողական
Եւ եկուլ զԴադան բանակաւքն Աբիրոնի:
Եթէ յանդգնեցայց փախչել յունողէն,
Գուցէ կալցի՛ զիս վիշապն ահագին,
Եթէ ընդ գագանս ինչ թափառեցայց՝
Արագո՛ւնք են ինդրել զվրէժ ստացողին
Առաւել առ իս, քան երբեմն զԵղիսէին՝
Առ մատաղ մանկունս բերելացիս քրմորդիս:
Եթէ յամենատարած աւոյս պարգութիւն՝
Ա՛յն եղև եգիպտացուցն խաւար շաւշափելի,
Եթէ ի թռչունս բարձանց՝
Նոքա՛ են կոչեցեալք ի սպանոն գոհին բոսորայ դիականցն:
Ե
Եթէ ի տկարսն խիզախեցից, վատնիմ ի պիծակա՛ցն,
Եւ զի՞ պիտոյ են ինձ առիւծունք:
Եթէ յարջոցն պատառողաց ապրեցայց,
Մժի՛ղքն՝ արեան ծարաւի՛քն, ինձ պատահեցեն:
Եթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ,
Մժո՛ւկքն անարգագոյնք, իբր ցնցուլս հրոյ եռացման, զինև մաղեցին:
Եթէ յեղջերէ միեղջերոյ փախնուցում զերծեալ,
Նկո՛ւն ճիրանք աղկաղկաց մնոցն մորմոքողաց զիս կեղեքեցեն:
Եթէ ի սենեակս շտեմարանաց խորշից դաւաղեալ ամփոփիցիմ,
Տաղտկատեսակ գարշութիւն գորտո՛ցն զիս զագրացուցեն:
Եթէ ի վայրս ինչ անդաստանաց կացեալ զետեղեցայց,
Շարք շանաճանճո՛ցն տարմից զինև պատեցեն:
Թողում ասել զխառնիճն եւ զջորեակն՝ զգաւրն զաւրաւոր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդ թունաւորն թրթուր եւ ընդ անկենդանական երեւիլն,
Հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն եւ ապականագործ եղեմամբն,
Որ առ աչաց տեսիլ ապագէնք եւ նուաստագոյնք,
Բայց ի յակնարկելն Աստուծոյ յաւէտ գոռոզաբար ուժգնութեամբ
Հարին, հանին, վանեցին զհպարտն ամբարհաւաճութիւն
Փարաւոնի բռնութեանն բուռն գաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ,
Որ են կերպարանք թաքուցելոցն կրից լլկողաց
Անձնականացն աներեւութից եգիպտացոցն անաւրէնութեանց՝
Յոգի տանջողաց, գաղտնի վնասողաց:

Զ

Այլ դու, ամենագաւր, Արարիչ բնաւից, տերդ բոլորից,
Ի յատելի՛սն հանդիսացիր հերքել զնոսա
Եւ ինձ ողորմեա՛ կրկին գթութեամբ՝ ձեռն մատուցեալ փրկութեան
Տարակուսեցեալ, կոշկոճեալ, վարանեալ ի մահ պարտելոյս:
Զի դու միայն ճանաչիս Աստուած՝ փառաւորեալ միշտ
Ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԿԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, վասն զի ի ձեռն մեծիդ
Եւ ամենահնար արուեստաւորիդ
Իմս եղանութեան Տեառն եւ Աստուծոյ
Իբր ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սիրոյ՝
Հանապազ եռամ եւ ոչ երբէք մարզիմ,
Միշտ խառնիմ զուզիլ եւ ոչ եւս միանամ,-
Ահա զուր արծաթագործդ, երկնաւոր իմ ճարտարապետ,
Ի սնոտիս վաստակեալ առ իս աշխատիս,
Ըսդ մարգարէին յայտնի առակի,
Եւ չարութիւնս իմ ոչ հալեցաւ:
Զոր ինձէն մոլեալ չարաչար,
Իբր զիւելագար դիւաբախ իմն ողորմելի,
Յանդգնեալ անկարգս խաւսիմ՝ զիմս զպարտիս աճեցուցանել,
Քան հաշտութեան հնարս ինձ այսու կազմել:

Եւ զի մի՛ անընտել դիպուած

Եւ անկիրթ պատահումն եւ անհաւասար հանդիպումն

Պատրաստութիւնք հանդերձելոց տանջանարանացն ինձ երեւեսցին,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ամենեւին անմոռաց պահեաց աստատին ի յիմում մարմնի
Նշխար մնացուածոց նախնումն անիծից,
Զոր ի փոքուէ տարրէ անարգէ զմեծն է ուսանել:
Բ
Քանզի խաղալն իքնաբերական գիտք որովայնի՝
Բոտոտք ճապուկք, շարժողականք եւ ազգի ազգիք,
Որդունք աղեաց գաղտակուրք, խաղավարտք հրակայծակք,
Եւ բիծք բոցակիծք, եւ անիծք անկերպաւորք,
Եւ երամակք ոմանց քրտնածինք,
Զազրաթորմիք, կսկծեցուցիչք եւ մարմաջողականք,
Ասպատակք այլոց վայրենեաց,
Ըստ նմանութեան դիւաց գիշերամարտից
Եւ մեկնակազէն բարբարոս գնդից խաւարասիրաց,
Եւ գազանութեամբ քանասար զայլոց արաբացւոց,
Կորակոր գնացիւքն, արջնաթոյր գունովն,
Կրկնապարոյր, կռածագ կտցան,
Որ զաւրէն ունի խայթոցաց կարճի,
Իբր դժնիկ՝ փշովք խոցոտեալ,
Ծծեն, ձգեն, զարեանն խոնաւութիւն
Եւ յանկողինս մահճաց հանգստեանն
Վաստակս կրից ցուցանեն:
Եւ կարկառեալ ուրուք ձեռն՝
Հատուցանել զհատուցումն նոցա նոցին,
Վաղվաղակի զգան զվնասս վտանգին, զոր ազդեն մարդոյն,
Եւ անդէն իսկոյն լերկամարմին, փոքր հասակաւն,
Իբր թելաւք իմն թռիչս արձակեն
Եւ ըստ մարախի ձեւոյ ոստոստեալ՝ այսր անդր տարաբերին
Եւ, ըստ բազմապատիր նենգութեան բարոյից դաւող աղուեսուց,
Խորամանկեալ խուսափեն ի պատուածս բազում ելից,
Զի յերկիւղէ մահուն ապրեցին:
Եւ այնքան չքոտի եւ անքատ անձամբքն
Ոչ միայն գռամիկս եւ զխառնիճաղանջս,
Այլ եւ զթագաւորս հզարս եւ ահագինս
Փախուցանեն, հանեն, տարագրեն
Ի դստիկոն յարկի ապարանիցն բարձրութեան
Եւ կամ ի բացի բնակեցուցանեն:
Քաջք արանց արեաց, որք իշխեցին ամբոխից
Եւ տիրեցին ժողովրդոց եւ առին զքաղաքս ազգաց,
Զպարտութիւն իւրեանց զաւրաւոր ձեռինն ինքեանք վկայեն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Թէ՛ Քանզի ոչ կարացաք ի դիմի հարկանել վեհիցն բոնութեան,
Վասն այնորիկ խոյս տուեալ՝ հասաք յայս տեղի:

Գ

Եւ զի՞նչ է ինձ գփոքունց եւ զանկածից
Ծաղրականաց ոմանց գոյութեանց ի կիր արկանել,
Որք զարեղ եւ անհերքելի ջատագովք են աստուածութեանն՝
Յիշատակել ինձ զհանդերձեալսն,
Որք ի մարմնոյս անարիներէլոյ ընծային պտուղք դառնութեան:
Ընդ որս եւ եկամուտ սատակչականացն ախտից գիւտք
Եւ կերչացն կոյտք անողորքելիք, յորոց չէ զերծանել,
Քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի
Զապագայիցն սոքաւք իմաստասիրել:
Եւ ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝
Փախստեամբ անկանել առ նոսա,
Այլ առանց կամաց քումդ ակնարկութեան
Եւ մարդկային կարք եւ հնարք վրիպեցան:
Իսկ դու, բարերար, զամենայն ունիս բաւականապէս զկենացն հնար,
Եթէ կամեցիս փրկել, նորոգել, քաւել, բժշկել եւ կենագործել:
Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ Հ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՄ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս
Ի փոքունց աստի երկրայնոց՝
Չհամարելոց ընդ գոյս եղելոց,
Ի մեծագունիցն տեսակս՝ ասացից գտանելի հանդէս
Իրաւանց ահաւորին անաչառութեան:
Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն Աստուծոյ,
Իբր զնախածանաւթ հայրապետութիւնսն,
Եւ կամ մաքրագոյնք՝ որպէս մարգարեան,
Կամ անբծագոյնք՝ իբրեւ զառաքեալսն,
Կամ ընտրելագոյնք՝ որպէս մարտիրոսսն,
Եթէ ոչ դու մարդասիրեցես աննուագ բարիդ
Եւ անփոփոխ ինամակալութիւնդ եւ անպակաս ողորմութիւնդ,
Ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ ի նոցանէ:

Բ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զի թէ առ նոյն ինքն Աբրահամ ձայն արձակիցեմ,
Իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ վարդապետե,
Ի տապոյ անտի պապակեալ՝ կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ.
Քանզի եւ նա փակեալ է ընդ կարեալք հասարակաց անհնարութեան:
Իսկ եթէ առ Մովսէս՝ եւ նա զգածեալ է տկարութեամբ,
Որ ոչ զաւրեաց առնն փրկութեան,
Որ զհայթհայթանաց կրկուտն ի պահպանութեանն աւուր ժողովեր:
Իսկ եթէ առ Ահարոն՝ եւ նա ինքնին իսկ կարաւտացաւ մաղթողի:
Իսկ եթէ առ Դաւիթ՝ ի մէջ բարեացն առաւելութեան սոգտեալ է եւ նա:
Իսկ եթէ առ Նոյ եւ Յոբ եւ Դանիէլ՝
Զայս Եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց՝ յանուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա,
Եւ զայն ընդ նոսին, իբր ի դիմաց Աստուծոյ, ազդեալ.
Կենդանի եմ ես, ասէ Տէր, թէ ոչ ապրեցուցեն
Զուստերս եւ զդստերս իւրեանց ի բարկութենէն, որ հասանիցէ,
Բայց եթէ ինքեանք միայն ապրեցին:
Իսկ եթէ առ Պետրոս՝ վէմն հաւատոյ,
Ի քումդ ինամոց խուն մի խիթացեալ՝
Եւ նա ընդ կրիւք իմն գրաւեցաւ:
Թողում ասել զբազմացն զումարութիւն՝
Խոնարհեալ առ կարիս կարիս,
Թէ եւ յաւէտ երջանիկք իցեն,
Ընդ որս եւ Յովասու ոմն մարգարէի
Ի մէջ աստուածառաքն սպասաւորութեան մարդկաւրէնն գայթակղութիւն
Մնայ յոլովից անթարգմանելի,
Թէ եւ ի դէմս իմն մեկնութեան ձեւակերպեսցի:
Գ
Եւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զաւրութիւն փրկութեան մարդկան,
Եւ ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ եւ զաւրացեալք ամենակալիդ,
Կոչեցեալք պաշտպանողիդ եւ քաւեցեալք հնարաւորիդ,
Շնորհեալք ազատեցուցչիդ եւ բժշկեալք անախտականիդ,
Կենագործեալք անապականիդ եւ լուսաւորեալք նորոգողիդ,
Այսուհետեւ զիտացեալ զսակն որքանութեան հողածին բնութեանս,
Որք միխիթարեն արիւնականն նմանաբար
Հարազատապէս վստահութեան յուսահատելոց,-
Ահա առ քեզ դիմեցից, Որդի Աստուծոյ կենդանոյ,
Քրիստոս արհնեալ յամենայնի,
Մանաւանդ զի առակն ազգակից այսմ մաղթանաց աստանաւր յիշեալ
Զվերագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ.
Բարի է, ըստ իմաստնոյ ումեմն երջանկի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անկանել ի ձեռս տեառն եւ մի՛ ի ձեռս մարդկան,
Զի որպէս մեծութիւն նորա՝ եւ ողորմութիւն նորին:
Եւ այս բան թէ եւ զԴաւթին իմն զծագրէր,
Որ զերեքմասնեան հարուածն աստուածեան առաջի եղեալ՝
Ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար զդատակնիք մահուն սատակման,
Իբր զկենդանի Քրիստոսի հաւատոցն յաճախութեամբ,
Քան զերկուսն եւս ալ փոքրկունս,
Որք տանջենն եւ ոչ ողորմին,-
Սակայն եւ իմն արինակութիւն բանիս պատկերի ճարակեցելոյ
Հնարս կենաց կորուսեալս անձին
Ոչ է այլայլեալ յարմարութենէ:
Զի ոչ էթէ զփրկեալսն նուաստացուցանեմ
Ի մատենի այսր ողբերգութեան,
Առանց որոց ոչ է մաշել առ տէր,
Այլ զփրկողին անուն պսակեմ
Եւ զշնորհն նորին առ ամենեսին բարեհոշակեմ
Եւ զբնաւին բարձունսն ի թոյլս վարուց
Խոստովանիմ բանիս պայմանաւ
Յաւետ կարաւտեալ ողորմութեանն դեղոյ:

Դ

Ահա դու կեանք, դու փրկութիւն, դու բժշկութիւն,
Դու անմահութիւն, դու երանութիւն, դու լուսաւորութիւն,
Արա՛ ինձ անդորր ի մեղացս աշխատութեանց,
Զի եւ քեզ լիցի հանգիստ
Ի մշտադատս հեծութեանց, ձանձրացուցիչս թախանձանաց,
Որ ոչ այլ իւրիք, քան թէ փրկութեամբ մարդկան պարարիս,
Արհնեա լ յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ՀԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ քանզի երջանիկքն եւ փառաւորեալքն սրբոցն պարք,
Յորոց ոմանք դոյզն ինչ զթեցին եւ յաճախագոյնս հաստատեցան,
Փոքունս սասանեցան եւ մեծագոյն վառմամբ նշուլից
Հոգւոյն մաքրութեամբ լուսաւորեցան,
Յորոց մինն զգանգուածոյն յայտնէ զհասարակաստեղծն տկարութիւն,
Իսկ միւսն՝ զգերազանցն քան զբնութեանն արէնս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Վարս եւ առաքինութիւնս հրեշտակականս:
Եւ արդ, նոքա, որ արհնեալքն են
Յամենիշխան բերանոյ աստուածութեան Հարն Քրիստոսի,
Ընտրեալքն, տանեալքն, ինկեալքն եւ բարեբանեալքն,
Իբրեւ զանդամս Քրիստոսի պաշտեցեալք
Եւ իբրեւ զաւթեմանս Հոգւոյն Սրբոյ յարդարեալք,
Յորս չիք ինչ նշմարանք եւ կամ գիւտք խաւարի,
Այլ ամենեւին անկեղծութիւն եւ լուսաւոր արդարութիւն
Եւ որքան մարթ է զմարդն Աստուծոյ՝ Աստուծոյ նմանեցուցանել,
Երեսք պարզք եւ անպատկառելիք,
Կրանք բարձունք եւ անխոնարհելիք,
Կեանք զգաստք եւ անստգտանելիք,
Պաշտան առ Աստուած կարծր եւ անփոխարկելի,
Ընթացք արիականք եւ անկասելիք,
Ճշմարտութիւն միատարր եւ անցնդելի,
Դիմագրաւութիւն զարեղ եւ անհերքելի,
Տեսաւորութիւն պայծառ եւ անապշելի,
Իմաստասիրութիւն վերնական եւ անկոխելի,
Պատկեր մաքուր եւ անաղարտելի,
Զորոց կերպարանս եւ զյիշատակս անուանցն աղաչել
Աստուած իսկ վարդապետեաց,
Եւ նոքաւք հաճութիւն ի մէջ խոովութեան
Արարչիդ բան լուսաւորեաց:

Բ
Այլ ես անպիտանս յամենայնի
Եւ որքան բան զարե՝ պարսաւեալս,
Որ մինչդեռ արթունս եմ՝ նիրհեմ,
Մինչդեռ զգաստ երեւիմ՝ թմբրիմ,
Ի բարեպաշտելս իմում՝ գայթակդիմ,
Մինչդեռ աղաւթեմս՝ եւ վրիպիմ,
Ի յընթանալս իմում՝ եւ կասիմ,
Յարդարանալս իմ՝ եւ մեղանչեմ,
Ի խաղաղանալս իմում՝ ամբոխիմ,
Մինչդեռ արշաւեմս՝ առ ի յետոյսն հակամիտեմ,
Ի չուելն իմում՝ ընդ կրուկն դառնամ,
Ընդ լուսոյն մասին՝ եւ խաւար յարեմ,
Ընդ քաղցրութեանն ճաշակ աշինդր խառնեմ,
Ընդ կուղս բարեացն չարիս հիւսեմ,
Ընդ կանգնելն՝ եւ կրկին գլորիմ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ծաղկիմ, եւ ոչ պտղաբերիմ,
Ասեմ, եւ ոչ առնեմ,
Խոստանամ, եւ ոչ կատարեմ,
Ուխտեմ, եւ ոչ վճարեմ,
Կարկառեմ, եւ անդրէն ամփոփեմ,
Ցուցանեմ, եւ ոչ ընծայեմ,
Մերձեցուցանեմ, եւ ոչ մատուցանեմ,
Ի ճարակել խոցուածոյս` անդրէն վիրաւորիմ.
Ի հաշտեցուցանելն` վերստին խռովեմ,
Զուր հանդիսանամ, եւ իրաւամբք պարտաւորիմ,
Գրիմ, եւ իսկոյն եղծանիմ,
Նաւեմ, եւ ի գիծն թուլանամ,
Սկսանիմ, եւ ի հանգիստն ոչ ժամանեմ,
Կարգիմ, եւ դարձեալ սասանիմ,
Լնանիմ, եւ կրկին հեղում,
Շարունակիմ աստ, եւ անդ ի ստորեւս հոսիմ:
Բարդիմ, եւ անդրէն տոչորիմ,
Հիմն արկանեմ, եւ ոչ գլխաւորեմ,
Սակաւ վաստակեմ, եւ բիրս վատնեմ,
Դոյզն գանձեմ, եւ անթիւս սպառեմ,
Զայլս խրատեմ, եւ ես ինքն անփորձ եմ,
Միշտ ուսանիմ, եւ երբէք ի գիտութիւն ճշմարտութեան ոչ հասանեմ,
Զշիջեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ,
Սուղ ինչ քաջալերիմ, եւ առաւելապէս լքանիմ,
Լարիմ, եւ իսկ եւ իսկ առ նմին մեղկիմ,
Զայս կարկատեմ, եւ զայն պատառեմ,
Խլեմ զեղիճն, եւ տատասկ տնկեմ,
Ընդ ամբառնալն` եւ այսրէն բերիմ,
Մտեմ ի բոյնն աղանի, եւ անդուստ ագռաւ ելանեմ,
Գամ սակաւ մի սպիտակ, եւ սրանամ դառնամ բնաւին սեւացեալ,
Ասեմ զիս քեզ դաւանել, եւ սպանողին նուիրիմ,
Ընդ յանդիման լինելն` եւ թիկունս դարձուցանեմ:
Գ
Մաքրիմ, եւ այլ մրձոտիմ,
Լուանիմ, եւ նովին զագրանամ,
Կերպարանիմ զԴաւթին, եւ գործք զՍաւուղայն կատարեմ,
Շրթամբք ճշմարտեմ, եւ ստեմ երիկամամբք,
Աջովս մատակարարեմ, եւ ահեակ կողմամբս աւերեմ,
Ընդ երկրագործութեան ցորենոյն` որումն սերմանեմ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի քարձրեգոյն իմաստիցն ի վայր իջեալ՝ ես ինքն գտանիմ,
Հրեշտականամ յերեսս, եւ ի խորհուրդս դիւանամ,
Հաստատիմ ի յոտս, եւ ի միտս տատանիմ,
Սուտ ձեւանամ, եւ իրաւք խոտորիմ,
Կեղծաւորիմ արդար, եւ արդեամբք ամբարշտեմ,
Դասիմ ի պարս հեզոց, եւ ընդ այսս կաքաւեմ,
Ի մարդկանէ գովիմ, եւ ի տեսողէդ պարսաւիմ,
Ի հողածնելոցս երանիմ, եւ յորդուցն լուսոյ աւաղիմ,
Հաճոյանամ յետին ռամկին, եւ թագաւորիդ մեծի յաչաց ելանեմ,
Զատեանն դատաւորին թողեալ՝ խառնակրաւնիցն աղերսեմ,
Հերքեալ ի վեհիցն՝ սոսկականացն սպրդիմ:
Մարմնովս արտաքուստ պճնիմ, եւ անձամբս երփնիւ ճային ճանաչիմ,
Հպաւորիմ դաշն հաստատել՝ եւ ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ,
Այսաւր՝ մաքուր հոգեկիր, եւ վաղիւ՝ մոլի խելագար,
Զտէրունի պատուէրն լքեալ՝ թելադրութեան աւձին հետեւիմ,
Արիանամ զաւրապէս, եւ վատթարագոյնս ընկրկիմ,
Զծանրութիւն աւուրն բառնամ,
Եւ ի ժամ վարձուն անմասն ելանեմ,
Ի բացուստ ճոռոմս խաւսիմ,
Եւ ի պատասխանութեանն պահու պապանձեալ կարկիմ,
Ի յելս արեւուն հարուստ երեւիմ,
Եւ ընդ երեկս ունայն դեզերիմ,
Յաթոռս ծերոց բազմեալ՝ եւ խելայեղից կցորդիմ,
Ննջեմ իւերիւ, եւ արհաւրաւք զարհուրեալ զարթնում:
Զանդաստանս կամացս չարաչարս հերկեմ,
Փոյթ խնամով ի չարիս, միշտ անառակ որդիս,
Անդարձ տարագրեալս, անզոջական զառաձեալս,
Անմխիթար տրտմեալս, ինքնագրաւ գերեալս,
Մահու եւ ապականութեան ծառայեալս,
Անողորքելի տանջեալս, անփրկելի մատնեցեալս,
Անպատուաստելի հատուածեալս, անարժարծելի շիջուցեալս,
Անկազդուրելի խորտակեալս, անհանդերձելի կործանեալս,
Եւ եթէ պարտ է զսաստիկն աստանար ասել
Անարիներեալս անձին նախատինս,
Ահա գրեմ, գրեմ եւ ոչ անխայեմ
Ի խոյիս նիւթեալ գեհենին:
Ստացուածս նախանձու նորոյս Ադամայ երկնայնոյ,
Որպէս եւ Կայենն առաջին՝ հնոյն եւ հողեղինին,
Որ ունիմ զբնաւն աստուստ ի յանձին

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զնշանակ ամբաստանութեանս,
Ոչ զշնչոյս տուրեւառութիւն,
Այլ զբանիցս կշտամբութիւն:

Դ

Եւ արդ, ո՞ւր իցեն փրկութիւնքն,
Ուր սկզբնահայրն հաւատոց ի յուսահատութեանն վայրի
Զանգթութեանն իմ չարիս կրկնէ,
Մեծն մարգարէից քարամբք բանից կոշկոճէ,
Արին բարեփառ աշտէին նիզակաւ ի մահ սատակէ,
Պատկեր ճշմարտին ընդ Աքարու համայնիւ ջնջէ,
Աստուածարեալն վեհից յարագողացն վրիժուց մատնէ,
Մարգարէածին տեսանողն ընդ ամաղեկացւոյն առաջի տեառն սպանանէ,
Նախանձաւորն Աստուծոյ երկնատեղաց բոցովն վատնէ,
Ստուերին լրումն եւ նորոյս սկիզբն
Հեծանոցին ընտրութեամբ հոսէ,
Պետն առաքելոց ընդ Սափիրայի ի կենաց զրաւէ,
Զարմանալին քննութեամբ Հոգւոյն
Բուրումն մահու ինձ ընդ կենացն քարոզ խառնէ:
Արդ, անաչառք եւ ինձ կաճառք երջանկացն
Եւ ուժգնութեան հրամանի վերնոյն՝ արի սպառազէնք,
Ընդ հրեշտակացն՝ եւ մարդիկ,
Ընդ տիեզերաց երկրի՝ եւ տարերք,
Ընդ անգգայիցն՝ եւ շարժողականք,
Որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լլկանաց՝
Յարինակ եւ յիշատակ սոսկալեացն ապագայից,
Իբր հողմով փոթորկի ալեաց յաւէտ մրրկեալ
Կենացս վստահութիւն՝ մնայ անկայուն ի հաստատութեանց:
Զոր եթէ ոք, իմաստութեամբ ի քնին առեալ,
Խուզեցէ զլուղակացն բազմատեսիլ զանազանութիւն՝
Զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ,
Որ առանց թուոյ եւ քանակութեան համարոյ
Թինդս առեալ անբաւ երամոց՝
Եռան, զեռան, սլանան ի մարմնիս ծովու,-
Վկայեցէ եւ հաստատեցէ ճշմարիտ լինել
Զասացելոցս բանագրութիւն:

Ե

Այլ դու ինքն արհնաբանեալ անմահ թագաւոր,
Բարի, երկնաւոր, մարդասէր Քրիստոս,
Աստուծոյ կենդանւոյ միածին Որդի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հգար, բարձրեալ, անքնին, անճառ, քաւիչ, ահաւոր,
Սաստեա՛ ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց,
Արձանացո՛ զծաւալս մոլեգին շարժման սրտիս խռովութեան,
Ընդոտնեա՛ ի սանձս կապոյ երասանաց ըմբռնման
Զցնդեալ մտացս վայրագութիւն:
Եղիցի՛ խաղաղութիւն հրամանաւ մեծիդ
Ամենավարան բքոյս սասանման,
Սատակեա՛, խափանեա՛ զբազմազլխեան անդամս ուրուականս
Գաղտնեաց ամաւթոյս՝ երկրակենցադս հինից,
Գրեցցե՛ս աղալթս մշտամատոյցս
Զայս նորրնձայ տառ ողորմադերս՝
Թախձագին ձայնի ողբերգարկութեան այսր մատենի,
Հա՛ն ի խորոց մահուս անդնոց՝
Չքնաղ ապրեցեալ ընդ մարգարէին փրկելոյ,
Ընկա՛լ զխոստովանութիւն անձնադատ բանիս ի հոտ անուշից,
Շնորհեա՛ մխիթար դառնութեան վշտաց
Ուժգին հեծութեան յուսահատելոյս:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով
Փառք, պատիւ եւ իշխանութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ՀԲ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Այլ ահա ձեզ ասեմ, ո՛վ եկեղեցիք միանձանց
Եւ աշակերտութիւնք կրանաստանաց,
Որք մերկամարմին մատանցդ ձեռալք
Առ ակնկալութիւն յուսոյն պարգեւաց
Բարեացն անբաւից տեառն զինուորեալք,
Որոց զայս սեղան հանդերձանաց խորտկաց բանից ընծայեցուցի:
Ընկալարո՛ւք զայս աւանդութիւն խոստովանութեան
Ի շինուած փրկութեան հոգւոց,
Ծաներո՛ւք սովիմբ զմարմնոյս պարտութիւն:
Յիշեցէ՛ք զմարգարէականն ընդ առաքելականին առեալ մեզ ի խրատ՝
ԶԽՄԻ՛ պարծեսցի ամենայն մարմին առաջի Աստուծոյ
Եւ զԽՈՂ յոք է արդարն եւ ոչ մի:
Զտէրունականն մի՛ մոռանայք,
Ի կատարածն իսկ պատուիրանին
Գոզջի՛ք զձեզ ծառայս անպիտանս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մի՛ եղիցի լինել ձեզ որսք խաբողին,
Զգուշացարո՛ւք եւ Գրոյն,
Թե՛ Կերակուրք նորա՝ ընտիրքն:
Քանզի եւ ես իսկ, որ զայս նուագութիւն
Մասնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբեցուցի,
Վկայեալ զանձնէ կամաւորական ստգտանք
Բիր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց,
Ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչեւ ի սպառումն ծննդոց նորա՝
Կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի, եղի
Զիս ամենայնիդ պարտական չարեաց:

Բ
Լուայ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ եւ ոչ հաճեցայ
Ի յասելն նորա անյարմարապէս առ այն,
Որոյ առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի,
Թե՛ ո՛չ երբէք շնացայ, ո՛չ պոռնկեցայ
Եւ ո՛չ զաշխարհիս ինչ համբուրեցի ճաշակս մահու:
Այլ ոչ ընդհատ ինչ յանաւրէնութենէ.
Թողցէ՛ նմա Տէր Աստուած զայսուսիկ:
Թէ եւ ճշմարտիս իսկ գրեցաւ,
Ոչ ընթացաւ, որքան թէ գթեաց,
Ի յասել զանյարմարսն ի դիմաց ժողովրդեանն Իսրայելի՝
Բանի Զաքարիայ. Աւրինեա՛լ Տէր՝ եւ մեծացաք,-
Որ է փարիսեցոյն ձայնի կերպարան:

Գ
Բայց ես քանզի գիտողին Աստուծոյ մատնեալ եմ դատաստանի,
Որ զկիրս աներեւութիցն մտաց ի կշիռս եղեալ՝
Համարի դատել զիս նորաւք ամենիրաւ հատուցմամբք,-
Ո՛չ կերպարանեցայց տեսողին,
Ո՛չ կեղծաւորեցայց քննողին,
Ո՛չ ստեցից զոչ գործեցեալսն նկատողին,
Ո՛չ խաբէութեամբ ընդ միտ ինչ մտից մեծին,
Ո՛չ ի տեսիլ բարոյ ցոփութեան զչարս քողարկեցից,
Ո՛չ ի պատկեր ընտանի զապիկարս երբէք յարգեցից,
Ո՛չ իսենեշացայց ի զարդ աւտարոտի,
Ո՛չ պճնեցայց այլով պայծառութեամբ,
Ո՛չ պաճուճանս յարմարեցից տգեղութեանս գեղոյ:
Ո՛չ ոք մեղաւոր իբրեւ զիս,
Ո՛չ ոք անաւրէն, ո՛չ ոք ամբարիշտ,
Ո՛չ ոք անիրաւ, ո՛չ ոք չարագործ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՛չ որ վրիպեալ, ո՛չ որ սխալեալ,
Ո՛չ որ մոլեգնեալ, ոչ որ խարդախեալ,
Ո՛չ որ շաղախեալ, ո՛չ որ ամաչեցեալ, ոչ որ դատապարտեալ,
Ե՛ս միայն, եւ այլ ո՛չ որ,
Ե՛ս ամենայնն, եւ յի՛ս ամենեցունն:
Ո՛չ հեթանոսք, զի ոչ գիտէին,
Ո՛չ հրեայք, քանզի կուրացան,
Ո՛չ տգէտք եւ խառնիճաղանջք,
Քանզի յիմարք էին իմաստից:
Գ
Պետ վարժից կոչեցայ՝ յանձինս դատախազ,
Ռաբբի ռաբբի անուանեցայ,
Եւ զգովեստն առ Աստուած եղծի,
Բարի ասացայ՝ առ եղկութեան ժառանգութիւն,
Սուրբ վկայեցայ ի մարդկանէ,
Որ եմ անմաքո՛ւր առաջի Աստուծոյ,
Արդար դաւանեցայ ամենայն իրաւք ամբարիշտս,
Հեշտացայ ի գովեստ մարդկան,
Զի ծաղր եղէց յատենին Քրիստոսի,
Յաւազանէ կոչեցայ Արթուն,
Եւ ես ի քուն մահու ննջեցի,
Ի փրկութեանն աւուր Հսկող յորջորջեցայ,
Բայց զգաստութեանն՝ աչս կափուցի:
Ահա դատաստան, ահա յանդիմանութիւն,
Ահա նոր կշտամբանք եւ հին դատապարտութիւն,
Ահա ամաւթ դիմաց եւ տագնապ հոգւոց,
Ահա խնդիրք փոքունց եւ կշիռք մեծամեծաց:
Այլ դու միայն Տէր Աստուած,
Մարդասէր, անոխակալ եւ երկայնամիտ,
Համարեա՛ց մեղապարտս անձին
Ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի
Զայս կսկծեցուցանող ինքնաբանական նախատինս,
Մի՛ լուայց ի քէն զայսոսիկ, գթած,
Փոխանակ զի ես ինձէն անձինս գրեցի:
Արդ, բարձցէ՛ս եւ վերացուցէ՛ս զպահ պարտաւորութեան կանոնիս
Ընդ քեզ կապելոյս տենչանաւք հոգւոյս,
Հա՛ն գնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս,
Ծածկեա՛ աջովդ կարողութեան զոգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան,
Մատո՛ հանգստեան զթոպեալս ուժգին մեղացս բեռամբք,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Կարգեա՛ ինձ սահման հետոց բարութեան առ ելս կենացոյ,
Պահեա՛ յիշատակ ինձ ողորմութեան եւ զկնի մահու կեանք ամենեւին,
Աւրինեալ յերկինս եւ զովեալ յերկրի,
Բարեբանեալ միշտ յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ՀԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Թագաւոր բարձրեալ, հզար, ահաւոր,
Աւրինեալդ միայն Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Քո է փոխարկիլ յանակնկալս կենաց յուսահատութեան
Զսատակիչ անէծս առ կեցուցանող արինութիւնս,
Զպարսաւանս վիստութեան՝ առ զուարթացուցիչ զովութիւն,
Ընդ ամաւոյն՝ համարձակութիւն,
Ընդ պատկառանացն՝ պատիւ,
Ընդ տարագրութեանն՝ յոյս բարութեան,
Ընդ բաժանմանն՝ ակնկալութիւն միութեան,
Ընդ սպառնականացն բանից՝ ողորական սփոփանս,
Ընդ միանգամ դատապարտութեանն՝ կրկին ազատութիւն:
Բ

Ողորմեա՛ց, Տէր, մահու մեղապարտիս,
Յաւոր արձակման շնչոյս կենդանութեան,
Մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս ի բարձունս կողկողիցի՝
Զբազմարկածեան ուղոյն զանգերձ ընթացիցն
Զանփախչելին ճանապարհ յաչս բերելով՝
Մտացս տեսմամբ ամենայնիս վտանգեալ:
Եւ ի յերդ բնակութեան յարկիս նկատեալ յելիցն շաւիղ,
Թշուառացեալ կիսամեռութեամբ, դիմաւք այլայլութեան,
Տատանմամբ մատանցս, կարկամ հառաչմամբ,
Նուազ հեծութեամբ, նրբական ձայնիւ,
Յոգի թախծութեան յոգնամասնեայ տարակուսանաց՝
Ի խորոցս աներեւութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ:
Կարող ես, բարեգութ, եւ անդ հրաշագործել
Յաւետ զարեղութեամբ՝ ասելով,
Թէ՛ Ո՛ղջ եղիջիր յոգւոյդ խորտակմանէ,
Եւ կամ՝ Թողեա՛լ լիցին քեզ մեղանք քո,
Եւ կամ թէ՛ Ե՛րթ ի խաղաղութիւն՝ սրբեալ ի մեղաց:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ զոր յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից պաղատիլ,
Այսա՛ւր, ընկալցիս մարդասիրապէս,
Ո՛վ երկայնամիտ, բազմաշնորհ, ամենակեցոյց:
Գ
Յորժամ, որ այժմս բանապաճոյճ,
Խրոխտաձայն, սիգացող, բարձրապարանոց,
Անկեալ դնիմ դի անկենդան, կարկեալ ի խաւսից,
Կաշկանդեալ ձեռաւք, լքեալ անդամաւք,
Խփեալ շրթամբք, կափուցեալ աչաւք,
Տախտակ անշարժուն, կոճղ կիսայրեաց,
Արձան անզգայ, պատկեր անբարբառ, գոյութիւն անշունչ,
Ողորմելի տեսիլ, աշխարելի կերպարան,
Ողբալի արինակ, եղկելի դէմք,
Արտասուելի նմանութիւն, լռեցեալ լեզու,
Ցամաքեալ խոտ, թաւթափեալ ծաղիկ,
Ծորեալ գեղ, շիջեալ դամբար,
Դատարկ կոկորդ, խոպանացեալ սիրտ,
Աղիւտեալ ազդարան, սպառեալ աղբիւր,
Թալկացեալ մարմին, ժողիւտեալ որովայն,
Քակտեալ տաղաւար, կոտորեալ ոստք, բաժանեալ յաւղք,
Հատեալ ծառ, սղոցեալ արմատ, թողեալ տուն,
Հնձեալ արտ, ստորախուզեալ բոյս,
Աւտարացեալ բարեկամ, մոռացեալ պահեստ,
Թաղեալ գարշութիւն, մերժեալ ատելի,
Բարձեալ խէթ, անարգեալ կմախք
Եւ իբր զանպիտան՝ առ ոտն կոխեալ,
Կարաւտեալ այլոց մաղթանաց,
Որք զհաւատոց թշուառիս ձայնիւ նուագեալ աղերս հառաչման
Ցաւոյն արտասուաց բարերարիդ գթութեան
Ի բարձունս տարածանեն:
Զառ քեզ դարձն յեղանակէն արգահատելով, զոր արհնեմ,
Զնշան խաչիդ փրկութեան՝ զոր երկրպագեմ,
Զյարութեանն ճշմարտութիւն՝ որում հաւատամ,
Զփառացդ քո յայտնութիւն՝ զոր փառաւորեմ,
Զդատաստանիդ ահաւորութիւն՝ զոր խոստովանիմ,
Զբանիցդ յանդիմանութիւն՝ յորմէ զարհուրիմ,
Զհոգւոյդ Սրբոյ ինձ ուղեկցութիւն՝ զոր պաշտեմ,
Զաւճմանդ տեսոնագրութիւն՝ զոր եւ համբուրեմ,
Զթագաւորելն ընդ քեզ, Տէր Յիսուս, որում պաղատիմ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արդ, լքաւ, մերժեցաւ, բարձաւ, տրոհեցաւ, փախեաւ, սրացաւ,
Տեղի ետ կցորդութիւն զուգութեան կենցաղոյս կենդանութեան,
Եւ յոյսդ, որ ի քէն պարգեւ,
Մնացական եւ անջնջական յիշատակարան պահեցաւ:

Դ

Տե՛ս ողորմութեամբ եւ տարակուսանս վտանգելոյս,
Միայն բարեգութ, փառաբանեալ Որդի Աստուծոյ,
Քաւել, բժշկել, կենագործել,
Պաշտպանել, նորոգել, նկարել, կանգնել, հաստատել,
Վերստին ստեղծագործել յերջանիկն անարատութիւն:
Քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո՝ ողորմութիւն,
Չիք քո անկարութիւն, այլ ամենեւին զարութիւն,
Բարձրութիւն, իշխանութիւն, անվախճան թագաւորութիւն,
Իսկութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն,
Բարերարութիւն, լուսաւորութիւն,
Փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս եւ անյաւելուած,
Խնկեալ խորհրդով անթարգմանելեալ յԵրրորդութեանդ սրբում,
Գոհաբանեալ յաւէտ եւ եւս առ սմին՝
Ի նոյն պաշտան հաւասարութեան միապատիւ զուգականութեան
Երէկ եւ այսար եւ յաւիտենից յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ՀԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
,

Ա

Արքայ երկնաւոր, Տէր բոլորեցուն,
Առ ամենայն բան յամենայնի միշտ երկայնամիտ,
Աստուծոյ կենդանոյ անքնին Որդի,
Ահա անդ է ողորմելն իսկապէս,
Յորում հատաւ ակնկալութիւն վաստակոյն,
Անդ է բարեգործելն,
Յորում տեսութիւն իմաստիցն խափանեցաւ,
Յայնմ ժամու է մարդասիրելն,
Յորում տկարութեանն վտանգ
Պաշարեալ տիրեաց ներքոյ եւ արտաքոյ,
Անդանար է բժշկութիւն աստուածային քո ձեռինդ,
Յորժամ բնաւ անդամոցն տեղի ետ կենդանութիւն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Այն վայր է այցելութեան,
Յորում ելք հնարից ոչ գոյ,
Այն է քո մեծութիւն,
Յորժամ գյուսահատութեան վերն առողջացուցես,
Այն է հարագատ քում ազգակցութեան,
Եթէ յանակնկալն ժամու արուեստաւորեցես փրկութիւն,
Այն է հանդիսարան քում յաղթանակի,
Եթէ զփակեալն մուտս կենաց ի սպասումն շնչոյս բացցես,
Այն են քո շնորհք վայելչականք,
Եթէ զչարեացս իմոց մոռացեալ՝ զբարեացոյ քո յիշեցես,
Յայսմ ես անոխակալ,
Եթէ ապախտաւորիս ընդ երախտաւորացն ինամարկեցես,
Ի սոսին ծանեալ գիտացից,
Եթէ նայեցար ի նուէր բանիս նախնի գթութեամբոյ,
Եթէ զսովորութիւն չարեացս բարձցես:
Բ
Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք,
Եւ եղանակին նուագերգութիւնք,
Յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծառայի
Զբարեգործացն պարգեւեցէ,
Որ մինչ իրաւամբք մնացէ բանտի,
Նա յարքայակա՞ն ապարանս զնա հանգուցէ,
Մինչ հրաւիրեալ է ի գուբ տղմոյ,
Նա ի բազմակա՞նս ամենապատիկս գահոյից գրգեցուցանիցէ,
Մինչ բրելոյ զաչսն դիտեցէ,
Նա ի բարձրութի՞ն բերկրութեան հայեցուցանիցէ,
Մինչ ծայրատութեան մատանցն սպասէ,
Նա մատանի՞ համարձակութեան մատուցանիցէ,
Մինչ հայի հարուածոց գանից,
Նա գթո՞ց գիրկս արկանիցէ,
Մինչ պատրաստեալ յուսայ կորստեան,
Նա երեւելի՞ տեսողաց բազմաց առնիցէ,
Մինչ ակն ունի սատակման մահու,
Նա ընդ կենացն եւ փա ոս ընծայեցուցէ,
Մինչ հատման գլխոյն նայեցի,
Նա զնոյն պսակա՞ւ պայծառացուցանիցէ:
Ա՛յս պտուղք արհնութեան, գթած, սքանչելարմատ քում շառաւիղաց,
Ա՛յս արգասիք կենաց արարչականոյ քո հրամանաց,
Ա՛յս իղձք խորհրդոց խոստովանեալոյ քո տենչանաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ա՛յս նշոյլք լուսոյ ամենասփիռոյ ճառագայթից,
Ա՛յս ախորժութիւն ճաշակաց բարեբանեալդ քո քաղցրութեան:
Գ
Քո՛ միայնոյ են այսոքիկ, Տէր,
Ի քե՛ն ազդեցաւ գրել ինձ գոսսին:
Ահա զքոյսոյ յատուկ աղերս աղաչեմ, արինեալ,
Ի քոյո՛ց այտի պարգեւեալ շնորհեա:
Բա՛ց, Տէր, զգանձս քո բարիս, ըստ աղերսանաց առակին,
Մի՛ խառնեցես ի համբարս բարեացդ քոց ի չարեացն իմոց:
Մի՛ շտեմարանեցես զատելիսն քո, որ են ոխութիւնք եւ ցասմունք,
Ընդ սիրելիսն քո, որ են գթութիւնք եւ ողորմութիւնք:
Մի՛ պահեցես ի ստացուածս քո պաշտելիս զանախորժելիսն քո,
Որ են մթութիւնք եւ դաժանութիւնք,
Եւ զիմ վնասելիսն, որ են մեղք եւ թշուառութիւնք:
Մի՛ գրեցես աջովդ արինութեան ի մատենիդ կենաց
Զմութեակ պարտուց իմոցս անիծից,
Այլ զանհնարաւորս ինձ համարեալս՝
Մեծացուցե՛ս կրկին առաւել զանուն քո, Տէր, ի նոսին,
Յուցանել զոյն ինձ դիրիսս եւ հեշտականագոյնս:
Դ
Շատ են իմ պարտիքս եւ անդր քան զթիւ,
Այլ ոչ այնքան հրաշալիք, իբրեւ զքո ողորմութիւնդ:
Բազում են մեղանքս,
Այլ յաւէտ են նուազեալ առաջի քոյդ ներողութեան:
Յաճախ են չարութիւնքս,
Այլ յաղթական են համայնից,
Հզար, ամենակալ, քոյդ մարդասիրութիւն:
Ինձ են անհամար իմոյս անձին բիծք,
Այլ քեզ յոյժ գրաւեալ են ընդ սահմանաւ:
Ոչ են այնքան զարաւորք առ կենդանութիւն զէնք մեղանաց
Պատկառեցելոյս պտղաբերութեան,
Որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ՝
Առ վանումն կործանողին բռնութեան:
Զի՞նչ ազդեցե՛ք փոքր խաւար աւուրդ Աստուծոյ,
Զիա՞րդ բաւեցե՛ք դոյզն ինչ աղջամուղջ մեծիդ ճառագայթից,
Զիա՞րդ համբարձցի, կշռեցի ընդ խաչի քո կրից
Խակութիւն հեշտութեան մարմնոյս տկարութեան:
Զի՞նչ երեւեցի յաչս ամենակալիդ քո առատութեան
Կոյտք մեղանաց ամենայն տիեզերաց.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ահա կոշտ մի հողոյ դիրափխրելի՝
Ի կարծրութենէ բախման վանեցեալ,
Իբր զպղպջակ անձրեւոյ՝
Բազմազեղ հոսմամբ քո կամաց չքացեալ, պայթեալ անդստին:
Ե
Զի՞նչ պիտոյ են քում զաւրութեանդ ամենահնարդ կարողութեան
Ժամանակաց առաւելութիւն առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն,
Ո՛չ քթթել մի ական,
Ո՛չ խուն մի տեսութիւն ածանցական,
Ո՛չ սակաւ մի նայեցուած փայլական,
Ո՛չ կիսամասնեայ յամրութիւն,
Ո՛չ փութացելոց ոտից յեղեղումն,
Ո՛չ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի անկելոյ,
Ո՛չ զիծ մի չափոյ մտաց հետեւեցելոյ,
Ո՛չ նշողից արագութիւն,
Ո՛չ շնչոյ տուրեւառութիւն,-
Ո՛չ ինչ յայսմ յանգոյ եւ յանտպաւորական նմանութենէ
Անձեւ արինակաց յաւետ անկայից՝
Այնքան առժամայնք կամ հարեւանցիկք,
Որքան եղծմունք, ցնդմունք եւ հալմունք
Մեղացս սառնամանեաց պահեստի՝ քումդ զաւրութեան,
Աստուած ամենայնի Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Որդին անքնին կենդանւոյդ Աստուծոյ:
Որ տաս, պարգեւես արեւ քաղցրութեան չարաց ընդ բարիս
Եւ անձրեւես երկաքանչիւրոցն անաչառապէս,
Կշռես, սահմանես իրաւամբք եւ զվտանգս կրիցն հաւասարաբար,
Որոց մեծ է հանգիստն առ ակնկալութիւն պարգեւին՝
Փոքր խթանաւ փորձութեան զսակաւութիւն պարտուցն աստէն վճարես,
Իսկ որ զերկիր ընտրեցին՝ ներես ողորմութեամբ,
Տալով եւ սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասես:
Եւ քեզ փա՛ռք ամենազարիդ առ ամենայն հրաշագործութիւն
Բարեխնամող երկայնմտութեան,
Արինեալ յաւիտեան:

Ամէն:

ԲԱՆ ՀԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ արդ, ընկղմեալ, զմայլեալ եւ իսպառ ծածկեալ ի յանճառութենէ առաւելութեան բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ ամենառատ լրմամբ աննուագելեալ յաջմէ եւ յահեկէ, ի դիմաց եւ ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք՝ մատուցանեմ, ընծայեմ դարձեալ աստանարաւանդ գովեստի դաւանման ճշմարտականի: Զի որպէս երբեմն հերձուածականին չարափառութեամբ, ամենապատիրն խաբէութեամբ նենգողին կարթիւ հատուածեալ ի բաց հերքեցայ՝ ելեալ ի դրախտէն, արդ, միաւորականաւս այսու ուղիդ ամբծութեամբ ի յաւանդ իսկապէս շնորհի անդրէն միւսանգամ համբարձեալ սովիմբ, ի թռիչս թեւոց լուսոյ ահա յերկինս ժամանեցից հետեւեալ: Այլ քանզի յարգանդէն, յորում յղացայ՝ հոգեւոր երկամբք ծնիցեալ, զմեծ եւ զերջանիկ դշխոյ անարատ՝ ամենից կուսից իսկուհի, զպանծալի մայրն իմ գովելի պարտ է կանոնաւ սահմանի բանի արձանագրել յայսմ մատենի, զի ծանիցի, ցուցցի եւ այլոց եւս ապագայիցն ազգաց պատմեսցի որքանութիւն փառաց խնկելոյն՝ արժանապէս պաշտմամբ պատուեալ իբր մաքուր մարմին ընդ գլխոյ մարդեղութեան Բանին Աստուծոյ՝ ի յիշատակ ճառիս հաւատոյ Երրորդութեանն դաւանութեան:

Եւ արդ, ի յայս արինակ հոգենկար պատկերի բանի, որ զխորանէս լուսոյ յարմարի, ընկա՛լ զիս, գթած, արհնեալ, քաւեցեալ եւ սրբեալ ի սմին: Հա՛ն սովաւ ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս, անմեղս եւ անբի՛ծս ընդ հովանեաւ սորին բազմեցո, յաւե՛լ զտկարս ի տունն Դաւթի եւ անդուստ փոխեալ ի տունդ Աստուծոյ, ըստ մարգարէին ձայնի, որ ի քեզ, Յիսուս, ակնարկի: Մի՛ սուկ զմտիցն եւ մի՛ անաւգուտ զելիցն հետեւութիւն արասցես: Մի՛ զհաւատոյս ջերմութիւն ցուրտ համարեսցիս եւ մի՛ զհամբոյր ողջունիս անկարգ ինչ վարկանեսցիս: Մի՛ զպաշտանն ապաշնորհ գրեսցես եւ մի՛ զերկրպագութիւնն անխորհուրդ լքես: Մի՛ անպտուղ լիցի տեսականութիւն պատկերին, եւ մի՛ աննշոյլ՝ կերպարանին սքանչելութիւն: Մի՛ անհուր ողջակիզին սպանդ մոռացի, եւ մի՛ պատարագ ուխտի այս ճառի արտաքոյ ցրեսցի: Մի՛ ճաշակդ լուսոյ ինձ մահու լիցի, եւ մի՛ բաժակ քո կողիցդ արեան ի դատապարտութիւն եղիցի:

Գ

Աղաչեմ զքեզ, Տէր Յիսուս, միդ յետեւնէդ, որով զգիտութիւն Հաւր քոյ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ ճաշակեալ ծանեաք, քանզի ի քէն իսկ վարդապետեալ զամենապարզեւ կարգս եկեղեցւոյ, ի սմին աղաթանուէր լուսարան կենաց փրկութեան բարեաց, տարածեալ զսիրտս ձեռաց համբարձմամբ՝ զայս կնդրուկ բանի բնակողիդ ի սմա, տիրողիդ բնաւից երեքսրբենիդ մատուցեալ, յաւե՛ծ ընծայեցուցանեմք այսու բարբառով բարեշնորհութեան:

Դ

Փառաւորեմք վերաձայնեալ նուագաւք արհնութեան երգոց ի հաւատ պաշտաման բանի զբարեհրաման պատճառն եղելոց՝ զԵրրորդութիւնն

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

անսկիզբն, անհամեմատ բարձրությամբ, անհասական խորհրդոց եւ անըմբռնելի իմաստից, անզննելի զգայությանց եւ անբերելի եղելոց, քանակություն վերնականն երկնի եւ անսահման ներքնային խորոց, լրություն սպառմանց եւ նախադրություն սկզբանց, մի՛ յերից անշփոթ կերպից, եւ երիս՝ ի միոյ անհատուածելի իսկությանց, ի վեր քան զմտաց անարգելություն՝ յարածգեալ ամենայն ուրեք բովանդակ: Անփոփոխ բարի, անսասանելի ուղղություն, անխառն կերպարան սիրոյ, մեծություն անյաջորդ, բարձրություն անխոնարհելի, անվատնելի տեսականություն, բարերարություն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, ակնարկություն փրկչական, երանություն ճշմարիտ, ակնկալություն հաւաստի, խոստումն անստելի, աւանդ արգասաւոր, ստոյգ աւետիս, վերամբարձություն անձեռնարկելի: Մի Հայր միայնոյ Որդոյ՝ միական Հոգովն պատուեալ, ամենահարուստ բարությամբ, ամենեւին ունայն ի չարէ, արհնաձայն գոհաբանությամբ, անքնին ներբողի գովեալ:

Ե

Մին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատի՛ւն կցորդությանց, անպատո՛ւմն ազգականութեանց, եռալուսեանն զուգակցութեանց, անյաւելուածն լրականութեանց, ինքնիշխան կամաւորությամբ պատուասիրեալ առ Հայրն հանգունաստիպ՝ գործակցությամբ Հոգւոյն Սրբութեան խոնարհեալ իջեալ ի յերկնից, աննուազ գոլով ընտանի փառացն, հաճեցաւ մտանել յարգանդ մայրենի Աստուածածին կուսին մաքրութեան, յորում աճեցոյց զբոյսն արհնութեան ի լուսասահման անդաստանին անարատութեան, ընդ ամենակատարն էութեան համասնեալ յանանջրպետ միականութիւն, թափանցական խառնությամբ յաստուածութեանն ոգի բաղկացոյց զգոյություն շնչոյս հրաշապէս: Որով անստամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութեան զստահակութիւնս ի հանդարտեցոյց, եւ կամաւ ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղիկն պտղոյն կենաց ի ծայրս լրութեան անմահականն տնկոյ, ի մահ վիրաւորեցաւ՝ աստուածութեանն անընդմիջելի ի մերասերն մարմնոյ, որով կենսացոյց զգործին պարտեաց, արարչութեանն իսկութեան ի նմին յաւետ անբաժանաւրէն ընդ նիւթական մարմնոյն վշտացեալ: Իջեալ ի վայրս խաւարային դժոխոց՝ եհան զկապուտն իւրաստեղծ ի կապանաց արցտողին եւ, իբր ի նիրհմանէ քնոյ զարթուցեալ, յինքն նահանջեալ զդիմեցումն մահու, կանգնեցաւ, կենդանացաւ աստուածապէս՝ ելեալ ի յերկրէ հացն կենաց եւ հովին հաւտից բանաւորականաց: Հաւատարիմ եղեւ յաշխարհի եւ երեւեցեալ նոյնությամբ ամենեւին աննուազելի, որպէս եկն համայն՝ եւ համբարձաւ բովանդակ, բազմեցաւ նստաւ ի գերունակն զահոյս՝ նախնականին պարզութեան արարչական փառաւորությամբ: Չոր խոստովանիմք Աստուած բարերար եւ Տէր բոլորից, որ դատի զամենայն երկիր արդար ընտրությամբ յաւուրն մեծի, որ ինքն է սկիզբն եւ ինքն՝ կատարած, նոյն առաջին եւ նոյն առջապայ, անպակաս բովանդակությամբ թագաւորեալ ի լոյս անմատոյց:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Աւրինաբանեմք ընդ Հաւր եւ Որդոյ եւ զանբաժանելի բղխումն՝ նոցին փառակից Հոգւոյն տէրութեան, որ ստեղծ զբնաւս եւ կենդանածնէ զամենայն, որ անդստին իսկ ի բնէ համապարփակ մթութեան աշխարհակալն միգի շրջէր, նկարէր եւ կերպարանէր ամենունակ ջուրքքն անբաւութեան երկրատարածն ծովու՝ ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ զսուրբ աւագանն լուսոյ: Նախ արար եւ այժմ գործէ, գոյացոյց եւ միշտ կատարէ արուեստս, սքանչելիս, նախատեսութիւնս սրբասնելոց, ազդմունս աստուածաւրէնս, զաւրութիւնս զարմանաւորս, մարգարէս, առաքեալս, վարդապետս՝ վարժողս կրթութեան հանճարոյ: Չարբարանն մատուցման արեանն Քրիստոսի յարդարեաց, քաւութիւնս անձանց, առողջութիւնս մարմնոց ըստ նմանութեան Քրիստոսի ողորմութեամբ հրամայեաց: Մկրտեաց եւ գեր քան զջուր, ինքեան միայն բաւականութեամբ նորոգեաց, լուսաւորեաց: Հանապազ նովին բարեգործութեամբ զաւրանայ: Վկայեաց միածնին աստուածութեանն ի հոսանսն Յորդանանու, արինակաւ տեսութեան ամպոյ ցուցաւ ձայնիւ Հաւր ի լերինն Թաբորական: Ի նոյն տիպ նմանութեան հովանի եղեւ Յակոբեան տոհմին ի յելսն Եգիպտոսի, յուղեգնացութիւն զաւրավարութեանն Մովսէսի՝ հողմով սաստկութեան զփարաւոն ընկղմեաց: Քահանայս կատարագործէ, իմաստունս կազմէ, թագաւորս զաւրացուցանէ, քաւութիւնս ընձեռէ, կեանս շնորհէ մահացելոց ի նորոգութիւն յարութեանն: Նոյն ինքն է աւծումն մարդացելոյն Աստուծոյ, մշտնջենաւոր հաւասարութեամբ ընդ Հաւր երկրպագեալ՝ ի պատիւ մեծութեան Որդոյ, անսահման փառաւորութեամբ արհնեալ յաւիտեանս: Ամէն:

Է

Դաւանեմք ի հաւատ ուղիղ եւ անխտտորնակ անբծութեան՝ համբուրիւ շրթանց ողջունեալ զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ աստուածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ, որ գերագանց գտաւ եւ երկնի ամենազարդ բարձրութեամբ, որ ի նոցին իսկ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն ինկեցաւ, ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ: Սկիզբն առեալ կենացս այս գանձու ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր Հոգին Աստուծոյ լցոյց՝ փայլեցուցեալ ի նմա զաւրութիւն յաւուր մեծի Պենտակոստէին. նախ զտունն բարետեսիլ՝ յարինակ սրբութեան կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութեան, յորում ապա եւ ի նմին բնակչացն տուաւ լուսանորոգ բարեփառութիւն: Ուստի արինն հզարին Աստուծոյ բաշխեալ մատուցանի յաւետ, քան զՀաբելին՝ մահու գուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութեան՝ կենդանութիւն անմահութեան ի սմա ազդելով: Քանզի ոչ է կար զաւրութեան ուրուք ընդ երկնաւ յանդիման արեգական ի սպասաւորութիւն խորհրդոյ այսր ահաւորութեան ձեռնարկել, եթէ ոչ ընդ թեւաւք սորին պահեսցի, նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նուէր Տէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ զայս ձեղուն արհնութեան ծածկոյթ ունիցի, վասն զի

մահու անիծիւք հերքի այր ըստ արիւնին, որ արտաքոյ խորանի այս վկայութեան զաստուածային պատարագն մատուցանէ, մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կոչեցի, որ ոչ զանձինն արիւնակ արիւն յայս նուիրան ընծայեցուցէ: Մի ի սմա լուացումն ի մահն Քրիստոսի, զի մի՛ յանգետս անարգեալ աստուածութիւնն՝ ի ծանուցելումն զնախնին կրեցէ: Մի ձեռնադրութիւն ի պատիւ աւծութեան լուսոյն, զի մի՛ յանբծութիւնն խաբէութիւն խառնեցի: Մի եւ շնորհաւք, քան թէ ապաշխարութեամբ քաւութիւն, զի մի՛ ճշմարտութիւնն կերպարանաւք խորամանկեցի: Մի յընտրութիւնն ապառնի՝ հաւատ, զի մի՛ սպառնալիք հատուցմանն զրոյցս ինչ աւտար համբաւոյ գրեցի: Մի երկաքանչիւրոց գոյութեանց մերոց իրաւամբք կշտամբութիւն, զի մի՛ կիսամասնեայ առ մարդն ներքին եւ առ արտաքին՝ չարի եւ կամ բարոյ փոխատրութիւնն կարծեցի՝ յանմահ զարութիւն արքայական որդեգրութեանն, զի ընտելութեամբ երկրայնովս առաւելութիւն վերնումն թագաւորութեան յայտնապէս ճշմարտեցի: Մի յոյս կենդանութեան առ անեղծութիւնն սրբոց, զի աներկեւանութիւն խոստացելոցն ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հաւատասցի: Ը

Այս դշխոյ պաշտելի՝ անշնչական եկեղեցի տայ կեանս եւ մահու իշխէ, ըստ արիւնակի ադամեան պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի, գերազանց, քան զբանականս, յանշնչութեան հրաշագործէ, մինչ զի կատարումն ընձեռէ եւ նորոց հաստատէ՝ վերստին նկարեալ ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ: Գրեալ էւս է տեսակ մեծութեան վերնում կամարին սկզբնաւոր յառաջակառոյց, քան զբնակիչս հոգեղինացն ի նմա զարութեանցն: Նոր իմն ընծայէ թռիչս մարմնոց ընդ թեթեւութիւնս հոգւոց՝ պատուականին հարստութեամբ զանարգն յարգաւորեալ: Ոչ ինքնակիր մեղաւք զազրանայ, եթէ ոչ ի մարդոց չարաց եւ կամ յանհաւատից կոխիցի: Տիպ իմն է զարմանաւոր, յաղթող իմաստից մերս տեսութեանց, անբանն, ի բանաւորէն կառուցեալ, նմին աւժանդակեալ, իբր վեհագոյն՝ յաւէտ նուաստի: Մեծ է, քան զմարդ, որքան ընտրելոյն Մովսէսի՝ ցուպն յաղթողական, առաւել, քան զբանաւոր, որքան զԱհարոն՝ զաւագանն խորհրդական ծաղկեցեալ. գերազանց, քան զմտաւոր, որչափ զԵղիսս եւ զԵղիսէոս՝ զետահերձ մաշկեակն սքանչելահրաշ փայլեալ արուեստի: Աւգնութիւն պարզեւէ կրկին ամենակատար սրբասնեալ ձեռաց մաքրաբար, քան թէ զինապէս, մարմին նիւթական քարի եւ հողոյ, գոյակից հարազատ զգայականաց եւ սրբոց: Իւր զվէմն անմահ, կենդանի՝ ի կործանումն է եւ ի կանգնումն, որպէս զդատաւորն ամենից հոգւոց հանդիսանայ հրաշապէս ազդմամբ յանէծս եւ յարհնութիւնս, իբրեւ տեսող աներեւութից՝ զոմն հրապարակէ եւ զոմն տաժէ, առ ինքն կոչէ, գրեալ յանուանէ՝ իբր զտիրող հրամանատար էիցս: Իբր զլեառն յաւիտենական՝ անհարուածելի է ի դիմամարտից, ըմբռնէ զհոգեւորս՝ իբր զհնարադրութիւն մեծին արուեստի, անմեղս եւ անվրիպութիւնս ըստ Քրիստոսի հետոցն ընթանայ, բարձր

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ճոխութեամբ անպատկառաբար համարձակապէս զարէն գովելոյ գլուխ ամբառնայ:

Թ

Այնքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ զի գորս ըստ պատկերի Աստուծոյ եղեն՝ կանոնաւ խորէ: Յետ յոգունց ընտրութեանց փորձից թէ համարձակեցի մարդ որ սխալեալ ի գաւիթս նորին մտանել՝ ո՛չ պղծի, այլ ընդ անպատրաստիցն թերութեանց դժուարի, ո՛չ նգովի, այլ տեղի տայ ո՛չ գիտողացն զշնորհին զչափ, ոչ լքանի ինքեամբ պարտաւոր իւրովն գտեալ, այլ ի մերոց գործոց խրթնանայ, ո՛չ թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբոնումն ոտիցն կենդանաստուաց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն, ո՛չ կրկին յաւուր գնոյն ցուցանէ, զի մի՛ անընտրաբար նուիրանն խայտառակեցի: Վշտակցէ կարեաց զարապէս՝ իբր անախտակիր ապականութեանց, որ ի մեզ շարժմանց, առանց բարբառոյ տիրապէս հրամանաւ դատի:

Ժ

Նա զի եւ տապան իմն է մաքրական, կրկին երջանկական, եւ հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահապան, ո՛չ բազմաւք անբանիւք զազանաց դասուք եւ սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկայնոցս եւ զվերինսն յինքն հաւաքէ, ո՛չ յալիս խռովութեան բերի, այլ ի բարձրութիւնն երկնի համբառնայ: Իբր զաշակերտ հրահանգեալ Հոգւոյն Աստուծոյ՝ փախչի ի նենգութենէ, ո՛չ ի բողոք մահու մարմնոյ հարուածոց, այլ ի կենացն աւետիս ըմբոնեալ ածէ, ո՛չ Նոյի ձեռնարկեալ գործի, այլ հաստողին հրամանաւ շինի, ո՛չ Մովսէս ընդ Բեսելիէլ, այլ միածինն Աստուծոյ Հոգւովն Սրբով զսա հանդերձէ, ո՛չ յարաշարժ հանապազափոխ, այլ մշտակառոյց հիմամբ անասանելեալ զսա հաստատէ: Դարձեալ, իբր զտապանակն անխաւս փայտեղէն մածեալ տախտակաւք, առանց զգայութեան տեսողականաց մեզ առաջնորդէ, որպէս կերպարան անքանակ էին յառաջ հետեւեալ՝ ի հանդերձանս լուսոյն կենաց տեղի պատրաստէ: Ընդ Ոգիելի անդուստ սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի, սպանանէ վատնեալ վաղվաղակի առժամայն, եթէ անասնայինն լծակցութեամբ երկրասիրաբար գետնակոխ սայլիւք, իբր զանաւթ ինչ ձեռնազնին, բարձեալ տանիցի: Ո՛չ լեզուաւ մարմնոց, այլ բանիւ հրեշտակաց խաւսի, ո՛չ ունկան գոյականութիւն՝ եւ արագապէս մտառեալ լսէ, ո՛չ ձայն կերպաւորական բարբառոյ՝ եւ զպատգամս գործոցն Յիսուսի համարէն ազանց պատմեալ հոչակէ, ո՛չ խաղալեաց շարժականութիւն՝ եւ աստուածայնով իմն կենդանութեան հազագաւ ազդէ: Ո՛չ ոսկերաց եւ ջլաց յաւորած՝ եւ երկուք հազարաւք կանգնաւք լայնութեամբ, իբր զգունդն անհամար բարձրեալն Աստուծոյ զկենդանական զարուն զումարտակ հեբրայական վառեալ ամբոխին՝ եւ այժմ ընդ նոսին իբր զանմաքուրս ի սրբութենէ՝ զմանս ախտի մեղանաց ջեռեալս հատուածեալ յինքենէ հեռի ուղեկցէ ապրեցելոյն ի տաժանաւոր աղիւսարկութեանցն: Նոյն իսկ էութիւնն Աստուծոյ մարմին եղելոյ անուամբ այս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

վիմի նշանակեցաւ՝ պատառամբ կողին զբնաւս արբուցեալ: Ո՛չ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ վերնոյն շառաւիղք թափանցանց միութեամբ գտոյն կենդանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ: Ո՛չ Սողոմոն կամ Ջորաբաբել մահկանացուաց ոստիկանութիւն, այլ ամենից ունողին իմաստ զսա գծագրէ: Ո՛չ աննուիրական, հասարակաճաշակ իւղով առ ի Յակոբայ պարարի, այլ ահաւորին արեամբ եւ փառաւք մեծին աւճանի: Ո՛չ տուն երկրային նիւթոյ, քան թէ մարմին երկնային լուսոյ Աստուծոյ գտրին որդիս կնքեալ ձեռնադրէ: Ո՛չ կենցաղոյս յերկրէ յղացմունս, այլ արքայութեանն երկնից ժառանգս կրթէ, զԹի ծոց իւր զրգեալսն գոգոյն Աբրահամու ընծայեցուցանէ: Փեսայ հարսնութեան սորա՝ Որդին Աստուծոյ կենդանւոյ, աւրիորդք խնջոյից սորին՝ հայրապետացն գումարք: Սոյն ինքն մոռացումն առնէ այսակիր բարձանցն կռամոլութեան, զի զերկնայնոյն Աստուծոյ ունի զճանալութիւն. աւտարութիւն է ամենայնիւ դիցն դրաւշելոց, զի ի համարէն քարինս սորա Քրիստոս երկրպագի. քակտումն է յայտնապէս ուրուական ըղձիցն անտառաց, զի ի բնաւից մայրեաց աշխարհի նմանութեամբ կենացն փայտի ի սմա տերն նուիրի. խորտակումն է համայն դիւապատիր յուրթիցն արձանաց, զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբք եւ վիմաւք կենդանեաւք այսրէն հաստատի:

ԺԱ

Այս յարկ չքնաղ եւ աստուածընկալ ազատ է միանգամայն յամենուստ ծառայութենէ. ո՛չ արինակ վերնոյն Սիոնի, քան թէ ճշմարտութիւն նմին ճանաչի. ո՛չ կռապաշտութեանն կապաւ բազին եւ կամ լծով արինին տեղի պարտաւորութեան, այլ տերունի բարերարութեանն պարգեւարան ի մէնջ համբուրի. ո՛չ սասանի երբէք՝ յայլ իմն կերպարան ձեւոյ փոխարկեալ, այլ ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի. սոյն ինքն եւ երկին երկնի յերկրի լուսապայծառ կերպիւ հոչակի: Որպէս չէ առանց Հաւրն Քրիստոսի, եւ ոչ առանց այսր մար արգանդի յոգի կատարիլ: Անտուն շրջի անբովանդակելին, եթէ ոչ ի սմին տան տաղաւարեցի. ո՛չ ունի տեղի զլիտոյն հանգստեան տերն բոլորից, եթէ ոչ ի յայս կայարան կենաց մտեալ ազանիցի: Քան ի կամար վերնայինն երկնի՝ ի յայս հիւթաւոր բնակութիւն առաւել պարծի. անբաւութիւն աստուածեան լուսոյն, որպէս զղէմս մարգարէին եւ զարինակս սորին ծածկեցին, որպէս փախեան ի փառաց երեսաց նորին, եւ նմանութեան սորուն՝ որ ի տաճարին՝ ոչ հանդարտեցին, - ի տան հանդիսի մեծի գովեստի, եւ ի բանականացս դասուց խմբեալ նուագի, աստ արինի կրկին բաղձանաւք, քան ի դրախտն վայելչական:

ԺԲ

Այս մայր հոգեւոր, երկնաւոր, լուսաւոր, քան թէ երկրաւոր, շնչաւոր մարմնաւոր, զիս գգուեաց որդի: Կաթն ստեանց սորա արինն Քրիստոսի: Եթէ Աստուածածնին իսկ պատկեր գտոյն ոք գրեցէ, ոչ անարինի: Իբր զնշան իսաչին փրկութեան՝ զաւրութիւնս զարմանազանս եւ արուեստս բազմարինակս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

կատարեալ հրաշագործէ: Բեմ ահաւորին ատենի ի սմա հաստատեալ տեսանի: Սովաւ խորթաբարոյիցն հերձուածողաց մոլեգնաճառ բերանք կարկին: Ունի եւ քարինս իմն իմանալիս եւ բանաւորականս, որով զգազանամիտս անմաքուրս բացուատ ի բաց տրոհեալ տարագրէ: Ծնանի եւ Աստուածս ոմանս եղանակս՝ պատկերս մաքուրս միոյն Աստուծոյ Քրիստոսի: Ունի եւ զդիրն իւր ընդ արեւելս՝ ի տեղի խոստման բնակութեանն մերոյ առաջնոյ. ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս զգաստեանն Աստուծոյ շաւիղ, զփայլականն առակ տիրական ի դէմս բերեալ՝ մեզ վարդապետէ, զփրկութիւնն ի յելից անտի ծագման արուսելկին քրիստոսեան երեւմանն ի վերջնում աւուրն արարածոց երկրի թարգմանէ: Ցաւս հալածէ, ախտածէտս բժշկէ, դիւսց բռնութեանց զաւրէ: Արգանդ որովայնի սորին՝ աւազանն կենդանարար, ի պար հարսանեաց սորա՝ դասք առաքելոցն: Այնքան ճոխացաւ՝ բարգաւաճեալ երանութեամբ, մինչ զի նոյն ինքն փրկչին անուամբ վայելչապէս յորջորջեցաւ, տիրամարն լուոյ կոչմամբ ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքեցաւ: Ծփելոց մեղաւորաց՝ նաւահանգիստ հանդարտութեան, խրախճանարան՝ վերնոցն դասուց, բժշկարան անսխալելի՝ տարակուսեալ պարտաւորաց: Երրորդութիւնն անպատում ի սմա փառաւորի՝ աւրինեալ յամենայնի:

ԺԳ

Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան ի վերինն արքայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ, գիւտ ինչ մարմնաւոր եւ կամ հնարք մարդկային եւ կամ արուեստ երկրակենցաղ զսահմանեալ աւանդութիւնս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, եւ ոչ պարգեւ առաւել կենաց, եւ ակնարկութիւն աստուածային, եւ Հոգւոյն Սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ նախագրութիւն, եւ երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիականութիւն, եւ կամաց արարողին ինկաւորեալ խորհրդարան, եւ առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեհանճար հիմնարկութիւն, եւ միանգամայն ասել՝ դուռն երկնից եւ քաղաք Աստուծոյ կենդանւոյ եւ մայր կենդանեաց, ազատ ի պարտեաց, եւ ճշգրիտ տեսակ կերպի երեւակիս բանականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, եւ շաւշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, եւ սրբութեանցն անդ անճառից գերազանցեալ նոր սրբութիւն, եւ քրիստոսեանն նշանաւ պայծառապարծ պսակեցեալ,- զայնպիսի ոչ խոստովանողսն մերժէ յերեսաց իւրոց Հայրն ամենակալ ի ձեռն Բանին իւրոյ էակցի, բարձեալ ի նմանէ եւ զաւանդ շնորհի Հոգւոյն փառակցի՝ փակեցէ զդուռն կենացս այս առազաստի յանդիման նորին: Իսկ մեք, զորս գրեցաք, սմին եւ վկայեմք՝ հաւատացեալ որում կարգեցաքս, յանուն եւ ի փառս ամենակալ Երրորդութեանն եւ միում աստուածութեանն յաւիտեանս յաւիտենից: Ամեն: Այն իմ հաւատ յԵրրորդութիւնն, եւ այս իմ մայրն իմ լուսափառ խոստովանեալ դաւանութիւն:

ԲԱՆ ՀԶ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Աստուած ողորմած, բազմագութ, հզար, ահաւոր, Մարդաէր, արինեալ,
կենդանի, անճառ,

Որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բան քո իր անձեռնարկելի,

Որ եւ մտաց է անհնարաւոր:

Քո է հատուցանել պտուղ քաղցրութեան ընդ փշոց խստութեան,

Սկզբնահայրդ այսմ նորոգ եւ զարմանաւոր կանոնաց կենաց:

Քանզի բարի առնել ատելոյն,

Եւ աղաթս՝ ի վերայ հալածչին,

Եւ փրկութիւն հայցել խոցողին,

Եւ սպանողին ներումն խնդրել,-

Ի քէն ընծայեցաւ պտուղս այս հրաշից,

Որոյ քաղցրութիւն անճառ է քան զարինակ,

Եւ բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք,

Եւ գովեալ շրթանց քոց ճաշակելիք,

Հոգի երեսաց եւ զարութիւն գեղոյ մերոյ,

Տէր Քրիստոս, արինեալ ի բարձունս:

Այլ մարդք երկրածինք եւ ամենավրէպք

Ե՛ւ բարեմատոյց ձեռաց չարիս դարձուցին,

Իսկ դու, լոյս եւ տուիչ լուսոյ,

Ոչ լսես անէծս, ոչ ախորժես չար,

Ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ,

Ոչ յուզիս ի խռովութենէ,

Ոչ տիրիս ի ցասմանէ,

Ոչ հարկիս ի բարկութենէ,

Ոչ մթանաս ի սիրոյ,

Ոչ այլայլիս ի գթութենէ,

Ոչ փոփոխիս ի բարութենէ,

Ո՛չ թիկանց շրջումն եւ ո՛չ երեսաց անդրադարձութիւն,

Այլ ամենեւին լուսաւորութիւն եւ նկատումն փրկութեան:

Բ

Եթէ քաւեցես՝ կարող ես,

Եթէ բժշկես՝ զարաւոր ես,

Եթէ կենդանացուցանես՝ բաւական ես,

Եթէ շնորհես՝ առատ ես,

Եթէ ողջացուցանես՝ հնարաւոր ես,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եթէ պարզեւես՝ ամենայի ես,
Եթէ արդարացուցանես՝ ամենարուեստ ես,
Եթէ մխիթարես՝ ամենիշխան ես,
Եթէ նորոզես՝ ամենակալ ես,
Եթէ հրաշագործեսցես՝ ամենաթագաւոր ես,
Եթէ վերստին հաստատես՝ արարիչ ես,
Եթէ կրկին գոյացուցանես՝ աստուած ես,
Եթէ հոգաս ընդ մեր՝ ամենատէր ես,
Եթէ կորզես ի մեղաց՝ այցելու ես,
Եթէ չարժանեացս ընձեռես՝ աւրինեալ ես,
Եթէ յորսողէն զերծուցես՝ փրկիչ ես,
Եթէ զեղցես ի քոյոցդ ի մեզ՝ հարուստ ես,
Եթէ նախ քան ի մենջ խնդրելն դու կարկառեսցես՝ անկարաւտ ես,
Եթէ լայնես նեղութեանս՝ անդորրիչ ես,
Եթէ զվերջացեալս կոչես՝ ինսամակալ ես,
Եթէ զսասանեալս հաստատես՝ վէմ ես,
Եթէ պասքելոյս արբուցանիցես՝ աղբիւր ես,
Եթէ զճածկեալսն երեւեցուցես՝ լոյս ես,
Եթէ զաւգտակարսն իմ ծանուցանես՝ բարի ես,
Եթէ զբիծսն անտես առնիցես՝ երկայնամիտ ես,
Եթէ ընդ փոքրուս ի դատ ոչ մտանիցես՝ բարձրեալ ես,
Եթէ ծառայիս ձեռն մատուցես՝ ստացող ես,
Եթէ աջով քո պաշտպանեսցես՝ յանձնանձիչ ես,
Եթէ վհատելոյս դարման մատուցես՝ կերակրիչ ես,
Եթէ զանգէտս պարարեսցես՝ վարդապետ ես,
Եթէ զդիմեալս առ քեզ ընկալցիս՝ ապաւեն ես:

Գ

Եւ արդ, քո են այսոքիկ, Տէր ողորմութեան,
Ոչ միայն գրեալ, այլ կատարեալ եւ գլխաւորեալ,
Նախնի նահատակդ համբերութեան վկայից:
Որ վասն իմոյ փրկութեան
Հանդիսացար զաւրապէս յասպարիսի ճակատուն,
Զի կակղեսցես զկարծր բռնութիւն մարմնոյս գոռոզութեան՝
Վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վտանգի,
Եւ յանպարտակիրդ մարմին չափեալ
Զբնութեան մերում զտաժանականն տագնապ տուծի,
Զի զգթութիւնդ, որ առ մեզ,
Արդեամբք ցուցես՝ ի քեզ աւրինակեալ:
Աւրինեա լ յաւիտեանս:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ամէն:

ԲԱՆ ՀԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ քանզի ար է արինաբանեալ եւ լուսանորոգ

Կշռութեան երկուց ընտրութեանց

Արարածոց սասանութեանց`

Յեղանակելոյ յայլ իմն էութիւն երկնակենցաղ անփոխադրելի,

Ամբարձելոցն խոնարհութեան եւ կործանելոցս վերբերութեան,

Սարսափելի ուրբաթու Մեծի պասեքիս,

Յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ

Գրել ինձ զայս նուագ ձայնի հեծութեան զուարճախառն երկիւղի,-

Ահա ըղձալի համարիմ ասել աստանար ի քոյոց այտի,

Ջոր ընդ իմ կրեցեր, Աստուած բոլորից:

Բ

Կացեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմովս կերպիւ,

Ոչ խաւսեցար տուիչդ բանի,

Ոչ բարբառեցար հաստիչդ լեզուի,

Ոչ ձայն արձակեցեր սասանիչդ երկրի,

Ոչ մոնչեցեր ամենագղեցիկ փողոյ մեծութեան,

Ոչ երախտեալքն քո յանդիմանեցեր

Եւ ոչ չարեալք նոցին ըմբերանեցեր,

Ոչ մատնեցեր ամաթոյ զմատնիչսն զքեզ տանջանաց մահու,

Ոչ ի կապելն զքեզ դիմադարձեցեր

Եւ ոչ յապտակելն դժուարեցար,

Ոչ ի թքնուլն թշնամանեցեր

Եւ ոչ ընդ կռփելն երբէք խռովեցար,

Ոչ ընդ կատակելն սրտմտեցար

Եւ ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխեցեր:

Մերկացուցին զզգեստ պատմուճանին` իբր եւ ի տկարէ,

Եւ դարձեալ ազուցին` իբր անփրկանաւոր ըմբոնեցելոյ:

Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի քացախ` զանգեալ ընդ լեղոյ,

Ոչ էր հեղեալ մաղձն իմ մթերեալ նախնի դառնութեանն:

Ճաշակեաց վիատութեամբ եւ արգել անդէն տարակուսանալք,

Առին մոլեգնաբար եւ դարձեալ մատուցին անպատկառապէս:

Գանիւ հարուածոց յետին անարգութեան

Ի մէջ խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ծունր կրկնեցին նախատանաց
Եւ պսակ եղին արհամարհութեան:
Գ
Ոչ ետուն հանգիստ կենարարիդ,
Եթէ ոչ զգործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին:
Ընկալար իբր երկայնամիտ,
Առեր իբրեւ զհեզ,
Բարձեր որպէս համբերող,
Ստանձնեալ, իբր զպարտական, զփայտն վշտաց,
Որպէս զծաղիկ շուշանաց հովտաց՝ ուսով բերեալ զգէնն կենաց,
Զի յարհաւրաց գիշերայնոց զհւրակերտս գահաւորակս
Մարմնեղէն գոյութեանս պահպանեսցէ
Ի դատապարտութեանն վայրի իբր ի խրախճան խնջոյից:
Հանին արտաքս՝ իբր զողջակէզ,
Կախեցին՝ իբր զխոյն Սաբեկայ՝ ձգեալ զեղջերացն,
Տարածեցին ի սեղան խաչին՝ իբր զպատարագ,
Բեւեռեցին ի սեղան խաչին՝ իբր զպատարագ,
Բեւեռեցին՝ որպէս չարագործ,
Պնդեցին՝ իբր զապստամբ,
Զխաղաղութիւնդ երկնաւոր՝ իբր զաւազակ,
Զանկապուտ մեծութիւնդ՝ իբր զտառապեալ,
Զառ ի քերոբէից պաշտեցեալդ՝ իբր զքամահեալ,
Զսահմանդ կենաց՝ իբր զարժանաւոր սատակման մահու,
Զաւետարանիս նկարիչ՝ իբր զհայիտիչ Աւրինին,
Զտէր եւ զկատարումն մարգարէից՝ իբր զհամառատիչ գրեցելոցն,
Զճառագայթդ փառաց եւ զկնիք անքնին խորհրդոցդ Հաւր՝
Իբր զներհակ ծնողիդ կամաց,
Զաւրինեալդ իսկապէս՝ իբր զտարագրեալ,
Զկապոյ Աւրինին լուծիչդ՝ իբր զայր ի նզովս գրեալ,
Զհուրդ ծախիչ՝ իբր զհերքեալ իմն կալանաւոր,
Զահաւորդ երկնի եւ երկրի՝ իբր զհաւաստի պատժաւոր,
Զքի լոյս անմատոյց ծածկեալդ՝ իբր զհողածին ըմբոնեալ:
Գ

Ո՛վ քաղցրութիւնդ
Եւ երկայնամիտ բարերարութիւնդ ողորմածիդ զթութեան,
Որ վասն ապախտաւոր եւ անաւրինեալ ծառայիս, Տէրդ բոլորից,
Զայս ամենայն կամաւորապէս եւ հաւանողական հաճութեամբ՝
Կատարեալ մարմնոյդ միութեամբ ի քեզ ընկալար
Եւ մինչեւ ի քնարան շիրմին տապանի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անպակաս ի լրութենէ ամբողջ նոյնութեան Աստուած անքնին,
Զնոյն կրեալ նախատինս անճառ համբերութեամբ,
Յարեար կենդանի ինքնիշխան բարձրութեամբ լուսոյ,
Աննուագ մարմնով եւ անթերի աստուածութեամբ.

Արհնեալ փառաւք, գովեալ գթութեամբ,
Բարեբանեալ միշտ ողորմութեամբ յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ՀԸ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, անկեալ յերեսս հողանիւթ կերպիւս,
Ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ,
Զբարեգործիդ ողորմածութեան զկենդանարար ոտս համբուրեմ՝
Զայս արինակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ.
Աղաչեմ զքեզ, միայն խնամակալ, մարդասէր, գթած,
Կեցուցիչ, հգաւր, այցելու, պաշտպան,
Մի՛ ունայնացի վաստակն աշխատութեան փրկականդ կրից
Մարդացելոյդ վասն իմ Աստուծոյ,
Մի՛ սոսկ եղիցի քրտանցն կաթուած խառնեցեալ արեամբ՝
Ի մատնութեանն աւուր գիշերին,
Մի՛ լիցի ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս,
Զոր ձրի եւ առանց փրկանաց թշուառացելումս՝ ինձ պարզեւեցեր,
Մի՛ ջնջեցին շնորհացդ աւետիս,
Զոր կողից քոց կայլակք նորոգեցին,
Մի՛ անշահ եղիցին կրիցդ պտուղք,
Զոր կարատութեանս իմում մատուցեր,
Մի՛ պարծեցի բանսարկուն վանեալ
Զքո ստացեալս իւրացուցանել:

Բ

Ահա յաղթեցե՛ս կամաւք քո՝ ըղձից չարին.
Վերստի՞ն ապշեցի միանգամ զարհուրեալն,
Կրկի՞ն պարտեցի իսպառ դատեցեալն:
Մի՛ անխայեր զազատարարդ քո բան,
Որ զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝
Վերստին առ քեզ դարձուցանէ:
Զանճառն արարեր բարերարութիւն

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յանակնկալ ժամուն յուսահատութեան,
Յորժամ բնաւ իսկ կտրեալ
Եւ աւտարացեալ էր կենդանութեանն շարժողութիւն.
Մեռար անմահդ եւ զմահացեալս նորոգեցեր:
Եթէ զկանոն համաձեւութեան Աւրինին փոխեցեր,
Արդ զդիրինն եւ զհեշտականն եւ զեւս հնարաւորն
Մի՛ արգելցես, սկզբնաձիր ողորմածութեան,
Բարեգութ, աւրինեալ եւ երկայնամիտ թագաւոր:
Ազդեա՛ բանիւդ ամենագաւրաւ,
Որ զգոյութիւն լուսոյն ստեղծեր ի նախնում աւուրն,
Եւ վաղվաղակի փոփոխեալ գտայց ի լաւ անդր,
Եւ փոխանակ զի եւ ոչ խնդրեցի հետեւել լուսոյդ,
Դո՛ւ ելցես ինձ յայց, ճառագայթ ծագման հայրենի կերպիդ,
Եւ կոչեցայց առաջի քո ծառայ վնասապարտ՝
Ողորմեալ, շնորհեալ առ ի քէն:
Ոչ է ժամանակ յերկարաձգութեան առ ի զպարտսն հատուցանէ
Ահա շնորհեա՛ ինձ՝ տառապելոյս զերեսս քո,
Լոյսդ ի խաւարի սրտից վհատելոց:
Արգէ՛լ եւ կնքեա՛ զընթացմունս ելիցն,
Որ միշտ զեղուն բարիքն՝ հոսեալ ի յուշոյս իմ տեսութենէ,
Պահեա՛ ինձ զշնորհ ամենապայծառ զանձուցդ մնացականաց,
Որով պատուական գտեալ՝ քո՛ անուանեցայց՝
Պաշտպանեալ ի քէն, անսահման բարի:
Գ
Ահա ողորմեա՛ ինձ, գթած, աղաչեմ զքեզ,
Ողորմեա՛ ինձ, հզար, կրկի՛ն ողորմեա.
Մի՛ փոխարկեր երկունս ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարիդ ամենեւին,
Մի՛ բառնար ի վտանգելոյս զառ ի քէն պարգեւեալդ շնորհ,
Մի՛ կապտեր զփշումն ամենաւրինեալդ Հոգւոյ,
Մի՛ լուծաներ զխնկեալ զկնիք արքունական պատկերիդ,
Մի՛ յայտնեցին փուշք մեղանաց ի սրբութիւնս մտացս:
Մի՛ խզեր զկապ միութեան զընդ քեզ սիրոյն պնդութեան,
Մի՛ մերժեցես զարուեստ զարութեանն լեզուոյս յարմարութեան,
Մի՛ պակասեցուցաներ զյաջողուած աջոյս՝
Առ ի զլուսոյդ մասունս բաշխել:
Մի՛ գրեր ի դպրութեան կենաց մատենիդ զմահուն պարտիս,
Մի՛ պահեր, մի՛ ինձ համարիր,
Մի՛ յիշեցուցաներ, մի՛ ամաչեցուցաներ,
Մի՛ նախատեր, մի՛ ոտն հարկաներ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մի՛ արձանացուցաներ զմեղկութեանցն,
Մի՛ ամբարեր զկորստեանցն,
Մի՛ իբր սոգտեալ իմն ամբաստաներ,
Մի՛ յարուցես ընդ իս զծառն անիծից,
Մի՛ արձակեր ի յիս զսաղարթ վնասուցն,
Մի՛ ընձիւղեր զծաղիկ մեղացս,
Մի՛ բերցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս,
Մի՛ արտաբերեր զեութիւն պտղոյն:
Մի՛ թուեսցես ի ճիւղս երկրաստեղծ մատանցդ զգլխոս գործոցս,
Մի՛ մատուցես բան ընդդէմ ահեղ՝ զանարեւնութիւնս իմ յիշատակել,
Մի՛ մատնեսցես իմոցս կամաց զաւանդս հոգւոյս վարել ի գերութեան,
Մի՛ աստէն զիս փառաւորեր, զի անդանաւր դատապարտեսցես,
Մի՛ նուագութեամբ այսր անցաւորի զյաւիտենական բարիսն տուժեր,
Մի՛ ի սակաւում այսմ ժամանակի զանվախճանելի զփառսն չափեր,
Մի՛ ընդ հովտիս վշտաց հեծութեան զանախտական զկեանսդ գրաւեր,
Մի՛ ընդ ստուերի այսր մթութեան զանճառելիդ լոյս փոխանակեր,
Մի՛ զերասանակ մտացս լքցես՝ ըստ արտուղի հետս հետեւել,
Մի՛ զկամուրջ կենցաղոյս գրեսցես ինձ հանգստեան բաւականութիւն,
Մի՛ զհովիտ հանճարոյս ստուերական պահեր՝
Ի հանդերձեալսն ինձ հրապարակել:
Եթէ ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս՝
Մեռայց կենդանւոյն,
Եթէ շտեմարանես ի սրտի՝
Աստստին կիզեալ անբոց այրեցայց,
Եթէ քննեսցես զանարեւնութիւնս՝
Առանց յանդիման քեզ լինելոյ իսպառ հալեցայց,
Եթէ տնկակից ինձ թողցես զմեղս՝
Ի նոսին վատնեալ մաշեցայց:
Դ
Ակնարկեա՛, միշտ զարեղ, ամենակարող,
Փախնուլ չարութեանցս, որ յիս,
Ձի բարիդ քո եկեալ փոխանորդեսցէ:
Հրամայեա՛, զթած, ինամակալ, գովեալ,
Լոյս անշիջանելի, զարութեամբ անսահմանելեալ,
Ձի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեանս
Մարմնեղէն յարկի անդամոցս:
Յորում հանգուցեալ անլքանելի՝ բնակեսցես բազմեալ՝
Ախորժ տենչանաւք, միութեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ,
Զապականութիւն մեղացս մերժեալ իսպառ՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յանարատութիւն զիս պատրաստեցես,
Ամենակեցոյց թագաւոր անմահ, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Արհնեալ լ յաւիտեանս:
Ամէն:
ԲԱՆ ՀԹ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա
Յիշեա՛, Տէր, տէր գթութեանց,
Սիրողդ իրաւանց, Աստուած ճշմարիտ,
Նայեա՛ վերստին ի բնութեանս կերպարան միշտ սխալական,
Զննեա՛ ինձ դարձեալ զամէնընթաց տարածմունս
Ելից արեանս շարժողութեան,
Բժշկապէս մատի՛ր տեսանել,
Զի մարդ եմ հաստատեալ մտաւք խակութեան թերի խորհրդոց
Յայն ինչ, զոր դո՛ւ իսկ վկայեցեր, տեսողդ ոչէից.
Միայն դո՛ւ անմասն ստութեան խաւարի:
Ապա իրաւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալսն՝
Մարդկաւրէն վրիպանաց սխալմամբ պարտեալ կրկին
Իբր զերկրածին մահացու մարմին,
Քան բանիդ քում սուտ երեւել,
Քանզի արդարեւ գիտես իսկ,
Թէ՛ Չար է արարն, եւ ընդաբոյս՝ չարութիւնն մեր,
Եւ ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր յաւիտեան,
Ըստ հոգեհանճար իմաստնոյն կանխազեկոյց առակի:
Բ
Թեթեւացո՛ զսաստկութիւն տանջանացն,
Որ պատրաստեալ եւ մնայ ինձ՝
Արկանել զորդիս գեհենին զարդ մահուն յաւիտենականի:
Բա՛րձ զամալթոյն պարտիս,
Որ պահեալ է յայտնել թշուառականիս
Յետին ատենին յանդիմանութեան:
Խրա՛տ խաղաղութեան յառաջապարգել ողորմութեամբ քո ընծայեցո,
Զի մի՛ անտանելիքն ահաւորութեան
Ի ցոյցս ինձ եկեալ կերպարանեցին՝
Անյոյս ապշութիւն ընդ կենաց զոջման առաջի կարգեալ.
Դատաստանն ահաւոր, անկաշառ եւ անխաբելի դատաւորն,
Ամալթն սոսկալի, կշտամբանքն սարսափելի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Յանդիմանութիւնն անփախչելի, տազնապն անճողոպրելի,
Պակուցունն անխրախուսելի, դողունն անվճարելի,
Լալունն անսփոփելի, կրճտունն ատամանցն անբժշկելի,
Ապականութիւնն անողջանալի,
Անէծքն սարսափելի աստուածային քո բանիդ,
Փակունն գթոյն եւ արգելունն ողորմութեանն:
Որ ընդ գալարելն երկնի,
Եւ ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրութիւն յատակիս,
Ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեան ծովու
Իբր փախստեան կերպ ցուցանելով՝
Մի զմիոյ հետս խափանեն՝ կասեալ յերկոցունց.
Եւ տատանեալ, սասանեալ
Լայնատարած գետնոյս թանձրութեան ի հիմանց անտի,
Ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ ներքնային խորոց՝
Հարթէ զլերինս.
Եւ հալեալ հրդեհին բնութիւնք վիմաց
Եւ ամենայն տարերաց գոյից,
Այլայլին երկինք յանեղծ փոփոխութիւն,
Եւ յեղանակին արարածք տարերաւք իւրովք ի նորոզ նմանութիւն.
Ծածկութիւնք գործոցս հրապարակին,
Եւ աներեւոյթք կրից մեր յայտնին,
Վարք կրանից ներգործելոց ի մարմինս մեր նկարին.
Թագաւորն երկնից յատենի նստի՝
Վճիռ հատուցմանն ի ձեռին իւրում:
Գ
Ահա վա՛յ ինձ եւթնիցս անգամ կրկին եղկութեամբ,
Ըստ չափոյ կշռութեան այսր համարոյ,
Որ զանբաւութիւնս թուոց պարագրէ.
Զի՞նչ գործեցից ողբալիս հոգի յայնմ մեծի աւուր վտանգի:
Քանզի սաստիկ ի յիշատակն իսկ յառաջեալ, քան զհանդիպումն,
Զոր ոմն մարգարէ, զաւրինակին նմանութիւն ի դէմս բերելով,
Զճեալ տազնապի անզերծ փախստեանն նշանակէ՝ ասելովն.
Զոր արինակ եթէ փախնուցու ոք ի ձեռաց առիւծու,
Եւ պատահեսցէ նմա արջ,
Եւ փախնուցու յերեսաց արջուն
Եւ մտանիցէ ի տուն եւ յեցուսցէ զձեռն իւր յորմն,
Եւ խածանիցէ զնա աւձ:
Եւ դարձեալ կրկին սաստկացուցանէ
Առ նոյն կերպարան իրի զտեսիլն քստմնելի.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ո՞չ ապաքէն, ասէ, խաւար է ար Տեառն:
Ար խաւարոյ եւ մթոյ, ար ամպոյ եւ մառախոյոյ:
Դ
Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից՝
Հգար ոստիկան, իրաւամբք ամբաստանեսցէ,
Եւ հատուցանողն ահաւոր՝ արդարութեամբ յանդիմանեսցէ,
Սպասաւորք թագաւորին առանց ինայելոյ խուճապեն.
Զոմանս ի կեանսն հրաւիրեն,
Եւ զոմանս յամաւթն դատապարտեն,
Կիսոց դէմս լցեալս ծաղու ցուցանեն,
Եւ ինձ ահարկուս եւ քստմնելիս երեւեցուցանեն,
Ոմանց պսակս լուսապաճոյճն մատուցանեն,
Եւ այլոց կորուստ մահու բողոքեն,
Արդարոցն՝ ձայն աւետեաց,
Եւ ինձ՝ գոյժ անվախճան վշտաց:
Յորժամ առ բարիսն մահու յաղթութիւն իսպառ մեռանի,
Եւ ինձ՝ չարագործիս կրկին յարակայի,
Ուր դրանն բախել ոչ ինչ ազդիցէ՝
Վճար եղեալ գթութեան առ իս:
Յորժամ դպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց,
Որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք
Մարդկային բնութեանս գործոց
Յաղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ամենայն էից,
Յիրաքանչիւր մարմինս անպակաս գրութեամբ իսկոյն երեւին,
Եւ խորութիւնք անճառիցն՝ կնքելոցն յիմաստից աստեացս
Առաջի աչաց մերոց կերպարանին:
Ուր այժմ վաճառաշահութիւնք ողբոց եւ արտասուաց զերկինս գրաւեն,
Եւ անդ, իբր զապաժաման ընդունայնութիւնք, արհամարհեալ լքանին:
Հառաչմունք հեծութեան, ոչ կանխաւ աստի առաքեալ,
Չէ երբէք գտանել անդէն,
Ողորմութիւնք, ճշդով սերմանեալ,
Ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի:
Ուր տապանն նախայանցիցն
Եւ կտակարանն տիրանարգիցն
Եւ նշանն ահաւոր այժմուցս,
Յանդիման եղեալ մեծաձայնս դատախազեն.
Յորում սուկալի վայրի
Ոմն՝ զուխտն կցորդութեան հայրենի.
Եւ ոմն՝ զխորանն վկայութեան անտեսիցն,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ոմն՝ զարիւն մեծին Աստուծոյ
Ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարածանեն:
Զտանջանարանսն բազմապատիկս
Անձամբ անձին աստէն իսկ պատրաստեցի.
Զիա՞րդ մխիթարեցայց համառատեալս յուսոյ:
Զի եթէ զարքն լուսոյ՝ դասուք արդարոցն,
Որ փառաւորեալքն են երանութեամբ, սարսեն դողալով,
Ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստանին,-
Ես՝ եղկելիս, աւանդակորոյս սատակման որդիս, ո՞ւր երեւեցայց,
Որ ոչ միայն չեմ պսակելոց,
Այլ եւ պատուհասն իմ՝ անտանելի,
Եւ կորուստն անսպառելի:

Ե
Այլ արագեա՛, ամենապարզեւ զարութիւն անճառ,
Զեռն փրկութեան ի կորուստ գերելոյս,
Զի աւգնեալ ի քէն՝ դարձայց միսսանգամ ի դրաց դժոխոց՝
Ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենեւին անվտանգելի պրծեալ ի պատժոց,
Աստանաւր տեսեալ մտացս իմաստիւ զապագայիցն դիպուածս,
Բաւականացեալ ի լուր երկիւղին
Ի տագնապէ տանջանաց ահին համբաւով՝
Կամաւք քո բարեաց գերծեալ ապրեցայց
Եւ մի՛ մատնեցայց կորեանցն առիծուց
Որք խնդրեն ի քէն զիս ի կերակուր՝
Ծախել ատամամբքն զազանութեան,
Զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝
Զաստուստ պարարեալս անդ ձգեալ հալէն,
Ուր անսպառն պահի մնացուած մթերիցն
Ի ծախումն յաւիտենից:
Զի դու միայն բաւես կորգել ի ժանեաց սատակման
Ի կեանս եւ յերանութիւն,
Բնաւից ապաւէն թագաւոր լուսոյ,
Տէր Յիսուս Քրիստոս, արհնեա՛լ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ Զ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, ի վերայ այսքանեաց յուսահատութեանց

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ ահարկու սրտաբեկութեանց,
Պակուցանողական սաստկութեանց աստուածային բարկութեանց,
Տագնապեալ ոգով թախծութեան իսպառ,
Աղաչեմ զքեզ, սուրբ Աստուածածին,
Հրեշտակ ի մարդկանէ, մարմնատեսիլ քերոբէ, երկնաւոր արքայուհի,
Անխառն իբրեւ զաւղ, մաքուր որպէս լոյս,
Անշաղախ՝ ըստ նմանութեան պատկերի արուսեկին բարձրութեան,
Գերազանց, քան զբնակութիւն անկոխելին սրբութեանց,
Երանաւոր խոստմանն տեղի, եղեմ շնչական,
Ծառ կենացն անմահից՝ բոցեղէն սրովն պարունակեալ,
Ի բարձրեալն Հաւրէ զաւրացեալ եւ հովանացեալ,
Հանգստեամբ Հոգւոյն հանդերձեալ եւ մաքրագործեալ,
Բնակութեամբ Որդւոյն յարդարեալ եւ տաղավարեալ,
Միածինն՝ Հաւր եւ քեզ՝ անդրանիկ,
Որդի քո՝ ծննդեամբ եւ Տէր՝ արարչութեամբ,
Ընդ անաղտ մաքրութեանդ՝ եւ անբիծ բարի,
Ընդ անարատ սրբութեանդ՝ եւ խնամակալ բարեխաւս:
Ընկա՛լ զմաղթանս այսր աղերսանաց քում դաւանողիս
Եւ մատո ընծայեա՛ր ընդ սմին խառնեալ
Զբանն իմ նախնի մեծիդ ներբողի ի քոյդ պաղատանս:
Հիւսեա միացո՛ր զմեղուցելոյս դառն հեծութիւն
Ընդ քումդ երջանիկ եւ խնկաւորեալ հայցուածոց,
Տունկդ կենաց պտղոյն արհնութեան,
Զի ի քէն միշտ աւզնեալ եւ բարեգործեալ
Եւ ի մաքրական քո ծնելութիւնդ ապաւինեալ եւ լուսաւորեալ՝
Կեցից Քրիստոսի՝ Որդւոյ քոյ եւ Տեառն:

Բ

Աւժանդակեա՛ր թելոցդ աղաթիւք,
Խոստովանեալ մայրդ կենդանեաց,
Եւ ելիցն իմ յերկրէս հովտէ
Առանց լլկանաց հետեւել ի կեանս արթեւանացդ պատրաստութեան,
Զի թեթեւացի կատարածն իմ ինձ՝ ծանրացելոյս անարեւնութեամբ:
Արացե՛ս տան ինձ բերկրութեան զաւրն իմ տագնապի,
Ողջացուցիչ երկանցն Եւայի:
Բարեխաւսեա՛, խնդրեա՛, աղաչեա՛,
Զի ըստ անճառելի մաքրութեանդ՝
Եւ ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելութիւն:
Արտասուաւք աւզնեա՛ վտանգեցելոյս, զովեալդ ի կանայս
Ծո՛ւնր խոնարհեցո առ իմ հաշտութիւն, ծնողդ Աստուծոյ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդ իմում թշուառի՛ս հոգա, խորան բարձրելոյդ
Ձե՛ռն տուր անկելոյս, տաճար երկնային:
Փառաւորեա՛ զՈրդիդ քո ի քեզ՝
Աստուածարէն ինձ հրաշագործել քաւութիւն եւ ողորմութիւն,
Աղախին Աստուծոյ եւ մայր:
Գ
Բարձրասցի՛ պատիւ քո ինեւ,
Եւ ցուցցի՛ փրկութիւն իմ քեւ,
Եթէ զիս գտցես, տիրամայր,
Թէ ինձ ողորմեսցիս, սրբուհի,
Թէ զկորուսեալս շահեսցիս, անարատ,
Թէ զհարթուցեալս յանձանձեսցես, երջանիկ,
Թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուցես, բարեշնորհ,
Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես, միշտ սուրբ կոյս,
Թէ զմերժեալս ընտանեցուցես, մեծարեալդ Աստուծոյ,
Թէ յիս ցուցցես զգթածութիւն, լուծիչդ անիծից,
Թէ զծփեալս հաստատեսցես, հանգիստ,
Թէ ի խռովութեանս յուզմանց փոխեսցես զիս, խաղաղարար,
Թէ վրիպելոյս ինձ հնարաւորեսցես զովեալ,
Թէ վասն իմ մտցես ի հանդէս, մահու նահանջիչ,
Թէ զդառնութիւնս իմ անուշեսցես, քաղցրութիւն,
Թէ զբաժանմանն իմ խտրոց քակտեսցես, հաշտութիւն,
Թէ զանմաքրութիւնց իմ բարձցես, եղծման ընդոտնիչ,
Թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես, կենդանի լոյս,
Թէ զլալեացս ձայն հատցես, բերկրութիւն,
Թէ զխորտակեալս կազդուրեսցես, դեղ կենաց,
Թէ ի կործանեալս յիս ակնարկեսցես, հոգելից,
Թէ ողորմութեամբ ինձ պատահեսցես, կտակ նուիրեալ,
Արհնեալդ միայն ի շրթունս անբիծս լեզուաց երջանկաց:
Ահա կաթիլ մի կաթին քումդ կուսութեան,
Յանձն իմ անձրեւեալ, կենաց ինձ զարեւ,
Մայրդ բարձրելոյ Տեառն Յիսուսի՝
Արարչին երկնի եւ բնաւին երկրի,
Զոր անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն եւ համայն աստուածութեամբն,
Որ փառաւորեալն է ընդ Հաւր եւ Հոգւոյն Սրբոյ՝
Էութեամբ եւ անքնութեամբ մերոյին բնութեամբս միացելով,
Ամենայն եւ յամենայնում, մի յԵրրորդութենէն:
Նմա փա՛ռք յաւիտենից յաւիտեանս:
Ամէն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ ՁԱ

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Ընդ Աստուածածնին մաղթանաց՝ ահա եւ զվերնոցն
Անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս հայցուածոց,
Որ վասն իմ գոչեն առանց լռելոյ
Հանապագորդեան արգահատութեամբ մաքուր բերանոց,
Ընկա՛լ, բարեգութ:

Որք են բարիք, բարեգործեալք ի բարերարեղ,
Անկիրթք՝ չարեաց, հաստեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ
Զարութիւնք հզարք՝ ակնարկութեան բարձրելոյդ,
Մուրքք, մաքուրք, անարատք, արհնեալք,
Վայելչականք, յաղթողք եւ անպարտելիք
Եւ ըստ ընթացից տեսութեան մտաց՝ արագունք:

Որք եւ պտղակորոյս տնկոյ թզենւոյն՝ եռամեանն դատարկութեամբ,
Որ զբնաւ յաւիտեանս պարունակէ ժամանակն՝
Զանցեալն ընդ ներկայիս եւ ընդ ապառնոյն,
Յամայր յամրութեամբն յերկարաձգելոյ,
Յայգի աշխարհիս արմատացելոյ,

Մին սաղարթին պաճուճելոյ՝ զրկեալ ի պտղոց,
Որ է ճշգրիտ պատկեր թշուառ մարդկութեանս,-
Սոքա բարեխաւսք, հանդերձիչք, այլ եւ խնամակալք,
Որ դեզերին հանապագ առ մեզ՝
Ընդ մերում կրիցս կարեկցելով,
Բարեմասնութեանն մեր սպասեն

Եւ յաւիտենականն կենդանութեամբ փրկութեանն մեր աղաթեն
Զայս բան ասելով՝ Զգործս ձեռաց քոց մի՛ անտես առնէր:

Քանզի, արդարեւ, մեր են այս աղաչանք,
Ի բարերարեղ Աստուծոյ վասն մեր կարգեալ առ նոսա,
Զի նոքա բանիւ են ստեղծեալ,
Եւ մեք՝ ձեռաւք ներգործեալ:

Որք եւ գալոց են ընդ միածնիդ
Վկայք տոկալիք դատաստանին հատուցման,
Ճշմարտաբան դատախազք յանցաւորութեան երկրայնոցս,
Յահաւորին ատենի՛ յայտնիչք իրաւամբք
Զմատակարարութիւնն, որ առ մեզ,
Որք եւ անդանաւր կարեկցեն՝ ազդեալ հառաչմամբ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զմշտանուէրն նուագ ձայնի.

Ողորմեա՛, դու ստեղծեր, մի՛ կորուսաներ:

Բ

Արդ, ընդ գոհաբանութեան ձայնիցն

Խնդրուածոց անմահականացն վեհից՝

Եւ ի մեր հեծութիւնս հոտոտեսցիս, բնաւից Արարիչ,

Որ յաղթես գթութեամբդ քո վերնոցն եւ ստորնայնոցս,

Քանզի քո է բարերարելդ առ մեզ եւ առ նոսին:

Արդ, վասն բարեգարդութեան անախտականացն,

Հրաշատեսիլ հրակերպիցն, անշաղախ մաքրոցն,

Անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հոգեղինացն եւ անվանելեացն,

Ամենաճեցուն առաւելութեամբ ի բարձրն ընտրականութիւն,

Գերափայլ յաճախ գիտութեամբ,

Անցուրտ ջերմութեամբ ջեռուցանողք

Ինքնաբուն տապովն աստուածսիրութեան,

Ըստ ինքեանց զմերս սառնասեր սրտից անբորբոք շիջումն՝

Այրիլ անաղաւտ ի մեծախորհուրդ սրբում սեղանիս,

Որ ի խորանիս,

Առանց նիրհելոյ եւ դանդաղանաց

Սպասել հրամանաց երանականաց

Կեցուցիչ կամաց ամենաստեղծիդ՝

Քերորբէարէն առաքինութեամբ

ՅԱստուած միացեալք անբաժանելի:

Որք երկնաւոր պետութիւնք են մեծք

Եւ զինուորութիւնք անբիծք, ահաւորք,

Երկնաւորիդ Աստուծոյ ազատագնեայ պաշտանեայք,

Ի յամպոյդ լուսոյ ցաւոք նշուղից:

Գ

Որովք եւ ինձ՝ մեղաւորիս հողեղինի

Մարդասիրեսցես ողորմել, Յիսուս,

Աղաչանաւք իմոյն հրեշտակի՝

Դարձուցանելով զիս, Տէր, ի բարիդ քո հետս լուսոյ,

Զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան,

Զոր հաւատացեր նմին տեսչութեան,

Զընկալեալն ի քէն ի կենցաղ աստեացս՝

Ուրախութեամբ սրտիւ յիս բերկրեալ,

Անմեղադրելի առ ի քէն աւրինեալ,

Խնդալից դիմաց զուարճութեամբ քեզ,

Արքայ բարձրութեան փառաց անհասից,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի իրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պարուց
Մատուցեալ ընծայեցուսցէ, գովեալ ողորմած,
Եւ քեզ, անքնին, ընդ Հաւրդ անհասի,
Թուակցութեամբ Հոգւոյդ անճառի,
Վայել է փառք, պատիւ եւ երկրպագութիւն
Յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ ԶԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Տէր Աստուած բարերար, բազմապարզեւ թագաւոր,
Կենաց պատսպարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարր հանգստարան,
Որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար,
Գործեցեր զանպատումսն եւ հանդերձեցեր զհրաշալիսն,
Մինչեւ կատարեցեր զառեցեալն ընդ ամենալիր աստուածութեանդ:
Արդ, վասն առաքելոցն սրբոց`

Յերկնաստեղծ քո ձեռացդ ձեռնադրելոց

Եւ Հոգւովդ Սրբով ւաճելոց,

Զորոց զգովեստն արժանաւորութեան, ըստ իմում կարի,

Առ ի փառս քո, Տէր ամենայնի, յայլում բանի պաշտեցի,

Եւ ի՞նձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին ընտրութեան:

Շաւի՛ղ ինձ ելից նոքաւք հանդերձեսցես յերանութիւնն փափագելի,

Զայն բարի հովուութեան նոցին յողջոյն ինձ կենաց քա՛ղցր լուիցի:

Մա՛սն կալայց ի յանեղծութիւն փրկութեան տաննեցեալ յուսոյն

Ընդ առաջնորդացն կենաց, սկզբնաշնորհիցն պատուոյս,

Փառաւորեալն դասուց, զետոցն բանականաց,

Աւետարանչացն բարձանց, իշխանացն պանծալեաց,

Լուսապայծառ թագին պճնելոց,

Ի զարդ անկապուտ զարութեան շնորհին պայծառացելոց,

Իւղովն զուարթութեան տիրական լուսոյն կատարեցելոց:

Բ

Ընդ աշակերտաց մեծիդ հրամանի

Բարձրեալդ Աստուծոյ Քրիստոսի

Եւ մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութեամբ

Որք մահացու եւ վշտաչարչարն մարմնով,

Վտանգաւոր եւ ամենակիրն անդամաւք,

Երկրաւորական ու հողագանգուածն բնութեամբ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Մարտուցեալ ընդ տարր գոյից ամենայն նիւթից՝
Պսակեցան, բարձրացան եւ կենդանացան հոգեպէս՝
Արիաբար ելեալք ի յերկրէ, ըստ մարգարէին,
Վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու,
Իմանալեացն անտեսիցն ու ծածկեցելոցն՝
Աներկբայ բարեացն, յուսով տեսելոցն աստէն նկատիչք,
Աշակերտք առաքելոցն եւ չարչարակիցք նոցին,
Որ հաւասարեալ գործովք ընդ նոսին՝
Կատարեալ լրմամբ անպակասելեալ,
Պարեն ի խրախճանս աննկէտն երանութեան,-
Որոց հաճոյական եւ ընդունական մաղթանաւք,
Արիւնընծայ, վաստականուէր, քրտնակնդրուկ աղերսիցն յարգմամբ
Ընկա՛լ զիս նորոգ ըստ նոցին մասին՝
Անեղծ փրկութեամբ ի քեզ արձանացեալ:

Գ

Ընդ խաղացեալսն հուրբ եւ սուսերբ արեամբ ներկելոց
Եւ ճգնաւորացն սրբոց հարցն միանձանց
Եւ քեզ հետեւելոցն, Որդի Աստուծոյ,
Անպարտելի քաջութեամբ եւ անպատիր զգաստութեամբ,
Ընդ դժնեայ գոռոզի մարմնոյս բռնութեան արիապէս մարտուցեալ,
Սովիմբ վանեցին զանմարմինն Բելիար
Եւ մշտամարտ հանդիսի յասպարիզի կենցաղոյս,
Առանց զգուանաց ծանրաբեռնութեան
Ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովու,
Տապանակաւ մարմնոյս թանձրութեան
Զթեթելութիւն հոգւոցն թռուցեալ՝
Ի նաւահանգիստն կենաց հասին
Եւ իբր սիրողք վերնում վիճակին,
Առանց յետնոցն մտածութեան,
Զթագն յաղթութեան համարձակապէս
Պայծառ ճոխութեամբ պճնեալ իսկապէս ի գլուխ կապեցին,-
Վասն նոցին արժանաւոր մաղթանաց եւ նուիրական հայցուածոց
Եւ զիս՝ զմեղաւորս ի պատժականաց ընկա՛լ ընդ նոսին:

Դ

Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան
Ընդ նախագրեցեալ երջանկացն փառատրական աղերսարկութիւն,
Որ վասն իմ գոչեն քեզ ի հաճութիւն,
Եւ ես ընդ նոսին՝ իբր դառնութիւն եղեալ ընդ քաղցու,
Կամ տատասկ՝ ընդ ողորկութեան,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Տգեղութիւն՝ ընդ վայելչութեան,
Տիղմ՝ ընդ գեղեցկութեան մարգարտի,
Եւ հող՝ ընդ յստակութեան ոսկւոյ,
Եւ կամ քարինս անարգս՝ ընդ պայծառութեան արծաթոյ,
Բացասութիւն՝ ընդ ճշմարտութեան,
Եւ կամ աւագ ինչ ատամնատու՝ ընդ կակղութեան զանգուածոյ հացի,-
Արդ, լո՛ւր, հզաւր, հնարաւոր, գովեալ,
Զնոցայն՝ վասն իմ եւ զիմս՝ ընդ նոսին,
Ի նոցին գովեստ, ի փրկութիւն իմ եւ ի փառս քո,
Ամենագութ, բարերար, աւրինեալ,
Երկայնամիտ, կարող, անքնին,
Անճառ, անեղծ եւ անստեղծ:
Քո են պարգեւք, քո են շնորհք,
Դու սկիզբն եւ պատճառ բարեաց ամենայնի:
Ե
Ոչ ես դատապարտիչ, այլ ազատիչ,
Ոչ ես կորուսիչ, այլ գտիչ,
Ոչ ես մահացուցիչ այլ կեցուցիչ,
Ոչ ես տարագրիչ, այլ ժողովիչ,
Ոչ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ,
Ոչ ես ընկղմիչ, այլ վերածիչ,
Ոչ ես գորիչ, այլ կանգնիչ,
Ոչ ես անիծիչ, այլ աւրինիչ,
Ոչ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ,
Ոչ ես թշուառացուցիչ, այլ մխիթարիչ:
Ոչ եղծանես, այլ գրես,
Ոչ սասանես, այլ հաստատես,
Ոչ ոտն հարկանես, այլ սփոփես,
Ոչ պատճառս յաւդես մահու,
Այլ հնարս խնդրես կենաց,
Ոչ ես ի կամս շարժեալ սատակման,
Այլ ի փրկութիւն ողորմութեան,
Ոչ մոռանաս զայցելութիւն:
Ոչ լքանես զբարի,
Ոչ արգելուս զգթութիւն,
Ոչ բերես վճիռ կորստեան,
Այլ կտակ ազատութեան:
Ոչ թշնամանիս յառատութեանց,
Ոչ բամբասիս ի շնորհաց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ոչ հայհոյիս ի պարզեաց,
Ոչ նախատիս ի ձրի ձրից,
Ոչ անգոսնիս յերկայնմտութեանց,
Ոչ եպերիս ի ներութեանց,
Ոչ բանսարկիս ի բարութեանց,
Ոչ անպատուիս ի քաղցրութեանց,
Ոչ քամահիս ի հեզութեանց,
Ոչ առաքին այսոցիկ տրտնջմունք,
Այլ անլռելի գոհաբանութիւնք:
Բա՛րձ զմեղս իմ, հզար,
Լո՛յծ զանէծս իմ, արհնեալ,
Քաւեա՛ զպարտիս իմ, ողորմած,
Ջնջեա՛ զյանցանս իմ, գթած,
Մատո՛ մատն այցելութեան,
Եւ անդստին իսկ կատարեցայց:
Ջի՛նչ քեզ, Տէր, քան զոսին դիրագոյն,
Եւ կամ զի՛նչ ինձ՝ պարտաւորիս կարեւորագոյն,
Այլ կենդանագրեա՛, բարեխնամ,
Քոյինաստեղծ պատկերիս փշումն կրկին
Ի շունչ նորոգման լուսաւորութեան մաքրական շնորհի՛
Ջամենամեղս ոգի պաշտպանեալ:

Ձ

Մի՛ ածեր, ողորմած, ինձ ար տարածամ ի համառատս երբի՛
Անթոշակ ապաճեռնութեամբ ընդ անկատար ուղին հետեւել,
Մի՛ մատուցաներ բաժակ դառնութեան ի ժամ ծարաւու,
Մի՛ փակեր, գթած, իմ հանդէպ զյաջողուած հոգեւոր աւգտիս,
Եւ մի՛ իբր յանկարծադէպ հինից ասպատակ՝
Գիշեր մահուն ինձ պատահեցի:
Մի՛ տապ տաւթոյն յանպատրաստ պահուն զարմատս հատեալ՝ ցամաքեցուցէ,
Եւ մի՛ լուսնական դիպուածք, հասեալ գաղտնեալք, վնասեցեն:
Մի՛ պահեցի ինձ սառն մեղացս,
Եւ մի՛ հոսանք ուղիսից կենցաղոյս զիս ողողեցեն:
Մի՛ հանգիստն մահ բերիցէ,
Եւ մի՛ ննջումն ի սատակումն յառաջեցէ:
Մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի,
Եւ մի՛ նիրհումն ապականութիւն գործեցէ:
Մի՛ վախճանն անյարմար ի վերայ իմ արշաւեցէ,
Եւ մի՛ շնչոյս վերարձակութիւն ըմբոնեալ ի խոնարհ լքցի:
Է

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Դո՛ւ ես Տէր, դո՛ւ գթած, դո՛ւ բարերար,
Դո՛ւ երկայնամիտ, դո՛ւ ամենակարող,
Առ ամենայն բան անհասութեան անճառ զարաւոր՝
Քաւել, փրկել, կենագործել,
Լուսաւորել, վերստին հաստատել,
Ի ժանեաց կերչաց գազանաց
Եւ կամ յատամանց վիշապաց ի կեանս կորգել,
Ի խորոց անդնդոց ի լոյս բերկրութեան ածել
Եւ ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց
Ընդ արդարս երջանկաց փառաք բազմեցուցանել:
Ամենայն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ՝
Կարաւտեալ քոյումդ շնորհաց,
Եթէ՛ երկնայինք եւ եթէ՛ երկրաւորք,
Եթէ՛ անկածն մեղաւք եւ եթէ՛ ամբարձեալն արդարութեամբ,
Եթէ՛ տէր եւ եթէ՛ ծառայ,
Եթէ՛ տիկին եւ եթէ՛ աղախին,
Եւ ի ձեռին քո է շունչ կենդանական բոլորեցուն:
Եւ քեզ ընդ Հաւր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ
Փառք յաւիտեանս յաւիտենից:

Ամէն:

ԲԱՆ 29

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բարձրեալ անքնին, զարութիւն ահեղ,
Տէր արարածոց, թագաւոր երկնի,
Ստեղծիչ հրեշտակաց, գոյարան մտաց, հաստիչ հրեղինաց,
Պետ բարի՝ հոգւոց, աջ ապաւինութեան,
Անդորրութիւն հանգստեան, տեսարան լուսաւորութեան,
Պայծառութիւն բերկրութեան, ճանապարհ երանութեան,
Պատճառ կենդանութեան, առիթ բանաւորութեան,
Փրկութիւն՝ առանց չարութեան, առաջնորդ խաղաղութեան,
Պարիսպ ամբութեան, պատուար պահպանութեան,
Ցանկ բոցոյ մեծի արհնութեան, սահման անոխակալութեան,
Յիշեա՛ յայսմ ողբերգութեան մատենի բանիս խոստովանութեան
Եւ գոր ի մարդկային ազնէ թշնամիս մեր՝ ի բարի,
Եւ արա կատարեա՛ նոցին քաւութիւն եւ ողորմութիւն:
Մի՛ բարկասցիս նոցա վասն իմ, Տէր,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Իբրեւ զսուրբս բամբասողաց,
Առ յաճախ սիրոյդ, որ յիս,
Այլ որպէս զչարս կշտամբողաց եւ իրաւամբք նախատողաց՝
Ներեա՛ յանցանաց նոցա:
Եւ արդ, մատուցեալ երկաքանչիւրոցս առաջի քո, արդարադատ,
Ոմանք առ մեզ վնասակարագոյնք սակաւութի,
Թերեւս եւ յիրաւի բամբասելոցս,
Եւ ես առ քեզ, ամենապարզել,
Անթիւս եւ անկշռելիս բազմաւրինակ ուխտագանցութիւնս:
Բ
Արդ, յիշեա՛ զքո մեծութիւնդ Տէր,
Նայեցեալ ի յիմս անարգութիւն,
Եւ ընդ խնդրելս իմ ի քէն բարի՝ իմոցն ատելեաց,
Եւ դու առ քոյս, ըստ քում մեծութեանդ,
Անճառելի՛ս հրաշագործեսցես:
Մի՛ սատակեսցես զիմսն խաճանողս, այլ փոփոխեսցես՝
Խլեալ զխոտան բարս երկրաւորս՝
Զբարի՛սն արմատացուցես եւ յիս եւ ի նոսին,
Մանաւանդ զի դու լոյս ես եւ յոյս,
Եւ ես՝ իսաւար եւ յիմար,
Դու՝ իսկութեամբ բարի, գովելի,
Եւ ես՝ համայնիւն չար, ապիկար,
Դու՝ Տէր ստորիցս եւ երկնից,
Եւ ես՝ անիշխան շնչոյս եւ հոգւոյս,
Դու՝ բարձրեալ, ի կարեաց զատեալ,
Եւ ես՝ տաժանաւոր եւ վտանգաւոր,
Դու՝ ի վեր քան զկիրս երկրիս,
Եւ ես՝ կաւ անարգութեան, զարշոյթեան,
Դու, ըստ մարգարէին, մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձրութեան,
Եւ ես միշտ կորնչիմ՝ ըստ նորին բանին,
Ի քեզ ոչ է մթութիւն կամ նենգութիւն,
Եւ ես բովանդակն իսկ իցեմ, որ զաւանդն իմ ոչ պահիցեմ:
Հա՛ն զիս ի բանտէս, արձակեա՛ ի կապանցաս,
Զե՛րձ ի շղթայիցս, փրկեա՛ ի խեղդմանէս,
Ազատեա՛ ի տազնապէս, քակտեա՛ ի յերկաթիցս,
Լո՛յձ ի պաշարմանցս, արտաքսեա՛ յերկմտութեանցս,
Սփոփեա՛ ի տխրութեանցս, հանգո՛ ի նեղութեանցս,
Փարատեա՛ ի վշտացս, հանդարտեա՛ ի խռովութեանցս,
Ապաքինեա՛ ի լալոյս, մերժեա՛ ի հեծութեանցս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հեռացո՛ր ի յողբոցս, կազդուրեա՛ր ի կականմանցս:
Աստուած ողորմութեան եւ պարգեւատու քաղցրութեան,
Մի՛ զգրաւեալս արեամբ հզարիդ
Անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ,
Կանգնեա՛ր զհասեալս յափն մահու
Ի բազմավտանգ հիւանդութենէս:

Գ

Ահա բարդեցան, կուտեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութեան,
Յորմէ հետէ յայտնեցեալ ցուցայ՝ յոչ պէտս երեւեալ,
Ի յանդաստանէ մաւրն սենեկի փուշս դժնկի մեղաց շառաւիղի.

Մի՛ ինձ լինիր խայթոց խոցոտիչ,
Որպէս անդ տոհմին Յուդայի եւ կամ զաւակին Եփրեմի:

Եւ քանզի բուսուցեալ տնկեցի յոգիս,
Փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութեան,
Խոտս խայթողականս, ինքնաթոյնս, ընդարմացուցիչս,
Ըստ Գրոյն բանի, որ երէցն է, քան զաւետիսն.

Զիա՛ ըդ ոչ կոչեցից զանձն իմ զարշէլի անդաստան՝
Անիծաբեր փշովք մեղաց հեղձեալ:

Ոչ սերմանեցի արդարութիւն, ըստ բանին Ովսեայ.

Եւ զիա՛ ըդ հնձեցից եւ ժողովեցից զկենաց պտուղն:

Անկաւ ստինք կուտութեան անձինս մաքրութեան:

Ըստ մարգարէին բանի, որ առ Իսրայէլ.

Կարող ես, Տէր, ի նոյնն հաստատել:

Լայնեցի, ընդարձակեցի, ըստ մոլեկան բարուցն Յուդայի,

Զանկողին կամացս՝ դիւացն հոմանեաց.

Ի ձեռս քո է ամփոփել դարձեալ ի նոյն զգաստութիւն:

Դ

Եթէ մարմնապէսն կցորդութիւն ընդ տեսանողին

Անարատ գործեաց զպռոնիկն,

Իսկ դու, փրկութիւն, հոգեպէս միացեալ ի յիս, կրկի՛ն մաքրեսցես:

Եթէ արեգակնս այս անկենդան,

Ստեղծեալ առ ի քէն երկրիս մատակարար,

Զկարակումն մաւրից ցամաքէ

Եւ զտհաս պտուղս հասուցանէ,

Իսկ ստացողդ ամենից՝ Հոգիդ աստուծոյ,

Ո՛րքան զարեսցես զտիղմ չարեաց աղտոյ

Եւ զքարախ պղծութեան մեղաց մթերից իսկոյն սպառել:

Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ ի քէն բարի՛

Ատելեացն իմոց ի կարգ այս բանի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զի զհերքեալ վնասակարս պարտուց մահու
Յամենախնամ աչաց հզարիդ մի՛ մերժեսցես, արհնեալ գթութիւն:
Արդ, կենագործեա՛ զիս՝ զամենամեղս, անդամաւք մարմնոյս,
Ընդ բնութեան հոգւոյս՝ խորհել միշտ զքոյսդ:
Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս՝ բնութեանն են արէնք,
Անբոնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյնս բերումն:
Քանզի, արդարեւ, առ միդ այդ պատուէր ամենայն հասակ զաւրանայ,
Իսկ միւսոյդ՝ երկրորդի առաջնովդ խնամով հանդիպել՝
Աստուածականիդ է նմանութիւն,
Յաղագս այսր իրի նախնի դասեցի
Զթշամեացն իմոց աղերսանս,
Քան զերախտաւորացն բարիս:
Ե
Եւ արդ, յիշեա՛ զնոսա կրկին ընդ միոյ,
Որ ի քո անուն բարձրացեալ զանարժանս՝ զիս ընկալան,
Եւ տո՛ւր նոցա, Տէր ամենառատ, բարերար եւ անոխակալ,
Վարձս արդարոյ եւ մարգարէի:
Թէ եւ ես յաւէտ թափուր իցեմ յարժանեաց,
Ըստ հաւատոց նոցա եւ առ յոյս նոցին ակնկալութեան
Որ առ պարտաւոր գերիս ողջամիտ կամաւք ակնարկեն,
Որպէս թէ ի մասանցդ քո կեցուցչաց
Ի պանպանարան հոգւոյս ծածկութի լիով ունիցիմ:
Եւ զպատժաւորս անամփոփելի ի քոց տեսութեանց
Եւ անբախելի՝ յուղիդ կշռութեանց,
Քաղցր գթութեամբ անսահմանելեալ
Մերձեցեալ առ իս, մաքո՛ւր արասցես՝
Անխայտառակելի պահելով ի տիեզերական յանդիմանութեանն:
Եւ որպէս շուք իմն վայելչական դնել ախորժեն
Ինձ՝ անարժանիս սիրելիքն քո վասն քո,
Նայեցեալ ի կրանս զգեստուս բարեկերպութեան,
Զգիտելով զբիծս գաղտնեացն՝
Երջանիկ կարդան եղկելոյս,-
Եւ դու, հնարաւոր, ամենապարզեւ,
Արհնեալ մարդասէր, առ բնաւս ողորմած,
Վասն ամենաթշուառիս հեծութեան՝
Հաշտեա՛ց ընդ նոսա ըստ հաւատոց նոցա,
Ընծայեալ նոցին մատո՛, պարգեւեա՛
Զանեղծ մեծութիւնդ եւ զանթառամելի զպսակդ՝
Յահաւոր աւուրն յետնում հատուցմանն ամենափորձ ընտրութեանն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զ

Զի դու ես գրաւ փրկութեան, մեծութեան
Անվատնելի եւ անծախ զանձուց ստրկիս եւ սովեցելոյս,
Ի վաճառ վերնային շահու աւգտութեան՝
Բանիւդ, որ ի քէն, յարգեալ ճոխանամք:
Կառո՛ ինձ սահման ջրոյ հանգստեան,
Արձանացո՛ անփոփոխ, պատրաստական վստահութիւն,
Կարգեա՛, արհնաբանեալ, անկեղակարծ յուսոյ ամրութիւն:
Տո՛ւր, ամենախնամ դու, անաչառ պաշտպանութիւն,
Սասանեցելոյս՝ բարեաց անդորրութիւն,
Տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութիւն,
Աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութիւն,
Վհատելոյս՝ կենաց աւգնութիւն,
Լքելոյս՝ անգայթակղելի աւժանդակութիւն,
Նահանջելոյս՝ անսայթաք վերընթացութիւն:
Զի քո է բնաւդ, եւ ի քէն է ամենայնդ,
Եւ ի ձեռն քո բաշխին հաւաստութիւնք պիտանացուաց համայնից կենաց,
Եւ քեզ վայել է փառք յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ԶԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Արքայ երկնաւոր, թագաւոր բարձրեալ,
Տէր բոլորից, ամենից ակնկալութիւն,
Ստեղծաւոյ տեսականաց, հաստիչ իմանալեաց,
Պատճառ եղանութեանց, կազմիչ հանդերձելոց,
Տուիչ լուսոյ, առիթ առաւաւտու, պատրաստիչ վաղորդայնի,
Երեւեցուցիչ երեկոյի, տարրիչ խաւարի,
Արուեստաւոր բարեհնար, իմաստութեան գործանեալ,
Քաւարան արհնեալ, հալիչ մեղանաց, հալածիչ ցաւոց,
Քակտիչ դառնութեանց, պահպանարան հանգստեան,
Հնարք նիրհման, յարմարիչ քնոյ, պարգեւիչ ննջման,
Շնչոյ յարակարգութեան, զգայութեան տեւողութիւն,
Ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց, փոխարկութիւն զարհուրմանց,
Այլայլութիւն տխրութեանց, խափանիչ խիթմանց,
Ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց,
Ահանկութիւն խարդախմանց, հարուածիչ դիւաց,
Փախուցիչ ախտից, ընկղմիչ գայթակղութեանց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Պաշտպանեա՛ երկնաստեղծ ձեռամբդ,
Զարացո՛ւ բարձրացեալ քո աջովդ,
Ամփոփեա՛ ամենակալդ թելալք,
Ծածկեա՛ աստուածեան ինձամովդ,
Ամրացո՛ վերակացութեամբ վերնայնոցդ,
Շուրջանակի պարսպեա՛ գումարտակաւքդ անմահից,
Յամենուստ պարփակեա՛ կցորդութեամբ հրեշտակացդ,
Վանեա՛ զընդդիմամարտն իմ զինուորութեամբ զուարթնոցդ,
Պատասպարեա՛ զսասանեալս՝ Աստուածածնիդ մաղթանաւք,
Զբանակս անդրանկացդ բարեկարգեա՛ ինձ պահապան:
Բա՛ց ընդ աչացս դիմաց եւ զմտացս իմ տեսանելիս,
Զգա՛ստ արա ընդ ոգոյս եւ զծանրաբեռն կրիցս դանդաղութիւն,
Վերացո՛, Տէր, ի զգայութեանցս զմածեալս յիմարութիւն,
Բա՛րձ, միայն բարեգործ, զպատրուակիս բանձրութիւն:
Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմութի՛ւն քո ծագեա,
Ընդ ելից արեւուն՝ արդարութեան արեգա՛կնդ
Ի յանձկութիւն սրտիս մտցէ,
Ճառագայթ քո փառաց ի յիմաստի՛ցս խորհրդանոց ջահեցի,
Խաչիդ տեառնագրութիւն ընդ շունչս
Եւ ընդ մարմի՛նս համասփիռ տարածեցի:
Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմարեալ տաղաւարս
Պահպանաւ ոգոյս, որ ի սմին:
Զի դու ես Աստուած անքնին,
Առ ամենեսին՝ բաւական
Եւ յամենայնում՝ բովանդակ,
Արհնեա՛ լ յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԶԵ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Իսկ արդ, վասն զի արթնականն մեր զուարթութիւն
Քեզ ննջումն իմն է համարեալ,
Իսկ ի խոր թմբրութիւն լռելն
Վասն ուղիդ հաւատոյն ի քեզ՝
Անթարթափ բացութիւն աչաց,
Ուղղեա՛ հոգւոյդ քոյ իմաստութեամբ
Զյաջողուած ձեռիս գործոյ՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց,
Զաւրացո՛, Տէր, ի հանդէս բարի
Ճգնաւորական արի վաստակոյ,
Կցո՛րդ լեր կարեացս տկարութեան:
Թեթե՛ւս կացո զաշխատութեանս այս սկիզբն,
Արագեա՛, միշտ կարող, զյառաջադրեալ ձեռակերտս,
Դիւրաւո՛րս ընթացո ի յաւարտումն լրմանն,
Ի վախճա՛ն իրին բերկրութեան զիս հասո,
Ժամա՛ն կացուցես ի հանդիպումն յուսոյն,
Կցո՛րդ լեր ուղւոյն ճանապարհիս ընթացից,
Ի թոխս ամբարձման փութացուցե՛ս յաւգտակարն:
Ընդ աջմե՛ իմ լիցիս ի վտանգի ծանրութեանն,
Զձայն քո լուո՛ ի յանձկութեանն պահու,
Զեռամբ քո կեցո՛ ի կորստեանն ժամու,
Մատամբ քո ազդեա՛ ի սահմանին անձկութեան,
Հարթեա՛ զխորոց ամենաչար խափանմանն,
Հոգեղինին առաքմամբ՝ ըստ Ամբակումա՛յ ինձ հնարեա,
Բա՛ն ինձ շնորհեա ի յատենի բազմութեանն.
Իմաստութի՛ւն յիս տնկեա ի հանդիպման քննութեանն,
Ամպով կամաց քոց հովանացի՛ր հրաշապէս,
Հանդարտեցո՛ փայտիւղ կենաց զծովուս մրրիկ,
Սանձեա՛ զաստեաց կենցաղոյս պատկեր քոյին հրամանաւ:
Քանզի թէ աստ ողորմութիւն քո, Տէր, կամեսցի,
Այս լուծութիւն կոհակաց կարծր է, քան զվէմ,
Եւ թէ ի ցամաքի անտես առնիցես,
Իբր զանկայուն՝ պնդութիւն յատակիս
Ի ներքոյ աստի հոսեալ սասանի:
Բ

Արդ, ընկա՛լ, Յիսուս,
Զպաղատանացս ձեռնարկութիւն՝ քեզ ի հաճութիւն
Եւ արա՛ ինձ զամենակարծն գայթակղութիւն՝ մեծ վստահութիւն:
Որպէս ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու,
Որք ի հարթ տարածման գետնի
Առանց երկիւղի յանհոգս կէին,
Յողորմութենէ՛ղ ամայի մնացեալ՝ կորուսան,
Իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաստին
Յոգնատատան հիմանն հայթհայթանաւք
Յանուն գթածիղ յեցեալ՝ պահեցան,-
Ընդ որս եւ զաղաչողս մշտատատան

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի նաւահանգիստն իսաղաղութեան
Մարդասիրապէս պրծեալ ապրեցո՛ւ:
Վարձս ի քոյոցդ ընդ իս բերելով հոգեւոր շահից,
Զստորաբերս այս ստուարութիւն պարտուցս լքեալ,
Բանիդ առակաւ, ի քեզ, Տէր, անկայց՝
Միացեալ իսպառ անբաժանելի, աւրինեալ յամենայնի:
Եւ կցորդելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք՝
Ընդ հողեղինացն մարտիրոսաց,
Որք ջրով եւ հրով փորձեցան
Եւ յելից գերծմանն ընդ մեր խնդրեցին
Եւ մեզ յիշատակ թողին աւգնութեան,
Ասացեն ընդ մեզ համաբանաբար զուգամասնութեամբ՝
Եղիցի՛ , եղիցի՛ :

ԲԱՆ ԶԶ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Ընդ այսր հառաչանաց թախծութեան ողբոց
Ի բազմաց կերպից շարակարգելոց,
Եւ ամենի՛ց հոգւոց ողորմեա,
Գովեալ եւ երկայնամիտ թագաւոր,
Նաեւ այնոցիկ՝ առաւել,
Որոց հատեալ է ակնկալութիւն փրկութեան կենաց,
Որք ննջեցին անպատրաստաբար՝
Շիջեալ լապտերաւք իւղոյն պակասութեան:
Ահա յիշեա, Տէր իմ գթութեան,
Եւ ի յա՛յս եւս պատճառ իրաւունս ինձ գրեա,
Քանզի թէ եւ ի փառս ահաւորութեան սքանչելեաց մեծիդ՝
հակառակաւքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս,
Զոմն՝ ծանր, եւ զոմն՝ թեթեւ,
Զմին՝ զով, եւ զմիտսն՝ հրային,
Զի դիմադրութիւնն ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝
Արդա՛ր կոչեսցուք հաւատարիմ հաւասարութեամբն:
Եւ յայսմ ի դատման առաքինութեան
Վերաբերեալ ընդ համբարձելոյն,
Զխոնարհութիւնն առ կան դիտման անմոռաց պահեալ՝
Պսա՛կ ընկալցուք ճգնաւորական:
Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ անասնաբար սահեցմամբ
Ըստ հողոյն զիջման ընդ երկիր մաճաք՝
Այլ ոմն՝ ախտիւ, եւ այլ ոմն՝ անգթութեամբ,
Միւսն մասն՝ մոլութեամբ ամենաբաղձ կերակրոց
Իբր գազան մշտաբոյժ յարակայ կապեալ ընդ բնութեանս:
Իսկ ի քառիցս ոմն, անըմբռնելի եւ անողորմելի սլացմամբ
Ի բաց ոստուցեալ, վայրենապէս ամբարտաւանէ:
Եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն, որ ի քեզ,
Նշխարաւ բոցոյն, որ ի մեզ,
Յուրտն առնութեր կենակից նմին,
Զնոյն կասեցուցեալ, բարոյն ընդմիջէ.
Եթէ աւղականաւն հրեշտակայնովն յառիցիմք ի քեզ,
Ծանրութիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ,
Ի ստորեւ քարշեալ, խափանէ:

Բ

Եւ արդ, յամենուստ պարտեալ եւ իսպառ լքեալ,
Իբր գապիկար հաշմեալ՝ հերքեցայ, կորեայ վանեցայ,
Վատնեալ ի բազմաց՝ ի մահ գրաւեցայ,
Վասն որոյ ի պարզեականէն զրկեցեալ՝
Յողորմութեանն կողմ նայիմ
Եւ պատկառեալ դիմաւք համայնից ունողս
Զբնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց,
Քանզի կարող ես յաւէտ հնարիւք
Եւ կորստականացն՝ ըստ իս մեռելոցն,
Ամենայն ինչ քեզ զարելի է,
Նա զի եւ ընդ անտկար կարելոյդ եւ կամելդ է ախորժելի:
Արդ, այսց երկուց բարգաւաճ շնորհաց նորոզչաց
Առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն,
Բարձեալ եղիցի եւ յուսահատութեանն վիատութիւն ազգաց մեղաւորաց,
Եւ ժամանեալ հասցէ աւետեացդ լոյս
Հոգւոց բժշկութեան քումդ հրամանի,
Տէր ամենայնի, արհնեա լ յաւիտեանս:

Ամէն:

ԲԱՆ ՁԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

Եւ արդ, քանզի ի գլուխ կատարման հասեալ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Սակաւամասնեայ կտակի այսր ողբերգութեան,
Արա՛, Տէր, վախճան դադարման առնուլ
Ընդ այսց բանից մաղթանաց ինքնանախատս կշտամբութեան՝
Եւ որ յիս կրին չար սովորութիւնք,
Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւետեաց ակնկալութեան
դատապարտելոյս՝
Ասելով. Ոչ են կամք առաջի Հաւր իմոյ,
Եթէ կորնչիցի մի ոք ի փոքրկանցս.
Եւ դարձեալ՝ Այս են կամք Հաւր իմոյ,
Զի զամենեսին ինձ յանձնարարեալս ոչ կորուսից:
Բ
Ահա արհնեալ ես ի գթութեան,
Բարեբանեալ միշտ՝ ի քաղցրութեան,
Խոստովանեալ՝ յերկայնմտութեան,
Ծանուցեալ՝ յայցելութեան,
Քարոզեալ Տէր՝ ի փրկութեան,
Ներբողեալ դու՝ յառատութեան,
Պատուեցեալ՝ ի պաշտպանութեան,
Փառատրեալ ես ի փրկութեան,
Երկրպագեալ՝ յանբաւ բարձրութեան,
Պաշտեցեալ՝ յանքննութեան,
Գովեցեալ միայն՝ ի յաղթութեան,
Վերաձայնեալ՝ ի մեծ զարութեան,
Խնկաւորեալ՝ յողորմածութեան,
Համբուրեցեալ՝ յանճար հեզութեան,
Ճաշակեցեալ՝ ի խոնարհութեան,
Ընդ քեզ՝ եւ ծնողդ քո երկնաւոր՝
Աստուածդ բոլորից միխիթարութեան,
Ըստ որում Հոգիդ քո Սուրբ բարութեան:
Որ զանկեալ զգրաստ թշնամւոյն
Եւ զգայթակղեալ մարդն անբանութեամբ՝
Կանոնեցեր ոչ անտես առնել,
Որոյ երախտիս հզարիդ ի յիս,
Եւ առաքինութիւն մեծիդ ի բարձունս
Տանեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց,
Որովք զայս ձայն աղերսական յարգեալ՝
Ընկալցի՛ս մարտիրոսացն պաղատանաւք
Ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից:
Եւ այսու փրկանաւք հաշտարար բանի

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զնախնեացն պարտս եւ զաներեւոյթ վերս,
Միջնովքն եւ վերջնովքն՝ մահացուցանողաւքն զանձն եւ զմարմին,
Բժշկեա՛, ամենակարող, զներքինս եւ զարտաքինս,
Զտիպքն եւ զգիծքն եւ զխարանս հարուածոցն՝
Բարձեալ եւ մաքրեալ դեղովք ողորմութեանդ
Զկտեալ խածուածս բազմագունիս,
Որք գարշելիս ընդ ախորժելեացն
Քեզ ցուցանեն զերթիւն բնութեանս:

Գ

Եւ եթէ հասից յամս ծերութեան՝
Քեւ առաջնորդեալ արժանիս մահու,
Մի՛ թողցես զսկարութիւնս,
Մի՛ անարգեր զալիսն,
Մի՛ կորացուցես զկործանեալն,
Մի՛ զիջուցես զկքեալն,
Մի՛ վայրաբերեր զխոնարհեալն,
Մի՛ շնչման հողմոյ մատներ զառկայծեալն,
Մի՛ ընդպահկեցես զդեղեւեալն,
Մի՛ անվերարկու առներ զսառուցեալն,
Մի՛ անդարման լիցի տագնապեալն,
Մի՛ առանց տածելոյ՝ յարկն խարխալեալ,
Մի՛ անպատիւ՝ պատկերն հնացեալ,
Մի՛ պարարտութիւնն՝ անհամեալ,
Մի՛ շուք շնորհին՝ անարգեալ,
Մի՛ հնութիւնն՝ քամահեալ,
Մի՛ նաւ հոգւոյս՝ ալեկոծեալ,
Մի՛ երկարութիւն յուսոյն՝ կտրեցեալ,
Մի՛ լար շաւիղին՝ խզեալ,
Մի՛ ուշ իմաստին՝ բարձեալ,
Մի՛ գոյին կազմած՝ զեղծեալ,
Մի՛ ամբարձմանն թեւք՝ փետտեալ,
Մի՛ գուարթութիւն զեղոյն՝ տգեղեալ,
Մի՛ ճաճանչ նշողին՝ քաղեալ,
Մի՛ պատուհանք աչացս՝ փակեալ,
Մի՛ լուսաւորութիւն նորին՝ խափանեալ,
Մի՛ պատկերն խաւսուն՝ անկեալ:

Դ

Ահա աղաչեմ զքեզ, բարեգութ, ամենայն սրբովք պաղատիմ.
Լո՛ւր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանագանն մի՛ մոռացիս:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Դո՛ւ առաջնորդեցեր ինձ, ըստ սաղմոսին, եւ ապրեցուցեր.

Հա՛ն, Տէր, ընդ երգողին՝

Եւ ի կարծեացն կասկածանաց, յորմէ երկնչիմ:

Իսկ ես չեմ արժանի ի քէն

Եւ ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու.

Այլ դու կարող ես սովորաբար եւ առ զլացողս բարեգործել:

Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց,

Միայն հրաշագործ առ ամենայն երկայնմտութիւն,

Ընդ Հաւր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ արհնեալ հանապագ,

Յաւիտեանս յաւիտենից,

Ամէն:

ԲԱՆ ԶԸ

ՎԵՐՄՍԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ

ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Եւ արդ, ջուր կամաց եւ կաթ արտասուաց

Բեկութեամբ հոգւոյս, մտացս լքմամբ,

Խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի՝

Զմարգարէն յիշեցուցանեմ՝ զարիմաթացոյն Սամուէլի,

Զոր առեալ եհեղ ի սկաւառակէ յանդիման քո, ամենատես,

Առ ժողովրդեանն արհնակութիւն՝

Զանձն արկանելոյ խոստովանութեամբ

Եւ հնազանդութեամբ կենդանարարդ գարշապարաց:

Բ

Եւ արդ, ընկա՛լ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ հեծեճանաց,

Եւ հոտոտեսցի՛ս յայս նուէր բանի անարիւն գոհի, թագաւոր երկնի,

Եւ արհնեալ սրբեա՛ գոտառ մատենի այսր ողբերգութեան,

Եւ գրեալ դրոշմեսցե՛ս յարձան յաւիտեան

Ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւնս:

Կացցե՛ առաջի քո մշտնջենաւոր

Եւ յիշատակեսցի՛ ի լսելիսդ քո հանապագ,

Բարբառեսցի՛ շրթամբք ընտրելոց քոց

Եւ խաւսեսցի՛ բերանովք հրեշտակաց քոց,

Տարածեսցի՛ հանդէպ աթոռոյ քոյ

Եւ ընծայեսցի՛ ի սրահ սրբութեան քոյ,

Խնկեսցի՛ ի տաճար անուան քոյ

Եւ բուրեսցի՛ ի սեղան փառաց քոց,

Պահեսցի՛ ի գանձարանի քում

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Եւ համբարեցի՝ ի ստացուածս քո,
Պատմեցի՝ ի յականջս ազգաց
Եւ քարոզեցի՝ ի լուր ժողովրդոց,
Նկարեցի՝ ի դրունս իմաստից
Եւ տպաւորեցի՝ ի սեանս զգայութեանց,
Իբր կենդանեալք զի՛մս պատմեցէ
Խոստովանեալ զանաւրէնութիւն:
Եւ թէպէտ վախճան ընկալայց իբր զմահացու,
Այլ յարակայութեամբ բանի այսր սովերի
Գրեցա՛յց կենդանի:
Մնացէ՛ սա անեղծ ի կամս քո, Տէր,
Ինձ՝ պատժապարտիս համբարձեալ
Միշտ անդու դատիչ, անաչառ կշտամբիչ,
Անպատկառ յանդիմանիչ, անանխայելի դսրովիչ,
Անողոքելի պարսաւիչ, անհամբոյր ծանակիչ,
Անմարդասիրելի մատնիչ, անփրկելի տանջիչ,
Անկաշառ կառափիչ, անխնամելի յայտնիչ,
Ապառում հրապարակիչ, աշխարհալուր բողոքիչ,
Փողով մեծութեան ազդման
Առանց լռութեան եւ կամ դադարման
Զիմոցս պարտեա՛ցս խոստովանեցի:
Գ
Սոյն գիր իմովս ձայնիւ, իբր զիս, ընդ իմ աղաղակեցէ,
Տարածեցէ զճածկեալսն, հոչակեցէ զգաղտնիսն,
Կականեցէ զկատարածն, հնչեցէ զմոռացեալսն,
Յայտնեցէ զաներեւոյթսն, բարբառեցէ զբարուրսն,
Քարոզեցէ զխորոցն, պատմեցէ զմեղացն,
Մերկացուցէ զանտեսիցն, ցուցցէ զկերպարանս թաքուցելոցն:
Շաւշափեցին սովաւ որսքն, գտցին գայթակղութիւնքն,
Յանդիմանեցին անճառքն, քամեցին չարեացն մնացուածք,
Եւ թագաւորեցեն կեանքդ շնորհաց ողորմութեան քոյ, Քրիստոս,
Ի գանձս պահեստի ոսկերացն ցամաքելոց,
Որով ի ժամանակս կենդանականս
Սկզբնաւոր լուսոյ մտի գարնայնոյն՝
Նորոգման աւուրն պայծառութեան՝
Քոյովդ ցաւով յոգի աճեցեալ
Այսու փրկութեամբ անմահականաւ
Եւ անցամաքելի վերամբարձութեամբ
Շառաւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Դարձեալ դալարացայց եւ կրկին ծաղկեցայց,
Ըստ քոյինաշունչ Գրոյն յուսադրութեան:
Եւ քեզ միայնոյ փրկողի եւ Հոգւոյդ քում՝ Հաւր իսկակցի,
Միասնական տէրութեանդ եւ անձառ Երրորդութեանդ
Խորհրդական գովեստիւ փա՛ռք եւ երկրպագութիւն յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ ԶԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Աստուած եւ տէր, կեանք եւ արարիչ,
Ողորմած, գթած, լոյս, երկայնամիտ,
Անոխակալ, մարդասէր, ամենագութ, պարզեւատու,
Փրկիչ, արհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ,
Դարան ամրութեան, պատսպարան վստահութեան,
Առանց նենգութեան բարի,
Առանց խաւարի ճառագայթ,
Քաւիչ մեղաց, ողջացուցիչ վիրաց,
Անհասանելեաց հնարք,
Անմատչելեաց հպաւոր,
Անյուսութեան ելք,
Անուն քո խոստովանեալ Աստուծոյ Որդի,
Եւ Հաւր քոյ ւ ընդ քեզ հզարի եւ ահաւորի
Եւ Հոգւոյդ ամենակալի եւ ընդ քեզ երկրպագելոյ
Փա՛ռք եւ պաշտան գոհաբանութեան յաւիտեանս:
Ամէն:

ԲԱՆ Ղ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Բարեբանեալ Աստուած երկնաւոր,
Միայն արարիչ, Տէր ամենակալ,
Մեծութիւն ահեղ, գթութիւն արհնաբանելի,
Ողորմութիւն խոստովանելի, բարերարութիւն երկրպագելի,
Խնամակալութիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տաւնելի,
Պահպանութիւն ինկելի, Բարձրեալ անքնին,
Մերձաւոր կամարար, ապաւէն անկասկածելի
Միւխթար սրտից, փարատիչ վշտաց, ապաքինիչ ցաւոց,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Սպառումն վիատութեանց, բարձումն պարտեաց,
Փոխարկիչ կարեաց, կարգաւորիչ կրից, յարմարիչ բանից,
Սանձարկու լեզուի, շրջադրութիւն շնչոյ, կացուցիչ հագագի,
Ամփոփիչ խորհրդոց, կրթարան կամաց, արձանացուցիչ յուզմանց,
Հանդարտութիւն մրրկաց, խաղաղութիւն ծփանաց,
Որ ունիս զթեւոց ամենընթաց իշխանականիս
Եւ, իմաստութեամբ նուաճեալ, առ քեզ դարձուցանես:
Բ
Գոհաբանեալ միշտ երախտաւոր,
Որ հեզութեամբ անհպարտութեան երկայնամտեալ՝
Հանգչիս տենչանաւք անճառ հրաշիւք յանձինս սրբոց:
Թագաւոր էից համայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ զթած,
Սկզբնահայր եւ նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից,
Ճանապարհ կենաց,
Որ առաջնորդես քաղցրութեամբ դիմելոյս ի լոյսդ վերին:
Ձեռնկալու մեծ վստահութեան,
Որ ոչ թողացուցանես գայթակղելոյս ի վայր կործանել:
Յուսոյ կերպարան,
Ճշմարիտ առհաւատչէիւ աղաչողաց մատանց յայտնի երեւեալ,
Ապաւինութիւն հանգստեան,
Որ ոչ երբէք մատնես վտանգի դատապարտութեան:
Ազատութիւն շնորհաձիր,
Որ տաս լիապէս առանց փոխատրութեան փրկանաց:
Առատութիւն աննախանձելի,
Որ քոյին փառաւորութեամբ զանարգ նիւթ հողոյս ճոխացուցանես:
Պայծառութիւն անստուեր,
Որ ճառագայթիւք ահեղ բարձրութեան պարածածկեալ զթշուառս՝
Կրկին բարգաւաճ առնես:
Քաւիչ մեղանաց բազմաց,
Որ զհերքեալս ի փրկութենէ առաջնովն պայծառութեամբ նորոգեալ՝
Վերստին վայելչացուցանես:
Հնարաւոր դիրահաս՝
Առ ամենայն անբաւ գերամբարձութիւն յաւետ յառաջեալ,
Ելք վստահութեան՝ առ խոստացելոցն վայելս,
Երանութիւն անձկալի,
Որ զկենդանութիւն շնչոյս լքանելն է ախորժելի,
Զի զքեզ գտից, կենդանի:
Կամք անփոխադրելի՝
Առ ի քաւութիւն գերոյս զաւրացեալ, ամենագովելի,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անսխալելի դեղ կենաց,
Որ եւ մեռելոց բնաւին եղծելոց առնես զսքանչելիս:
Ամենաստեղծ աներկբայելի,
Որ զհուրք կիզեալն եւ զհողմով հոսեալն
Եւ զժանեալք գազանաց ծախեալն
Ի քթթել ական նովին հիւթականութեամբ անպակաս յարուցանես:
Անհաւասար համարձակութիւն,
Յորում աստուածաւրէն պանծանալք պարծելն է իրաւացի:

Գ
Հայեա՛ց, Տէր, յերկնից գուարթ քաղցրութեամբ
Յամենակործան վտանգ նեղելոյս
Եւ արա՛ անդորր հանգստական դիւրաւոր
Ի բազմատագնապս հեծութենէ:
Եւ զյարուցեալ գումարս սատակչաց,
Եթէ սպառազէնք այսական դժնեայ հնարաւորութեամբ
Բռուն մարտակցաց պատկանեալ զինուք,
Եթէ մեղաց տգեղ եւ քո ատելի կերպարանք,
Եթէ ցաւոց եւ ախտից վատնիչ եւ կորստական նշմարանք,
Մերժեսցե՛ս, հանցե՛ս, հատցե՛ս, խափանեսցե՛ս
Եւ հալածեսցե՛ս՝ հեռի սահմանաւ իպառ տարագրեալ
Անդարձ որոշմամբ վերստին կորստեանն,
Եւ կառուցե՛ս, կացուցե՛ս նպատակ կենաց եւ ամուր մահարձան
Զնշան խաչիդ՝ ապաւինելոյս ի քեզ, փրկութիւն:

Դ
Եւ յայսմ անպարտ եւ անպատիր
Եւ անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութեան՝
Լուծցի՛ն որոգայթքն գաղտնածածուկք սատանայականք,
Կապտեսցի՛ն մեքենայքն, վատնեսցի՛ն գայթակղութիւնքն,
Խայտառակեսցի՛ն խաղբիցն դրութիւնք,
Յայտնե՛սցին երեւոյթք որսոյն,
Գտցի՛ն նենգողին ծուղակք,
Վերասցի՛ն վարմին վերարկուք,
Տոչորեսցի՛ն որոմանցն բոյսք,
Նզովեսցի՛ն բռնաւորին չարաբանութիւնք,
Կարեսցի՛ լար խաբէութեան ի մահ որսողին,
Պարսեսցի՛ն պատրողին բանսարկութիւնք,
Պակասե՛սցին զէնք զրպարտողին,
Անկցի՛ն սուսերք մահաբերին,
Սուզեսցի՛ն սաղրողին պատրաստութիւնք,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արձակեցի՞ն տոռունք տագնապողին,
Այլայլեցի՞ն սուտ կերպարանք կեղծաւորին,
Սատակեցի՞ն խրոխտականացն խիստ յարձակմունք,
Ցրուեցի՞ն կցորդութիւնք կերչացն,
Բաժանեցի՞ն ազինք յաւազակացն,
Քայքայեցի՞ն բոյք բարբարոսացն,
Քանդեցի՞ն ամրոցք ապստամբողացն,
Արգելցի՞ն ամպրոպք յանդգնելոցն,
Փարատեցի՞ն փորձողին անձրեւք,
Հալեցի՞ եւ ցամաքեցի՞ եղեամն աղանդաւորին,
Խորտակեցի՞ եղջիր գոռոզին,
Մանրեցի՞ն ամբառնալիք դրաւշիցն կերպարանաց,
Փշրեցի՞ն ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոցն,
Նահանջեցին դիմեցմունք ճակատելոցն,
Քակտեցի՞ն միաբանութիւնք զաւրացն Բելիարայ՝
Թէ՛ անմարմինք եւ թէ՛ մարմնաւորք,
Փախիցե՞ն ընդ նոյն ճանապարհ ի մի շաւղաց հետոց յեթն տարակոյս,
Ի գուրն ինձ փորեալ ինքեա՞նք ընկճեցին,
Յեղանակեցի՞ն ձմերունք ձանձրացուցչին,
Հատցի՞ կապն կցորդութեան մշտաջան աւազակին,
Նողկասցի՞ մտացս կայից համբոյր շողոքորթին,
Ընդմիջեալ մեկնեցի՞ն նետաձգութիւնք նեղչին,
Կացցէ՛ ի սասանման նաւ խարդախողին,
Խլեցի՞ն յարմատո՞ց անտի ատամունք խաճանողին:

Ե

Վասն փայտիդ արհնութեան կենաց,
Յորում պրկեցար Աստուածդ անըմբոնելի,
Յիշատակաւ բեւեռացդ,
Որով ի գործի մահուն մածուցար Արարիչդ երկնի եւ երկրի,
Արեամբդ տէրունականաւ,
Որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար,
Լեղոյն դառնութեամբ,
Զոր արբեալ՝ զդեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր,
Պատմաբանութեամբ ըղձական ճառիւք կրիցն սարսափելեաց,
Որով զլրբութիւն հակառակողն ըմբերանեալ՝ ամաչեցուցեր,
Անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարգմանելոյդ,
Յորմէ դողան եւ դատապարտին՝ սուկացեալ սաստիկ սարսափմամբ
Բնութիւնք ամենայն երեւութից եւ աներեւութից,-
Եղիցի՞ն այս ամենայն պարգեւք շնորհաց

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Խոստովանելոյս ի պաշտպանութիւն,
Ի բժշկութիւն եւ ի քաութիւն:
Եւ մահաբեր դառնաթոյն աւձին
Եւ որ ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութիւնն
Ի սատակո՛ւմն լիցի նորին:
Նոյն ինքն ի կորո՛ւստ եւ յանբժշկական հարուա՛ծ տանջանացն
Սովաւ մատնեցի, կապեցի եւ ըմբոնեցի:
Եղիցի՛ ռոգորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս,
Եւ շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ՝
Անբաժանաւրէն կապաւ միացեալ ի մի:
Ձ
Եւ որ ոք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի
Մաղթանաց գոչման աղաւթից հայցման
Ծերոյ եւ տղայոյ, կուսի եւ երիտասարդի,
Եւ եթէ յաղախնաց ոք պաղատեցի աստուածսիրաբար,
Հաւասարապէս անաչառութեամբ
Ընկալցի՛ն ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան՝
Հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան,
Նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփոխելի:
Ահա տիրապէս հնարաւոր, զաւրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի,
Տեսցէ՛ս աստանաւր ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան,
Որ ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի
Վասն Հաւր քոյ երկնաւորի եւ բարերարի
Եւ Հոգւոյդ Սրբոյ փառակցի եւ կենդանատուի,
Աստուածածնիդ բարեխաւսութեամբ
Եւ խնդրուածովք ամենայն սրբոց:
Ձի դու ստեղծեր զամենայն,
Եւ ի քէն եղեն ամենայնք,
Եւ դու տիրես ամենայնի,
Եւ քեզ փա ոք յամենեցունց,
Միդ յիսկութենէ անժամանակ Երրորդութանդ,
Ձուգակցապէս փառաւորեալ յանբաւս
Եւ յաւիտենից յաւիտեանս:
Ամէն:
ԲԱՆ ՂԱ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ
ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Տէր, տէր գթութեանց եւ Աստուած ողորմութեանց,
Անուն մեծութեան, ձայն ահաւորութեան,
Կոչումն սաստկութեան, լուր անհասութեան,
Բարբառ դողութեան, հնչումն հիացման,
Յուսադրութիւն բարերարութեան ամենողորմ քաղցրութեան,
Յորմէ երկուցեալ սասանին ամենայն բնութիւնք եղելոց:
Ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման
Սաւառնին սերորէք, ամփոփին քերորէք,
Պարուրին պարք լուսակերպիցն,
Երկնչին հիացմամբ բոլոր պետութիւնք վերնոցն,
Նոյնք ցնծան դողութեամբ մեծաւ ի մի նաւակատիս բերկրութեան,
Զարհուրին դէք, ընկրկին չարութեանցն գունդք,
Պակասին խաւարասիրացն հոգիք,
Անդնդոց մատնին հրեշտակք աւտարին,
Կապին նշանաւ խաչին յարձակմունք դիմամարտին,
Փակին ի ստորին բանտի քինաւոր ամաղեկացիքն,
Անխզելի հանգուցիք պաշարին խումբք հակառակորդին,
Արգելին անգերծ զնդանաւ մահազինացն կաճառք,
Պնդին ի մետաղս ահեղ հրամանիդ այսականացն գումարք,
Պապանձին կարկեալ ընդդիմաբանիցն դասակցութիւնք,
Պարաւանդին հիւժմամբ կորստեան աներեւութիցն ժողովք,
Անլոյծ շղթայիք նեղին առաքելութիւնք դերաքրիստոսին:
Բ
Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս
Զտեսառնագրութիւն նշանիդ ի ժամ գիշերիս,
Որ ոչ մթանաս խաւարաւ անգիտութեան, ամենեւին տեսականութիւն,
Քան թէ ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ բնակիս:
Ընկա՛լ զաղաչողս վտանգաւոր գոհաբան
Ընդ պահպանութեամբ թելոց հզարիդ,
Փրկեա՛ ի ցնորից եկամուտ պղտորութեանց,
Սո՛ւրբ արա զգգայարան հայելեաց սրտիս նկատմանց,
Ամբացո՛ փայտիւղ կենաց ի տխրական անբօցոց,
Արեա՛մբ քո սրակեա զշրջարկութիւնս կայիցս,
Զհետս ելումտիցն կաթուածո՛վ կենարար կողիդ գծագրեա,
Երդոցն պահպանարան քառակերպի՛դ ձեւակերպութիւն եղիցի,
Հանդէպ տեսութեան աչացս ամբարձման
Փրկակա՛նդ քո կրից խորհուրդ առդիցի,
Ընդ բարաւոր յարկիս չարչարանա՛ց քոց գործի հաստիցի,
Զծառոյդ աւրինութեան հաւա՛տք յուսոյ իմոյ կախիցի:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արգէ՛լ, Տէ՛ր, սովաւ զսատակիչն հոգւոց,
Մտոցէ՛ անխափան պաշտպանն լուսոյ:
Եւ ընդ սաստիկ ծանրութեան ցաւոցս՝
Եւ զբէ՛ռն պարտեացս թեթեւացո,
Զոր ի լռարանի մտացս ամփոփման մահճացս անկողնի,
Ուշաբերեալ գլուսահատութեանցն դառն պտղոցն,
Խոստովանիմ ամենագիտիդ զանհամար մասունս գործոց
Չարաչար անաւրէնութեանցս:

Գ

Հանգո՛՛ր զվաստակեալս ի բազմածուփս աշխատութենէ,
Բա՛րձ գտագնապ տարակուսանաց ոգւոյս կործանման,
Զդառնութիւնն ընդ վշտացն,
Զհեծութիւնն ընդ կարեացն,
Զանձկութիւնն ընդ թշուառութեանցն,
Զհառաչմունսն ընդ խորտակմանցն,
Զբեկութիւնսն ընդ ապշութեանցն,
Զթմբբութիւնսն ընդ շրտմանցն,
Զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն,
Զթերամտութիւնն ընդ խելագարութեանցն,
Զսառումն սիրոյն եւ զհրային ջերմութիւն աղուական ախտին:
Աւժանդա՛կ լեր տկարութեան բազմատխուրս տարտամութեան
Բարեգործ աջովդ շնորհի, ձեռամբդ նորոգողի,
Մատամբդ կենսաբաշխի, փառաւքդ մշտափայլի,
Յարակայութեամբդ անեղծի, երեսաւքդ զուարթականի,
Իսկութեամբ էիդ պաշտելի, բարձրութեամբդ երկրպագելի:
Հատո՛՛ր զչարաչար հեծութիւն կորստականս խեղդման,
Զնոր զիւտ չարին, զհին խարդախութիւն բանսարկուին,
Զաւտար ազդեցմունս ի մահ կրթողին,
Զանյարմարական երեւոյթս հանապագորդեան եղեռնագործին:
Զառ աչս հնարադրութիւն դժնդակ դիւին,
Զողոքական բոցաշնչութիւն ձգող կախարդին:
Պահեա՛՛ ի տեղւոջ հանգստեան մեռաւրինակ այսր դադարման
Յաներեւոյթ մտածութեանց, ի մասնաւոր սխալութեանց,
Ի մեծագոյն գայթակղութեանց, ի փոքրագոյն ոտնառութեանց,
Ի խաբեբայ չար ձանձրութեանց:
Հեռացո՛՛ր զանհանդէպ մտածութիւնս
Ի զգայութեանց ծառայիս յանցաւորի,
Զկիրս բասրելիս, զվարս թշնամանելիս,
Զդիպուածս պատկառելիս, զհետս վրիպելիս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Զպատիրս ձողկելիս, զխորհուրդս անգոսնելիս,
Զաւելաբանութիւնս նշկահելիս:

Դ

Անսխալ հոգւով եւ անշաղախ մարմնով
Զապաւինեալս ի քե՛զ հանդերձեա
Ի շնչմանէ հոդմոց, ի զարկմանէ բոնութեանց,
Ի բախմանէ փոթորկաց, ի յոստմանէ մրրկաց,
Ի յարձակմանէ զազանաց:
Ի կափման աչացս հայեցուած սրտիս մի՛ ստուերացի,
Այլ զուարթացի՛, պայծառացի՛, վայելչացի՛,
Ընդ քե՛զ փայլեսցի՛, Տէր Յիսուս Քրիստոս,
Լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեալ:
Բանիւ քո սրբեա՛ զպատուարանս բազմականիս
Ի խորամանկութեանց, ի զբաղմանց,
Ի քո ատելի յիշատակաց, ի վերնամարտ մտածմանց,
Ի քրէական մորոտութեանց, ի տիրանենզ անշնորհութեանց,
Յաստուածընդդէմ հերձուածութեանց:

Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացո՛ւ ինձ լիցիս
Պետութեամբք, իշխանութեամբք, զաւրաւորաւքն անյաղթականաց՝
Մաքուր մատակարարաց սուրբ աստուածութեանդ,
Առաքեալքն՝ աւետեաց Աւետարանան, մարգարէքն՝ կտակարանաւքն,
Մաղթանք երջանկացն ի կատարածի աւուրն ընծայեալ:
Որովք նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ տրտմութեամբ
Եւ զարթեայց շնորհաւք քո կրկին ուրախութեամբ:
Եթէ վիատութեամբ ննջեցից,
Յարեայց դարձեալ հոգեւորական բերկրութեամբ,
Եթէ ընկողմնեցայց մեղանաւք,
Կանգնեցայց վերստին՝ զատեալ ի խղճէ անաղտ անբծութեամբ:

Ե

Լո՛ւր ինդրուածոց ամենահառաչ ձայնիս հեծութեան,
Միայն բազմագութ, Բարեխաւսութեամբ սրբոյ Աստուածածնիդ
Եւ ամենայն արդարոց եւ նահատակաց ընտրելոց:
Եւ քեզ փառք յամենեցունց իմովս գոչմամբ վերառաքեցեալ
Սրբովք զուարթոցն անմահականաց դասուց՝
Ի գովեստ Հաւր քոյ՝ Աստուծոյ մերոյ
Եւ Հոգւոյդ Սրբոյ՝ բնաւից հաստողի եւ նորոգողի
Յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ ՂԲ

Ի ՓԱՅՏՆ ԵՐՁԱՆԻԿ ԲԱՐԵԲԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՀԱՐԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ, ԱՂԱԶԱՆՍ ԵԴԵԱԼ ԸՆԴ ԿԵՐՊԱՐԱՆՍ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՆ

Ա

Գոհանամ զքէն, բարեգութ, միայն մարդասէր, արարիչ երկնի եւ երկրի, Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկութեամբ սիրոյ քոյ յիշատակի ի լրութիւն հնչման փայտիդ հրաւիրման, որով բախեալ զձայնարձակութեանցն զազդողարան՝ սթափեցաք, կանգնեցաք՝ ի վեր յարուցեալ ի մեռաւրինակս թմբրմանէ, ուստի իբր կոչմամբ սփոփանաց բանի՝ բերեալ ձգեցաք ի ժամ պաշտաման արհնաբանութեան՝ յանդիման լինել քեզ ուրախութեամբ հանդէպ հատուցմանս բեմի:

Բ

Ահա փա՛ռք քեզ, անսահման անուն եւ անբովանդակելի զարութիւն, որ այսքանեալք հնարաւորութեամբք ընդ փրկութեան իմում հոգացար, գոհաբանեալ անեղծ իսկութիւն, որ կերպարանեցեր հրաշիւք աստուծին զհանդերձելոցն նմանութիւն, հանդարտ գործեալ վայելչականաւ փայտի անաւթոյ առ քունս անյարիր սաստիկս որոտացեր, որպէս թէ ընդ ծուլութեանս դանդաղութիւն զյանդիմանութիւն խրատուդ խառնեցեր, ի հայրենի սիրոյդ հեզութիւն զուժգնութիւն ճայթմանն յարեցեր, յընդոստ զարկուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրապէս քաղցր անձրեւեցեր, ոչ մեղմութեամբ մեղմական վանկի նիրհմամբ ընկղմեցեր եւ ոչ անխնամաբար ահաւորութեամբ զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր: Ծնրադրական երկրպագութիւն ստեղծիչդ բոլորից, որ այժմէն ցուցեր համայն յայտնապէս զարինակ ահեղ բարբառոյն մեծի աւուրն յարութեան, կենդանացուցեր ի դադարմանէ դժոխական անբանութենէ, ի խնդիր ելեալ կոչեցեր զպակասամիտս ի գինիդ ուրախութեան, արարեր զսոյն լինել հանդերձիչ անարատ հարսինն առ սէր փեսայիդ, երկուցեր փոքր այս խթանաւ զապարասանին զվիթխարութիւն, լուծ ստուար կրթութեան ստամբակին ուսոյ զայս իր գործեցեր, վարապան վանիչ չարախաւսին կզակաց եղեալ կազմեցեր: Փառատրեալ յաւետ անբաւ բարձրութիւն մեծիդ Աստուծոյ, որ փոխարկեցեր զփայտին պարտիս յազատութիւն շնորհիդ կենաց, իմաստնացուցեր վերստին դարձեալ զյիմարս ցնդեալ՝ հոգեւորական հանճարովդ, կարկառ կոճմամբ զանբժշկութիւն հարուածոց աւձին առանց մոռացման միշտ թարգմանեցեր, ընդ Երրորդութեանդ գծագրութիւն զկապն երեքկին իմ վնասակարին ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր:

Գ

Գովեստ ներբողից բուրմամբ խնկոց վերառաքեմ քեզ, ամենախնամ, զի ի ստապատիր կոռցն բազմաստուածութենէ առաւել յաճախագունիւք որսացար զանձն իմ պարտաւոր ի քո երկրպագութիւն, խրոխտ եւ ահարկու նուիրեալ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

փայտիւս զճշմարտութիւնն քարոզեցեր, մեծացուցեր այսր պատճառաւ պատշաճականաւ զնոր աւետարանութեանդ պատիւ: Մոյն ինքն աղաղակ բարձրութեան զոչման սպառազինութեանդ քոյ, արքայ պետութեանդ կայսերաց երկրի Տէր Քրիստոս, նշան խրախութեան աւարտման հանդիսի մարտի քոյ, Յիսուս, յորում իմանալին փարաւոն կապեալ ըմբռնեցաւ, կոփիչ հանապագորդեան զլիտյ գագաթան հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տաշեցեալ: Սովաւ գումարին ի պատերազմի որդիք Սիոնի ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի, տաւն իմն աստուածաւանդ կրթութեան կարգեալ ի հեռուստ այս դրաւշուած իւղեալ՝ առանց հնանալոյ եւ կամ խափանման, նշանակիչ ժամանակի ապագայիցն հատուցման՝ ի բացուստ անդր ծանուցմամբն, ազգակից հանգունանման կենացն փայտի, որ ի դրախտիդ Աստուծոյ, կոչարան բարոք հաւաքման փոյթ ընթացիւք ի յարկն աւրինութեան, պատկեր տեսակի տնկոյն գիտութեան ի կարգ ընտրութեան բարւոյն եւ չարի, յիշատակ մեծ տեառնագրութեան յերեսս կերպիս Հոգւովդ Սրբով զնշան խաչիդ, նախագեկոյց աւետամատոյց փառաց գալստեան ի դշխոյն պահեալ սուրբ թագաւորիդ, յորդորիչ քաջալերական մաքրապարիցն խրախճանութեան, անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսի թագուհւոյ, յարդարիչ ծածուկ պճնութեան, որ ի հոգին է վայելչութիւն, նմանութիւն պատգամին Սինայ, որ ի տէրունեացն արտաքս առաքէր, միշտ արիորդ պանծալի՝ անշաղախ որդւոց մայր անարատից, սովաւ փառագարդէր:

Դ

Գերագոյն քան զԵրիքովին փողովն եղջերեայ զբռնութիւնն Բելիարայ սովաւ հարթեալ տապալեցեր, քարինս արձակեցեր պարսիւս այս փայտեայ ընդդէմ Գողիաթու, գայիսոն նորոգ կառուցեր՝ վկայ ահարկու կործանմանն սատանայի, զԹի խոր աճեցեալ արմատս մեղացն մեքենայիւս այսու խլեցեր, զմոռացեալ գործոցս իմ պարտիս այսր երախտեալք ընդ իս կապեցեր: Զոր եթէ այլ իմն ձայն Բանիդ Աստուծոյ անուանեմ նախապատում եկաւորութեանն, ոչ սխալեմ, քան թէ ճշմարտեմ: Ի տկար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի՝ մեծութիւն գործոցդ Յիսուսի առաւելապէս պատմեալ հոչակի, բիրաւոր աւգնականութիւնս վերնապարգէս եւ քոյինատուրս ի յայսմ անպատասպար ապաւինութենէ երկրականաց զարմանագրեցեր:

Ե

Խոստովանեալ անունդ անքնին մարդասիրիդ բարեխնամութան, ինկեալ խորհրդով սրբամասնութեան՝ անզծագրելի կերպարան լուսոյ, որ կրկնաձիր նշանաւս այսու նետս արձակեցեր հեռաձիգս, ձայնատրականս, աւղաչուս եւ յարմարաթոխս, ունողս յինքեան հոգի կենդանի, որով անսխալ հանդիպմամբ զնպատակն խաւարային աղեղնաւորին գաղտնութեան յաւէտ կործանմամբ ի յետս ընկճեցեր: Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամարտութեան, կանգնաւորս,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

անվայրարկելիս՝ աստուստ անդանար զկտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման՝ հրեշտակ կամարար թշնամոյն ներհակ վերյուղարկեցեր: Բանիս հրամանի մեծիդ ակնարկութեան, աւծութեամբ շնորհիդ արեամբ քո խառնեալ, զայս եղջիւր խեթկիչ մոլի գոռոզին իբր զխաչիդ փրկանակ յեսանեալ սրեցեր: Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի գեր քան ի վերնոցն քանդեալ վերացաւ դրանդն ամրութեան կամաց անվայելուչ եւ ամեներկչոտ խենեշութեան կարճամտին՝ ընդ հրեական սրտին իմաստից եւ ստուերական տանն կործանութեան:

Զ

Փառաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, անմահ թագաւոր, զոր արարեր եւ հաստատեցեր աջովդ քո հզար, աղաչեմ զքեզ, կրկին ներգործեա՛: Անցուցեր սովաւ, հերքեալ առ ի մէնջ, զխեթ դժնդակ խորամանկութեան բանսարկուին, զտաժանական տապ մեղաց, զհողմ դառնութեան շնչման խաբողին, զտարր արկածից մահու երկիւղի, զառ ի յաւղից ցնդմանէ վնասակար բերմունս տխրեցուցիչս, զայսախառն հեծեծութիւնս թալկացուցիչս: Յրուեա՛ վերստին քոյինազէն հեծանաւս, աւժանդակեալ թելաւք նշանիդ, զամպս հրածինս, զորոտմունս կարկտաբերս, զցաւազին ցոլմունս հրախաւար կեղծաւորութեան փչման բազմոտանի վիշապին, զսուր սատակման, զճակատամարտ դիմեցման, զյարուցելոցն ի վերայ վայրենական խորհրդոց զդիւացն կաքաւս: Յորմէ զարհուրին յայսմ իրէ փոքուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողութեամբ, կիրթ իմն ծանաթութեամբ յայտնի գիտացեալ, թէ յայս ազգ ձայնի յառնէ տէր ի դատաստանն: Եւ խրախուսին յոգի արութեան, զրահեալ պնդապէս սուսերաւ Հոգւոյն, աստուածարեալ մարտիկք ամենայն ի ձեւ կանոնի այսր յիշատակի, որ զամենափորձ հրոյն ընտրութենէ գոչմամբ անկերպադրելեաւ համաւրէն ազանց քարոզէ ի յարինաւոր ասպարեզ երջանկաբար նահատակութեան:

Է

Հարաւ ահա փող աւագափող, համբարձաւ սովաւ Աստուած աւրինութեամբ, պատմեցաւ սովիմբ ամենայն երկրի, հնչեաց ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց, ձայն պահապանաց մեծին զաւրացաւ, ըստ բանին Եսայեայ, եւ ի նոյն բարբառ առհասարակ ցնծասցուք: Յնդեցան ջրոյն առակաւ ի ձեռն սորին թշնամիք խաչին, անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին փայտին, տաւնեցաւ նիւթս այս խորհրդական կենաց անուանեալ, անարգեցաւ երկաթ առ ի պէտս պատերազմի, իբր զսրբութիւն Տեառն՝ ի սանձս երիվարին մեծին նշանի այս փայտ կենաձայն յարմարագրեցաւ, ամփոփեցաւ աւծեալս ցպով հովուին երկնայնոյ սուր իշխանութեան մարդկային ձեռին: Ոչ զծեաց ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործողի, իսկ յաստուածակերտս խորան փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թեւոց սլացեալ զաւրէ: Ոչ ի գլուխս ամսոցն եւ կամ յեւթնիցս եւթներորդս յոբելինիցն՝ ի յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց եւ ընդ ծիրս եզերաց, ի ծոցս ջուրց բազմութեան ծովուց եւ կղզեաց նոցա յաճախ սաստկութեամբ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

անարգել ճայթամար իմն աստուածայնով հնչեցեալ աւետարանէ: Կոտորեցան սուսերք սաստկողին այս փայտի ցուցամբ՝ յանաւգտակարէ անտի մեզ փոխաձեւեալ ի խոփս եւ ի մանգաղս:

Ը

Ո՛չ արձագանք անձանաց ի խորոց ինչ գանչութենէ խիստս առաքեցեալ եւ ո՛չ դժնդակապէս, ըստ իմաստակի ումեմն աւտարի, զաւղ վիրաւորեալ, ո՛չ անախորժ սրութեամբ ընդ ունկն մտեալ եւ ո՛չ գաման ուղղոյն անկամակութեամբ չար թնդեցուցեալ, ո՛չ ոսկերցն փուշ խրտուցման յանձն բուսուցեալ եւ ո՛չ մտացն այլայլ ապշութիւն առաջի արկեալ, ո՛չ զանգակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցեալ եւ ո՛չ քար ընդ վիրգս սալի առանց քաղցրութեան առ նոյն զարկուցեալ: Պարփակարան անխորտակելի նորոյս Սիոնի, մի սա ի սպասուցն կազմուածոց արարչաւանդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից ընդ դելտականացն զգուշաւորապէս բարձեալ յանձանձեն, աւրինակ ձայնի հրեշտակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու տեսակաւ զայն տպաւորեաց, նոր գործի շնորհի նուագարանաց Աւետարանին՝ զարթուցիչ Հոգւոյն առ մեզ, քան առ աւրինաբանութիւն սաղմոսարանին ի վերայ Եղիսէին: Սկզբնապար նախընթացութեան աղէյարմար ջութակաց՝ բարետաւիդ ողբերգարկութեանց, բարացուցական բամբոսն բառացի բարառնութեանց, սրինգ նորոգ այլ իմն տեսակաւ՝ առեալ մեզ ընդ հնոյն փոխանորդութեամբ, ո՛չ հեթանոսաւրէն ուրուածայն հնչման եւ կամ հրէաբար խակախորհութեան, զոր մարգարէն տերամբ ազդեցոյց՝ Ի բա՛ց արա յինէն,- այլ զսա սիրեաց եւ կրկին պատուեաց մաքրական տածմամբ՝ ահարկու դիւաց եւ ամենայն չար պատահարաց:

Թ

Եւ արդ, ընկալայ աւրինաբանութեամբ, յարգեալ գովեստիւ զայս տուր սրբութեան՝ ինձ պահպանութիւն եւ քո փառատրութիւն, քո պաշտան եւ իմ գոհութիւն, անաղանդ արուեստ բարձրութեան արարչական փառաւորութեանդ: Մտցէ՛ ձայնդ այդ աստուածարեալ ընդ պատուաստ յաղիցս շաղկապութեան՝ հանել ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց եւ զմուտս անիծից եւ մեղաց ապականութեան: Արասցե՛ս լինել զայս իր նշանակիչ ջնար ջահաւորական, անջրելի նամակ, ջատագով անխափանական տէրունական անաւրինականացդ: Ահա պարգեւեա՛ սովաւ, բարեգութ, աղաչեմ, հզաւր, կրկի՛ն մեզ շնորհեա պահպանութիւն ի դիմամարտից յաներեւոյթ եւ յերեւելի: Ընձեռեա՛ մեզ, ձեռն ամենալի, որ բանաս եւ մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մասունս բազմապիսիս, աւոյոց քաղցրութիւն, անձրեւաց շահեկանութիւն: Պակասեցի՛ն քոյով հրամանաւ այսու բարբառով հողմ տապախառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմունք հինից չար խարդախութեանց: Սովա՛ւ խափանեցիւն ամենայն դիմամարտութիւնք զինուորութեանց դժնեայ մատնչին, հալեցի՛ն, հատցի՛ն եւ մեռցի՛ն յերջանիկ ձայնէ աւժեալս այս փայտի որդն եւ ուտի՛ճ եւ ամենայն նմանք

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

սոցին, ոոր ի մերոց մեղաց զաւրացեալ՝ ընդ մեզ պատերազմին: Արմատացո՛ մեզ սովաւ տունկ երանութեան զյուսոյդ ի քեզ մեծ պաշտպանութիւն, ստեղծիչ բոլորից, տէր արարածոց, զայս ծառ Սաբելայ, որ ունի կախեալ ի դիտակ ոստոցն զաւանդ սուրբ նորոգ այժմու փրկութեանս ծաղկեալ քեւ, Քրիստոս, ի պտուղ կենաց անմահականաց: Փախիցե՛ն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի այսր փայտի փառաւորելոյ բարեզկոյց ձայնարձակութեամբ՝ նեսարք ներհակք ստապատիրն ստորնականաց բազմաձեռնեան խարդաւանողաց: Մերժեսցի՛ն սովաւ ի յանդոց պտղատոհմական արաւրադրութեանց մերոց սահմանաց եւ ի քո մշակեալ կենդանի երկրէ վերք վատնիչք եւ հոյք մորմոքեցուցիչք, կտրեսցի՛ն սովաւ յաւելուածք կրկնատգեղ եւ անվայելուչ պատահմանց՝ ի հնարից չարին ի մեզ յայտնելոց: Իսկապէ՛ս վանեսցի սովաւ, որք յերկաքանչիւրոց բնութեանցս մերոց վերերեւին, ինքնաստեղծութիւնք մերձաւոր դաւաճանողաց, յումեմն՝ աւտարին վրիպակ մտածմունս, եւ յայլումն՝ գարշ գոյութիւնք անմաքուր զեռնոցն ապականողաց: Փրկեա՛, Տէր Յիսուս, աղաչեմ զքեզ, փրկեա՛, բարերար, կարկառեա՛ առ իս զաջն ամենագով եւ աւգնեալ ինձ սովաւ՝ զերծո՛ զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց:

Ժ

Խառնեսցի՛, միացի՛ հրաման քո ի սոյն՝ առ ի փոխարկել զաղամանդեայ սիրտս յիմարեալս ի քոյին բանիդ արդիւնատրութիւն: Հարցե՛ս, մխեսցե՛ս զայս նեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց ի սիրտս ծորեալս եւ յոգիս լքեալս եւ հաստատեսցե՛ս՝ կազմեալ պնդապէս ի կայումն ուղիդ, անասասնելի, իսկ զանընդոստն կակղացուցե՛ս՝ զարթնուլ եւ զգաստ լինել յոգի հեզութեան աստուածաւանդ քո պատուիրանիդ, որպէս զՊաւղոսն եւ զՄատթէոսն: Յիշեցո՛, մարդասէր, պատուեալս այս փայտիւ զերախտիս խաչիդ, որով զանճառսն ներգործեցեր: Բա՛րձ յինէն, կեցուցիչ, զվտանգ պարտեացս պանծալի լծակաւք ամբառնալեաց նոր տապանակիդ: Բացցի՛ն կամաւք քո, հզաւր, ի յայս ձայն կենաց լսելիք սրտից յամառեցելոց: Լուիցե՛ն յայս մեծի բարութեան ի քումդ ակնարկութեան ականջք խլից: Պարզեսցի՛ն ի ձեռն սորին լեզուք համրացելոց: Լուսաւորեսցի՛ն ի սոյն տեսարանք աչաց՝ հայել մաքրապէս ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար: Զոջասցի՛ն, դարձցի՛ն կազդուրեալ կամք յափրացելոց: Ընձեռեալ տացե՛ս, Տէր, տազնապելոյս անձրեւ արտասուաց: Եղիցի՛ քեւ սա մեզ լուր ցնծութեան, ձայն ուրախութեան, բարբառ բերկրութեան, նուազ հանգստեան, նիւթ երանութեան, պատճառ փրկութեան, առիթ քաւութեան, մերժումն վշտաց, խզումն խեղդմանց, ընդարձակութիւն նեղութեանց, համառատումն խեթմանց, հալածումն հեծութեանց, թեթելութիւն թառաչմանց, յապահովութիւն կարեաց, կարգադրութիւն կրից, սփոփութիւն վիատմանց, բժշկութիւն ցաւոց, տեսականութիւն հեղգութեանց, ուշադրութիւն անտեսիցն:

ԺԱ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Ի յայս կամուրջ ցանկալի, անխոտոր եւ անխոտորնակ եւ ի վերնաշաւիղ, բարձրաբերձ, սրբահետ սանդուղ երկնաչու առ Հայր քո արհնաբան, ահաւոր անուն ձգեալ մատուցես, բարերար, Հոգւոյդ առաջնորդութեամբ միանալ ի քեզ անընդմիջելի: Որով եւ սրբոյ միոյ միայնոյ եւ միասնական տէրութեանդ եւ անեղծ արարչութեանդ ի կենդանեաց եւ յանշնչականաց հաստելոց վայելչական գոհութեամբ փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

ԲԱՆ ՂԳ

ԱՂԱԻԹՔ ԹԱՐԳՄԱՆԱԻՐԷՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲԱԼՈՅՍ ԻԻՂՈՅՆ ՄԻԻՌՈՆԻ

Ա

Սուրբ, ահաւոր անուն բարձրեալ, անպատում, անձկութեան փափագ յարախորժելի, ի սրբերգենիցն փառատրոդաց միշտ սրբաբանեալ բնակեալդ ի սրբում, լի եւ ամենագեղուն բարութեամբ առատաձեռն աննուագելի, լոյս բարի եւ ծագումն գովելի, երկրպագեալ փառաւորութիւն, ահեղ եւ անգննելի, ամէն եւ յամենայնում: Այսու բանիւ դաշամբք յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութեան, հզար, այո, ամէն, ալելուիա, գովեալ թագաւոր հանուրց, Աստուած բոլորից, ստեղծիչ գոյից եւ տէր կամարար, միայն առիթ պատճառաւորաց, փրկիչ եւ աւծեալ մշտապաշտելի:

Բ

Ուստի մեկնապէս թարգմանեալ ի մեզ զայս գանձ անվաճառ եւ հարստութիւն անփոխադրելի, Յիսուս Քրիստոս արքայ երկնաւոր, որում դողութեամբ մեծաւ սպասեն անմահականացն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչութիւնք, կրկնեալ քեզ յաւժարութեամբ ի հաճութենէ անխոտոր մտաց՝ ծունր գոհութեան, ստեղծող էութեանց, որ են ի տեսման եւ ի ծածկութեան: Որ ետդ եւ էիր միայն բովանդակ ամենեւին անպակասելի, առեր զմերս իսկապէս համայն, զի ի լրութենէ քումմէ լցուցես, արհնեալ եւ բարեբանեալ, ծանուցեալ յաւէտ միշտ անքննութեամբ ողորմութեամբ մեզ ի փրկութիւն՝ ի փառս եւ ի գովեստ անճառ բարձրութեան ահաւորիդ բարերարութեան: Սկզբնաձիր աւծմանս շնորհի մեծախորհուրդ հրաշագարդութեան, քանզի լոյս քո մեզ ծանուցեալ, ճառագայթ անհաս, ծագումն անսահման, արեգակն անաչառասփիռ, աստղ սահմանիչ երկակշիռ տարրութեանց, ճրագ ոտից եւ լոյս հետեւմանց, որով ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութեամբ բանիս այս յարմարութեան՝ տաւնեմք պարերգութեամբ հրեշտակաւրէն, յստակամտաբար, փրկավայելուչ կնդրկաւ խնկեալ զպարզեւաբաշխ առատատրութիւն ամենիմաստիդ յիւղ զուարթ անքիժ դաւանման: Քանզի յիսկզբան անդ կապտեցելոյ ողորմելի տխրականութեամբ ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին հայրն իմ սկզբնաստեղծ եւ հնացեալ յաւէտ մեղացն գերմամբ՝ ի մահ գրաւեցաւ, կապեալ ընդ եղծման ապականութեան անգերձ հանգուցիլու, ի ծառոյն պատճառաւորեալ յանկումն անյարիբ ամենակործան գլորման, հերքեալ ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի մատնեցաւ, իսկ դու, գթած տէր ողորմութեան, քանզի յաւէտ քան գնոյն ծանեար, գոր

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ստեղծեր, եւ զի չէիցն ակնկալութեամբ չեկաց, յոր ինչ էրն, որով անկարողանայր իսկապէս տեսանել ի լոյսն վերին անմատոյց գերակայութեան անսահմանելոյդ, ոչ մշտափայլ յարակայ վառմամբ անաղատելի տարածանեցեր, այլ գիշերայնոյն ոտնալպիք, մթին արհաւրաց ձեռնակալութիւն ձիթոյ՝ շարամանութեամբ նիւթոյ պատրուզի ընդ նոյն զանգելոյ, յարինակ քո անախտ միութեամբ ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւսեալ կազմեցեր, զի որ ի ստուերս մահու տարագրեալ գտաք կանխակորուստ տնկովն պարտեաց, ի պատճառ իրին ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեցեալ հաւատոյն վառմամբ՝ ի նոյնն դարձցուք խնկաւորութիւն, որպէս եւ փայտին մահու՝ մաճմամբ քո ի նա ածեալ մաճուցեր զմեզ, առակաւ մեծի խորհրդոյն միաւորեալ ի փայտն կենաց:

Գ

Եւ արդ, որպէս ոչ է աւր լրմամբ առանց գիշերոյ, եւ ոչ տնաւրէնութիւն յարկի՝ առանց ձիթոյ պիտոյից խնդրոյ: Քանզի իբր արինակն հասարակային ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութիւն լուսաւոր առնէ, նոյնպէս եւ մաքրեալն քոյինաշունչ շնորհին ընտրութեամբ անիմանալեալ զաներեւոյթ հոգիս միութեամբ ի մեզ անտեսիդ հրաշափառապէս պայծառացուցանէ: Զի որպէս յիջումն լուսարանի սուրբ աւագանին լուացմամբ մարմնոյն զանձինն հաւատամք առնուլ սրբութիւն, սոյնպէս ի յաւժումն իւրոյն պարարեալ յուսով՝ զճոգոյն զարութիւն սովիմբ եւ ի սոյն համարիմք ունել ամենայնիւ աներկմտելի: Եւ որպէս հրամանդ տէրունական արհնաբանելի զքաւութիւն մեղաց ախտացելոցն նախավճռէիր, իսկ ոչ հաւատ ունողացն առ այն՝ բժշկութիւն հրաշալի յանդիմանակաց անդուստ առ նմին մարմնոյն տեսակի հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստատելիր, սոյնպէս իւրս այս փրկութեան լուսով կատարեալ՝ հեղեալ ի մեզ աւճանէ զարտաքին խորանս, իսկ զներքին մարդս, աներեւակ ծածկապէս մտեալ, նոր կենդանաճնէ:

Դ

Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ արարչիդ երկնի. քանզի որք զիւրոյն կրեցին աւգտութիւն, որ յողորմութենէն շահընծայութիւն, եւ դու ի գովեստ քեզ զայս բան սահմանեալ, թէ՛ Ողորմած եմ եւ Տէր. քանզի որպէս սիրոյն անուան կցորդես Աստուած, նոյնպէս ի մասնէ եւ այսու զիջեալ գծագրիս՝ ըստ տնտեսութեանն, որ առ մեզ: Վեհագոյն մեծութեան խորհրդոյ յարմարաւոր դիմակերպութիւն այս ճարպ պարարտութեան երկրի թանձրութեան հողանիւթ գոյականութեան. զի որպէս սոյն մասն ի կենդանւոյն ոչ ի կերակուր հրամայիր անդ ըստ Աւրինին, այլ արարչութեանդ բոլորովին պտուղ որոշիր, նոյն նմանութեամբ եւս եւ աստանաւր, իբր զզարութիւն Տեառն մատչելի, յայս աւանդ հաճութեան էիդ աստուծոյ վայելչապէս տուեալ նուիրի, հոգոյս հարազատ զուգաճանապարհ, արարողիդ պահեալ եւ ուխտեալ: Քանզի ո՛չ շունչ արեան եւ ո՛չ ճենճեր ինչ զուարթութեան արինակ հոգոյս իմոյ եւ կարոյս

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ընդ անդամաթիւս մտոյն ծախի, այլ արքայութեանդ վերնում վիճակի տերունական բազմականին ձանեցեալ ճաշակ, այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղատելի:

Ե

Ոչ էր մատչելի ի նախագահութիւն արու անդրանիկ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ աւծմամբ ինչ նշանակէր, ոչ քահանայութիւն ի յանկոխելին տեղի ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր: Յակոբ զքարն պատկեր վիմին, խորհուրդ երկար՝ խորանին ընտրութեան, աւծմամբն տպաւորեալ կերպացոյց, առ որ զիջումն անճառ բարձրելոյ տեսութեամբ սանդղոցն յարմարութեան, եւ զիս ի վեր տանելոյն անդուղեկցութեամբն, զարձանն իւղեալ կառոյց նպատակ՝ ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի: Ահարոնեան քահանայութեանն պայծառութիւն հրամանաւ մեծիդ Աստուծոյ աւծմամբն ճոխանայր, որով ի գլխոյ անտի ի մաւրուսն զեղեալ գերափառ իւղոյն զարմանազան կենդանագրութիւն, ըստ սաղմոսողին, զփառաց նախնոյն առակէր զանդրադարձութիւն եւ զշնորհիդ կենաց սրբութեան ընդ մեզ խառնութիւն: Թագաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանաւր պատկերաւն ստեղծագործիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն աւրինութեան ձեռնադրեալ՝ պսակաւ պճնութեան թագին յանուն քո, Քրիստոս, զլուխ ամբառնայր: Եւ զիս՝ րդ գնախնին վեհից մոռացայ, զճառայն մեծիդ եւ զկերպարանն անպարագրելոյդ. ո՛չ ահա Մելքիսեղեկ յարինակ ճշմարտիդ ահաւորութեան ի Ձիթաստանեաց լերինն, ուր յետոյ ոտք մարմնացելոյդ Աստուծոյ զետեղեալ կացին, ի վերնոց անտի հրեշտակաց ի պտղոց տեղոյն իւղեցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահաւրն պաշտպան եպիսկոպոսական արքայապատիւ ճոխութեամբ ի քէն հանդերձեալ նստաւ, մինչեւ յայտնեցար՝ երեւեալ լումամբ համայն իսկութիւն աղամային կենագործութեանդ:

Զ

Եւ արդ, քանզի քո են շնորհք, եւ քեզ վայել են գոհաբանութիւնք, աւրինաբանեալ Որդի Աստուծոյ, դու ինքն յամարեա՛ բարենշմար տպաւորութեամբ գաղաչանս իւղաւորականս, ինկապատարս, զմոսայիրս պատճառ քեզ փառաց եւ ինձ՝ մեղապարտիս՝ առիթ բժշկութեան: Մատո՛, տէր Յիսուս, վիրացս աներեւութից զայս ձեթ լուսանիւթ եւ ա՛րկ ի սոյն խարանս խոցոյ մահացուի զկաթուած աւրինութեան իւղոյդ փրկութեան անապակ գինեաւ սիրոյդ՝ միութեամբ արարչականաւ պատուարեալ պատանաւք ինամոց, զի յիշատակարանս թարգմանաւրէն բանիս մաղթանաց վայելչական իմն յարմարութեամբ ի թեւս Հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ: Ի վերայ Դաւթի Հոգի քո, բարձրեալ, յայնմ արեւ խաղաց, յորմէ աւծութեամբն նուիրեցաւ: Սաւուղ յայր յայլ եւ ի մարգարէս ոմանս անդուստ իսկ գրեցաւ, յորժամ աւծումն ժամանեցաւ գազաթան նորին: Արքայութիւնն Աստրեստանեայց աւծմամբն գրաւեալ մատուցաւ ի կցորդութիւն տանն Իսրայելի: Կայսերս ոմանս նշանաւորս, վեհս եւ երեւելիս ի խժականաց բարբարոս ազգաց, իւղս այս, կենսացնցուղ ցաւոյով անձրեւեալ, իբր կարթիւ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

որսացաւ ի յընտանութիւն հպատակութեան մեծիդ Աստուծոյ: Բանն, որ առ Կիրոս երկնաւորին պատուասիրութեան, զաւծեալն ձայն նմին մեծ վարկաւ: Ձայն սաղմոսողին գեր, քան զմարգարէութիւն, զաւծեալն անուն նախայարմարեաց՝ կանոնափակ ընդմիջարկութեամբ պատուէր աւանդեալ՝ Մի՛ մերձենայք եւ մի՛ մեղանչէք: Առ Հեղիաս առաքելութիւն աստուածային հրամանատրութեանն, նշանակ իմն հանելոյ ի պաշտամանէ անտի Բահաղու, զաւծելութիւնն ի Քորէր ազդեաց Յեուայ եւ Ագայելի: Իւր թափեալ անուն փեսայիդ ի հոգելից բանից իմաստնոյն վերավկայեալ՝ կանխաւ իսկ գրեցաւ, որպէս զի Հոգի, Աստուծոյ յաւէտ պատկեր եւ նշանակիչ, զի՛ փոքրու զմեծդ կերպադրութիւն քեւ նկարագրեալ՝ ընդ քեզ միասցուք առմամբ քո շնորհից: Է

Եւ զի՞ եւս երկարս, պատուածարէնս, բացականագոյնս, գծագրականս եւ առակաւորս շարագրեցից առաջի վերնոյդ եւ ահաւորիդ մաղթողական բանաստեղծութիւնս: Տէրդ եւ կենդանարարդ, արարիչդ երկնի եւ երկրի, ի յաւժմանէ անտի սկսար քարոզել զԱւետարանն արքայութեան, վկայեալ անդուստ ի Յովհաննէ՝ աւծեալ եւ գառն Աստուծոյ, բարձող մեղաց աշխարհի: Զի թէպէտ ընդ աւժմանն արհնութեան Հոգին էր քեզ իսկաբար լրմամբ եւ աստուածութեանն խառնութիւն բովանդապէս, այլ անունն պաշտի խորհրդեամբ շնորհին հրաշափառապէս ազդելոյ ի սուրբսն, զի գստրկութիւն աղամեան մարմնոյն մեծանալ յաւէտ այսու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես: Բացեալ զառաժս մարգարէութեանն Եսայեայ՝ դու ինքն աստուածութիւնդ մարդացեալ ընթերցար, հաւատարիմ առնել զբան ծառայից քոց, Տէր, եւ իբրեւ ծանուցեալ եղեր աւծութեամբն ի կարգ անդ բանին, թէ՛ Հոգի Տեառն ի վերայ իմ, որով եւ աւծ իսկ զիս,- ապա փակեցեր ի հանգիստափառն աւծելութենէ զորքանութիւն երկաքանչիւրոցն, յայտ արարեալ խտրոցաւ սահմանի ընդարձակ հեռաւորութեամբ մեծաւ կնքեցեր, զմերս՝ կաթուածով ինչ շնորհագարդեալ, եւ զքոյդ՝ իսկութեամբ ընդ Հաւր եւ ընդ Հոգւոյդ հաւասարութեամբ թարգմանեալ: Ի նախածանալթ մերակերպութեանն պանծալի իմն գովեստիւ՝ աւծեալն կոչմամբ ի հրեշտակացդ փառատրոդաց արարածոց երկրի ծանուցար, զոր մարգարէն կանխաւ գուշակեաց զԹի Յորդանան եւ յընտրեալն լեառն Թաբորական հայրենի ձայնիդ եկաւորութիւն, թէ որ՝ Պատմէ ի մէջ մարդկան զաւծեալ իւր, զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզարիդ փառաց զայս պատիւ տուեալ՝ առ ի գառեալդ ձեռնադրելոյ՝ Աւծ զքեզ Աստուած, Աստուած քո իւղով ուրախութեան:

Ը

Հոգի երեսաց մերոց Տէր Քրիստոս, որ է աւծեալ անունդ իսկոյն, որով զփչումն կենդանութեան ի դէմս մեր լոյս բարերարութեամբդ քո ազդեցեր. իմաստութիւն ումեմն երջանկի, մարդասիրութիւն խոստովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եդ վկայութիւն առաջի Տեառն աւծելոյն՝ զնոր աւետեացս վկայելով, թէ՛ Կաւշիկս

անգամ ոչ առի յամենայն մսեղեաց: Երգոցն երգ, իւղեփեցական գինի
զԱստուծով ծանուցեալ զխորհուրդն ի գովեստ հարսին սուրբ եկեղեցոյս,
զմուռս առաքինութեան հանդերձ ամենայն առաջին իւղովն, եւ եւս զմուռս եւ
կնդրուկ մաքրութեան վարուց յամենայն փոշեաց անուշից իւղովքն զանգեալ՝
անդստին եւ այսր յառաջաբերեաց: Դանիէլ, զկենսատու մահու քոյ, Քրիստոս
թագաւոր երկնի, ի վեր քան զաւրինակ կոչումն ձայնի զայս անուանագրեալ,
վկայեաց յայտնի, թէ զկնի վաթսուն եւ ինն եւթներորդացն սպանցի աւծեալն, եւ
աւծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց: Ճրագակիր աշտանակն Չաքարիայ
Ադդովայ, որ ի Բարեքեայ, իւղոյն բարեբաշխ բացատրութեամբ ի մասունս
եւթանց առաջադրութեանց գնդիցն վառելոց՝ ի ջահէ անտի զարութեամբ
անեկամտաբար վիճակաւորեալ, զի քոյդ լրութենէ ի մեզ փրկութիւն եւ
աւծելութիւն գերաբնապէս նախագեկուցեր: Չոր ըստ արինին անդուստ
գուշակման ի խորանին, որ ի տաճարին, ամենընտել իմն կրթութեամբ
սովորաբար մատուցեալ լինէր, պանք բաղարջընծայք եւ նաշիք իւղովք
խառնեցեալք, եւ զուարակք եզանց իւղարկեալք, եւ տիրական անուամբ
ձայնեցեալք, եւ հաւուց ոմանց թաթամամբ յազգակից ճարպին ի յարին, այսր
խորհրդոյ առձեռն տեսակք եւ նշանակիչք յարմարականք քեզ, միաձին ծնունդ
արիննաբանեալ մեծիդ Աստուծոյ, միայն դու աւծեալ նորոգ եւ զարմանալի՝
ինքնութեամբ, համայն էութեամբ, իսկապէս լրմամբ ամենայնիւ անպակասելի:

Թ
Եւ զի՞ եւս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի
եւ ոչ ճաշակել զքեզ, քաղցրութիւն, իմանալ քեւ զայս, թէ զի՞ նչ իցէ իւղն, եթէ ոչ
զտխրութիւնն ի փայտն պարտեաց սովիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսողին, զուարթ
գործեսցես. եւ զի՞ նչ պարարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մահու սովաւ
մոռասցուք՝ լցեալ ի սմանէ. եւ զի՞ նչ աւծութիւնն, եթէ ոչ զմոխրոյն թշուառ
տեսութիւնն ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք ի պայծառութիւն յաւեժ
ուրախութեան, անուամբ քո փրկեալ՝ յոգի զարութեան Հաւր անուանեսցուք. եւ
զի՞ նչ արդեւք մարգարէին հոգեւոր ըղձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն
իցէ իմանալ, որոյ ծերութիւնն առակի ի ձեթ պարարտութեան, եւ կամ աւծանելն
իւղով զգլխոյն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն սզոյն
սաստկութեան ի մահ կործանմանն կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝
պատսպարեալ աւժանդակեսցես. եւ զի՞ նչ ճրագին լուսաւորելոյ
շնորհակալութիւն, եթէ ոչ ի մէջ իմն անյուսութեան մեղացն միգի եւ
կռապաշտութեանն խաւարի՝ կերպակցապէս միութեամբ ի յիս էմմանուէլ. եւ
կամ զի՞ նչ մարգարէն աստուածաբանեալ ի սփոփանս զուարթարարս
արինութեան նշանակ յայտնի վայելչապէս ոմանց աւետէ՝ Աւծցին իւղով ի
մրրոյ պարզելոյ, եւ կամ իմաստունն ի դիմաց հարսինն ասէ արիորդացն՝
Հաստատեցէ՞ք զիս իւղով եւ գեղեցկազարդ խնձորով յարկեալ ծածկեցէ՞ք, եւ ի
պարտեզ իւղենեաց տաճեալ գրեցէ՞ք, եթէ ոչ, այսր ահա ընտրական նիւթիւ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

հոգով քո լցեալ, ի սոյն լոյս տեսցուք զանիմանալիդ ի մեզ բարձրութիւն, գովեալ: Եւ արդ, քեզ, միայն խնամակալ, պատճառդ բարի բնաւին եղելոց, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազկացս, երիկամանցս գործակցութեամբ, սրտիս հեծութեամբ, լեզուիս եւ շրթանցս ձայնարկութեամբ՝ լո՛ւր ողորմութեամբ, Տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ կարդալոյս: Շնորհաւորեալ այսու պարգեւաք՝ գոհաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, հզաւր, ահաւոր, բարձրեալ, անքնին, անփակ փափագմամբ միշտ համբուրեցեալ, սուրբ, սուրբ եւ միայն միշտ սուրբ, արհնեալ հանապազ, յաւեժ անդադար երգաձայնութեամբ: Ընձեռեա՛ առաւել բարեբարութիւն իսպառ վրիպելոյս, տո՛ւր յոյս քաղցրութեան ոչ մասին միոյ մատուցման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս՝ լայնել քեւ, բարի, գնրբութիւն ծածուկ խորհրդոյս, գոհութիւն խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ Դաւթի՝ Ընկալաք, աստուած, զողորմութիւն քո, եւ զծածուկս գաղտնեացոյ անտեսից իմաստութեամբ քո յայտնի արարեր:

Ժ

Եւ արդ, մեծութիւն քեզ, ամենակալ, առատաձեռն աննուագելի, ամենափոյթ առ ի գթութիւն, մշտայաւժար ի բժշկութիւն, զի միացուցեր, խառնեցեր ընդ մերձաւոր, դիրագիւտ, ընտանի նիւթոյս զհրաշս անճառս քումդ սքանչելեաց ահաւորութեան: Քանզի գոր երկին ամենայն բարձանց՝ երկրիս լայնութեամբ եւ անդնդոց ներքնոց խորութեամբ, ծովուց բազմութեամբ ոչ զաւրէ տանել, այլ իբր գոյզն ի մեծէ բերի, ի փոքր գոյս տեսականեցեր զաւրութեամբ սահմանեալ ճշմարտապէս անհրապուրելի, զի մի՛ նորոգ իմն երեւելով յայլ էութենէ առ աչս հարեւանցի երկեւանութիւն ինչ վարկանիցի՝ վիրաւորել քան թէ բժշկել անընտրաբար զկարծիս մտաց: Քանզի որպէս մարմին քեզ հաւաստապէս, արհնաբանեալ Որդի Աստուծոյ, իսկութիւն եւ ոչ արիւնակ ի յարդեանց ցորենոյ արարչապէս միշտ հանդերձեցեր, եւ կայլակ կողիդ՝ զարիւն խաղողոյ, եւ արգանդ կենաց հոգեւոր ծննդեան՝ զառատութիւն ջուրց յոլովութեան, նոյնպէս եւ զձոզի անմահիդ փշման սովաւ եւ ի սոյն արդիւնատրեցեր. երկունք կենաց, որոյ կերպարան յառաջ եկելոյն եւ ոչ հեթանոսութեամբ է փոխարկութիւն, որպէս ոչ տեսանագրութեան խաչական փայտի ինչ երկրորդութիւն, նստելոցս յերկրի խաւարի ըստ նմանութեան քո, տէր, ծագեցեր: Քանզի յայս կերպարան շնորհի զանպակաս լրութիւն անհասիդ յայտնեալ աշխարհի լուսաւորեցեր, զի մի՛ տնանկն կարատասցի, եւ մի՛ ընչեղն բարձրամտեցի, ըստ աւոյդ հաւասար բաշխման եւ լուսոյ արեգական տարածման եւ ջրական վտակաց զեղման, զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց մանանային զուգամասնութեամբ՝ փոքունցն առաւել, քան մեծամեծացն:

ԺԱ

Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին խորհրդոյ եւ ի բնուստ անդուստ հրաշապէս ունի զթարգմանութիւն, որպէս զի ո՛չ երկմիտ ինչ շուրթափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ եւ ո՛չ նենգողաբար զբնակութիւն ինքեան

լքանէ, քանզի ոչ վերջնականաւք աճառովք հերքի եւ ոչ լընդդիմակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ: Վասն զի որպէս պատահումն գունոյ յեութիւն մարմնոյ անփոփոխ իմն եւ անհրաժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ եւ ոչ գոլովն ապականէ, այսպիսեալ իմն յարմարութեամբ իւրոյս զարութիւն անդատին ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողի միասնական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր, Տէր Յիսուս Քրիստոս, ընդ իրին գոյի եւ զարինակն լծակցելով. քանզի զանիմանալին տեսութեան աչաց եւ մտաց ըղձից ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր, ի պտղոց երկրի ճնշեալ մզելով, զարմանալեալք հրաշագործութեամբ մատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր: Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից ի մի եկելոց խմբակցութենէ զանազան ծաղկանց, ըստ հնոյն եւ ստուերին բազմաբուրեան այլայլութենէ, զայս իւղ աւծութեան հրամանատրեցեր, այլ իբր զարինակ փոխեալ զայն առ այս՝ դու ինքն խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն վերնալոյս ձիթոյ: Որ թէպէտ անճառ են համեղութիւնք քումդ անուշութեան, եւ ընդ արինակաց իրիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի եւ շուշան հովտաց եւ նարդոս ընտիր եւ եղեգնախունկ՝ խառնեալ հալուէիւ, յարմարութեամբ հոտոյ քրքմոյ՝ փթթեալ ողկուզոյ եւ ազնիւ գինոյ, ոչ սոսկ քան թէ իւրոյ միութեամբ պատշաճապէս արինակեցար փառաւորեալ անունդ անքնին, որ զամենայն լնուս եւյիրէ իմեքէ ամենեւին ոչ կարաւտանաս: Ուստի ոչ շփոթելովք ի հակառակաց բռնադատութեանց՝ բաժանեալ կամաց մեկին առակի, այլ ի սիրոյ հաւանութենէ աստուածապէս ի մէնջ պարարիս՝ վասն մեր ըստ մեզ առ ամենայն վայելչական նմանութիւն արինակեցեալ, առ որս լոյս բարի եւ հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ՝ առանց մասին ինչ շնչման անգթական սառնացրտութեան այս զանգուած նիւթոյ կաթուածոյ ձիթոյ մաքուր մտաց տեսեալ իմանի, որով յիրաւի սովաւ ի յաստուած է միանալի: Ընդ Սողոմոնի արձելոյ, որդեգրեցելոյ Աստուծոյ երգեմ բերանով հարսինն երկնաւոր փեսայիդ բարեբան գոհաբանութիւն՝ համբուրեալ ի յիդս մտաց զհոտ իւրոց քոց, քան զամենայն խունկս, եւ իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց ունողի, ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն եւ աստուածաբան աւետարանչին, զհետ քո ի հոտ իւրոց քոց ընթացուք՝ լուացեալ զերեսս ջուրքք կենաց, որ ի վեր է, քան զերկին աւոյս այսորիկ, եւ արձեալ զզուրիս անախտական իւրովդ երկնայնով՝ յանդիման եղեց քեզ ուրախութեամբ, զուարթապէս եւ ոչ տխրաբար:

ԺԲ

Այս իւղ խնկելի, պաշտելի եւ երանելի ո՛չ սոսկ արծուին ուղղոյս սենեկի եւ կամ հերաց վարսից գազաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ տէրունական կենսատու խաչիւղ տեառնագրեցի: Սոյն իւղ զարմանահրաշ արինութեան լուսոյ զիրեայն եւ զխուժն, զհնդիկն եւ զբարբարոսն, զսկիւթացին եւ զելլենացին, զդուժն դժնէաբար եւ զարհաւրատեսակ շանագլուխն սոսկավիթխար, զտէրն ազատ եւ զստրուկն ծառայածին քրիստոսեան արարեալ՝ անուամբ քո կնքէ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ ընծայէ եւ Հաւրդ երկնաւորի հարազատ որդի հաստատէ:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Բազմաւրինակ են սովաւ արուեստից տեսմունք, յարմարեցեալք նախ՝ նիւթոյն, ապա՝ զաւրութեանն: Քանզի իբր անաւթ փայտեղէն, մինչ չեւ աւծեալ իցէ, դիւրաբար հերձի եւ, անաւգուտ եղեալ, անպատուի, նոյնպէս եւ մարդ, ոչ իւղեալ սովաւ, հեշտեաւ խորտակի եւ, մեկուսի եղեալ առ ի քէն, ոչ լուսաւորի: Մատն սա քո, Յիսուս, որով զհրաշալիսն զարմանագրես, քանզի իբր անգծելի կազմութեամբ, կարծր պահպանակաւ, ամենապատրաստն շրջարկութեամբ պաշտպանեալ ծածկէ յայլագունակ, խրթնի եկամտից, մինչ զի ասուի մաքրութեան, թաթաւեալ ի սմա, ո՛չ ներկի արեամբ եւ ո՛չ տխրատեսակ երփնիւ այլայլի: Նա զի եւ թափանցանց իմն խառնութեամբ հոգեպէս ընդ թանձրութիւն մերս գոյութեան մտեալ անցանէ. զի թէ անէծք սաղմոսողին ձիթոյ առակաւ ընդ ոսկերս չարին համայնիւ բաշխի, ո՞րչափ եւս Հոգիդ սոյն ճարպով լուսոյ զաներեւոյթ ներքնոյն տեսակս կենագործեալ ողջացուցանէ, ազդումն տուեալ ի խորոց անտի շնչման հագագին՝ մինչեւ ի սպառուած ծայրիցն եզերաց զբնան ընկղմէ զիշատակ մարմնոյ մահուն արկածից, քանզի կենդանական զաւրութիւն քո միշտ ահաւոր, Տէր Յիսուս Քրիստոս, ի սմին խառնեցեալ՝ ընդ սոյն իսկ բնակէ:

ԺԳ

Այս աւծումն բարետեսիլ եւ առ բռնամարտիկ, մերկամրցանակ ըմբիշս, իբր զաւրաւոր հնարից կերպարան ճգնաւորական, անըմբռնելի ձեռաց ներհակին, արինաւք պաշտի, դիւաց եւ ախտից հզաւր ահարկու: Քանզի յոգնապաճոյճ պճնութիւն բանին Եզեկիելի առ իմանալին փարաւոն հենգնաւոր առակագրութեամբ, ողբականաւք շարայարմարեալ. Յորժամ եղեր, ասէ, եւ հանդերձեցար ընդ աւծելոյ քերոբէին, ուր արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կառուցան: Աւրինաբանեալ ահաւորութիւն ամենավայր ձեռնկալութեան, որ միշտ անճառ եւ բանից եւ գերագանցեալ՝ քնութեանց, որ Աւետարանաւն կենաց խնկիս յարակայ՝ իբր նորածին աւծեալ ի քաղաքի Դաւթի, եւ ի քահանայապետին հարցմանէ՝ Դո՞ւ եւ աւծեալն՝ որդի արինեւոյն, եւ յերանաւորն դաւանութենէ՝ Պետրոսի՝ Աւծեալ միայն՝ Որդի Աստուծոյ կենդանոյ, եւ յապահաւատ քննողացն, եթէ՝ Դո՞ւ եւ աւծեալն, ասեն, ասա՛ մեզ համարձակ, եւ ի կանոնականացն քոց հաւատամք յաւծեալդ ուսուցիչ եւ տէր ամենայնի: Եւ Հերովդէս յառաջ, քան զսոյն, զաւծեալդ անուն յայտնապէս հարցեալ. եւ զիա՞րդ գրեն, դու իսկ ասացեր, զաւծեալն աստուծոյ՝ զտէրն Դաւթի զանսկիզբն Որդի՝ ժամանակաւ որդի: Քանզի այսպէս ընկալաք վայելչաբար զայս թարգմանեցեալ, որ ի մեզ բերի ծայրն կատարման խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութեան:

ԺԴ

Այնքան ունի ահաւորութիւն, միանգամայն եւ սրբութիւն, իւղաւորական խնկաւորութիւն սոսկալի անունս աւծութեան, մինչ զի որպէս ոչէ համարձակել ուրուք յերկրայնոցս Աստուած անուանիլ, այլ՝ աստուածային, նոյնպէս ոչ բերէ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

մարմին զՔրիստոսոսդ անուն անձին համարել, այլ՝ զքրիստոնեայն, անտանելի նախնայն մեծութեան մկրտչին՝ ջուրքք զՀոգին հրաւիրողին. Քանզի չեմ ես, ասէ աւծեալն, այլ առաքեալ առաջի նորա: Սովաւ շրջէին, որպէս բանն ազդէ աւետարանչին Մարկոսի, առաքելականացն լծակցութիւնք, իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ Աստուծոյ՝ այսու վարեցեալք, քանզի իւղով աւծանէին եւ առանց մարդկային հնարից անուամբ քո բժշկէին: Վասն զի որպէս խաւար՝ ի լուսոյ եւ ցաւ՝ յառողջութենէ, գիշեր՝ ի տուրնջենէ եւ մահ՝ ի կենաց, այսպէս եւ ի սոյն իրէ տիրապարգեւէ ամենայն չարին երեւոյթք մերժին, խափանին եւ բնաւին ամփոփին: Քանզի որպէս ճանճք զազիրք եւ փոքր զեռունք սարդից եւ ունկնամտից, իբր ի դեղոց մահու, յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյնպէս լրութեամբ շնորհի արհնութեան սոյն իւղ զարացեալ՝ ե՛ւ զայսս վանէ, ե՛ւ զմորհակս չարեաց ջրէ, ե՛ւ զվճիռ մահու պատառէ: Ոչ է աւագան կատարեալ առանց աւծման աւժանդակութեան: Եթէ աւագակացն մահու խոցման զմարդն առաջին՝ այս դեղ փրկութեան մատուցեալ տուաւ, եթէ անճարակ վիրացն Յակոբայ եւ Իսրայելի՝ սոյն իր պատուական յիշատակեցաւ: Այս իւղոյ փափագեալ Դաւիթ՝ իբր ձիթենի պտղալից ի տան Աստուծոյ յուսով յարակայի, լքեալ զթլփատութիւնն՝ անդատին զմկրտութեանս շնորհէ գուշակէ: Եւ զի՞ է ինձ զայսմանէ ճառել եւ համայնին կարծել հասանել, որ եւ ոչ վերինքն զարեւն ձեռնարկութեամբ ինչ բանի զսոյն խորհուրդ ի մասնաւորէ ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել, թէ յիսկութենէ:

ԺԵ

Փա՛ որ քեզ միշտ եւ յամենայնի, անմահ թագաւոր, ի յայժմու երգեցեալ արհնաբանութեանս, գոր արարեր եւ կատարեցեր առ իս, բարեխնամ, գթած եւ երկայնամիտ, հարուստ եւ առատ ամենայաղթող, անդատին եւ հարցն զծագրելով զարինակն՝ մինչեւ ի լրումն ածեր զիսկութիւն ճշմարտապէս: Դու լոյս իսկ բնութեամբ եւ արեգակն մշտապայծառ՝ եւ զաշակերտացն դաս լոյս անուանեցեր, որով զարարածս ամենայն երկրի ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցուցեր: Ընկալար զիւղն անուշութեան յումեմնէ ի յոտս՝ յարինակ ընդունելութեան մաղթանաց առ քեզ, եւ ի միւսմէ պոռնկէ՝ ի գլուխ՝ նշանակ սիրոյ գթութեանդ առ մեզ, մշտափափագ բաղձանաւք անսահմանելիդ ի սոյն հոտոտեալ, մինչ զի ուխտիւ ամփոխադրելեաւ արեւս յարակայս արհնաբանելիս՝ քոյինահրաման պատուէրս կենաց ընդ համարէն աշխարհ քարոզել զսակաւաձեռն իւղոյն յարգաւորութիւն՝ զարմանս հրաշից լսողացն, առ ապառնեացն յուսադրութիւն: Դուք աւծութիւն ունիք զսրբոյն, - ասաց երջանիկն առաքելութեանց՝ մեկնեալ զխորհուրդն, որ ի մեզ զեղեալ յառաւելութենէ կենդանարարիդ անպակաս բովանդակութեան: Ուստի յաւէտ իմն յարմարաւոր եւ հանգունատիպ առ ի մասնաւորն նմանութիւն լուսոյդ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ՝ այս կաթուած արհնութեան ի վերնոյդ բարեբաստութեանց անսպառաքար սրսկեցեալ ի մեզ. եւ ասի լոյս՝ իբր զնախաթիւ գոլ ստեղծուածոց

Եւ արարչութեանդ պատկերակից, որով զիսաւար մթութեան մեղաց հալածես,-
իսկ հուր, զի յամենայն տարր արարածոց հաւասարապէս ունի գուգութիւն ըստ
Էականին կշիռ բաշխութեան, ծածուկ եւ յայտնի, լռեալ եւ ծանուցեալ, եւ եթէ ոչ
ընդհարցի ի հակառակէն, ոչ ի յինքնասաստ յաւժարմտութենէ բաղձայ
բորբոքիլ. դարձեալ եւ՝ աւծումն, զի արքայաբար որդեգրեալ ընդ քեզ՝ ի
Ժառանգութիւն Հաւրդ մատուցես, ողորմութեանդ ազգակցաւ նկարեալ ի մեզ
անեղծանելի՝ ի հանդերձեալ փառսն փայլեսցուք. դարձեալ եւ՝ հոգի, զի
մաքրեալ զարկածս խաբէութեանն, որ ի բանսարկուին ներգործութենէ, նորոգ
փոփոխմամբ, հոգով եւ ճշմարտութեամբ Հաւրդ երկնաւորի երկրպագեսցուք՝
բեւեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք, ամենապարգեւ:

ԺԶ

Ահա արդարեւ յաւէտ իսկապէս իւղս այս լուսապատար, ինկալիր՝
վերնականիդ սիրոյ տեսութիւն: Վասն որոյ եւ Պաւղոս իսկ պատշաճ վարկաւ ի
ճառ գոհաբանութեանն՝ ասելով յայտնի. Որ աւծ զմեզ ձեռք հանդերձ ի Քրիստոս
Յիսուս՝ Աստուած է՝ որ եւ կնքեաց զմեզ եւ ետ զառհաւատչեայ Հոգւոյն ի սիրտս
մեր. եւ դարձեալ՝ Մի՛, ասէ, տրտմեցուցանէք զՀոգին Սուրբ Աստուծոյ, որով
կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան: Պատկառելի եւ անվանելի աւծութեանս
յորջորջութիւն՝ իբր ի նորումս յաւէտ, քան ի հնումն: Քանզի բանն դաւթեան
սաղմոսին զտիրական տնաւրինականացոյ սկզբնաւոր կրիցոյ խորհուրդ
ճշմարտաբար վերասահմանէ. Ժողովեցան, կուտեցան իշխանք ժողովրդոց
վասն Տեառն եւ վասն աւծելոյ նորա: Մարգարէութիւն մեծ տպաւորեալ
զանսրբելի արեանդ պարտիս հրէախումբ չար մոլեգնութեանն, որ ի տերդ
յանդգնութիւն. Ո՛վ է, որ ձգիցէ զձեռն իւր յաւծեալ տեառն եւ քաւեսցի: Քանզի թէ
եւ յազգայնոյն սպանաւ Սաւուղ, այլ ոչ իսպառ մերժեցան յամաւթ եւ ի
նախատինս ազգաց աւտարաց, մինչեւ արեանդ աստուծոյ հաղորդեալ գտան:
Գրաւական մեծ յիշատակի ապագայիցն ժառանգութեան աղաթանուէր
աղերսարկութիւն ասել սաղմոսին. Վասն Դաւթի՝ սիրելոյ քոյ մի՛ դարձուցաներ
զերեսս քո յաւծելոյ քումմէ. եւ դարձեալ՝ Նայեա՛ եւ տե՛ս յերեսս աւծելոյ քոյ եւ
արա՛ ողորմութիւն ընդ աւծելոյ քոյ:

ԺԷ

Ձեռին քոյ, Քրիստոս, երկրպագեալ պարգեւատրութիւն այս հիւթ լուսակիր,
քանզի ոչ այլ մեծ բարձրութիւն յարքայութեանն ճոխութենէ ասէ մարգարէն ի
դիմաց քոց, Տէր, քան թէ՝ Գտի զԴաւիթ ծառայ իմ եւ իւղով սրբով իմով աւծի
զնա: Ուստի կիրթ իմն յիշատակաւ զքոյդ համբուրեալ լուսոյ աւծութիւն, տէր
Յիսուս Քրիստոս, ծանիցուք զքեզ անփոփոխ մշտնջենաւորութիւն, թէ դու ես
ամենայն եւ յամենայնի միայն թագաւոր թագաւորութեանց եւ ճշմարիտ աւծեալ
իւղելոց, փառաբանեալ երկրպագութեամբ երէկ եւ այսաւր: Քանզի գոր
աւրինակ պատրոյզ, թացեալ ի ճարպում, ոչ երեւեցուցանէ ինչ նշոյլ, մինչեւ
հուրք լուցեալ վառիցի, սոյնպէս եւ այս աւծութիւն լուսոյ, առ ի մեզ հեղեալ, ի

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

հանդերձեալսն ջահաւորի: Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերեւութիւն, ի նախնեացն եւ այսր բերեալ, բարենշան իմն յարմարութեամբ հրաշապայծառ երանգաւ գունեալ:

ԺԸ

Արդ, այսոցիկ պատճառ վեհագոյն մասանց կեցուցչաց, աստուածականաց արարչութեանդ հարագատաց, առանց որոյ ոչ է գրիլ քրիստոսեան, եւ ո՛չ նագովրեցի անուանիլ, եւ ո՛չ յիշատակիլ յորդիս Յուդայի եւ կամ խրախոյս բառնալ յանուն աստուծոյ Յակոբայ, այս հիւթականութիւն արհնութեան ձիթոյս, յորում Սուրբ Երրորդութեանդ խառնեցեալ միաւորի՝ ճառագայթ շնորհաց, շուք մերոց դիմաց, նկարագրութիւն երեսաց, բարեձեւութիւն պատահմանց, լուսաւորութիւն աչաց, տեսնագրութիւն բբաց, վայելչութիւն այտից, զարդ կերպարանաց, պահպանարան շրթանց, հանդերձիչ կրանից, յարմարիչ վարուց, շաղկապ հաւաքմանց, զարութիւն անձանց, ուժգնութիւն դիմեցմանց, խափանիչ յուրթից, քակտիչ կմայեկաց, նահանջիչ ձեռնածուաց, խայտառակիչ կախարդաց, գտիչ աղանդից, բռնախոյեան դիւաց, փարատիչ ցաւոց, կատարիչ կնքեցելոց, տենչանք երախայից, անգնին արտաքնոց, հիացումն հեթանոսաց, նախանձարկու անհաւատից, մերկացուցիչ գաղտնեաց, յարգանք յետնոց, փառք ստրկաց, պճնումն կանանց, աճեցումն տղայոց, հրճուանք ծերոց, ձեռնադրիչ նուիրելոց, զգուշութիւն մաքրոց, պսակ թագաւորաց, ճոխութիւն արքայից, յառաջադրութիւն կայսերաց: Քանզի զոր արինակ աման ինչ կնքեալ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութեան, նոյնպէս բարձրութիւն շնորհին ի մեզ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո, Աստուած Տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի: Իսկ անունն իսկոյն անդստին ի նոյն յորջորջեալ կոչմամբ, ըստ հոգելից արանց իմաստնոց, որ յԵգիպտացոց անտի սկսեալ, ի դէմս ածելով զիրին կերպարան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր:

ԺԹ

Քանզի միւռոնս այս արինաբանեալ, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց գրեթէ գտյն աղերսեալ խնդրէր, ըստ քերթութեանն բառի, որ ըստ խտրութեանն հոմերոնի, թարգմանեալ իմանի՝ ինձ մայր, այսինքն է՝ առ ի յինքն ձգող զմերս բնութիւն զարապէս, եւ կայուն հաստատել չքնաղ փոփոխմամբ զջուրց լուծականութիւն առ աւագանին լուսաւորութիւն, եւ իբրեւ զդեղ մածուցիչ կաթին՝ ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութիւն եւ զաղբերց հեղեղեալ մշտահոսութիւն: Իսկ մատնամուտ, որ եւ այս միւռոն ըստ այլում բառի ցուցանի, այսինքն է՝ մթին, որ եւ խաւարչուտ գոլ եւ ծածկեցեալ կամ անտեսական: Որ եւ սոյն կոչումն դիմառութեան չէ աւտարացեղ, քանզի արդարեւ յիբէ անտի անունն նշանակի, վասն զի անքնին է այս խորութիւն յաւէտ, քան զամենայն սրբութեանց սրբոց: Զի ոչ եթէ ջրոյ արինակաւ զաղտ ինչ լուանայ եւ կամ հացի բնութեամբ զսիրտն հաստատէ, այլ նորոգ իմն

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

յարմարութեամբ ի մասունս ազդողականացն տնարինապէս տեառնագրի, սակայն անհատութեամբն վերնականաւ եւ զանունն ունի անքնին: Քանզի որպէս Աստուած իսկ եւ իսկ ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անսահման փառաւորութեամբն յեղանակաւ իմն անբաւութեան ի խաւար անզնին ծածկեալ իմանի՝ փակեալ արտաքուստ ի ձեռնարկութեանց մերոց իմաստից, նոյնպէս եւ այս ծորումն լուսոյ ի լեզուաց ոմանց ճարտարաց ի ճահ ճեմութեանց դրականապէս անուանագրութեամբ մոայլ առձայնի, վասն ոչ զաւրելոյ երկրածին բնութեան զիսկն զիտելոյ: Իսկ զի զերկաքանչիւրս աստուածականացն անդատին յինքեան հարստաբար, տիրապէս ունի, քանզի ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ իւրս այս՝ նուիրեալ ամենաբարեան ազնիւ կնդրկաւ. վասն զի Աստուած մեր հուր ծախիչ է, ըստ Մովսէսի, եւ դարձեալ՝ լոյս է, ըստ Յովհաննու, ուստի եւ Եսայի ճշմարտապէս զսոյն ակնարկէ՝ Եղիցի՝, ասէ, լոյսն Իսրայէլի ի Հուր:

Ի

Դարձեալ այլ իմն կերպացուցանելով զբանս առ ի նոյն պատկեր յայտնութեան իրի, վասն զի ոչ մոռանամ զիմն նողկութիւն, որ ի գթութենէ մեծիդ քաղցրացաւ՝ վերստին գովեստիւ արհնեալ: Քանզի մեռայ, որ է դառնութիւն, այսինքն՝ նշանակ իմն յարմարական չարչարաւոր կրից տաժանմանց, որ եւ միւռն ստուգաբանեալ մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելութեան ազգականութիւն: Քանզի այսու ամսմամբ հոգեւորականաւ, իսկեալ կամ հատեալ ի սնոտիասէր, մահակերպարան, տաղտկազագրական հեշտութեանց հակառակողին, որ աւղախոնաւ մեղկութեամբ զքնարս ձայնատրական եւ կամ զարկուած վերածածկութեան մզնարհեստ, ուժգնաբարբառ, խորխտահնչական կազմածոյ թմբկիս գործականութեան ջրացիր իմն զիջութեամբ անվայելուչ թուլադաշնակեալ՝ ի ստորեւ կորստեան քարշէ զաւրինակ մերս գոյութեան, - կապիմք յուսով վերստին դարձեալ ընդ անճառ խորհրդոյ իսաչի քոյ, Քրիստոս, մկրտեալ ի մահ կենդանւոյդ՝ անվախճան կենացոյ սովաւ հաղորդիմք՝ ի քեզ իսկ, Աստուած, համայնիւ խրախուսեալ իսպառ ամենեւին անհատուածելի: ԻԱ

Այս իւղ զորաւշեալն քառակուսեան յանուն քո, Յիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ, շնորհ ընձեռեալ զուգափառ եւ նմանատիպ արեան կեցուցիչդ, նոյն անվանելի փառաւք պսակեալ՝ մեծացուցանէ: Փայտ անուանի իւղոյ արհնութեան, ըստ մարգարէին կանխաձայնութեան, զի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց անտառաց զաւրապէս ուղղեալ, ի խակութենէ չարին արկածից եւ աւտար կարծեաց ի ստեղծող վերաբերեալ՝ առ նոյն նիւթս կենաց հասուն ներգործէ: Զի եւ որ ի մեզ մտիցն պատուհանաց մշտաբացիկ թափանցանցութիւնք, յանուն մեծութեան ահաւորիդ զաւրութեան ի խոհական իմն համեստութիւն քեւ տեառնագրեցեալ՝ առ ի յըղձակերտ արթեւան Հոգւոյդ, անագղելի պատրանաց չարին խաւարահողմ խարդախողին: Այսու լուսով

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

զսպեալ ամփոփիմք ի նուագ գոհութեան երեկորեացն պաշտաման ընդ երկնայնոցն դամբարաց՝ առ արինակ վառման շնորհիդ, որ ի մեզ: Ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն սովաւ տնկեցեալ ծագի եւ ծաղկաւետ եղեալ պտղածնի: Ի սպաս ընթրեացն պատրաստութեան յետնում գիշերի մեծիդ գալստեան՝ ահա զայս լոյս ճրագի համարեալ ի կիր արկանեմք:

ԻԲ

Ղաձեալ ըստ գրածացն գումարութեան քսան եւ չորիցն շարադրութեան, որ յալփաբետաց անտի վերաթուի մինչեւ ի քսաներորդ երկրորդն կարգի, յորում զայս խորհուրդ խորութեան անդուստ թարգմանեալ՝ ճաշակ հեշտալի, որոց հաղորդին, ջամբել պատրաստեմք ամենակազմ յարմարութեամբ: Քանզի յութսներորդէ անտի գրոյ ի չորեքհարիւրն փոխաբերեալ՝ ստուգաբանաւրէն քննութեամբ ընդ ձիթոյն անուան նիւթ ճշմարտագրի, որ է կերպարան արդեան խմորոյ յինքն բերողի զգանգուածն զարեղապէս, որ ոչ սակաւն ի յոլովէն պարագայի, քան թէ ի նոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զամենայն առ ինքն վերաբերեալ աճեցուն առնէ:

ԻԳ

Սոյն իւղ հեզութեան՝ միշտ համբարձման եւ խոնարհութեան արինակ եւ նմանութիւն, առ ոմն կակուղ պատառաւ մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ եւ բարեյարմար բանի կերպարան, իսկ համայնիցս լուծականաց, հոսանուտ եւ ստորածորելի նիւթից՝ գերափառ, վերաշրջական, հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր, քանզի եւ յաման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձեւոյ եւ կամ ջրոյ թացութեան մեղկէ, այլ ի սահման պատշաճին պահէ: Այսպէս ընկալեալ զքոյոցդ բարեաց անհաւասար առաւելութիւն, Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, զսրբանուէր այս աւծելութիւն ի ձակատ դիմացս արեամբ քո գրեմք եւ ի բնութիւն շնչոյս շոգում քո տպաւորեմք՝ հաւատացեալ խորհրդով մտացս, եթէ յաւետ յայտնեսցի, նորոգ փայլեցեալ բազմաճաճանչ ծայրարձակութեամբ՝ ի տարածումն յոգնատեսիլ, զարմանահրաշ ընդարձակութեան, պտուղ իւղոյ՝ ընծայեալ զլոյս ի փառս ապառնեացն հանդերձելոց: Այս ճարպ հոգեւոր, երջանիկ եւ վերնանշոյլ ի դէմս երեսաց իմս պատկերի, քումդ նշանաւ ջահաւորեսցի:

ԻԴ

Եւ քանզի իբր անհաս, ոչ ըմբռնական այս մեծ զարութիւն, արագ սլացմամբ ի թեւս թեթեւս մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից անհուն հետեւման անհետ փախստեան՝ լայն իմն միջոցաւ իսպառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ արինակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամասնութեամբ, ոչ սահմանեցաւ ձեւակերպութեամբ, ոչ կշռեցաւ ընկերին չափով, այլ ահա ընդ աստուածեան խաչիդ նշանի հաւասարութեամբ արեան կեցուցչիդ հոգիապէս գերազանցեցաւ: Եւ արդ, արինեա՛ զմեզ, Տէր, սովաւ եւ ի սոյն: Եւս եւ անունդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր եւ զարմանաւոր, ի գովեստ փառաց անճառից

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

մաքրակրանից բուրվառաւ խնկեալ, սուրբ, սուրբ, անքնին, անպատում,
բարձրեալ, ողորմած, վերերգեալ, ճշմարիտ, բարերար եւ սուրբ, արա՛ սովաւ
փրկութիւն, տո՛ւր եւ քաւութիւն, պարգեւեա՛ բժշկութիւն, հանդերձեա՛ շնորհ,
առատաձեռնեա՛ երանութիւն: Յաւճումն այս ձիթոյ երկնանձրեւ լուսոյ
անարա՛տ գտայց. յիւղեալս այս թեզան բանաւորական մի՛ մտցէ եւ մի՛
գրաւեսցէ տխրականութիւն աղոտոյ մեղանաց՝ շաղախել երբէք զոգւոյս
կերպարան: Եղիցի՛ սոյն ինքն, որոց մատչին աւճանիլ սովաւ, հարսնապաճոյճ
պանծանաւք պճնել գեղայարէն, սուրբ վայելչութեամբ՝ երջանկապէս յոգի
զարդարեալ: Եղիցի՛ հուրս այս լուսափառ եւ աստուածաձիր մերձեցելոցն ի
սոյն ընտրութիւն մուխ կրկնեռաց եւ բարեփափագ ջերմութեան այլ
յարինուածոյ, որով ամենայնիւ ամենապատրաստ պնդութեամբ ի
կարծրականումդ անսասան վիմիդ յարակայեցեալ՝ մի՛շտ արձանացայց՝ ի քեզ
հաստատեալ աներկմտելի: Լիցի՛ նշանակ վերնամրցանակ այսր պարգեւի
սովաւ վառելոցն՝ ո՛չ ողողիլ ջուրբ, ո՛չ այրիլ հուրբ, ո՛չ ցրտանալ ի սառնութենէ,
ո՛չ վնասակար հողմով շիջանիլ, ո՛չ աղտեղիլ յուրուական ինչ պղծութենէ, ո՛չ
զպահեալսն չարին մատնել եւ ո՛չ ի ստորեւ ելիցն զմթերս զանձուն կենաց
յիմարաբար արտաքս հանել, ո՛չ անպատասպար մնալ ի թելոց քոց ազնութենէ եւ
ո՛չ զեացեալն ի մեզ աւճութիւն անմաքրապէս ի բաց մերկանալ: Այլ եղիցո՛ւք քեւ
ի սոյն հրացեալ, սովիմբ պարարեալ, սովաւ լուսաւորեալ, այսու արդարացեալ,
ազատացեալ, պսակեալ եւ թագաւորեալ: Եւ քեզ միայնոյ՝ միայն աւճելոյ
յամենեցունց արհնութի՛նք երգոց, ալէլո՛ւք լեզուաց, հնչմո՛ւնք ձայնից,
յաղթականութի՛նք գովեստից, բարեբաստութի՛նք շրթանց, սրբաբանութի՛նք
սաղմոսաց՝ ընդ Հաւր եւ Հոգւոյդ Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

Այն՝ իմ ձեռնարկութիւն ի սրբութիւնսն, եւ այս՝ արձանագրութիւն ի
սրբութեանցն սրբութիւն:

ԲԱՆ ՂԴ

ՎԵՐՄՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա

Աստուած յաւիտենական, բարերար եւ ամենակալ,
Ստեղծիչ լուսոյ եւ յարիւնիչ գիշերոյ,
Կեանք՝ ի մահու եւ լոյս՝ ի խաւարի,
Յոյս ակնունդաց եւ երկայնմտութիւն տարակուսելոց,
Որ ամենարուեստ իմաստութեամբ քո
Դարձուցանես յայգ զստուերս մահու:
Աննուագ ծագումն եւ անմուտ արեգակն,
Քանզի ոչ զարե՛ ծածկել զփառս տէրութեան քոյ խաւար գիշերոյ,

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Որում կրկնի ծունր երկրպագության ամենայն եղելոց՝
Երկնաւորաց եւ երկրաւորաց սանդարամետականաց:
Որ լսես զհեծութիւն կապելոց
Եւ հայիս յաղալթս խոնարհաց
Եւ ընդունիս զխնդրուածս նոցա,
Աստուած իմ եւ թագաւոր իմ,
Կեանք իմ եւ ապաւեն իմ,
Յոյս իմ եւ վստահութիւն իմ,
Յիսուս Քրիստոս, Աստուածդ ամենայնի,
Սուրբդ, հանգուցեալ ի հոգիս սրբոց,
Մխիթարութիւն վշտաց եւ քաւարան մեղուցելոց,
Որ զիտես զամենայն յառաջ, քան զլինել նոցա,
Առաքեա՛ զպահպանողական զարութիւն աջոյ քոյ
Եւ փրկեա՛ զիս յերկիւղէ զիշերի եւ ի դիւէ չարէ,
Որպէս զի գլխատակ սոսկալի եւ սուրբ քո անուանդ,
Միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղձութեան շնչոյ,
Կեցի՛ց պահպանեալ ընդ այնոսիկ,
Որ կարդան զքեզ ի բոլոր սրտէ:
Բ

Եւ ի դրոշմէ խաչի քոյոյ նշանիդ,
Ձոր աստուածային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր
Եւ ի նոյն շնորհ որդեգրութեան զմեզ մկրտեցեր
Եւ ի փառս պատկերի քոյ նկարեալ յաւրիներցեր,
Այսու պարգեւաւք աստուածականաւք
Ամաչեցե՛ք՝ սատանայ, քակտեցի՛ն մեքենայքն,
Բարձցի՛ն որոգայթքն, պարտեցի՛ն մարտուցեալքն,
Պակասեցի՛ն զէնքն սայրասուրբ,
Մերժեցի՛ մեզն, փարատեցի՛ խաւարն, մեկնեցի՛ մառախտողն,
Բազուկ քո հովանացի, եւ աջ քո կնքեցե՛ք,
Վասն զի գթած ես եւ ողորմած,
Եւ անուն քո կոչեցեալ է ի վերայ ծառայից քոց:
Եւ քեզ ընդ Հաւր, Հոգւովդ Սրբով
Փառք եւ իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԲԱՆ ՂԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ
Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՅ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ
Ա

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Արեգակն արդար, ճառագայթ արհնեալ,
Լուսոյ կերպարան, փափագ անձկութեան,
Բարձրեալ անքնին, զարեղ անպատում,
Բարոյ բերկրութիւն, յուսոյ տեսութիւն,
Գովեալ երկնաւոր, թագաւոր փառաց,
Քրիստոս Արարիչ, խոստովանեալ կեանք:
Եւ արդ, զթերութիւն վրիպանաց բազմասխալ ձայնի եղկելոյս,
Ամենագարդ բանիւ լցեալ,
Մատուցե՛ս յաղերս հաճութեան Հաւր քում բարձրելոյ,
Որ վասն իմ ի փորձ եկիր անիծից՝
Կերպարանեալ զիմ նմանութիւն,
Ամենեւին կենաց արհնութիւն,
Վերնոց եւ ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից:
Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ,
Աստուած եւ տերդ բոլորեցուն,
Ո՞րչափ հաճեցիս առաւել եւ այժմ
Վտանգաւորս կրից կարեկցել՝
Ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղաթելով
Ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ ի մենջ՝
Առ համապատիւդ քո Հայր:

Բ

Եւ վասն արեանդ պատուականի՝
Միշտ մատուցելոյ ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ,
Բարձցի՛ն վտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս,
Թողցի՛ն պարտիքն, ապաքինեցի՛ ամալթն,
Մոռացի՛ն պատկառանքն, բարեգործեցի՛ն դատակնիքն,
Սատակեցի՛ն որդունքն, վերացի՛ լալն,
Հանդարտեցէ՛ կրճումն ատամանցն,
Սպառեցի՛ն ողբքն, հատցի՛ն արտասուքն,
Մերժեցի՛ սուգն, հալածեցի՛ խաւարն,
Վատնեցի՛ հուրն սաստկութեան,
Հերքեցի՛ն՝ տանջանարանքն բազմարիինակք:

Գ

Եկեցե՛ն գթութիւնք կամողիդ,
Եւ պարգեւողիդ կենաց ամենից,
Ծագեցի՛ լոյսդ, արագեցէ՛ փրկութիւնդ,
Հասցէ՛ աւգնութիւնդ, ժամանեցէ՛ այցելութիւնդ,
Կանխեցէ՛ ցաւդ ողորմութեան,
Յառաջեցէ՛, արբուցէ՛ զանդաստանս պասքեալ՝

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անկեալ ոսկերացս թշուառութեամբ ի վիհն մահու:
Ծաղկեցուսցէ՛, պտղաբերեսցէ՛
Բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ
Զերկիրս ինամեալ աւուրն լուսոյ,
Որ անձախապէս միշտ պատարագի՝
Յիշատակ կենաց փրկութեան հոգւոցն ննջեցելոց,
Զի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝
Շնորհաւք քո, գթած, ի քեզ զաւրացեալ՝ քեւ նորոգեցայց,
Զատեալ ի մեղաց անմահ կենդանութեամբ՝
Ի յարութեանն արդարոց, Հաւր քում արհնեցեալ:
Ընդ որում քեզ փառք,
Եւ Հոգւոյդ Սրբոյ բարեբանութի՛ւն՝
Վայելչական գոհութեամբ
Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:
Ամէն:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
ՅԱՆԿ

ԲԱՆ [Ա] [Բ] [Գ] [Դ] [Ե] [Զ] [Է] [Ը] [Թ] [Ժ] [ՃԱ] [ՃԲ] [ՃԳ] [ՃԴ] [ՃԵ] [ՃԶ] [ՃԷ]
[ՃԸ] [ՃԹ] [Ի] [ԻԱ] [ԻԲ] [ԻԳ] [ԻԴ] [ԻԵ] [ԻԶ] [ԻԷ] [ԻԸ] [ԻԹ] [Լ] [ԼԱ] [ԼԲ] [ԼԳ]
[ԼԴ] [ԼԵ] [ԼԶ] [ԼԷ] [ԼԸ] [ԼԹ] [Խ] [ԽԱ] [ԽԲ] [ԽԳ] [ԽԴ] [ԽԵ] [ԽԶ] [ԽԷ] [ԽԸ]
[ԽԹ] [Օ] [ՕԱ] [ՕԲ] [ՕԳ] [ՕԴ] [ՕԵ] [ՕԶ] [ՕԷ] [ՕԸ] [ՕԹ] [Կ] [ԿԱ] [ԿԲ] [ԿԳ]

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

[ԿԴ] [ԿԵ] [ԿԶ] [ԿԷ] [ԿԸ] [ԿԹ] [Հ] [ՀԱ] [ՀԲ] [ՀԳ] [ՀԴ] [ՀԵ] [ՀԶ] [ՀԷ] [ՀԸ] [ՀԹ]
[Ձ] [ՁԱ] [ՁԲ] [ՁԳ] [ՁԴ] [ՁԵ] [ՁԶ] [ՁԷ] [ՁԸ] [ՁԹ] [Ղ] [ՂԱ] [ՂԲ] [ՂԳ] [ՂԴ] [ՂԵ]

ԲԱՆ Ա
Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽԱԻՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
ԲԱՆ Բ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Գ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Դ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Ե
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Ջ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Է
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Ը
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Թ
ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Ժ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԺԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Ի

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԻԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Լ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԼԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Խ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԽԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՅ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Ծ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԾԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Կ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԿԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Հ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՀԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ Զ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԳ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԶ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԷ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԸ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ԶԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՄԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՅԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ Ղ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՂԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ
ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՂԲ

Ի ՓԱՅՏՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ԲԱՐԵԲԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՀԱՐԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ, ԱՂԱԶԱՆՍ ԵՂԵԱԼ ԸՆԴ ԿԵՐՊԱՐԱՆՍ
ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՆ

ԲԱՆ ՂԳ

ԱՂԱԻԹՔ ԹԱՐԳՄԱՆԱԻՐԷՆ ՎԱՍՆ ՍՐԲԱԼՈՅՍ ԻԻՂՈՅՆ ՄԻԻՌՈՆԻ

ԲԱՆ ՂԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

ԲԱՆ ՂԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ
ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ